
TeliaSonera

Årsredovisning 2008

Innehåll

Detta är TeliaSonera	3
Året i korthet	4
Koncernchefens kommentarer	5
TeliaSonera-aktien	7
Koncernstrategi	9
Marknad och kunder	10
En översikt av våra verksamheter	18
Företaget i samhället	25
Förvaltningsberättelse	29
Koncernens resultaträkningar	41
Koncernens balansräkningar	42
Koncernens kassaflödesanalyser	43
Förändringar av koncernens eget kapital	44
Koncernens noter	45
Moderbolagets resultaträkningar	88
Moderbolagets balansräkningar	89
Moderbolagets kassaflödesanalyser	90
Förändringar av moderbolagets eget kapital	91
Moderbolagets noter	92
Förslag till vinstdisposition	107
Revisionsberättelse	108
Tio år i sammandrag – finansiell information	109
Tio år i sammandrag – operativ information	110
Definitioner	112
Bolagsstyrningsrapport	114
Styrelse inklusive ersättningar	118
Leadership Team inklusive ersättningar	120
Ordlista	122
Årsstämma 2009	123
Kontaktinformation	124

Detta är TeliaSonera

Mobilitetstjänster

Bredbandstjänster

Eurasien

TeliaSonera tillhandahåller telekommunikationstjänster i Norden och Baltikum, på tillväxtmarknader i Eurasien, inklusive Ryssland och Turkiet, samt i Spanien.

Vi erbjuder tjänster som hjälper människor och företag att kommunicera på ett enkelt, effektivt och miljövänligt sätt.

Vår främsta uppgift är att möta våra kunders behov på bästa sätt och skapa värde för våra aktieägare genom att tillhandahålla konkurrenskraftiga tjänster och generera uthålliga och förbättrade resultat och kassaflöden.

Vi utvecklar vår konkurrenskraft genom att sträva efter att skapa ett serviceföretag av världsklass, säkerställa kvalitet i våra nät och uppnå en kostnadsstruktur som är i nivå med de bästa. Det är så vi skapar värde.

TeliaSonera är noterat på NASDAQ OMX Stockholm och Helsingfors.

Året i korthet

Höjdpunkter och framsteg

Ökad kundnöjdhet

Kundnöjdheten ökade i flertalet nordiska och baltiska verksamheter och medarbetarnas engagemang nådde den högsta nivån hittills.

Stärkta positioner i Eurasien

Vi befäste våra marknadspositioner ytterligare i Eurasien och expanderade till två nya tillväxtmarknader, Nepal och Kambodja.

Apple iPhone 3G och mobilt bredband

Apple iPhone 3G stärkte våra varumärken avsevärt och ökade tillsammans med mobilt bredband användandet av mobil data kraftigt.

4G – nästa generations mobilnät

Vi har 4G-licenser i Sverige och Norge och planerar att som en av världens första operatörer lansera 4G kommersiellt 2010.

Kraftig ökning av abonnemang

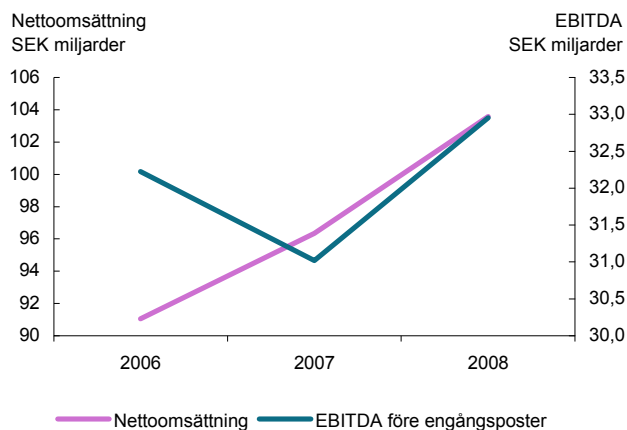
Antalet abonnemang ökade 17 procent till 135 miljoner under 2008. Vi finns nu på 20 marknader med 450 miljoner invånare.

Finansiell översikt

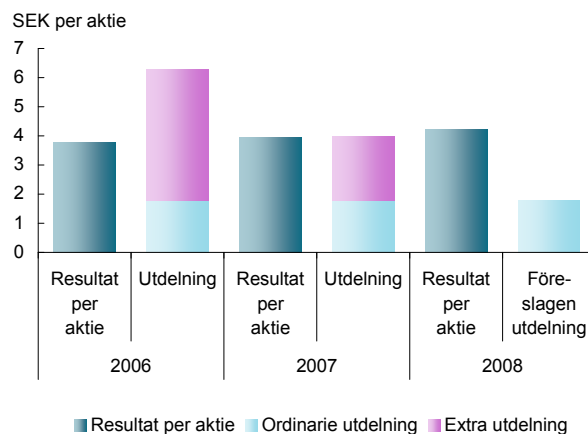
MSEK, förutom nyckeltal, uppgifter per aktie och marginaler

	2008	2007	2006
Nettoomsättning	103 585	96 344	91 060
EBITDA före engångsposter	32 954	31 021	32 266
Marginal (%)	31,8	32,2	35,4
Rörelseresultat	28 648	26 155	25 489
Rörelseresultat före engångsposter	30 041	27 478	26 751
Nettoresultat	21 442	20 298	19 283
varav hänförligt till moderbolagets aktieägare	19 011	17 674	16 987
Resultat per aktie (SEK)	4,23	3,94	3,78
Räntabilitet på eget kapital (%; rullande 12 månader)	17,2	18,6	17,2
CAPEX i % av nettoomsättning	15,2	14,0	12,2
Fritt kassaflöde	11 328	13 004	16 596

Nettoomsättning och EBITDA före engångsposter

Resultat per aktie och utdelningar

Koncernchefens kommentarer

Bästa aktieägare,
TeliaSonera fortsatte att växa 2008 och finns nu på 20 marknader med en total befolkning på 450 miljoner och med 135 miljoner abonnemang. Vi redovisade ett rekordhøgt resultat 2008.

Nettoreultatet steg 5,6 procent till 21,4 miljarder kronor, ett nytt rekord för TeliaSonera. Utvecklingen drevs av Mobilitetstjänster som uppvisade tillväxt och ökad lönsamhet trots myndighetsinverkan och hård konkurrens på de nordiska och baltiska marknaderna, samt av ett starkt resultat i affärsområde Eurasien.

Eurasien är TeliaSoneras tillväxtmotor. Med mindre utvecklad infrastruktur för fast telefoni och relativt låg mobilpenetration ligger tillväxtpotentialen i att öka kundbasen avsevärt, öka mobilanvändandet och framöver också användandet av mobil data.

”Vår framgång bygger på att vi kan tillhandahålla förstklassig service och säkerställa hög kvalitet i våra nät.”

Lars Nyberg, VD och koncernchef, TeliaSonera

På våra mer mogna marknader har användandet av mobilt bredband och mobil data ökat explosionsartat. Mobil datatrafik i våra nordiska och baltiska verksamheter ökade närmare 500 procent 2008. Mer avancerade och attraktiva terminaler som förenklar nätsurfande bidrar starkt till denna trend.

Apple iPhone 3G introducerades 2008 och stärkte våra varumärken avsevärt i Norden och Baltikum. Dataanvändande bland Apple iPhone 3G kunder är betydligt högre än bland användare av andra mobiltelefoner.

Inom Bredbandstjänster minskade lönsamheten då en fortsatt nedgång i försäljningen av fast telefoni inte kompensades fullt ut av ökad försäljning av nya ip-baserade tjänster och kostnadseffektivisering. Därför uppnådde vi inte fullt ut vår ambition att bibehålla EBITDA-marginalen för koncernen. Detta bekräftar att våra aviserade och pågående kostnadseffektiviseringar i denna del av verksamheten är nödvändiga.

År 2008 karaktäriserades av finansiell oro och konjunkturedgång. Nedgången blev allt allvarigare under året och den globala ekonomin var exceptionellt svag i fjärde kvartalet. TeliaSonera verkar i en bransch som är relativt konjunkturoberoende eller påverkas sent i konjunkturcykeln och vi såg ingen påtaglig effekt på vårt resultat.

Sex fokusområden

Vår kärnverksamhet är att erbjuda tjänster som hjälper privatpersoner och företag att kommunicera på ett enkelt, effektivt och miljövänligt sätt. Vår avsikt är att möta våra kunders behov på bästa sätt och skapa värde för våra aktieägare genom att tillhandahålla konkurrenskraftiga tjänster liksom att generera hållbara och ökande vinster och kassaflöden.

Vi verkar i en av världens mest föränderliga, krävande och konkurrensutsatta branscher. När jag började i TeliaSonera 2007 insåg jag att för att vi ska nå framgång och agera som ett företag måste vi förändra företagskulturen och vårt beteende, särskilt i den svenska och finska verksamheten. Våra diskussioner måste alltid utgå från kunden och vi måste agera snabbare. Jag börjar nu ana ett förändrat beteende. Denna förändring är ett resultat av att vi har förstärkt vårt Leadership Team, infört ett mer resultat- och konkurrensinriktat ledarskap och fokuserat hårt på våra sex fokusområden.

Skapa ett serviceföretag av världsklass

Detta område är kanske vår största utmaning eftersom det är komplext och kräver en rejäl förändring av våra processer, vår attityd och fokus i flera delar av företaget. Det gläder mig att kundnöjdheten, enligt European Performance Satisfaction Index (EPSI), ökade i de flesta av våra nordiska och baltiska verksamheter under 2008. I Eurasien befäste vi vår marknadsställning ytterligare. En drivkraft bakom förbättrad service är medarbetarengagemang. Därför är det uppmuntrande att våra medarbetares nöjdhet och engagemang ökade under 2008 till den högsta nivå sedan TeliaSonera införde dessa mätningar 2004.

Säkerställa kvalitet i våra nät

Efterfrågan på kapacitet är i princip obegränsad och kräver uppgraderingar av näten. Våra kapitalutgifter uppgick till 15,8 miljarder kronor 2008 och omfattade investeringar i ökad nätkapacitet och täckning samt uppgraderingar för nya mervärdestjänster.

Den starka trenden för mobil data och mobilt bredband kommer att öka kraven ytterligare på kapacitet i våra nät. Vi har nu 4G-licenser i Sverige och Norge och planerar att bli en av de första operatörerna i världen att lansera 4G kommersiellt 2010. 4G kommer att öka kapaciteten dramatiskt, och möjliggöra avsevärt mycket snabbare nedladdning av stora mängder multimedia.

Vi har Sveriges bästa mobilnät, enligt EPSI, och under 2008 minskade vi antalet brutna mobilsamtal. I Eurasien förbättrade vi servicekvaliteten i näten, särskilt i Uzbekistan, Tadzjikistan och Nepal.

Kostnadsstruktur som är i nivå med de bästa

TeliaSonera kan inte ha strukturellt högre kostnader än sina konkurrenter. Intensifierade effektivitetsförbättringar är nödvändiga för att TeliaSonera ska kunna anpassa kostnadsmassan till den minskade volymen traditionella tjänster och avspeglar migrationen från fast telefoni till mobila och ip-baserade tjänster. Vi går noggrant igenom våra verksamheter för att minska komplexiteten och antalet produkter och tjänster.

Migrera våra fasttelefonikunder till nya mervärdestjänster

Vår fasttelefoniaffär i Sverige har varit på nedåtgående under flera år då alltfler kunder väljer att inte längre ha kvar sin traditionella tjänst för fast telefoni. Vår bästa tillgång är vår stora kundbas och utmaningen är att behålla den. Vi utvecklar vår verksamhet genom att tillhandahålla ip-baserade kommunikations- och innehållstjänster till konkurrenskraftiga kostnader och med den bästa servicen. Vi har en verklig möjlighet att erbjuda marknaden kombinationstjänster och en rad mervärdestjänster. Sedan vår lansering av iptv i början av 2007 har antalet iptv-abonnemang i Sverige ökat till 324 000 och inräknat samtliga nordiska och baltiska marknader till 477 000.

Fortsätta vår lönsamma tillväxt i Eurasien

Vår avsikt är att öka våra tillgångar i Eurasien, båda organiskt och genom förvärv. Vi vill expandera och söker investeringsmöjligheter i närliggande områden. Vi riktar in oss på marknader med låg penetration, relativt stora befolkningar och växande ekonomier.

Våra förvärv i Uzbekistan och Tadzjikistan 2007 har visat sig vara framgångsrika – försäljningen mer än fördubblades i Uzbekistan i fjärde kvartalet 2008 och ökade mer än 80 procent i Tadzjikistan, där vi också blev marknadsledare. Vi befäste våra positioner på de andra eurasiska marknaderna och är nu den största operatören också i Georgien, utöver Kazakstan och Azerbajdzjan – där vi redan sedan tidigare är marknadsledare. Under året expanderade vi till två nya tillväxtmarknader, Nepal och Kambodja, genom att förvärva kontrollposter i mobiloperatörerna Spice Nepal och Applifone.

När vi investerar i denna region är det med ambitionen att kontrollera och därmed konsolidera verksamheterna. Men det är inte alltid möjligt att få en majoritetspost. TeliaSonera har minoritetsposter i MegaFon, den tredje största operatören i Ryssland, och i Turkcell, den ledande operatören i Turkiet. Där vi är villiga att ha ett minoritets-ägarande kommer vi att sträva efter likviditet och kontroll, till exempel genom utdelningar, inflytande över verksamhetens ledning, styrelseposter och börsnotering.

Etablera en högeffektiv enhet för försäljning av företagstjänster

Ytterligare en prioritering är att förbättra servicen till våra företagskunder och öka försäljningstillväxten och effektiviteten, främst i Finland och Sverige. Vi förändrar vår säljverksamhet till företagsmarknaden och har från och med den 1 januari 2008 slagit ihop samtliga säljresurser till en enhet. Denna renodlade säljenhet mäts efter tillväxt, marknadsandel och effektivitet.

Välpositionerade och finansiellt i balans

Nu i början av 2009 står vi inför ett antal utmaningar men också möjligheter.

Blickar vi framåt måste vi förbereda oss på en potentiellt utdragen konjunkturedgång som kan komma att påverka beteendet hos konsumenter och företag. Samtidigt påverkas vår utveckling mycket mer av myndighetsinverkan och hård konkurrens.

Vi förväntar oss att nettoomsättningen i lokala valutor och exklusive förvärv ökar 2009 jämfört med 2008. Men valutakursförändringar kan i ökad utsträckning komma att påverka redovisade belopp i kronor. TeliaSonera kommer att fortsätta investera i framtida tillväxt och i kvalitet i nät och tjänster, men ambitionen är att hålla påverkbara kostnader på en oförändrad nivå 2009 jämfört med 2008. Kapitalutgifter kommer att drivas av fortsatta investeringar i bredbands- och mobilkapacitet liksom i nätexpansion i våra förvärvade verksamheter. CAPEX i förhållande till nettoomsättningen förväntas vara något lägre 2009 än 2008.

TeliaSonera är ett starkt och finansiellt balanserat företag med stor kompetens och många kompetenta och motiverade människor. Vi har ledande positioner i Norden och Baltikum och på flera tillväxtmarknader med hög tillväxtpotential. Vi står mycket väl rustade att ta tillvara de möjligheter som kan uppstå.

Stockholm den 9 mars 2009

Lars Nyberg
VD och koncernchef

TeliaSonera-aktien

TeliaSonera-aktien föll 36 procent 2008, medan NASDAQ OMX Stockholm All Share Index föll 42 procent. Styrelsen föreslår årsstämman en ordinarie utdelning om 1,80 SEK per aktie (1,80).

Under 2008 omsattes i genomsnitt 22,0 miljoner TeliaSonera-aktier per handelsdag, motsvarande ett värde om 1 042 MSEK per dag. TeliaSoneras aktiekurs föll 36 procent under året till 38,90 SEK.

Sedan början av 2003, just efter samgåendet mellan Telia och Sonera, har TeliaSoneras aktiekurs stigit från cirka 25 SEK men i genomsnitt överträffats av NASDAQ OMX Stockholms All Share Index. TeliaSoneras aktie har utvecklats i stort sett i linje med Dow Jones STOXX Telecommunications Index, som omfattar de större teleoperatörerna i Europa.

TeliaSoneras börsvärde var vid utgången av året 175 GSEK motsvarande 8 procent av det totala värdet på Stockholmsbörsen. Sett till börsvärde var TeliaSonera det tredje största bolaget på Stockholmsbörsen vid utgången av 2008 och Europas sjunde största teleoperatör.

Ordinarie utdelning till aktieägarna

För 2008 föreslår styrelsen att årsstämman beslutar om en ordinarie utdelning om 1,80 SEK per aktie (1,80), totalt 8,1 GSEK, eller 43 procent av nettoresultatet hänförligt till moderbolagets aktieägare. Förslaget följer TeliaSoneras beslut om kapitalstruktur och utdelningspolicy, som är oförändrat från 2007.

TeliaSoneras kapitalstruktur ska baseras på en solid kreditvärdering på lång sikt (A- till BBB+, från Standard & Poor's) för att säkra bolagets strategiskt viktiga finansiella flexibilitet för investeringar i framtida tillväxt, både organisk och genom förvärv. Ordinarie utdelning ska vara minst 40 procent av nettoresultatet hänförligt till moderbolagets aktieägare. Därutöver ska överskottskapital återföras till aktieägarna, efter det att styrelsen har beaktat bolagets likvida

medel, kassaflödesprognoser och investeringsplaner på medellång sikt, samt förutsättningarna på kapitalmarknaden.

Styrelsen föreslår att sista dag för handel i aktien med rätt till utdelning ska vara den 1 april 2009, och att första dag för handel i aktien utan rätt till utdelning ska vara den 2 april 2009. Avstämningsdag hos Euroclear Sweden (tidigare VPC) för rätt att erhålla utdelning föreslås bli den 6 april 2009. Om årsstämman beslutar enligt styrelsens förslag beräknas utbetalning av utdelning från Euroclear Sweden ske den 9 april 2009.

Förslag om bemyndigande för aktieåterköp och överlåtelse av egna aktier

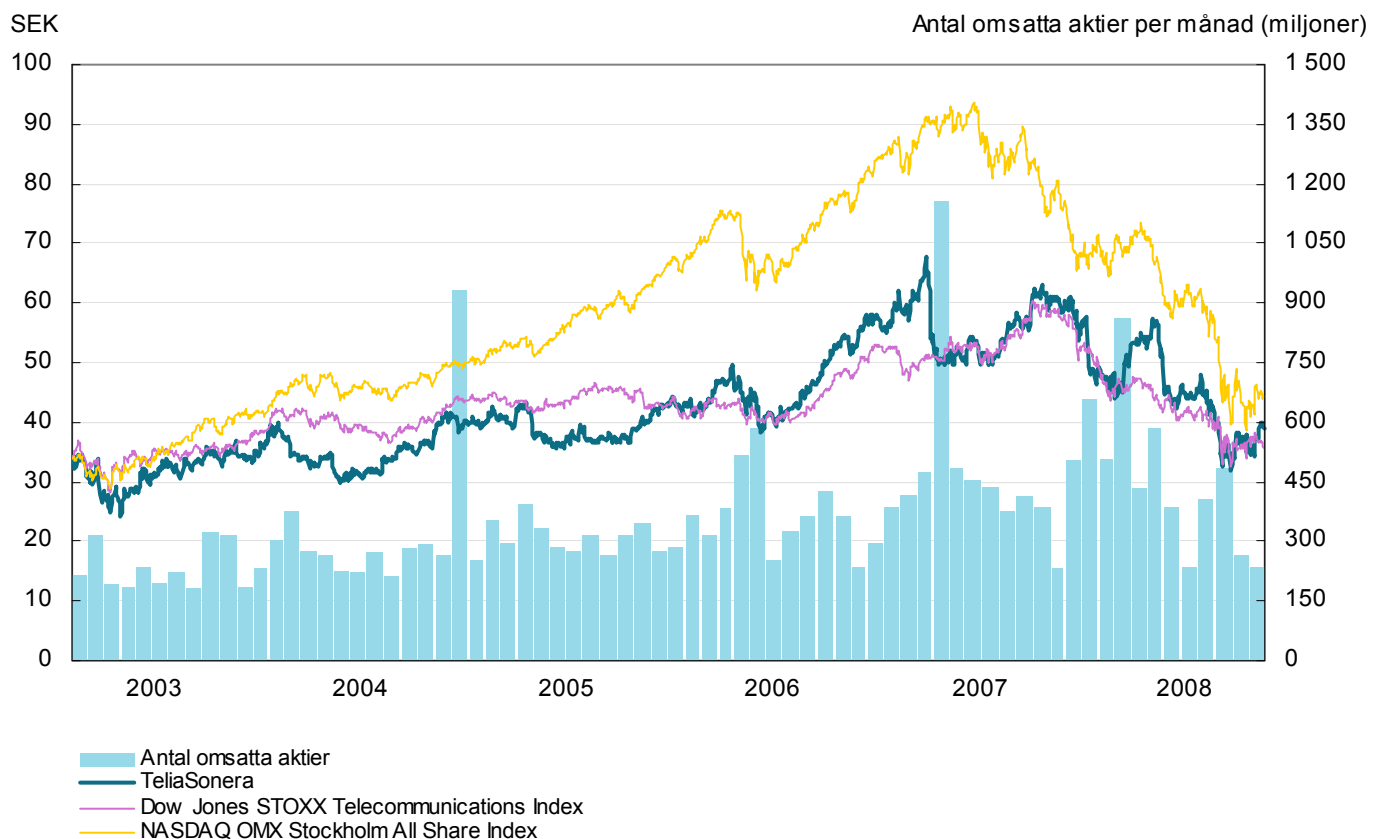
För att förse TeliaSonera med ytterligare ett verktyg för anpassning av bolagets kapitalstruktur, föreslår styrelsen att årsstämman bemyndigar styrelsen att återköpa maximalt 10 procent av totalt antal utestående egna aktier. Hittills finns inga planer om utnyttjande av det föreslagna bemyndigandet.

Styrelsen föreslår även att årsstämman bemyndigar styrelsen att fatta beslut om försäljning av delar av eller samtliga återköpta aktier över aktiemarknaden.

Styrelsen avser vidare att föreslå årsstämman 2010 att besluta om indragning av egna återköpta icke överlättna aktier genom minskning av bolagets aktiekapital utan återbetalning till aktieägare.

Antal aktieägare

Antalet aktieägare minskade under året från 655 247 till 651 816. Svenska statens ägande som andel av utestående aktier var 37,3 procent och finska statens ägande 13,7 procent. Ägandet utanför Sverige och Finland minskade från 22,4 procent till 15,6 procent. Vid utgången av året ägde svenska institutioner 24,2 procent (18,2) av utestående aktier och finska institutioner 3,2 procent (3,0). Svenska privatpersoner ägde 3,2 procent (3,0) och finska privatpersoner 2,8 procent (2,4) av utestående aktier.

De största aktieägarna per 31 december 2008

Aktieägare	Antal utestående aktier ¹	Procent av antal utestående aktier
Svenska staten	1 674 310 553	37,3
Finska staten	616 128 221	13,7
Swedbank Robur fonder	145 833 721	3,2
Alecta	78 050 000	1,7
Cevian Capital LP	71 698 500	1,6
AMF Pension	67 200 000	1,5
SEB fonder	66 469 958	1,5
SHB/SPP fonder	65 549 693	1,5
Fjärde AP-fonden	62 215 300	1,4
Nordea fonder	61 072 985	1,4
Skandia Liv	53 933 830	1,2
AFA Försäkring	46 596 300	1,0
Aktieägare utanför Sverige och Finland	629 442 585	14,1
Övriga aktieägare, totalt	851 955 567	18,9
Totalt antal utestående aktier	4 490 457 213	100,0

Källa: SIS Ägarservice, Euroclear Sweden

¹ Varje TeliaSonera-aktie representerar en röst på bolagsstämman och ingen aktieägare har någon särskild rösträtt.

TeliaSonera-aktien

Notering: NASDAQ OMX Stockholm och Helsingfors

NASDAQ OMX Stockholm

Kortnamn	TLSN
Högsta kurs 2008	62,00 SEK
Lägsta kurs 2008	30,80 SEK
Vid årets slut 2008	38,90 SEK
Omsatta aktier 2008, volym	5 550 miljoner
Omsatta aktier 2008, värde	263 GSEK
Börsvärde 31 december 2008	175 GSEK

NASDAQ OMX Helsingfors

Kortnamn	TLS1V
Omsatta aktier 2008, volym	575 miljoner
Omsatta aktier 2008, värde	2,8 GEUR

De största länderna efter antalet aktier per 31 december 2008

Land	Antal utestående aktier	Procent av antal utestående aktier
Sverige	2 903 099 124	64,6
Finland	886 217 004	19,7
USA	225 442 273	5,0
Storbritannien	161 926 500	3,6
Luxemburg	86 870 594	1,9
Jersey	52 880 690	1,2
Belgien	33 510 999	0,8
Frankrike	20 977 861	0,5
Norge	15 866 318	0,4
Irland	14 560 932	0,3
Övriga, totalt	89 104 918	2,0
Totalt antal utestående aktier	4 490 457 213	100,0

Källa: Euroclear Sweden

Förändring av aktiekapitalet

	Aktiekapital, tusen SEK	Antal aktier	Nominellt värde, SEK/aktie
Aktiekapital, 31 december 2001	9 603 840	3 001 200 000	3,20
– Nyemission, 3 december 2002	5 134 582	1 604 556 725	3,20
Aktiekapital, 31 december 2002	14 738 422	4 605 756 725	3,20
– Nyemission, 10 februari 2003	222 321	69 475 344	3,20
Aktiekapital, 31 december 2003	14 960 743	4 675 232 069	3,20
Aktiekapital, 31 december 2004	14 960 743	4 675 232 069	3,20
Aktiekapital, 31 december 2005	14 960 743	4 675 232 069	3,20
Indragning av under 2005 återköpta aktier, 6 september 2006	-591 280	-184 774 856	3,20
Aktiekapital, 31 december 2006	14 369 463	4 490 457 213	3,20
Aktiekapital, 31 december 2007	14 369 463	4 490 457 213	3,20
Aktiekapital, 31 december 2008	14 369 463	4 490 457 213	3,20

Koncernstrategi

Affärsidé

TeliaSonera erbjuder pålitliga, innovativa och användarvänliga tjänster för överföring och paketering av röst, bild, data, information, transaktioner och underhållning. TeliaSonera finns i de nordiska och baltiska länderna, på tillväxtmarknaderna i Eurasien, inklusive Ryssland och Turkiet, samt i Spanien. TeliaSonera är också Europas ledande grossist av högkvalitativa, gränsöverskridande röst-, ip- och kapacitetstjänster, som levereras via bolagets internationella carrier-nät.

Beroende på marknadsposition erbjuder TeliaSonera antingen en komplett tjänsteportfölj eller ett mer fokuserat tjänstesortiment.

TeliaSoneras målsättning är att skapa värde för kunderna genom överlägsen kundservice, infrastruktur och kunskap om kundernas behov.

Vision och värderingar

TeliaSoneras vision är att enkelhet gör allting möjligt. TeliaSoneras gemensamma värderingar tjänar som riktlinjer i den dagliga verksamheten och handlar om att skapa värde, visa respekt och få det att hända.

Strategi

TeliaSoneras övergripande strategi är att leverera produkter och tjänster till våra olika kundsegment baserat på en djup förståelse om rådande och framtida kundbehov. För att skapa aktieägarvärde genom uthålliga och förbättrade lönsamhets- och kassaflödesnivåer ska vi leverera våra tjänster på ett kostnadseffektivt och uthålligt sätt.

Sex fokusområden har definierats för att agera på externa trender och uppnå effektivitet i verksamheten:

- Skapa ett serviceföretag av världsklass
- Säkerställa kvalitet i våra nät
- Uppnå en kostnadsstruktur som är i nivå med de bästa
- Migrera våra fasttelefoni-kunder från traditionella tjänster till nya mervärdestjänster
- Fortsätta att växa lönsamt i Eurasien
- Etablera en högeffektiv enhet för försäljning till företagskunder

De nordiska och baltiska marknaderna

TeliaSoneras målsättning är att växa i linje med marknaderna och upprätthålla lönsamheten i Norden och Baltikum. Alla nordiska och baltiska marknader är utsatta för prispress orsakad av hård konkurrens och myndighetsinverkan. Under dessa förutsättningar är

effektivitet i organisationen en av TeliaSoneras främsta prioriteringar. TeliaSonera strävar efter att konstant öka effektiviteten för att kunna utveckla nya mobilitets- och ip-baserade tjänster.

Eurasien, inklusive Ryssland och Turkiet

TeliaSonera vill expandera i Eurasien och dess omgivning. Vi kommer att koncentrera oss på marknader med låg mobilpenetration, relativt stora befolkningar och växande ekonomier, samt utnyttja vår management-erfarenhet av att driva verksamhet i området. Vår målsättning är att konsolidera våra andelar i MegaFon och Turkcell där vi är minoritetsägare, eller om detta skulle visa sig omöjligt, öka likviditeten till exempel genom inflytande över verksamhetens ledning, börsnotering och utdelningar.

Spanien

På den spanska marknaden har TeliaSonera som målsättning att tillsammans med sin lokala partner, skapa en effektiv lågkostnads-mobiloperatör med en marknadsposition som uppnår varaktigt goda resultat och kassaflöden och därmed höjer verksamhetens värde.

TeliaSoneras gemensamma värderingar fungerar som riktlinjer i det dagliga arbetet:

Skapa värde
Visa respekt
Få det att hända

Kapitalstruktur

TeliaSoneras kapitalstruktur ska baseras på en solid kreditvärdering på lång sikt (A- till BBB+ från Standard & Poor's) för att säkra bolagets strategiskt viktiga finansiella flexibilitet för investeringar i framtida tillväxt, både organisk och genom förvärv. Ordinarie utdelning ska vara minst 40 procent av nettoresultatet hänförligt till moderbolagets aktieägare. Därutöver ska överskottskapital återföras till aktieägarna, efter det att styrelsen har beaktat bolagets likvida medel, kassaflödesprognoser och investeringsplaner på medellång sikt, samt förutsättningarna på kapitalmarknaden.

Marknad och kunder

TeliaSonera tillhandahåller telekommunikationstjänster av hög kvalitet, paketerar och överför innehåll som ljud, bild, data, information, transaktioner och underhållning. Vi verkar i en av världens mest dynamiska branscher, på marknader av olika mognadsgrad.

Vi lever i ett kommunikationsintensivt samhälle där vi vill kunna koppla upp oss var och när som helst och på vilken terminal som helst. Ny teknik växer fram som bärare av vår kommunikation och efterfrågan på kapacitet är i princip obegränsad.

TeliaSoneras uppfattning är att fast anslutning kommer att vara den mest effektiva tekniken många år framöver för fasta punkter, som hem och kontor, i områden där fasta nät redan finns. Kompletterande trådlös teknologi implementeras för ökad täckning och räckvidd på alla våra marknader och där fasta nät inte är ekonomiskt försvarbart.

TeliaSonera erbjuder telekommunikationstjänster i de nordiska och baltiska länderna, på tillväxtmarknaderna i Eurasien, inklusive Ryssland och Turkiet, samt i Spanien. Trenderna är på flera sätt liknande på tillväxtmarknaderna och de mer utvecklade marknaderna, men det finns skillnader. Potentialen på tillväxtmarknaderna, med mindre utvecklade fasta nät och endast delvis penetrerade mobilmarknader, ligger i att öka antalet kunder avsevärt och även i att öka mobilanvändandet.

“Myndighetsinverkan, hård konkurrens och kundmigrering är fortsatt de största utmaningarna.”

Lars Nyberg, VD och koncernchef, TeliaSonera

En tillväxtbransch i förändring

Kommunikationstjänster har vuxit som andel av bruttonationalprodukt och disponibel inkomst över tiden på mer utvecklade marknader såväl som på tillväxtmarknader. På tillväxtmarknaderna är kopplingen stark mellan telekommunikations-penetration och ekonomisk tillväxt.

Telekommunikation är en tillväxtbransch i kraftig förändring. Människor blir alltmer beroende av att alltid ha tillgång till elektronisk kommunikation i sitt arbete, och för underhållning, umgänge och omsorg. Människor vill kunna komma åt sina kommunikationstjänster var och när som helst och via sin egen personliga terminal. Företag strävar efter att bli mer effektiva, lönsamma och samtidigt mer miljövänliga. Modern telekommunikation ger företag dessa möjligheter.

Förändrat kundbeteende och ny teknologi som möjliggör attraktiva och lättanvända tjänster driver en migration från traditionella faströst-tjänster till nya mobil- och ip-baserade tjänster, på de mer utvecklade marknaderna. På tillväxtmarknaderna – med unga och stora befolkningar, låg mobilpenetration och växande ekonomier – ökar både mobilanvändandet och antal abonnemang snabbt.

Behovet att alltid vara uppkopplad skapar en efterfrågan på ökad bandbredd. Fast bredbandsöverföring har ökat snabbt de senaste fem åren och efterfrågan på högre näthastigheter stiger brant.

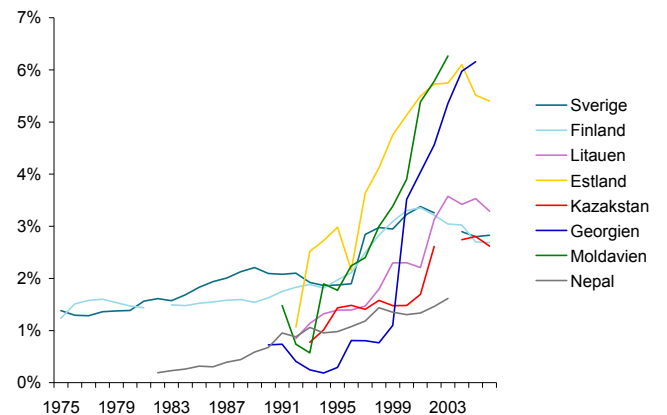
Därmed står teleoperatörer inför ett antal möjligheter men också utmaningar. Under 2008 rädde fortsatt prispress på våra marknader, orsakad av hård konkurrens och regulatorisk inverkan.

Året präglades också av global finansiell kris och konjunkturedgång. Nedgången i ekonomin blev alltmer allvarig under året och den globala ekonomin var exceptionellt svag i det fjärde kvartalet. TeliaSonera verkar i en bransch som är relativt konjunkturoberoende eller påverkas sent i konjunkturcykeln och vi såg ingen påtaglig effekt

på vårt resultat. Framöver måste vi dock förbereda oss på en potentiellt utdragen konjunkturedgång som kan komma att påverka beteende hos konsumenter och företag.

Generellt förväntas kundernas utgifter för bastjänster, till exempel telefoni, att vara relativt oförändrade även om migrationen till mobil-tjänster skulle kunna komma att skyndas på. Kundernas aptit på nya och innovativa tjänster skulle dock kunna hämmas, särskilt om konjunkturedgången skulle bli utdragen.

Utgifter för telekommunikation som andel av BNP på några av TeliaSoneras marknader, 1975–2006

Källa: Ovum, 2008

Kundtrender

Kunderna blir alltmer beroende av att ha konstant tillgång till elektronisk kommunikation: i arbetet och umgänget, för underhållning, inköp och information. Marknaden konvergerar både för tjänster och terminaler, och kunderna förväntar sig att ha tillgång till samma tjänster oavsett terminal. Enkelhet är en viktig faktor bakom kundnöjdhet.

Dessa trender gäller främst våra mer utvecklade marknader. Våra tillväxtmarknader uppvisar delvis samma mönster men det finns underliggande skillnader i demografi, ekonomi och infrastruktur.

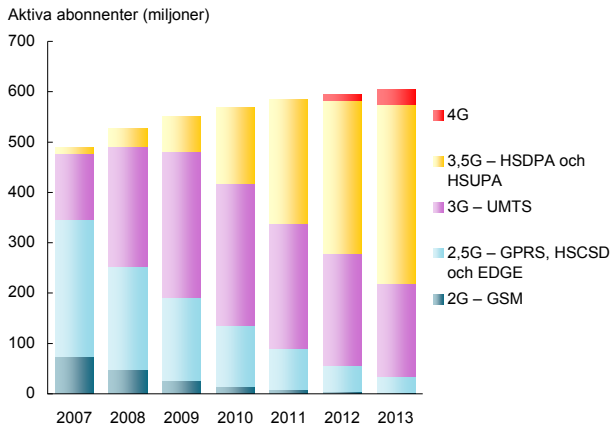
Nya sätt att umgås vinner terräng samtidigt som telefonerandet generellt sett ökar eller är stabilt. Användandet av nya icke-röst-tjänster som SMS, chat, e-post och nätgemenskaper ökar.

Enkelhet driver användande av mobil data

Den enskilt viktigaste drivkraften bakom icke-rösttrafik är det ökande användandet av mobilt bredband, som utvecklats till ett komplement, och i vissa fall substitut, till fast bredband. Om några år kommer troligen allt fler familjer att ha mobila bredbandsuppkopplingar till varje familjemedlem, som ett tillägg till hemmets fasta bredbandsuppkoppling. En av de viktigaste drivkrafterna bakom denna trend är utvecklingen av bärbara datorer med inbyggda SIM-kort.

Utvecklingen av telekommunikations-tjänster går alltmer mot att varje skärm – tv, pc eller mobiltelefon – ska kunna ge användarna tillgång till alla digitala applikationer och filer, och allt innehåll. Mer avancerade mobiltelefoner med nya attraktiva användargränssnitt, såsom Apple iPhone 3G och andra så kallade smarta mobiler, gör kunderna mer benägna att använda avancerade tjänster vilket i sin tur driver datatrafik.

Antal mobiltelefoner per generation telefon

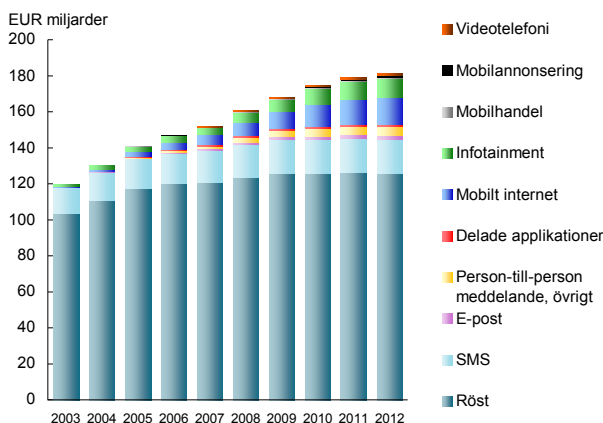

Källa: AnalysysMason, 2008, Western European Mobile Market: Trends and forecasts 2008–2013

Ökningen i användandet av företagstjänster, som så kallad fleet management och andra logistik tjänster kan förväntas att accelerera. Ett tillväxtområde är mobila applikationer, till exempel lösningar för elektroniska lås och tillträdesrättigheter för anställda.

Icke-rösttjänster representerade 2008 cirka 20 procent av mobilintäkterna i Västeuropa och förväntas öka till 30 procent 2013 (AnalysysMason, 2008). De främsta drivkrafterna är enkelhet, vad gäller tjänster och mobiltelefoner, och högre överföringshastigheter.

Intäktskällor på mobilmarknaden

Källa: AnalysysMason, 2008, Western European Mobile Market: Trends and forecasts 2008–2013. Se Ordlista för definitioner.

Umgänge på nätet ökar konsumenternas makt

Virtuella gemenskaper och umgänges-sajter är populära verktyg för social interaktion och har fått stor genomslagskraft. Konsumenternas makt ökar och internetbaserade tjänster blir allt viktigare för både privata och offentliga företag.

Nätgemenskaper uppstod i början av 2000-talet och därefter har användandet ökat dramatiskt. Sajterna används i flera syften men de största nätgemenskaperna är inriktade på personliga kontakter och socialt umgänge som ett komplement till att träffas fysiskt eller tala i telefon. Ett viktigt användningsområde är att dela med sig av fotografier. Andra gemenskaper är inriktade på att skapa kontaktnät i yrkeslivet, underlätta för användarna att uppehålla sina kontakter, samt förenkla rekrytering och karriärplanering. En annan kategori omfattar spridning av innehåll, såsom musik och videofilmer. Ytterligare en är sajter för intressegrupper, vars mål är att utbyta expertis-kunskap och utöva inflytande.

Tillgång till nätgemenskaper via mobilen

Användandet av interaktiva sajter har potential att kraftigt öka konsumenternas inflytande, främst hos den så kallade messenger-generationen, i ålderna 35 år och yngre. Den enskilde individen kan vitt och snabbt sprida och dela med sig av sina åsikter och attityder på ett sätt som bara stora mediaföretag kunde tidigare. Samtidigt gör nätgemenskaper det möjligt för företag att använda sajterna som marknadsföringskanaler, inte bara för annonsering utan också för att skapa profiler eller virtuella platser där de kan presentera sina erbjudanden.

Bloggande är en annan form av interaktion på nätet som ökar snabbt. Idag sker bloggande till största delen via dator men allteftersom mobilskrmar, internetuppkopplingar och prisplaner blir mer användarvänliga förväntas bloggande via mobilen att öka.

Flera stora nätgemenskaper har lagt till mobilegenskaper och skapat mobilgränssnitt som gör att kunderna kan ladda upp eget innehåll till sajterna. På så sätt är umgänge på nätet en viktig drivkraft bakom det ökade användandet av mobil data, enligt AnalysysMasons Mobile social networking and case studies, augusti 2008.

Mediakonsumtion på nätet

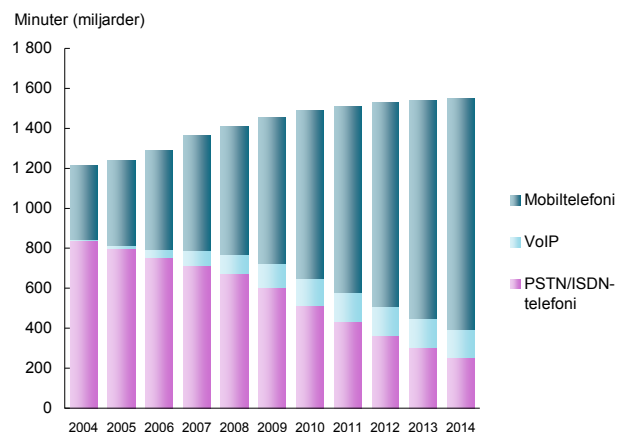
Modern kommunikation ändrar i grunden vårt sätt att konsumera media. Information och underhållning har länge varit de mest attraktiva tjänsterna på internet. Med hjälp av lösningar för det så kallade "smarta hemmet" kopplas tv:n och datorn ihop genom att båda är anslutna till internet. Internet flyttar in i vardagsrummet och utvecklas till en tjänst kring vilken vänner och familj kan spela online-spel, titta på fotografier eller lyssna på musik tillsammans med andra uppkopplade vänner, förutom att se på tv och film.

Kunder är särskilt intresserade av att ha tillgång till musik via datorn eller mobilen. Digital distribution av musik ökar stadigt på bekostnad av fysisk distribution eftersom den möjliggör ögonblicklig tillgång, när- och varhelst kunden önskar. Kopplat till detta är möjligheten till så kallat Track-ID som gör att kunden kan identifiera både artist och titel genom att helt enkelt klicka på mobilen. Samtidigt skapas kundnytta med så kallad "video-on-demand", VoD, vilket möjliggör för kunden att hyra en film digitalt, utan att besöka videobutiken, och se den direkt på den uppkopplade tv:n närhelst kunden önskar.

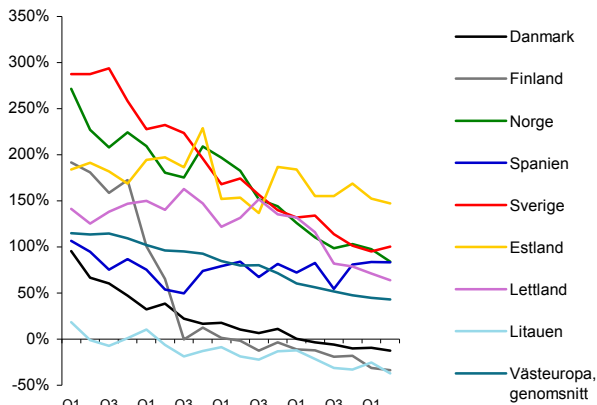
Migration av telefoni

Telefoni är alltjämt kärnaffären inom telekommunikation. Men telefoni som affär befinner sig i en övergångsfas i form av att ett ökande antal kunder väljer att ha endast mobil uppkoppling. Det högre priset för mobiltelefoni har länge varit ett hinder för migration från fast- till mobiltelefoni på vissa av våra marknader. Idag har prisskillnaden minskat till nivåer där mobiltelefoni är alltmer överkomlig och i vissa länder är mobiltelefoni redan billigare än fast telefoni.

Röstminuter Västeuropa

Källa: AnalysysMason, 2008

Mobiltelefoni – prisskillnad gentemot fast telefoni

Källa: AnalysysMason, 2008
Telecom Market Matrix Western Europe
Telecom Market Matrix Eastern Europe
Western European Mobile Market: Trends and forecasts 2008

I Finland kommer endast cirka 20 procent av samtalsminuterna från det fasta nätet medan motsvarande andel i Sverige är cirka 60 procent. På alla våra marknader finns i varierande grad en potential att öka intäkterna genom att flytta trafik till mobilnätet där kunder kan ringa upp och ta emot samtal på sina personliga telefoner, var- eller närhelst det passar dem.

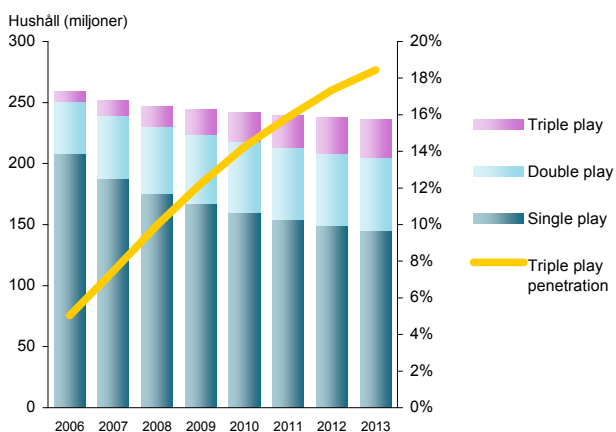
Samtidigt migrerar kunder också från traditionell fast-telefoni till internet-telefoni, så kallad VoIP. Utvecklingen mot ip-teknologi driver på en förändring i så väl pris- som affärsmodeller.

Ökad efterfrågan på kombinationstjänster

Bredbandspenetrationen bland europeiska hushåll ökar stadigt med de nordiska länderna i framkant. Bredband utgör grunden från vilken kunden kan tillgå en mängd tjänster, inte bara telefoni och internet-uppkoppling utan också mediatjänster som tv och VoD. Samtidigt ökar efterfrågan både från privatkunder och företag på att nå tjänsterna oavsett teknologi, och förekomsten av ihopkopplade tjänster fortsätter att öka.

Triple play, eller trippeltjänster – med bredband, tv och telefoni ihopkopplade – är ett steg i den riktningen. Penetrationen av trippeltjänster är förhållandevis låg idag men allteftersom attraktiva tjänster utvecklas upptäcker fler människor möjligheterna och fördelarna. Över 15 procent av Västereuropas hushåll förväntas ha trippeltjänster 2013 (AnalysysMason 2008).

I takt med att teknologin utvecklas och allt fler tjänster kopplas ihop till ett erbjudande, det så kallade "smarta hemmet", blir enkelhet alltmer avgörande för att få kundernas uppmärksamhet.

Multitjänst-penetration

Källa: AnalysysMason, 2008, Multi-play services in Western Europe: Market sizings and forecasts 2008–2013

Önskan att interagera ökar efterfrågan på iptv

I takt med att bredbandsinfrastrukturen uppgraderas för vidare-utvecklade multimediatjänster som erbjuder en förbättrad upplevelse för användaren, vinner digital bredbands-tv, så kallad iptv, terräng. Efter att ha lärt sig interaktion på internet ser kunderna värdet i att kunna interagera och detta är en viktig drivkraft bakom den ökande efterfrågan på iptv. Antalet iptv-kunder som en andel av det totala antalet betal-tv-hushåll i Västereuropa, förväntas öka till runt 15 procent 2013 från 9 procent 2008 (AnalysysMason, 2008).

Digitaliseringen av tv-näten öppnar för ökad interaktivitet liksom för nya typer av tjänster. För konsumenten ökar valmöjligheten eftersom man kan se det tv-program eller den film man önskar när man vill. VoD förväntas ha den största potentialen att generera extra intäkter. Med ip-baserad tv blir möjligheten att konsumera media på ett flertal terminaler ett faktum.

Alla apparater i en

Alltmer utrustning såsom tv-apparater, datorer, spelkonsoler och MP3-spelare förses med inbyggd anslutning för att enkelt kunna kopplas till online-tjänster. Kunder vill ha så få boxar och sladdar som möjligt hemma och är beredda att betala för att få hjälp med att installera elektronisk utrustning.

Kundefterfrågan och teknisk utveckling gör att skillnaden mellan mobiltelefonen och den bärbara datorn blir allt mindre. Idag är funktionerna hos en mobiltelefon inte mycket annorlunda än hos en dator och samtidigt utvecklas nya modeller av datorer, till exempel net-books, som är optimerade för internet. En annan trend är att idag köper också privatkunder dyrare terminaler som bara företagskunder efterfrågade tidigare.

Behov av ökad effektivitet och minskat resande

Modern telekommunikation öppnar nya möjligheter för privata företag och offentlig sektor att driva sina verksamheter mer effektivt. Företag använder sig av mer integrerade funktioner som kräver snabba, stabila och säkra anslutningar och därtill säkra och pålitliga applikationer. Företagskunder efterfrågar tjänster som kombinerar uppkopplingar med nät- och tjänsteintegration.

Behovet att komma åt samma tjänst oavsett terminal är tydligt också hos företagskunderna. Sådana tjänster kan vara allt från vanlig e-post, till intranät och särskilda applikationer som ordersystem.

Arbete hemifrån blir allt vanligare. Säkra internet- och intranätsanslutningar medför att anställda kan sköta sitt arbete precis lika effektivt utanför kontoret. Anledningar till att vilja arbeta hemifrån är möjligheten till flexibel arbetstid och minskat resande. Dessutom gör en säker och snabb uppkoppling att affärsresenärer, underhållstekniker och andra som spenderar mycket arbetstid utanför kontoret kan bli mer effektiva.

För att öka effektiviteten i processer och hos de anställda köper företag hellre kompletta kommunikationslösningar än uppkoppling som en tjänst och applikation som en annan oberoende komponent. Många företagskunder köper idag ett komplett tjänsteerbjudande, till exempel utlagda plattformar varifrån säkerhet, telefoni, data, video och andra applikationer sköts.

Omsorg om miljön

Den negativa påverkan på miljön från telekomtjänster är blygsam jämfört med andra branschers. Istället ger nät och tjänster möjligheter för företag och individer att minska sin negativa inverkan på miljön.

Omsorg om miljön är en nyckelfråga för privatkunder och företag och har utvecklats till ett viktigt inköpskriterium. Många investeringar kommer att göras med miljön i åtanke.

En växande trend som är nära kopplad till telekombranschen är att ersätta affärsresande med tjänster som telefonsamtal, telekonferenser och -möten. Modern kommunikation kan med andra ord resultera i färre affärsresor samtidigt som den möjliggör ökad kontakt inom och mellan företag. Kostnaderna är dessutom extremt låga jämfört med affärsresande. Individen ser också ett värde i möjligheten att kunna arbeta till exempel hemifrån.

Tillväxtmarknader

Eurasien är TeliaSoneras tillväxtmotor. I många avseenden är kund- efterfrågan densamma på våra tillväxtmarknader som på våra nordiska och baltiska marknader, och samma teknologi- och tjänstutveckling sker. Men det finns underliggande skillnader i demografi, ekonomisk utveckling och tillgång till telekommunikationstjänster.

Eftersom infrastrukturen för fast kommunikation är begränsad på våra tillväxtmarknader och mobilmarknaderna är endast delvis penetrerade, ligger tillväxtpotentialen på dessa marknader i att öka kundbasen avsevärt, öka mobilanvändandet och i framtiden även användandet av mobil data.

TeliaSonera finns i Eurasien med majoritetsägda bolag på åtta marknader samt, via intressebolagen MegaFon och Turkcell, i Ryssland och Turkiet, inklusive Turkcells dotterbolag i Ukraina och Vitryssland. TeliaSonera har även ett finansiellt innehav i en operatör i Afghanistan.

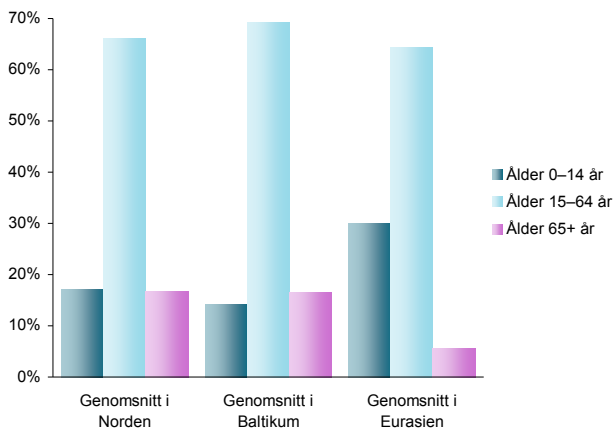
Redogörelsen nedan rör Kazakstan, Azerbajdzjan, Uzbekistan, Tadzjikistan, Georgien, Moldavien, Nepal och Kambodja, det vill säga de länder i vilka TeliaSonera har majoritetsägda verksamheter.

Unga och stora befolkningar

Våra majoritetsägda operatörers marknader varierar i storlek från Moldavien med 4,3 miljoner invånare till Nepal med 29,5 miljoner. Den totala befolkningens mängd är 110,8 miljoner, mer än tre gånger så stor som den sammanlagda folkmängden på 31,8 miljoner i Norden och Baltikum.

De demografiska skillnaderna är stora med åldrande befolkningar i Norden och Baltikum och avsevärt mycket yngre invånare på tillväxtmarknaderna. I Eurasien utgör åldersgruppen 15 år och yngre i genomsnitt 30 procent av befolkningen medan motsvarande andel i Norden och Baltikum är 17 procent respektive 14 procent. Gruppen 65 år och äldre representerar 17 procent i Norden och Baltikum men bara 6 procent i Eurasien. Demografien i Eurasien öppnar för en snabb ökning i efterfrågan av telekommunikationstjänster eftersom det vanligtvis är unga personer som först börjar använda nya teknikbaserade tjänster.

Demografi

Källa: CIA WORLD FACT BOOK 2008

Framväxten av en medelklass med högre reallöner, bidrar tillsammans med ökad inhemsk konsumtion, direktinvesteringar från utlandet och mer öppna regelverk till den positiva utvecklingen på våra mobilmarknader i Eurasien. På flera av dem är export av naturresurser, såsom olja och gas, de viktigaste underliggande drivkrafterna bakom ekonomisk tillväxt. Korrelationen mellan ökad telekommunikation och ekonomisk tillväxt är stark.

Outnyttjade marknader

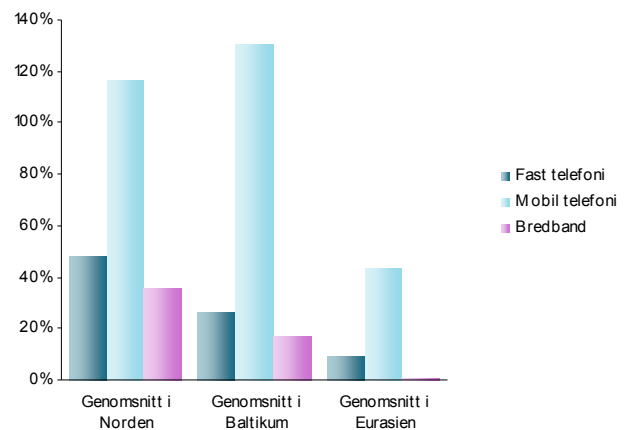
Mobilpenetrationen på de marknader där TeliaSonera har majoritetsägda verksamheter är fortfarande relativt låg med undantag för Kazakstan. Den genomsnittliga penetrationen uppgick 2008 till

omkring 44 procent, jämfört med 130 procent i Baltikum och 117 procent i Norden.

Allteftersom levnadsstandarden förbättras kommer efterfrågan och användandet av telekomtjänster att öka snabbare och märkas, inte bara i antalet mobilabonnemang utan också i användandet av mervärdestjänster och internet, samt även i antalet bredbandsabonnemang. Ännu är internet- och datorpenetrationen låg i Eurasien.

Antalet bredbandsabonnemang som andel av befolkningen uppgick till 36 procent i Norden 2008 och 17 procent i Baltikum men bara omkring 1 procent i Eurasien. Den låga bredbandspenetrationen i Eurasien öppnar för framtida möjligheter att expandera inom mobilt bredband. På de nordiska marknaderna i synnerhet och till viss del på de baltiska utgör mobilt bredband ett substitut eller komplement till en redan existerande tjänst, men i Eurasien representerar anslutning för mobilt bredband en ny marknad med hög tillväxtpotential.

Regional telekommunikations-penetration

Källa: TeliaSonera, prognoser 2008, baserade på ITU World Communication/ICT Indicators Database, 2007. Penetration per folkmängd.

En telefonimarknad med ökad efterfrågan på datatjänster

Eftersom BNP per capita är lägre på våra tillväxtmarknader än på västerländska marknader är priskänsligheten högre. Därför är lågprismobiler och lättillgängliga kontantkortserbjudanden ett måste i operatörernas sortiment.

Kunderna efterfrågar inte bara grundläggande kvalitet, som täckning, utan också SMS-baserade informationstjänster, MMS och ringsignaler. Sådana mervärdestjänster ökar som andel av totala intäkter och uppgår på de mest penetrerade marknaderna – Georgien och Azerbajdzjan – till mellan 10 och 15 procent. 3G-nät och -tjänster finns hos några av operatörerna i Moldavien, Georgien, Tadzjikistan, Uzbekistan och Kambodja och förväntas lanseras även i andra länder för att möta en ökande efterfrågan på data-kommunikation via bredband.

Teknologitrender

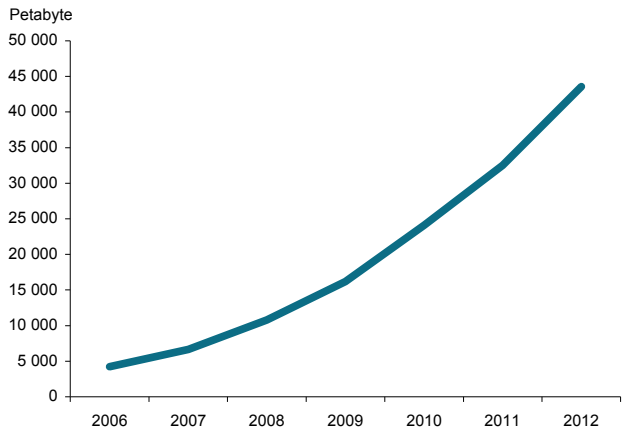
Kunder vill ha täckning och snabbt internet hemma och på jobbet, inomhus såväl som utomhus. Efterfrågan på kapacitet är i princip obegränsad. Teknologikutvecklingen som äger rum i Norden och Baltikum förväntas ske också i Eurasien men när och i vilken utsträckning återstår att se.

“Var 18:e månad fördubblas kapaciteten.” Moores lag, som fått sitt namn efter en av Intels grundare, Gordon E. Moore, har haft stor betydelse i beskrivningen av dator- och it-teknologins historia. Den kan numera tillämpas också för att beskriva utvecklingen av telekommunikation.

Överföring med fast bredband har ökat snabbt de senaste fem åren. Till exempel uppnådde trafiken till TeliaSoneras svenska ip-nät en hastighet av 100 Gigabit per sekund i oktober 2008, vilket är

hundra gånger hastigheten 2000. Medan fildelning utgör en stor del av ökningen ställs nya krav på näten från ökningen av så kallad strömmande trafik, direktöverföring av ljud och bild över internet, inklusive webb-tv. Moores lag har kommit att gälla också för beskrivningen av utvecklingen av mobilkommunikation. Den snabba teknikutvecklingen för trådlös uppkoppling bidrar till en kraftig ökning av mobil datatrafik.

Ökning i global ip-trafik

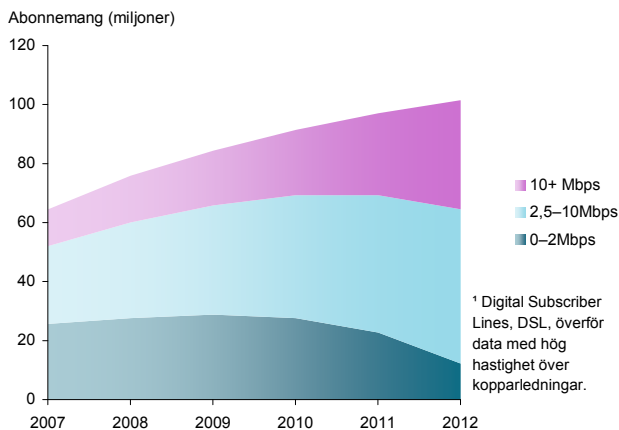

Källa: Cisco, Approaching the Zetta byte Era, 16 juni 2008

Nätuppggraderingar och investeringar

Kraven på bandbredd kommer att bestämmas av det totala användandet av terminaler som är uppkopplade samtidigt på en viss plats, till exempel en bostad eller ett kontor. Kraftig trafikökning skapar behov av uppggraderingar av och investeringar i näten. För många användare är bredband via existerande kopparnät eller via mobilnätet tillräckligt. Men för mycket kapacitetsintensiva platser tillgodoses framtidens behov bäst av fiberkabel, ofta kallad FTTx – fiber till bostad, byggnad eller kopplings-skåp.

DSL¹ privataabonnemang per hastighet, Västeuropa

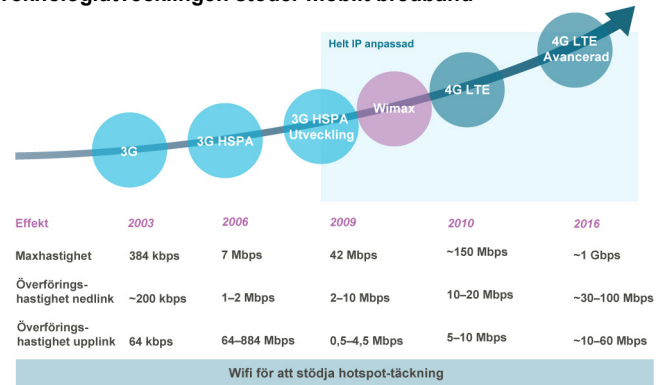

¹ Digital Subscriber Lines, DSL, överför data med hög hastighet över kopparledningar.

Källa: Ovum, 2008

En ny global generation mobilnät är på väg att införas, så kallad 4G eller Long Term Evolution, LTE. Teknologin möjliggör mobilt bredband med hög hastighet och medför en migration till ip-baserade tjänster också i mobilnäten. Denna övergång öppnar nya möjligheter för tjänsteutveckling, kvalitet och produktionseffektivitet.

Teknologiutvecklingen stöder mobilt bredband

Källa: Ericsson – TeliaSonera, gemensam teknologistudie, oktober 2008

Moores lag beskriver inte bara ökad prestation utan också ökad kostnadseffektivitet. En operatör måste förse varje radiosändare med kapacitet på flera hundra Megabit per sekund snarare än några få Mbps som har varit allmänt rådande tills nyligen. För att tillgodose detta krav och ta tillvara ny affärsmöjligheter, till en rimlig kostnad per Megabit, behövs en uppggradering av existerande transportnät.

Förbättrad mobiltäckning inomhus

Två huvudteknologier stöder dels konvergerade fasta och mobila tjänster, dels förbättrad mobiltäckning och kapacitet för vissa inomhusmiljöer. Unlicensed Mobile Access, UMA, är en standard för utvidgning av mobiltjänster som utnyttjar en WLAN-radioförbindelse och anslutningsplats i kundens fastighet. UMA kräver särskilda mobiltelefoner. Den andra, femtoceller, utgörs av små trådlösa, energisnåla basstationer som fungerar i 3G-spektrat för att ansluta vanliga mobiltelefoner till ett mobilt kärnnät genom att använda digital abonnentanslutning, DSL.

Alltigenom ip och förbättrad tjänstekvalitet

Telekommunikation håller på att utvecklas till en ip-värld. För förbättrad prestanda, effektivitet och kvalitet hos ip-baserade tjänster, är specifikationer för ett nytt mobilt kärnnät under fastställande av det internationella standardiseringsorganet 3GPP under första kvartalet 2009. Det nya nätet, kallat Evolved Packet Core, och tillhörande standarder, kommer att vara av avgörande betydelse eftersom det minskar fördröjningar och effektivt kan erbjuda helt sömlös hantering av ip-anslutningar mellan olika accessnät.

En teknologi besläktad med tillhandahållande av ip-baserade mobiltjänster är telekomarkitekturen IP Multimedia Subsystem. IMS-lösningar utvecklas och accepteras av fast- och mobilkommunikations- samt kabeloperatörer som framtidens allmänt använda plattform för ip-baserade kommunikationstjänster såsom VoIP.

Nya teknologier för kommersiella ändamål

Peer-to-Peer är en teknologi som möjliggör bland annat fildelning. P2P används redan för flera kommersiella ändamål, till exempel Skype, en mjukvara för telefonsamtal via internet, och Joost, ett system för att sprida inspelade tv-program och andra former av video-innehåll.

Webb-tjänster, web 2.0 och därtill relaterade verktyg spelar en extremt viktig roll för att göra tjänsteutveckling möjlig för många människor. Slut användaren kan därmed styra öppen tjänsteutveckling. Mjukvaror som möjliggör nätgemenskaper och media-kommunikation omfattar Rich Site Summary, RSS, för nyheter online, podcasts, videocasts, bloggar och sajter, och Wikis, webbplatser vars sidor användarna själva kan redigera.

Near Field Communication

Near Field Communication, NFC, är en standard för trådlös, enkel och säker ihopkoppling av elektronisk utrustning på mycket korta avstånd. NFC kommer att ge avsevärt ökad enkelhet och kan användas bland annat för information och betalning för allmänna kommunikationsmedel, för betalning i detaljhandel, vid evenemang och för företagsprocesser.

Möjligheterna kommer att öka när nästa generations SIM-kort blir tillgängliga. Kortet Universal Integrated Circuit Card, UICC, kommer att ge ökade lagringsmöjligheter och förbättra möjligheterna för operatörer att konfigurera och uppdatera tjänster. Som ett resultat kommer nya affärsmodeller att uppstå som i sin tur skapar nya möjligheter för mobiloperatörer att erbjuda andra företag en kanal till slutanvändaren.

Marknadsreglering

Reglering är en del av miljön TeliaSonera verkar i och vi måste anpassa oss till förändringar som sker. Reglering är tillsammans med hård konkurrens och kundmigrering fortsatt en av våra största utmaningar. Eftersom TeliaSonera är en stor aktör på flera marknader, påverkas vi avsevärt av förändrad reglering då denna kan ändra marknadsförutsättningarna.

TeliaSoneras ståndpunkt är att branschspecifik reglering, framför allt på de utvecklade nordiska marknaderna, bör minskas gradvis för att stimulera investeringar och innovation. Vi anser att telekombranschen slutligen bör regleras enligt allmän konkurrenslagstiftning.

Telekommunikation är dock alltså en reglerad marknad. I november 2007 lade EU-kommissionen fram sitt förslag på ett reviderat regelverk för elektronisk kommunikation. Efter beslut i ministerrådet och Europaparlamentet förväntas ett reviderat regelverk tas i bruk. Förslaget innehåller en ny marknadsbaserad strategi för fördelning av frekvenser med ökad flexibilitet i användandet och handeln med frekvenser.

Kommissionen föreslog också att utrusta reglerande myndigheter med möjligheten att ålägga funktionell separation. Detta innebär att myndigheter som en exceptionell åtgärd skulle få makt att begära av aktörer med en dominerande ställning på marknaden att separera sina accessnätverksamheter under kommissionens översyn. I Sverige trädde sådan lagstiftning i kraft redan den 1 juli 2008.

På EU-nivå och nationellt framskrider utvecklingen hur regleringen ska anpassas till vad som ofta benämns nästa generations accessnät, Next Generation Access Networks. TeliaSoneras ståndpunkt är att den regulatoriska miljön ska ge rätt incitament för operatörer att investera i modernisering av näten, och framför allt i införande av fiber i accessnäten.

EU-regler infördes 2007 för att reglera priser och villkor för internationell roaming, till exempel mobilanvändande utomlands. Regleringen kräver en gradvis reducering av både detaljist- och grossistpriser över en treårsperiod, men bara för röstsamtal. I september 2008 föreslog kommissionen en utökning av roamingregleringen till att omfatta även SMS-tjänster och data-roaming. Regleringens varaktighet för röstsamtal kommer att förlängas tre år med ytterligare gradvisa prissänkningar. De föreslagna förändringarna har lämnats till Europaparlamentet och till Europarådet som båda måste samtycka innan förslaget kan vinna laga kraft. Samma regler gäller för Norge som EEA-land men tidplanen för införandet kan bli annorlunda.

Reglering i Eurasien

De regulatoriska förhållandena i Eurasien skiljer sig från de inom EU. Av naturliga skäl finns ingen övergripande reglering likt EU:s regelverk och regleringarna är specifika för varje land. De handlar ofta om spektrumallokering och reglering av samtrafikavgifter.

Det kan nämnas att i Ryssland styr regulatorn både slutkundspriser och samtrafikavgifter för samtal fast-till-mobil. Tre landsomfattande ryska 3G-licenser delades ut i en så kallad skönhetstävling 2007. Frekvenserna är ännu inte helt tillgängliga men

används av olika regeringsorgan till exempel i Moskva. Mobilnummerportabilitet, MNP, och mobiloperatörer utan egna nät, MVNOs, har ännu inte införts i Ryssland.

I Turkiet reformerades lagen om telekommunikation år 2000 och 2001. Reformernas mål var att modernisera det legala och institutionella regelverket för tillhandahållande av infrastruktur och tjänster för telekommunikation i Turkiet. Myndigheten för telekommunikation är en finansiellt och administrativt oberoende regulator, med befogenhet att dela ut licenser och fastställa avgifter i telesektorn. 2008 infördes MNP och tre 3G-licenser auktionerades ut. Varje aktör, inklusive Turkcell, erhölet licens för olika bandbredder.

Konkurrens och marknadsposition

Telekombranschen är i kraftig förändring. I takt med att kundernas beteende utvecklas och ny teknologi möjliggör attraktiva och lättanvända tjänster, växer branschen ihop med andra sektorer såsom media, underhållning och it. Därmed står teleoperatörer inför ett antal möjligheter men också flera utmaningar.

Nya konkurrenssammanhang uppstår där värdekedjan sträcker sig över ett större antal tjänster, samarbetspartners och konkurrenter. På privatmarknaden kretsar konvergensen kring media, innehåll och terminaler. Konvergensen har gjort att flera teleoperatörer har tagit på sig en mer aktiv roll i mediabranschen liksom inom utrustning genom att rikta in sig inte bara på mobiler utan också på datorer, tv-boxar och så kallade "gateways" för det smarta hemmet.

Nya aktörer radar upp sig

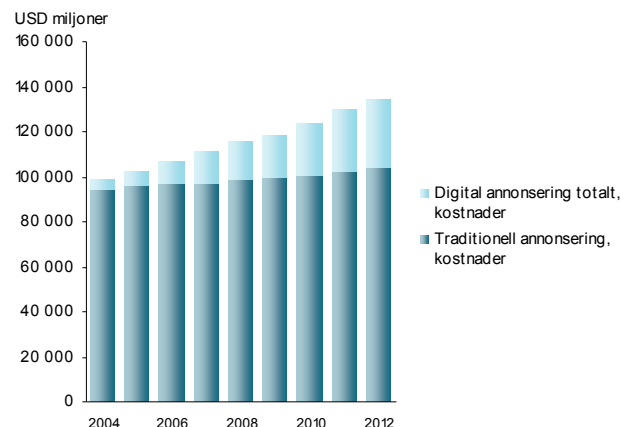
Marknadskonvergensen öppnar möjligheter för operatörer att utvidga sin marknad genom att gå in på nya tjänsteområden. Den öppnar också för nya affärsmodeller där andra än operatörer stärker sina roller. Flera nya aktörer gör sig redo att ta andelar på innehålls- och tjänstemarknaderna. Mobiltillverkare och företag som Apple, liksom starka internetvarumärken, strävar efter att ta andelar, i synnerhet på mobilmarknaden.

Annonsbaserade affärsmodeller är redan väl etablerade på internet med marknadsledare som Google. Allteftersom internet-surfandet ökar börjar samma logik gälla också på mobilmarknaden och de stora internetvarumärkena kommer att bli bland de första att gå in på mobilområdet.

Annonsering och m-handel, handel via mobilen, möjliggör också för nya intäktsströmmar för operatörer. Båda dessa marknader kommer att växa men deras andel av totala intäkter förväntas vara relativt liten för flertalet operatörer.

Annonsering på internet vinner dock terräng på bekostnad av traditionell media. När intresset ökar för mobiltelefoner som media-kanal får mobiloperatörer möjlighet att sälja annonsutrymme.

Digital och traditionell annonsering, kostnader

Källa: Strategy Analytics, 2008

Ett ekosystem av branscher

Sambanden på marknaden håller på att förändras både i privat- och företagssegmenten. På företagsmarknaden hör förändringen samman med konvergensen mellan de tidigare åtskilda marknaderna för telekom- respektive it-tjänster. Både telekom- och it-företag utvidgar sina erbjudanden till att täcka båda områdena och spelar en större roll i fler delar av värdekedjan. Branscher som är relaterade till varandra på olika sätt fungerar tillsammans i ett ekosystem där de är beroende av varandra för samarbete men också konkurrerar med varandra.

En drivkraft bakom denna utveckling är behovet hos privata liksom offentliga företag att driva sina verksamheter mer effektivt med hjälp av elektronisk kommunikation och tillhörande applikationer. Samtidigt blir gränsen mellan arbetsliv och privatliv mer otydlig. Telekom- och it-företag närmar sig varandra för att tillgodose det ökande behovet av effektivitet och produktivitet, och för att möta kraven på ökad nytta och snabb avkastning på kommunikations- och it-investeringar.

Prispress

TeliaSonera finns i 20 länder, inräknat intressebolag. Konkurrensen är hård och pressar tillsammans med myndighetsinverkan priserna nedåt på samtliga marknader.

Konkurrensen på mobilmarknaderna är särskilt hård i Norden och Baltikum där antalet nya kunder, men inte nödvändigtvis antalet nya SIM-kort, är få. På dessa marknader är konkurrensen inriktad på att öka utbudet och användandet av tjänster. Priserna på

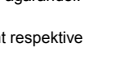
mobilmarknaden i Norden har gått ned under ett antal år. Viss konsolidering har dock ägt rum vilket resulterat i färre aktörer på de flesta marknader. De stora aktörerna med egna nät har tjänat på bekostnad av mindre spelare som är beroende av att hyra nätkapacitet. Men å andra sidan har reglering pressat ned priserna.

Samtidigt har genomsnittlig intäkt per kund varit ganska stabil eftersom prisnedgångarna motverkats av ökat telefonerande och av att kunderna har spenderat mer pengar på mervärdestjänster och mobilt internet. En osäkerhetsfaktor i sammanhanget är fasta priser för mobil data vilket skulle kunna hämma potentiella intäktsökningar och resultera i högre kostnader på grund av ökad datakonsumtion. Operatörer börjar introducera nya prismodeller som på ett bättre sätt reflekterar olika nivåer av användande.

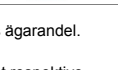
Våra tillväxtmarknader karaktäriseras också av intensiv konkurrens.

På bredbandsmarknaden där tjänsterna i allmänhet har ett fast pris per månad har genomsnittlig intäkt per användare varit stabil och till och med stigit något. Men dataanvändandet ökar stadigt eftersom kunderna efterfrågar mer bandbredd i takt med ökat användande. Denna ökning motverkas sällan av prisökningar i motsvarande grad. För att kompensera för detta erbjuder bredbandsleverantörer en rad individuellt prissatta tjänster som lagring, tv och VoD.

Marknader och varumärken

Land	Varumärke	Ägarandel (procent)	Tjänst	Antal abonnemang (tusental)	Marknadsposition	Marknadsandel (procent) ¹	Huvudkonkurrenter	Logotyper
Majoritetsägda bolag								
Sverige	Telia, Halebop	100	Mobil	5 334	1	40	Tele2, Telenor, "3"	
	Telia	100	Bredband	1 122	1	41	Telenor, Com Hem	
	Telia	100	Fast telefoni	4 000	1	65	Tele2, Telenor, Com Hem	
Finland	Sonera, TeleFinland	100	Mobil	2 676	1	39	Elisa, DNA	
	Sonera	100	Bredband	478	2	32	Elisa, DNA, Welho	
	Sonera	100	Fast telefoni	420	2	27	Elisa, Finnet	
Norge	NetCom, Chess	100	Mobil	1 581	2	28	Telenor, Tele2	
	NextGenTel	100	Bredband	176	2	11	Telenor, Get, Tele2	
Danmark	Telia, Call me	100	Mobil	1 493	3	22	TDC, Telenor, "3"	
	Telia, Stofa, DLG Tele ²	100	Bredband	184	3	11	TDC, Telenor	
	Telia, Call me, DLG Tele ²	100	Fast telefoni	226	2	8	TDC, Tele2	
Litauen	Omnitel, Ezys	100	Mobil	2 012	1	39	Bité GSM, Tele2	
	TEO	60	Bredband	298	1	49	LRTC, Balticum TV	
	TEO	60	Fast telefoni	769	1	95	Telekomuniacijų grupė, Cubio	
Lettland	LMT, Okarte, Amigo	60,3	Mobil	1 056	1	44	Tele2, Bité Latvia	
Estland	EMT, Diil	60,1	Mobil	778	1	47	Tele2, Elisa	
	Elion	60,1	Bredband	176	1	65	Starman, STV	
	Elion	60,1	Fast telefoni	391	1	85	Starman, Tele2	
Spanien	Yoigo	76,6	Mobil	970	4	2	Telefónica, Vodafone, Orange	
Kazakstan ³	K'cell	51	Mobil	7 083	1	47	VimpelCom	
Azerbajdzjan ³	Azercell	51,3	Mobil	3 471	1	59	Bakcell	
Uzbekistan	UCell	74	Mobil	2 683	2	22	MTS, VimpelCom	
Tadzjikistan	Indigo Tajikistan, Somoncom	60 59,4	Mobil	1 154	1	33	Babilon Mobile	
Georgien ³	Geocell	100	Mobil	1 582	1	49	Magticom, VimpelCom	
Moldavien ³	Moldcell	100	Mobil	550	2	24	Orange	
Nepal ⁴	Mero Mobile	80	Mobil	1 749	2	41	NTC	
Kambodja ⁴	Star-Cell	100	Mobil	144	4	4	Mobitel, TMIC	

Intressebolag

Lettland	Latttelecom	49	Bredband	180	1	75	Baltkom TV, Izzi	
	Latttelecom	49	Fast telefoni	597	1	95	Telecom Baltija, Teledialogs SIA	
Ryssland	MegaFon	43,8	Mobil	43 558	3	23	MTS, VimpelCom	
Turkiet	Turkcell	37,3	Mobil	36 300	1	56	Vodafone, Avea	
Ukraina ⁵	Life		Mobil	10 700	3	20	Kyivstar, MTS, VimpelCom	
Vitryssland ⁵	Life		Mobil	200	3	3	Velcom, MTS	

¹ För bredband och fast telefoni är TeliaSoneras marknadsandelsprognoser baserade på andel av omsättningen. För mobil baseras marknadsandelen på antal abonnemang förutom för dotterbolag i Eurasien där det baseras på samtrafik.

² TeliaSonera äger 50 procent av DLG Tele och kontrollerar bolaget.

³ För Kazakstan, Azerbajdzjan, Georgien och Moldavien avser procentsiffran Fintur Holdings B.V.s ägarandel i de fyra bolagen. TeliaSonera äger direkt och indirekt 74 procent i Fintur Holdings.

⁴ För Nepal och Kambodja avser procentsiffran TeliaSonera Asia Holding B.V.s ägarandel. TeliaSonera äger 51 procent i TeliaSonera Asia Holding B.V.

⁵ Turkcells dotterbolag i Ukraina och Vitryssland, i vilka Turkcell äger 55 procent respektive 80 procent.

En översikt av våra verksamheter

Mobilitetstjänster

TeliaSonera erbjuder tjänster som hjälper människor och företag att kommunicera på ett enkelt, effektivt och miljövänligt sätt. Möjligheten att koppla upp sig var, när och på vilken terminal som helst efterfrågas alltmer. Det gäller för underhållning, umgänge, arbete och omsorg.

Vi bedriver verksamhet på marknader med olika mognad. I Norden och Baltikum ökar användandet av mobil data kraftigt, liksom ip-trafiken. Vi fortsätter att migrera våra fasttelefonikunder till mobilitets- och ip-baserade tjänster och investerar

Bredbandstjänster

för att erbjuda tv och andra mervärdestjänster som driver tillväxt inom bredband.

På marknaderna i Eurasien utgör regionens unga och växande befolkningar, låg mobilpenetration och växande ekonomier en värdefull tillväxtmöjlighet. Under 2008 expanderade vi till två nya tillväxtmarknader.

Vår framgång bygger på att vi tillhandahåller förstklassig service och hög kvalitet i våra nät.

Eurasien

Mobilitetstjänster

TeliaSonera Mobilitetstjänster omfattar ledande varumärken i Norden och Baltikum. Våra mobiloperatörer i Sverige, Finland, Litauen, Lettland och Estland är marknadsledare. Vi är näst störst i Norge och nummer tre i Danmark. Sedan 2006 har vi verksamhet också i Spanien.

Under 2008 visade kunder på alla våra marknader i Norden och Baltikum att de värdesätter rörelsefrihet inte bara för telefoni utan också för data och information – dels i arbetet, dels för underhållning, umgänge och omsorg. Användandet av mobil data ökade explosionsartat under året och samtidigt fortsatte framgångarna för vår tjänst med mobilt bredband inbyggt i bärbara datorer. Lösningen med SIM-kortsutrustade bärbara datorer ligger helt i linje med vår strategi att erbjuda tjänster som är lätta att använda och tillgå oberoende av plats. Vi lanserade tjänsten redan 2007 som första operatör i Europa. Medan telefoni alltjämt genererar den dominerande delen av mobilintäkterna är det datatrafiken som driver tillväxten.

Enklare surfande attraherar nya kunder

TeliaSonera började försäljningen av Apple iPhone 3G i Sverige, Finland, Norge och Danmark i juli 2008 och senare i Lettland, Litauen och Estland. Lanseringen stärkte vår varumärken avsevärt. I Sverige toppade till exempel Apple iPhone 3G, tillsammans med USB-modem för mobilt bredband, försäljningen i Telias butiker resten av året. iPhone har drivit datatrafik genom att underlätta surfande. Användandet av mobil data är betydligt högre bland iPhone-användare än bland kunder i genomsnitt.

Ny prissättning för mobilt bredband

Framtagande av ny teknologi som gör att mobiltelefoner, bärbara datorer och andra mobilterminaler passar utmärkt också för dataanvändning, är en av anledningarna till den snabba uppgången i mobil datatrafik. Attraktiv prissättning liksom erbjudanden om fast avgift för mobilt bredband har också bidragit. Försäljningskampanjer för mobilt bredband har gjort att ett växande antal kunder har upptäckt möjligheten att surfa, ladda ned data och skicka e-post till högre hastigheter också när de är på resande fot, i sitt arbete eller på semester. Samtidigt genererar en liten andel av vår kundbas en stor andel av trafiken. Därför ser vi över prissättningen av mobilt bredband för att hitta modeller som bättre avspeglar det faktiska användandet.

4G – nästa generations mobila bredbandsnät

En tredje och grundläggande faktor bakom den explosionsartade ökningen i användandet av mobil data är utvecklingen av underliggande teknologi som medger ökad nätkapacitet och hastighet.

TeliaSonera rullade ut turbo-3G på alla nordiska och baltiska marknader redan 2007. Den starka trenden för bredband kommer att ställa ytterligare krav på ökad nätkapacitet. Därför ser vi fram emot nästa generation mobilnät. Vi har nu 4G-licenser i Sverige och Norge och planerar att bli en av världens första operatörer att lansera 4G kommersiellt 2010. De nya frekvenserna gör att TeliaSonera kan bygga ett mobilnät som ger uppkopplingshastigheter på upp till 100 Megabit per sekund, mer än tio gånger snabbare än i dagens nät, och som väsentligt förbättrar kundernas upplevelse när de använder interaktiva eller kapacitetskrävande tjänster. TeliaSonera har valt Ericsson för utbyggnaden av 4G-nätet i Stockholm och Huawei för Oslo. På flertalet övriga nordiska och baltiska marknader förväntas utdelning av licenser för 4G under 2009.

Mobilitet i hemmet

Våra kunder visar att de också i hemmet uppskattar den rörelsefrihet som mobiltjänster erbjuder. Liksom mobiltelefonen blir den bärbara datorn alltmer en personlig ägodel. Trenden går också mot mindre datorer, netbooks, som är optimerade för internetanvändande.

Människor bär med sig sina personliga datorer till olika platser i hemmet - för att se på tv medan de lagar mat, skicka e-post från vardagsrumssoffan eller läsa nättidningar i sängen. För kunden spelar det ingen roll om uppkopplingen kommer via ett fast nät, ett radionät eller WLAN, ett trådlöst nätverk för sammankoppling av datorer. En i princip obegränsad efterfrågan på kapacitet och ökande efterfrågan på mobilitet kräver nät som är fullt ut ip-baserade. Avsevärt högre nethastigheter kommer att gå ut till basstationerna för att säkra täckning och kapacitet både utomhus och inomhus.

Vi utvärderar olika nya teknologier för förbättrad kundupplevelse och för att möta framtidens krav på ökad räckvidd och kapacitet i bostäder och kontor, liksom utomhus. En sådan lösning kan vara 3G femto-teknologi som vi testar i Litauen och Danmark. Den innebär att 3G femtoceller, eller små 3G-basstationer, är anslutna till det mobila kärnnätet via kundens fasta bredband, i hemmet eller på det lilla kontoret.

Förbättrad kundservice och distribution

Som en del av vår tillväxtstrategi strävar vi efter att hela tiden förbättra förhållandet till våra kunder. Under 2008 fick vi höjt kundbetyg på nästan alla våra marknader i Norden och Baltikum, enligt EPSI, European Performance Satisfaction Index. För att skapa en närmare relation till våra kunder stärkte vi också vårt distributionsnät. Vi ökade ägandet i butikskedjan ComHouse i Norge till 100 procent i juli 2008 och har därmed egna distributionskanaler på alla våra nordiska och baltiska marknader. För mer information om EPSI se avsnittet Ansvarsfullt företagande.

Reglering på våra marknader

Myndighetsinverkan är en av våra största utmaningar. Att hantera effekterna av regleringar – inklusive samtrafik- och roamingavgifter – är en del av vår vardag och effekterna skiftar från land till land.

Se avsnittet Marknad och kunder för mer information om marknadsandelar, varumärken och reglering.

“Användandet av mobil data exploderar och då vill vi erbjuda privatkunder och företag tjänster som är lätta att tillgå och använda var och när som helst. Överträffade i erfarenhet och med god geografisk spridning siktar vi på att vara drivkraften i utvecklingen av mobilitetstjänster i Norden och Baltikum.”
Kenneth Karlberg, chef för Mobilitetstjänster

Rent på färjan – fördel för Renieriet och dess kunder med Telia Kvittens

Företag visar ett ökat behov av mobilitet. Via vår nya säljenhet Business Services, erbjuder vi mobilitetstjänster som hjälper företag att spara tid, öka sin effektivitet och förbättra servicen till sina kunder.

Ett sådant verktyg är Telia Kvittens som används av fältarbetare i flera branscher, från äldreomsorg i offentlig sektor till privata tjänsteföretag. Renieriet, ett Stockholmsföretag som städar färjorna som trafikerar Östersjön, är en av våra kunder. Moderna färjor innebär stora investeringar för rederierna och tiden de tillbringar i hamn måste vara så kort som möjligt. På mindre än två timmar städar Renieriets personal de 900 hytterna på Viking Lines passagerarfartyg M/S Cinderella. För att säkerställa att alla hytter är städade och redo att välkomna nya passagerare använder Renieriet Telia Kvittens. Baserat på Near Field Communication skickar systemet automatiskt ett kvitto som bekräftar att städningen har utförts, och av vem, eller rapporterar eventuella skador direkt till en hantverkare. Systemet kan automatiskt dirigera om inkommande passagerare till nya hytter. Tjänster som Telia Kvittens ger Renieriet och dess kunder en fördel.

Bredbandstjänster

TeliaSonera Bredbandstjänster omfattar ledande varumärken i Norden och Baltikum. Vi är marknadsledare i Sverige, Litauen, Estland och via vårt intressebolag i Lettland. I Finland, Norge och Danmark är vi nummer två eller tre på respektive marknad. TeliaSonera har också en stark ställning på den internationella carrier-marknaden.

Under 2008 fortsatte vi migrationen av våra fasttelefonikunder till mobilitets- och ip-baserade tjänster. Allt fler kunder väljer att inte längre ha abonnemang för traditionell fast telefoni, till förmån för mobil- och internettelefoni, VoIP. Större bandbredd och nya plattformar behövs eftersom människor och företag använder internet för en mängd nya tjänster och aktiviteter. Exempel på sådana tjänster är tv, spel, nätgemenskaper, övervakning, säker lagring, företagsmöten och kundtjänst.

Under 2008 ökade efterfrågan från både privatkunder och företag på att kunna tillgå tjänsterna oavsett typ av utrustning och anslutning. Intresset för kombinationstjänster ökade också. Därför är våra investeringar i trippeltjänster – röst, bredband och tv i ett paket – och i ökad bandbredd viktiga för vår framtid.

TeliaSoneras uppfattning är att fast anslutning kommer att vara den mest effektiva tekniken flera år framöver för fasta punkter, såsom bostäder och kontor i områden där fasta nät redan finns. Trådlös teknik introduceras för ökad täckning och räckvidd på alla våra marknader och där fasta nät inte är ekonomiskt försvarbara.

Tv driver bredbandstillväxt

Vi erbjuder trippeltjänster på flertalet av våra nordiska och baltiska marknader. För oss utgör tv hjärtat i det digitala hemmet för all möjlig interaktion över internet. Tv är också en drivkraft för framtida bredbandstillväxt.

Totalt antal tv-abonnemang nådde 867 000 2008. Vår satsning på iptv, eller digital-tv via bredband, ökade antalet abonnemang till 324 000 i Sverige, vår enskilt största marknad. Under 2008 lade vi ytterligare 17 kanaler till vårt redan omfattande utbud av kanaler och så kallade "on-demand"-tjänster, till exempel digital videobutik. Vår nyförsäljning komprimerade för mer än kundbortfallet på marknaden och efter en första avgiftsfri period valde 70 procent av våra svenska iptv-kunder att stanna kvar som betalande kunder.

Tv öppnar för en ny rad tjänster som användare är villiga att betala för, inklusive "video-on-demand", VoD, och "time-shift-tv", som möjliggör för tittarna att själva välja när de vill se ett program. Liksom

VoD, är "time-shift" en tjänst som ökar värdet för kunderna och driver tillväxt. Telias digitala videobutik i Sverige har blivit en stor succé.

Smart Bredband förenklar livet

För att möta framtidens efterfrågan på ökad räckvidd och kapacitet i bostäder och kontor liksom utomhus, prövar vi olika teknologier och lösningar för att erbjuda kunden en trådlös förlängning av den fasta anslutningen. Smart Bredband är en sådan lösning och erbjuds i Sverige. En intelligent låda kopplar ihop data-, ljud-, bild- och telefoniutrustning och gör att kunden enkelt kan använda sin anslutning till mer än att bara surfa. Smart Bredband gör att kunderna slipper krångliga installationer och trasslande sladdar. TeliaSonera var den första operatören i världen att erbjuda Smart Bredband 2007.

Sparar pengar och tid och värnar om miljön

För våra företagskunder innebär nya kommunikationsverktyg också nya möjligheter, som videopresentationer och gemensam tillgång till dokument. Våra tjänster genererar fördelar som obegränsad tillgänglighet, lägre resekostnader och minskade koldioxidutsläpp. Användandet av virtuella mötestjänster accelererade under 2008 i takt med mer krävande ekonomiska villkor och en ökad medvetenhet om affärsresandets skadlighet för miljön.

TeliaSonera tillhandahåller en rad telekonferenstjänster, inklusive videokonferens-tjänster i samarbete med Tandberg, och TelePresence i samarbete med Cisco. TeliaSonera introducerade TelePresence redan 2007. Lösningen tillhör en ny generation virtuella mötestjänster och bygger på avancerad teknologi och utrustning som gör att mötesdeltagare som närvarar via en länk framstår som närvarande i samma rum.

För att företagskunder ska kunna använda sådana mötestjänster och tjänster som så kallad "unified communication", behöver de en leverantör som tillhandahåller säkra teleoperatörstjänster. Vår säkra infrastruktur för datakommunikation ger företag möjlighet att också tillhandahålla förstklassig kundtjänst via video och andra virtuella mötestjänster.

För arbete och nöje

TeliaSonera har en stark ställning på den internationella carrier-marknaden. TeliaSonera International Carrier förser kommunikationsbranschen med ip- och gränsöverskridande tjänster av hög kvalitet och är Europas ledande carrier med 43 000 kilometer nät och den snabbaste ip-tillväxten i Europa. Vi tillhandahåller direkta internetförbindelser via vårt globala ip-nät till 85 procent av alla Europas leverantörer av bredbandstjänster. TeliaSonera International Carrier nominerades till kategorin Best Wholesale Carrier och The Green Award vid World Communications Awards 2008. En avgörande faktor var genomgående hög kvalitet i näten.

International Carrier

Läs mer om Europas ledande internationella carrier på www.teliaasoneraic.com.

TeliaSonera International Carrier försåg 2008 återigen Dreamhack med internetanslutningar via en 40-gigabitsanslutning. Dreamhack-festivalen i Sverige är världens största LAN-party.

Spel tillhör de ip-baserade tjänster som ingår i det digitala hemmet. TeliaSonera lanserade under 2008 en ny, unik tjänst, Telia Spelprenumeration, som gör att användarna inte längre behöver köpa sina datorspel utan enkelt kan ladda ned dem på sin dator från Telias spelportal och spela så mycket de vill till en fast månadsavgift. Tjänsten är inte begränsad till Telias kunder, vem som helst kan prenumerera.

Högre hastigheter kräver investeringar

Det är av avgörande betydelse för TeliaSonera att vi på ett framgångsrikt sätt hanterar migrationen från traditionella fasta tjänster till nya mobilitets- och ip-baserade tjänster, inklusive investeringar och kostnader. Detta gäller särskilt i Sverige. Övergången måste hanteras på ett kostnadseffektivt sätt eftersom TeliaSonera inte kan ha strukturellt högre kostnader än konkurrenterna. En av våra främsta prioriteringar är att öka effektiviteten i organisationen.

Vi fortsätter att modernisera våra bredbandsnät i tätbefolkade områden där vi ser en efterfrågan. I sådana områden i Sverige ökar vi tillgången till snabbt fiber i flerfamiljs-, enfamiljs- och företagsfastigheter och vi ökar kapaciteten i transportnätet. I Finland startade byggandet av ett optiskt fibernät redan 2007 i landets 15 största städer. Investeringarna inom affärsområde Bredbandstjänster i transport- och transmissionsnäten är nödvändiga också för att trådlöst internet ställer allt högre krav på ökad hastighet. Telekommunikation har bidragit till utvecklingen av nya tjänster i andra branscher, till exempel i bank- och flygsektorn. Genom våra fibernät kan vi hjälpa företagskunder att erbjuda sina kunder tjänster som är anslutna till hög bandbredd. Ett sådant exempel kan vara högupplöst video med möjlighet till interaktion.

Höghastighetsnät till Nordea – Nordens största bank

Nordea, Nordens största bank, har valt TeliaSonera DataNet för snabb och säker datakommunikation mellan sina kontor och bankomater över hela Norden, utom Finland. Fiberanslutningar kommer att medge hög kapacitet och hastighet. Med DataNet som plattform kan Nordea bygga på med ip-baserade kommunikationstjänster, till exempel ip-telefoni och video samt integrering av kommunikationstjänster i it-system – så kallad "unified communication".

Samtidigt ersätter vi på glesbygden i Finland fasta telefoner med trådlösa tjänster. Vi kommer att säkerställa tjänsterna genom att migrera dem på ett säkert och kontrollerat sätt till mobilnätet. Ingen fast telefoni kommer att avvecklas förrän de nya tjänsterna fungerar fullt ut.

Förbättrad kundservice

Vår viktigaste tillgång är vår stora kundbas och vi arbetar hårt för att förbättra servicen till våra kunder. TeliaSonera fick höjt kundbetyg på de flesta av marknaderna i Norden och Baltikum 2008, enligt EPSI. Vår bredbandsoperatör NextGenTel fick pris för bästa kundtjänst i Norge i konkurrens med företag i åtta branscher. För mer information om EPSI se avsnittet Ansvarsfullt företagande.

Se avsnittet Marknad och kunder för mer information om marknadsandelar, varumärken och reglering.

“Vårt mål är att utveckla vår affär genom att tillhandahålla ip-baserade kommunikations- och innehållstjänster med den bästa kundservicen och samtidigt ha konkurrenskraftiga kostnader. Vår stora kundbas är vår viktigaste tillgång och vi har mycket goda möjligheter att stärka våra positioner. Vår framgång bygger på att vi tillhandahåller hög kvalitet i tjänster och nät.”
Håkan Dahlström, chef för Bredbandstjänster

Eurasien

TeliaSonera har majoritetsägda operatörer med starka varumärken i åtta länder: Kazakstan, Azerbajdzjan, Uzbekistan, Tadzjikistan, Georgien och Moldavien, samt Nepal och Kambodja till vilka vi expanderade 2008. Vi är minoritetsägare i MegaFon i Ryssland och Turkcell i Turkiet, inklusive Turkcells dotterbolag i Ukraina och Vitryssland. Vi har ett finansiellt innehav i en operatör i Afghanistan. En av våra främsta prioriteringar är att utveckla TeliaSoneras affär i Eurasien. Affärsområdet bidrar starkt till koncernens resultat och fokus framöver ligger på att bibehålla hög lönsamhet.

Med sina unga och stora befolkningar, låga mobilpenetration och växande ekonomier utgör länderna i denna del av världen en värdefull tillväxtmöjlighet. Här verkar vi i en av världens mest dynamiska regioner och vi har för avsikt att fortsätta att dra nytta av tillväxten och skapa värde för våra aktieägare. Vårt mål är att skapa ledande marknadspositioner genom organisk tillväxt och förvärv. Tillväxtpotentialen ligger i att öka kundbasen och mobiltelefonianvändandet. Framöver förväntas också mobil data ta fart tillsammans med en växande efterfrågan på mobilt bredband. Vår framgång bygger på att vi tillhandahåller hög kvalitet i våra tjänster och nät.

TeliaSoneras tillväxtmotor

På marknader med en sammanlagd folkmängd om mer än 380 miljoner människor, inklusive Ryssland och Turkiet, fortsatte TeliaSoneras majoritets- och minoritetsägda verksamheter sin starka utveckling 2008. Tillväxten i våra konsoliderade bolag drevs av stigande abonnemangssiffror, ökad trafik, ökat användande av telefoni och icke-rösttjänster, samt förvärv.

Under årens lopp har vi visat att vi kan skapa värde i denna region. Redan tidigt på 1990-talet, långt före samgåendet mellan Telia och Sonera 2002, var vi med och grundade några av de verksamheter i Eurasien som sedan bidragit starkt till TeliaSoneras goda resultat och avkastning till aktieägarna. Genom att kombinera lokal expertis med vår internationella erfarenhet utvecklar vi verksamheten till att bli den ledande teleoperatören i denna del av världen.

Nya marknader

Vi expanderade till Nepal och Kambodja 2008 och tog därmed ytterligare ett viktigt steg i genomförandet av vår strategi att expandera till nya tillväxtmarknader. TeliaSonera förvärvade kontrollposter i Nepals näst största mobiloperatör Spice Nepal, som erbjuder tjänster under varumärket Mero Mobile, och i kambodjanska nyetablerade Applifone, som verkar under varumärket Star-Cell.

Nepal och Kambodja har en sammanlagd folkmängd om 43 miljoner invånare, växande ekonomier och låg mobilpenetration – 14 procent respektive 21 procent. Spice Nepal startade sin verksamhet 2005 och har en marknadsandel på cirka 41 procent. Applifone startade sin verksamhet i oktober 2007 och är den fjärde största mobiloperatören i Kambodja med en marknadsandel på cirka 4 procent.

De nya förvärven slutfördes i oktober 2008 och följde på våra framgångsrika investeringar i Uzbekistan och Tadzjikistan 2007. På dessa två marknader har vi tagit marknadsandelar i snabb takt trots hård konkurrens och blev under 2008 marknadsledare i Tadzjikistan.

Tillväxt och lönsamhet i balans

Framväxten av en medelklass med stigande reallöner bidrar tillsammans med växande inhemsk konsumtion, högre direktinvesteringar från utlandet och regleringslättnader till utvecklingen på våra tillväxtmarknader. På flera av dem är export av naturresurser som olja och gas de största underliggande ekonomiska drivkrafterna. Telekomunikation utgör fortfarande en låg andel av bruttonationalprodukten och därför också en tillväxtmöjlighet. Det gör även den svaga infrastrukturen för fasta nät eftersom den ger utrymme för hög efterfrågan på mobiltjänster.

Intensiv konkurrens och regulatorisk inverkan pressar marginalerna och är tillsammans vår främsta utmaning. Samtidigt befinner sig världen i en period av finansiell oro och allvarig ekonomisk nedgång och det är mycket svårt att förutspå hur länge detta kommer att pågå. Telekomunikation är en relativt icke-cyklisk bransch men kunderna i denna del av världen mycket priskänsliga. Genom vår inriktning på balanserad tillväxt har vi kunnat bibehålla en hög lönsamhet.

Hög kvalitet i tjänster och nät

Vår framgång bygger på att vi tillhandahåller hög kvalitet i våra tjänster och nät. Stark tillväxt innebär också investeringsbehov. Vårt investeringsfokus inom affärsområde Eurasien är täckning, kapacitet, 3G-licenser och nät, och längre fram också utveckling av våra transmissions- och transportnät, för att tillmötesgå en ökande efterfrågan på mobil data och internet.

Mobilitetstjänster har ökat dramatiskt i popularitet tack vare större nättäckning, mer utvecklad internationell roaming, tillgång till mer-värdestjänster och attraktiv prissättning. 3G-tjänster lanserades i Georgien 2007, följt av Moldavien 2008. Geocell och Moldcell erbjuder nu 3,5G som ger tillgång till tjänster som snabbt mobilt internet, videosamtal, och längre fram, mobil-tv. 3G-licenser har erhållits i Uzbekistan, Tadzjikistan, Nepal och Kambodja, och väntas i Azerbajdzjan under 2009.

Efterfrågan på internet förväntas öka och kommer att kräva inte bara investeringar i nät utan också rätt utrustning eftersom penetrationen av bärbara datorer fortfarande är låg, även om det redan finns en efterfrågan på USB-modem. Mobiltelefoner kommer att vara vägen till internet och framtiden för mobilt bredband ser lovande ut.

Bidrar till samhället

TeliaSonera erbjuder tjänster som kan bidra till ekonomiska, sociala och miljömässiga vinster. Människor som aldrig har haft tillgång till telekommunikation får ökade möjligheter att komma i kontakt med andra och tillgå information.

Men att vara en god samhällsmedborgare betyder mer. Våra bolag bidrar till samhället de verkar i. TeliaSonera är en stor investerare i regionen och spelar en viktig roll som infrastrukturbäddare, arbetsgivare och skattebetalare. För att lyckas i regionen krävs att företaget är en del av den lokala samhällsstrukturen, har djup kunskap om och förmåga att hantera den lokala kulturen, och upprätthålla en noggrann intern kontroll.

God etik är en förutsättning för oss när vi leder våra verksamheter. God etik är utgångspunkten för våra beslut och vårt agerande. Goda etiska normer och kontinuerlig uppföljning av uppförande är vår väg för ansvarsfullt och uthålligt företagande. För mer information se avsnittet Ansvarsfullt företagande.

Politisk och ekonomisk risk skulle kunna vara en utmaning men TeliaSonera är väl rustat för att hantera sådan risk, vilken dessutom överträffas av möjligheterna i regionen. När vi expanderar till nya

snabbväxande och lönsamma marknader gör vi det i samarbete med starka lokala partners. Vi har en gedigen bolagsstyrning och riskhantering.

Ryssland och Turkiet

TeliaSonera äger direkt och indirekt 44 procent av MegaFon, Rysslands tredje största mobiloperatör, och 37 procent av Turkcell, den största operatören i Turkiet. Dessa tillgångar har genererat betydande värde åt våra aktieägare under många år genom kraftig försäljnings- och resultattillväxt. Vi strävar efter att kontrollera och därmed konsolidera våra minoritetsandelar i MegaFon och Turkcell eller, om detta skulle visa sig vara omöjligt, uppnå likviditet och kontroll, till exempel genom utdelningar, inflytande över verksamheternas ledning, styrelseposter eller börsnotering. För mer information se www.megafon.ru och www.turkcell.com.

Se avsnittet Marknad och kunder för mer information om marknadsandelar, varumärken och reglering.

“En av TeliaSoneras främsta prioriteringar är att växa i Eurasien. Vi utvecklar, i en av världens mest dynamiska regioner, en verksamhet som är under vår kontroll och som växer till en stark, solid och betydelsefull tillgång för TeliaSonera.”
Tero Kivisaari, chef för Eurasien

Ansvarsfullt företagande

TeliaSonera är som ledande leverantör av telekommunikations-tjänster en viktig del av den sociala och ekonomiska infrastrukturen på de marknader där vi verkar. Våra kommunikationstjänster driver tillväxt, konkurrenskraft och övergången till ett kunskapsbaserat samhälle. Våra tjänster hjälper människor och företag att kommunicera på ett enkelt, effektivt och miljövänligt sätt.

TeliaSonera har förbundit sig att driva sina verksamheter ansvarsfullt och etiskt, med målsättningen att ta tillvara affärs-möjligheter och hantera risker.

Nyckelfrågor

Vi har identifierat följande fyra områden som de viktigaste i upprätthållandet av våra intressenters förtroende och säkerställelsen av vår verksamhets framgång:

- Hjälpa till att överbrygga den digitala klyftan – den ojämlika tillgången till informations- och kommunikationsteknologi
- Möta efterfrågan på kommunikationstjänster som bidrar till hållbar utveckling
- Bli ett serviceföretag i världsklass
- Upprätthålla goda etiska normer i vår expansion på tillväxtmarknader

Överbrygga den digitala klyftan

TeliaSoneras ståndpunkt är att tillgång till informations- och kommunikationsteknologi – oberoende av inkomst, ålder, kön eller geografi – bidrar starkt till ekonomisk och social utveckling liksom förbättrade möjligheter i livet för individen. Vi bidrar till att överbrygga den digitala klyftan på flera sätt; genom att utöka täckning, tillhandahålla tjänster som är enkla att använda och investera på tillväxtmarknader. Våra tjänster når människor på 20 marknader, inklusive intressebolag. Totalt antal abonnemang var 135 miljoner vid utgången av 2008 varav 109 miljoner i Eurasien, inklusive majoritets- och minoritetsägda verksamheter. Genom vår närvaro på tillväxtmarknader bidrar vi till att förbättra tillgången på informations- och kommunikationsteknologi i några av världens minst utvecklade länder.

Tjänster för hållbar kommunikation

Ökad oro för klimatförändringar driver på efterfrågan på tjänster som bidrar till hållbarhet. Vi hjälper till att minska klimatpåverkan genom att tillhandahålla nya kommunikationstjänster. Telefon-, internet- eller videomöten kan minska behovet att resa avsevärt, medan andra tjänster kan bidra till hållbarhet genom att optimera trafikflöden, elkonsumtion och logistik.

Serviceföretag av världsklass

Vår framgång bygger på att vi tillhandahåller förstklassig service och hög kvalitet i våra nät, vilket vi också utpekat som två av våra sex fokusområden. Vi fortsätter att investera i uppgraderingar av våra nät och stärka vår övervakning och våra back-up system. Under 2008 introducerade vi den brett erkända metoden Six Sigma för att säkerställa hög kvalitet och kontinuerlig förbättring av våra verksamhetsprocesser. Vi inser också att utan rätt ledarskap och utan våra medarbetares rätta kundfokus kan vi inte förvänta oss att behålla det förtroende vi har uppnått.

Goda etiska normer på alla marknader

TeliaSoneras etiska kod, i kombination med en gedigen intern kontroll, håller cheferna personligen ansvariga för att viktiga riktlinjer och processer efterlevs. Marknaderna i Eurasien utgör en utmärkt möjlighet till tillväxt men det finns också utmaningar och risker relaterade till regionen. För att ytterligare stärka kontrollmiljön låter vi cheferna regelbundet byta befattningar.

Ramverk för ansvarsfullt företagande

Utgångspunkten för ansvarsfullt företagande för TeliaSonera är att var och en av våra medarbetare förbinder sig till gott uppförande. Medarbetarnas åtagande att värda vårt rykte och förbättra kundens upplevelse återfinns i vår vision om enkelhet, våra gemensamma värderingar och vår etiska kod.

Visa respekt – det här menar vi

Våra gemensamma värderingar vägleder våra medarbetare i det dagliga arbetet och beslutsfattandet. De är:

- Skapa värde
- Visa respekt
- Få det att hända

Den andra värderingen, Visa respekt, definierar TeliaSoneras relation med olika intressenter och utgör grunden för vårt sätt att se på Ansvarsfullt företagande.

Vi visar respekt genom att:

- Behandla andra så som vi själva vill bli behandlade
- Skapa förtroende genom att leva upp till våra löften
- Delta i ärlig och öppen dialog även när vi inte samtycker

Inom TeliaSonera anser vi att ansvarsfullt företagande måste integreras i det dagliga arbetet för att det ska få effekt och vara trovärdigt. Vi strävar efter kontinuerlig förbättring, steg för steg.

Under 2008 påbörjade vi en översyn av policy och processer för ansvarsfullt företagande för att införa ett integrerat ramverk för alla majoritetsägda bolag, och integrera och anpassa arbetet med ansvarsfullt företagande till TeliaSoneras övergripande verksamhetsmål. Detta arbete fortsätter 2009.

Etiskt företagande

Inom TeliaSonera har vi länge nått framgång genom etiskt och rättvist företagande. Gemensamma normer för uppträdande har definierats i den etiska kod som gäller alla medarbetare i majoritetsägda verksamheter liksom för våra entreprenörer, underleverantörer och tjänsteleverantörer. En särskild Etisk kod och Uppförandekod för verksamheterna i Eurasien fokuserar på utmaningar som finns framförallt på dessa marknader.

Viktiga punkter i dessa koder är:

- Etisk praxis i affärer, inklusive nolltolerans mot korruption. Medarbetare ska avhålla sig från att utföra något som skulle kunna äventyra deras förmåga att utföra sina uppgifter objektivt och professionellt.
- Vinna genom bättre produkter och bättre utförande. TeliaSonera ska inte söka konkurrensfördelar genom illegal eller oetisk praxis i affärer.
- Säger till. Medarbetare förväntas rapportera allt sådant de beivrar som inte förefaller vara i enlighet med koderna eller annan intern policy, och att kunna göra det utan rädsla för negativa konsekvenser.
- Agera med respekt och värdera integritet, och på så sätt säkerställa lika möjligheter för våra medarbetare oavsett ursprung, kön, etnicitet, religion, politisk övertygelse eller sexuell läggning.

TeliaSonera kräver hög nivå på ansvarfullt företagande hos våra leverantörer. 2008 införde vi koncernövergripande normer för leverantörskedjan rörande miljö, sociala och etiska frågor, inklusive mänskliga rättigheter. Kraven används både som ett redskap i valet av leverantörer och som grund för att aktivt och tillsammans med

dem stödja god sed för ansvarsfullt företagande. Vi förväntar oss att våra leverantörer uppvisar kontinuerlig förbättring.

Kundernas uppfattning

Med ambitionen att förbättra upplevelsen för kunden införde vi under 2008 Six Sigma, en metod för att identifiera och avlägsna orsaker till fel och brister i processer.

De första Six Sigma-projekten har slutförts med framgång.

- Mobilitetstjänster Sveriges kundtjänst: Ökad servicekapacitet genom optimerat tidsutnyttjande.
- Mobilitetstjänster Sveriges produkt- och produktionsenhet: Minskad felvariation för mobilsamtal genom optimerande av vissa utpekade celler (400 av 20 000) i radionätet. Uppskattad nytta: intrycket hos kunderna är att mobilsamtalen håller en jämnare kvalitet (variationen har minskat med 50 procent).

Skydda kunderna

Vi strävar efter att skydda våra kunder från illegalt nyttjande eller annat missbruk av våra nät, såsom barnpornografi. Vi tillhandahåller teknologi och information för att hjälpa våra kunder att skydda sig själva från e-mobbning och oönskat innehåll.

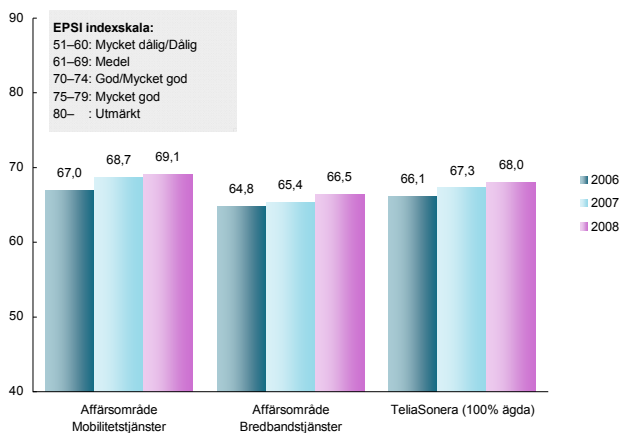
Några av våra initiativ:

- Stödja och förbinda oss till "The European Framework for Safer Mobile Use by Younger Teenagers and Children". Riktlinjerna för det europeiska ramverket för säkrare mobilanvändande hos unga tonåringar och barn omfattar kontrollmekanismer för access och uppmuntrande av kundmedvetenhet.
- Samarbete med Ecpat – ett globalt nätverk som arbetar för utrotande av barnprostitution och barnpornografi.
- Medverkan i World Childhood Foundations projekt för att hindra e-mobbning.
- Vår grossist-carrier, TeliaSonera International Carrier, erbjuder en avgiftsfri tjänst för att hindra tillgång till nätsajter med innehåll som sexuellt utnyttjande.

Kundnöjdhet

För att mäta och jämföra vår prestation ur ett kundperspektiv använder vi European Performance Satisfaction Index, EPSI. Enligt resultaten från EPSI-mätningarna 2008 fick vi ökat kundbetyg för de flesta av våra verksamheter i Norden och Baltikum. Överlag var mobilkunder mer nöjda än bredbandskunder. Bäst betyg fick Omnitel i Litauen som med 79,3 poäng i det närmaste uppnådde nivån "utmärkt".

Ökad kundnöjdhet, EPSI 2008

EPSI är en väletablerad metod för mätning av kundnöjdhet och lojalitet. Uppgifterna är offentliga, från tillförlitliga källor och statistiskt säkerställd data. EPSI-värderingen är baserad på internationella undersökningar från studier i flera branscher under de senaste 15 åren med variationer marknader emellan.

Yttrandefrihet och skyddande av privatliv

Tillgång till kommunikationsteknologi uppmuntrar yttrandefriheten och öppenheten i annars slutna samhällen. Men teknologiska framsteg betyder också att människors personuppgifter processas och lagras mer frekvent än någonsin tidigare. Dessa förändringar skapar stora utmaningar för yttrandefrihet, skyddet av personlig integritet och dataskydd.

TeliaSonera följer de lagar om dataskydd som styr våra marknader och gör inom rimliga gränser allt för att hindra otillåtet tillträde till persondata. The Global Network Initiative – ett forum av flera intressenter som TeliaSonera till en början deltog i – antog under 2008 Principles on Protecting and Advancing Freedom of Expression and Privacy in Information and Communications Technologies. Principerna undertecknades av amerikanska Internet-företag. TeliaSonera och andra teleoperatörer undertecknade inte principerna men kommer att fortsätta att arbeta med dessa frågor individuellt och genom branschorganisationer.

Miljöpåverkan

Den direkta påverkan på miljön från TeliaSoneras verksamheter är begränsad i förhållande till det ekonomiska värdet genererat av våra tjänster. Vad som är viktigare är att genom att ersätta behovet att resa hjälper TeliaSoneras tjänster kunderna att minska sin egen negativa inverkan på miljön, inklusive utsläpp av växthusgaser.

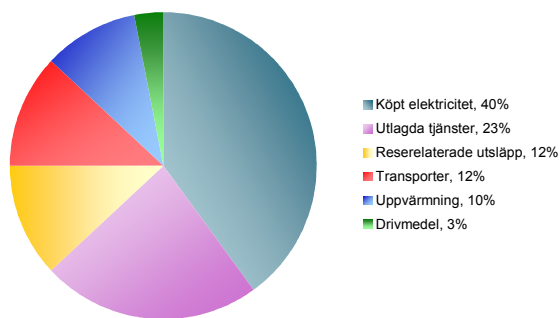

TeliaSonera får "Prime" status av oekom research

TeliaSonera har erhållit "Prime" status av oekom research, ett av världens ledande värderingsinstitut för hållbara investeringar. TeliaSonera rankas bland världens bästa företag inom telekommunikation och kvalificerar sig därmed för investeringar ur ett ekologiskt och socialt perspektiv. Bland TeliaSoneras styrkor framhåller oekom våra åtgärder för att minska miljöpåverkan från affärsresande, både bland medarbetare och kunder, genom att vi befrämjar ett ökat användande av telemötestjänster. Åtgärder för att minimera elektromagnetism från mobiltelefoner och basstationer gavs betyget "utmärkt", eller A+.
http://www.oekom-research.com/index_en.php

Ökad energieffektivitet och minskade CO₂-utsläpp

Internt strävar vi efter att minska vår påverkan på miljön genom att kontinuerligt förbättra vår resursanvändning. Minskade koldioxidutsläpp är en prioritering för oss och vi uppnår detta genom en övergång till miljömärkt elektricitet, där detta är möjligt, för att minska utsläppen från vår energikonsumtion. I Sverige och Finland kommer till exempel 100 procent av elkonsumtionen från miljömärkt elektricitet.

CO₂-utsläpp per källa 2008

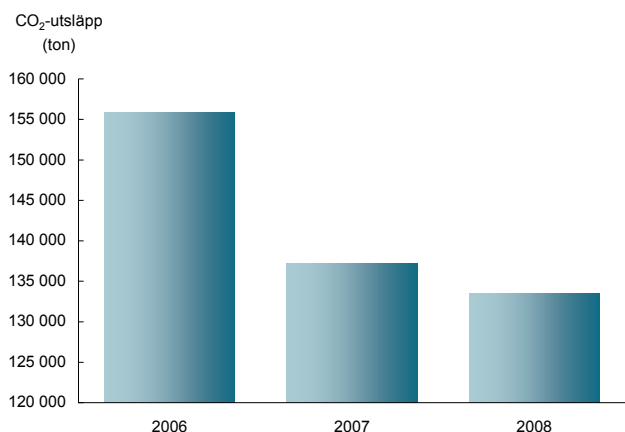
Sverige, Finland, Norge, Danmark, Litauen

För att fortsätta begränsa konsumtionen av fossila bränslen undersöker TeliaSonera möjligheten att använda bränslecellteknologi för reservenergi till basstationer. Testplatserna finns i Sverige och under 2008 ökade dessa från fyra till sex.

Den totala mängden koldioxidutsläpp från helägda verksamheter minskade 11 procent under 2008 i förhållande till antal abonnemang i samma verksamheter. Den största delen av nedgången är hänförlig till ökat användande av förnyelsebar energi och höjd energieffektivitet.

Minskat resande

Inom TeliaSonera vill vi ta ledningen i utnyttjandet av telemöten som alternativ till fysiska möten och på så sätt minska behovet av att resa. Till exempel uppnådde TeliaSonera genom att ersätta resande med den virtuella mötestjänsten TelePresence i Sverige och Finland under 2008 tidsbesparingar motsvarande 40 månaders heltidsarbete, besparingar i resekostnader motsvarande 5,8 MSEK och i utsläpp 170 ton koldioxid.

TeliaSonera CO₂-utsläpp 2006–2008

Sverige, Finland, Norge, Danmark, Litauen

Transparens i klimatrapportering

TeliaSonera har strävat efter att vara pionjär inom klimatrapportering. Vår ambition uppmärksammades 2008 av Carbon Disclosure Project som utsåg TeliaSoneras klimatrapportering till den bästa i Sverige bland storbolag. För mer information om klimatrapportering se www.cdproject.net.

Systematisk hantering av miljö- och kvalitetsfrågor

I Sverige har TeliaSonera haft certifierade miljöledningssystem sedan 1992. Ett integrerat ledningssystem enligt ISO 14001 och ISO 9001 infördes 2001. Verksamheten i Finland har varit certifierad enligt ISO 9001 sedan 2007. Certifieringsprogrammen

syftar till att säkra ett systematiskt förhållningssätt till hanteringen av miljö- och kvalitetsfrågor i våra verksamheter.

Våra medarbetares engagemang och prestation

Som en internationell teleoperatör med cirka 32 000 medarbetare är TeliaSonera starkt förbunden att utveckla medarbetarnas kompetens och ledarskap. För oss är det viktigt att arbeta gränsöverskridande och hitta internationella lösningar.

Mål- och resultatstyrning och kompetensutveckling

TeliaSonera strävar efter att bli ett ännu mer affärsmässigt och kundorienterat företag och därför är det av största vikt att våra medarbetare besitter rätt kompetens. Kundmigreringen från traditionella tjänster för fast telefoni till nya mobilitets- och ip-baserade tjänster på våra mer utvecklade marknader, särskilt i Sverige och Finland, gör att detta behov ökar. Vi genomförde ett antal kompetensutvecklande aktiviteter 2008 med målet att ytterligare utveckla vår förmåga att möta våra affärsmål.

En modell för mål- och resultatstyrning, Performance Management, är under införande i TeliaSonera för att maximera prestation och resultat och på ett strukturerat sätt uppmuntra alla medarbetare att sträva mot samma mål. Modellen ska:

- Skapa fokus, klarhet och enhetlig inriktning i våra affärsmål och värderingar
- Ge gedigen återkoppling där hög prestation belönas och svag prestation tas itu med
- Erbjud medarbetarna möjligheter att utvecklas och växa
- Tydliggöra enskilda medarbetares liksom koncernens framgångar

Modellen för mål- och resultatstyrning kommer att införas för TeliaSoneras 300 högsta chefer 2009 och avsikten är att införa den för samtliga medarbetare 2010.

För att tillgodose vårt behov av medarbetare som kan ta ansvar för att driva utveckling, genomför TeliaSonera koncernövergripande utbildningar:

- The Business Acumen Certificate har som målsättning att förbättra den allmänna förståelsen för vad som driver vår affär. Under 2008 certifierades 150 medarbetare som nu verkar som "förändringsagenter" inom sina egna organisationer. Utbildningen drivs av Handelshögskolan i Stockholm.
- IT/IP-utbildningen riktar sig till ett antal nyckelmedarbetare med syfte att skapa "IT/IP-ambassadörer" i organisationen. Utbildningen drivs i samarbete med Kungliga Tekniska Högskolan.
- TeliaSonera Business School för mellanchefer och ett mindre antal specialister genomfördes med cirka 30 deltagare.
- Top Talent genererar en pool av toptalanger från olika delar av våra verksamheter och som förväntas bli framtida ledare. Under 2008 deltog 25 medarbetare.
- TeliaSonera International Trainee Program är ämnat att attrahera unga externa talanger som kan utgöra en framtida bas för kommande ledare och specialister. Utbildningen startade i februari 2008 med 34 deltagare i våra nordiska, baltiska och eurasiska verksamheter.

Ledar- och ersättningsplanering

TeliaSoneras Leadership Team genomför årligen ledar- och ersättningsplanering, under ledning av koncernchefen. Denna planering svarar mot verksamhetens kortsiktiga såväl som långsiktiga behov av ledare och specialistkompetens.

Syftet med planeringen är att tillhandahålla en god överblick över befintlig ledarkompetens och ersättningsplanering, säkerställa en framtida pool av talanger och följa upp aktiviteter för ersättningsplanering i varje affärsområde och funktion.

Målet med ledar- och ersättningsplaneringen är att säkerställa konstant fokus på att höja antalet potentiella kandidater som är redo att ta ett kliv uppåt och efterträda nuvarande chefer, och förbättra fördelningen av nationaliteter och mellan könen. Idag kommer

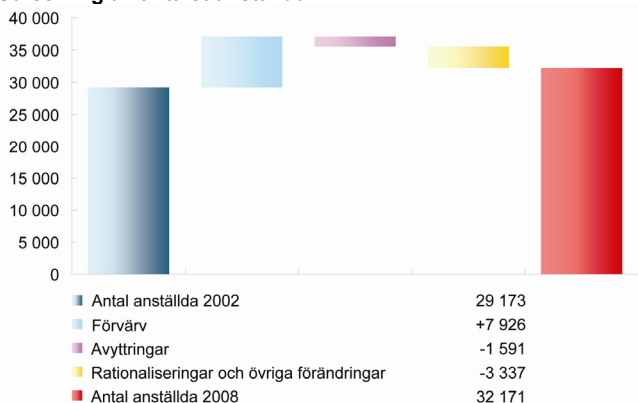
majoriteten av ledande befattningshavare från Sverige eller Finland. Detta är naturligt givet företagets historia och att huvudkontoret är placerat i Sverige, men i och med företagets geografiska expansion håller detta på att förändras.

Könsfördelning

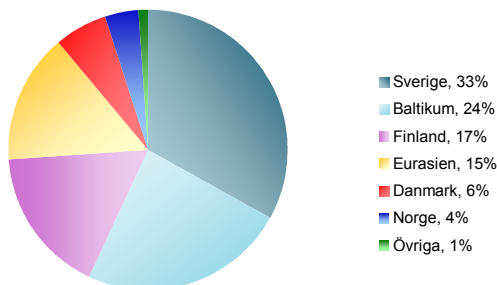
I de majoritetsägda verksamheterna har andelen kvinnor ökat från 42 till 44 procent sedan samgåendet mellan Telia och Sonera i slutet av 2002. Samtidigt har antalet kvinnliga chefer ökat från 18 till 32 procent. Se även not 32 i koncernredovisningen.

Andelen kvinnor är högst i Kazakstan och Azerbajdzjan (båda 54 procent), men betydligt lägre i Norge och Kambodja (båda 32 procent).

Utveckling av antalet anställda

Fördelning av nationaliteter 2008

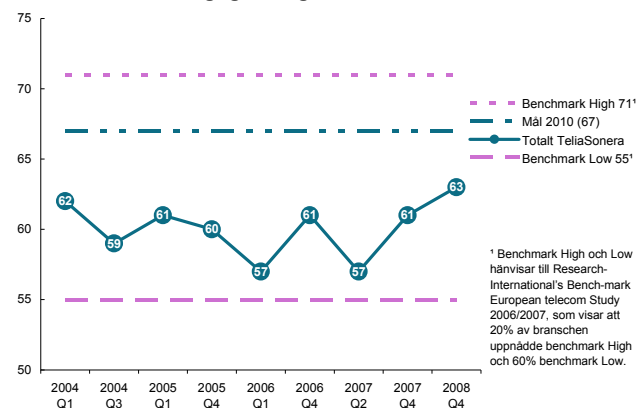

Engagerade medarbetare

Ett av TeliaSoneras sex fokusområden är att bli ett serviceföretag av världsklass. Nöjda och engagerade medarbetare är en viktig drivkraft bakom förbättrad service.

Medarbetarindex förbättrades 2008 och nådde den högsta nivån sedan mätningarna påbörjades 2004, enligt TeliaSoneras Employee Commitment Score, ECS. TeliaSoneras ambition är att nå index 67 år 2010.

Ökat medarbetarengagemang 2008

Rapportering

Vi bevakar hur väl vi lyckas i vårt hållbarhetsarbete genom gedigna interna rapporteringssystem och presenterar våra resultat och våra framsteg årligen i en digital rapport om ansvarsfullt företagande, som finns på vår hemsida www.teliaSonera.se. Vi utvidgar hållbarhetsrapporteringen gradvis till att täcka inte bara våra helägda verksamheter. Under 2008 började vi inkludera även majoritetsägda verksamheter.

Rapporteringen baseras på riktlinjer enligt The Global Reporting Initiative (www.globalreporting.org) och tillägg för telekomsektorn. Vi lägger också ut ett GRI-rapporteringsindex på vår hemsida.

Internationella riktlinjer

TeliaSonera stöder följande internationella riktlinjer för ansvarsfullt företagande:

- United Nations Global Compact www.globalcompact.org (genom medlemskap i ETNO)
- OECD Guidelines for Multinational Enterprises www.oecd.org
- Core ILO Conventions www.ilo.org

Förvaltningsberättelse

Trots oron på de globala finansmarknaderna och den snabba nedgången i världsekonomin redovisade TeliaSonera högre försäljning och resultat 2008, och ökade nettoomsättningen med 8 procent till 103,6 GSEK och nettoresultatet med 6 procent till 21,4 GSEK. Antalet abonnemang ökade 20 procent till 43 miljoner i de majoritetsägda verksamheterna och 16 procent till 91 miljoner i TeliaSoneras intressebolag.

EBITDA-marginalen före engångsposter bibehölls på nästan samma nivå som 2007 och uppgick till 31,8 procent. I absoluta tal ökade EBITDA med 6 procent till 33,0 GSEK.

Rörelseresultatet före engångsposter ökade med 9 procent till 30,0 GSEK beroende på högre EBITDA och ytterligare förbättrade resultat i intressebolagen. Verksamheterna i Eurasien ökade till mer än 45 procent av TeliaSoneras rörelseresultat (40 procent 2007).

Resultat per aktie ökade med 7 procent till 4,23 SEK.

TeliaSonera förändrade sin organisation den 1 januari 2008 då Integrerade företagstjänster upphörde som affärsområde och dess verksamheter började redovisas som del av Mobilitetstjänster, Bredbandstjänster samt Övrig verksamhet.

I januari 2008 etablerade TeliaSonera ett separat helägt dotterbolag för nätinfrastruktur i Sverige, TeliaSonera Skanova Access AB, med syfte att höja effektiviteten och öka marknadens tilltro till TeliaSonera som en leverantör av grossistprodukter.

I juni 2008 avvisade styrelsen ett icke-bindande indikativt bud från France Telecom om ett potentiellt förvärv av TeliaSonera. De största aktieägarna i TeliaSonera gav därefter beslutet sitt stöd.

I oktober 2008 fortsatte TeliaSonera sin expansion på tillväxtmarknaderna i Eurasien genom förvärv av operatörer i Nepal och Kambodja.

Styrelsen föreslår en ordinarie utdelning om 1,80 SEK per aktie motsvarande totalt 8,1 GSEK.

Resultat

MSEK, förutom uppgifter per aktie och marginaler	2008	2007	Förändring, %
Nettoomsättning	103 585	96 344	+8
Rörelsekostnader (före av- och nedskrivningar)	-71 196	-66 803	+7
Av- och nedskrivningar	-12 057	-11 704	+3
Övriga rörelseintäkter och rörelsekostnader	-780	621	
Resultat från intressebolag och joint ventures	9 096	7 697	+18
Rörelseresultat	28 648	26 155	+10
Finansiella intäkter och kostnader, netto	-2 237	-904	+147
Resultat efter finansiella poster	26 411	25 251	+5
Skatter	-4 969	-4 953	+0
Nettoresultat	21 442	20 298	+6
Hänförligt till:			
Moderbolagets aktieägare	19 011	17 674	+8
Minoritetsandelar i dotterbolag	2 431	2 624	-7
Resultat per aktie (SEK)	4,23	3,94	+7
EBITDA före engångsposter ^{1, 2}	32 954	31 021	+6
Marginal (%)	31,8	32,2	
Rörelseresultat före engångsposter ²	30 041	27 478	+9
Marginal (%)	29,0	28,5	

¹ EBITDA är en förkortning av Earnings Before Interest, Tax, Depreciation and Amortization. TeliaSonera definierar EBITDA som rörelseresultat före av- och nedskrivningar samt före resultat från intressebolag och samägda bolag.

² För detaljerad information om engångsposter se "Engångsposter".

Nettoomsättning

Nettoomsättningen steg 7,5 procent till 103 585 MSEK (96 344 MSEK 2007). Organisk tillväxt i lokala valutor ökade till 3,9 procent (3,6). Den positiva nettoeffekten från förvärv och avyttringar var 1,5 procent och 2,1 procent från valutakursförändringar. Cirka hälften av koncernens organiska tillväxt i lokala valutor kom från Mobilitetstjänster, särskilt från Spanien, och hälften från Eurasien. Detta motverkades delvis av en organisk försäljningsminskning i lokala valutor inom Bredbandstjänster.

MSEK	2008	2007	Förändring, MSEK	Förändring, %	Förändring, organiskt i lokal valuta, %
Mobilitetstjänster	48 673	45 115	+3 558	+8	+4
Bredbandstjänster	44 943	44 478	+465	+1	-1
Eurasien	13 204	10 338	+2 866	+28	+20
Övrig verksamhet	2 538	2 049	+489	+24	+12
Elimineringar av internförsäljning	-5 773	-5 636	-137		
Koncernen	103 585	96 344	+7 241	+8	+4

Antalet abonnemang steg med 19,9 miljoner till 134,8 miljoner. Antalet abonnemang i de majoritetsägda verksamheterna steg till 43,4 miljoner och i intressebolagen till 91,4 miljoner.

Kostnader

Överlag ökade kostnaderna 7,9 procent 2008, ungefär i linje med ökningen i nettoomsättningen.

Kostnader MSEK	2008	2007	Föränd- ring, MSEK	Föränd- ring, %
Varu- och tjänsteinköp	-16 102	-17 271	+1 169	-7
Samtrafik- och roamingkostnader	-16 663	-14 998	-1 665	+11
Övriga nätkostnader	-4 602	-3 727	-875	+23
Förändring i varulager	-56	-81	+25	-31
Personalkostnader	-15 056	-13 477	-1 579	+12
Marknadsföringskostnader	-7 423	-6 941	-482	+7
Övriga kostnader	-11 294	-10 308	-986	+10
Totalt före av- och nedskrivningar	-71 196	-66 803	-4 393	+7
Av- och nedskrivningar	-12 057	-11 704	-353	+3
Övriga rörelseintäkter och rörelsekostnader	-780	621	-1 401	
Totalt	-84 033	-77 886	-6 147	+8

Varu- och tjänsteinköp minskade 2008 främst beroende på minskat användande av underleverantörer inom Bredbandstjänster. Samtrafik- och roamingavgifter ökade främst beroende på ökade volymer i International Carrier inom Bredbandstjänster och ökade volymer i Eurasien. Övriga nätkostnader ökade i alla affärsområden på grund av ökade trafikvolymer.

Personalkostnader ökade 12 procent beroende på förvärv, löneökningar och valutaeffekter som inte fullt ut kompenseras av nedskärningar i antalet anställda särskilt i Sverige och Finland. Genomsnittligt antal anställda ökade 5 procent från 28 561 2007 till 30 037 2008.

Marknadsföringskostnader steg beroende på ökade subventioner och försäljningsprovisioner för att behålla och ta in kunder, särskilt i Mobilitetstjänster i Norge och Spanien, samt i Eurasien. Övriga kostnader ökade främst som ett resultat av ökade it-kostnader. Av- och nedskrivningar ökade främst beroende på tillväxt i Eurasien samt valutaeffekter. 2007 inkluderade beloppet nedskrivningar om 635 MSEK inom Bredbandstjänster, hänförliga till det fasta nätet i Finland och vissa produkt- och it-plattformar i Sverige.

Övriga rörelseintäkter och rörelsekostnader, netto, var negativt 2008 främst på grund av avsättningar om cirka 1 630 MSEK för pågående omstruktureringsaktiviteter. Nettobeloppet för 2007 var positivt då vissa avsättningar för historiska samtrafikavgifter i Sverige återfördes (vilket påverkade rörelseresultatet positivt med 653 MSEK och samtrafikavgifter med 118 MSEK). Se not 9 till koncernredovisningen för mer information.

Lönsamhet

EBITDA före engångsposter ökade till 32 954 MSEK (31 021 MSEK 2007) på grund av ökad försäljning och kostnadseffektivitet inom Mobilitetstjänster och fortsatt hög tillväxt i Eurasien. EBITDA-marginalen var 31,8 procent (32,2). Marginalen ökade i Mobilitetstjänster trots negativa effekter från myndighetsinverkan. Marginalen minskade i Bredbandstjänster på grund av fortsatt förändring i produktmixen och återföring av samtrafikavsättningar i föregående års resultat som inte fullt ut kompenseras av besparingseffekter från effektiviseringar. Marginalen i Eurasien var något lägre på grund av investeringar i tillväxt på de nya marknaderna.

EBITDA före engångsposter MSEK	2008	2007	Föränd- ring, MSEK	Föränd- ring, %
Mobilitetstjänster	14 399	13 084	+1 315	+10
Bredbandstjänster	11 922	12 821	-899	-7
Eurasien	6 553	5 255	+1 298	+25
Övrig verksamhet	116	-161	+277	
Elimineringar	-36	22	-58	
Koncernen	32 954	31 021	+1 933	+6

Rörelseresultatet före engångsposter ökade till 30 041 MSEK (27 478) på grund av högre EBITDA före engångsposter och högre resultat från intressebolagen i Ryssland och Turkiet. På grund av lönsam tillväxt både i Ryssland och Turkiet ökade resultatet från intressebolag med 18 procent till 9 096 MSEK trots att beloppet 2007 inkluderade en kapitalvinst om 631 MSEK inom "Övrig verksamhet" samt positiva poster av engångskaraktär om 240 MSEK i Ryssland.

Rörelseresultat före engångsposter MSEK	2008	2007	Föränd- ring, MSEK	Föränd- ring, %
Mobilitetstjänster	9 926	8 751	+1 175	+13
Bredbandstjänster	6 684	7 515	-831	-11
Eurasien	13 731	10 883	+2 848	+26
Övrig verksamhet	-300	264	-564	
Elimineringar	0	65	-65	
Koncernen	30 041	27 478	+2 563	+9

Finansiella poster uppgick till -2 237 MSEK (-904) varav -2 110 MSEK (-1 174) var hänförliga till räntenettot. Medan en högre nettoskuld väsentligt ökade räntekostnaderna påverkades finansiella poster positivt av en dröjsmålsränta av engångskaraktär om 290 MSEK, hänförlig till ett domstolsbeslut rörande historiska samtrafikavgifter i Sverige.

Skattekostnader uppgick till -4 969 MSEK (-4 953). Den effektiva skattesatsen minskade till 18,8 procent (19,6). Skattesatsen drogs ned av positiva poster av engångskaraktär både 2008 och 2007. En sänkning av svensk bolagsskatt från 28,0 procent till 26,3 procent den 1 januari 2009 resulterade i en omvärdering av uppskjutna skattefordringar och -skulder hänförliga till de svenska verksamheterna och en positiv post av engångskaraktär om cirka 400 MSEK 2008. Nya uppskjutna skattefordringar uppgående till cirka 650 MSEK redovisades 2008, hänförliga till Finland, Nederländerna och International Carrier (850 MSEK i nya uppskjutna skattefordringar 2007 främst i Finland).

Minoritetsandelar i dotterbolag var 2 431 MSEK (2 624) varav 1 705 MSEK (1 895) var hänförliga till de eurasiska verksamheterna och 692 MSEK (702) till de baltiska verksamheterna inom Bredbandstjänster och Mobilitetstjänster.

Nettoresultatet hänförligt till moderbolagets aktieägare ökade till 19 011 MSEK (17 674) och resultat per aktie till 4,23 SEK (3,94).

Räntabilitet på sysselsatt kapital var 17,3 procent (19,4) och räntabilitet på eget kapital 17,2 procent (18,6).

Mer information finns i koncernens resultaträkningar och relaterade noter till koncernredovisningen.

Engångsposter

I följande tabell redovisas engångsposter för 2008 och 2007. Dessa poster ingår inte i "EBITDA före engångsposter" eller i "Rörelse-resultat före engångsposter" som analyserats ovan, men ingår i det totala resultatet för TeliaSonera och varje affärsområde.

MSEK	2008	2007
Inom EBITDA	-1 296	-688
Omstrukturering, kostnader för synergi-implementering m m:		
Mobilitetstjänster	-397	-363
Bredbandstjänster	-1 194	-599
Övrig verksamhet	295	142
Kapitalvinster:		
Bredbandstjänster	–	132
Inom Av- och nedskrivningar	-97	-635
Nedskrivningar, förkortade avskrivningstider:		
Mobilitetstjänster	-3	–
Bredbandstjänster	-94	-635
Inom Resultat från intressebolag och joint ventures	–	–
Inom Finansieringskostnader och övriga finansiella poster, netto	290	–
Dröjsmålsräntor	290	–
Summa	-1 103	-1 323

Pågående omstrukturings- och rationaliseringsprogram ledde till avsevärda implementeringskostnader och reserveringar 2007 och 2008, främst hänförliga till verksamheterna i Sverige och Finland, och påverkar affärsområdena Mobilitetstjänster och Bredbandstjänster. 2007 påverkades resultatet för Bredbandstjänster också av nedskrivningar hänförliga till det fasta nätet i Finland och vissa produkt- och it-plattformar i Sverige.

För en detaljerad beskrivning av omstrukturings- och rationaliseringsåtgärder se not 24 i koncernredovisningen.

Engångsposter för Övrig verksamhet har påverkats positivt av återföringar av reserveringar hänförliga till viss gammal internationell carrier-verksamhet under omstrukturering. Under 2008 återfördes en avsättning om 360 MSEK för förlustbringande hyres- och underhållskontrakt i Frankrike på grund av att nätet avyttrades. Under 2007 återfördes 155 MSEK av omstrukturingsavsättningarna då omstruktureringsaktiviteterna gick bättre än väntat.

Kapitalvinster under 2007 inkluderade en vinst om 132 MSEK från avyttringen av delar av TeliaSoneras internationella carrier-nät i Storbritannien. En intäkt 2008 i form av dröjsmålsränta om 290 MSEK från Tele2 var hänförlig till ett domstolsbeslut om historiska samtrafikavgifter i Sverige.

Effektiviseringsåtgärder

Intensifierade effektivitetsförbättringar är nödvändiga för att TeliaSonera ska kunna fortsätta att förändra produktmixen genom investeringar i mobilitets- och ip-baserade tjänster. Effektiviseringsåtgärder som implementeras i de svenska och finska verksamheterna under 2008 och 2009 förväntas totalt ge årliga bruttobesparings-effekter på cirka 5 GSEK jämfört med kostnadsbasen 2007.

Drygt hälften av dessa effektiviseringsåtgärder implementerades under 2008 och återstående hälft kommer att implementeras 2009. Effektiviseringsåtgärderna förväntas resultera i en minskning av antalet medarbetare med cirka 2 900, av vilka omkring två tredjedelar i Sverige och en tredjedel i Finland. Relaterade omstrukturingskostnader, rapporterade som engångsposter, beräknas till mindre än 3 GSEK, varav cirka 1,6 GSEK redovisades 2008.

Bruttobesparingseffekten för 2008 från pågående effektiviseringsåtgärder var cirka 2 GSEK, jämfört med kostnadsbasen 2007.

Vid utgången av 2008 hade 270 medarbetare antagit erbjudandet om avtalspension och överenskommelse har nåtts med 1 064 medarbetare om att de flyttas till omställningsenheten i Sverige respektive kompetenspoolen i Finland. I januari 2009 varslade TeliaSonera om

ytterligare neddragningar (se "Viktiga händelser efter årets slut 2008").

Utsikter

Nettoomsättningen i lokala valutor och exklusive förvärv förväntas öka 2009 jämfört med 2008. Valutakursförändringar kan i ökad utsträckning komma att påverka redovisade belopp i svenska kronor.

TeliaSonera kommer att fortsätta att investera i framtida tillväxt och kvalitet i nät och tjänster, fastän strävan är att hålla den påverkbara kostnadsmassan för 2009 oförändrad jämfört med 2008 års 33,8 GSEK. Ambitionen för 2009 är att bibehålla 2008 års EBITDA-marginalnivå, före engångsposter.

CAPEX kommer att drivas av fortsatta investeringar i bredbands- och mobilkapacitet och av nätutbyggnad i förvärvade verksamheter. CAPEX i förhållande till nettoomsättningen förväntas vara något lägre 2009 än 2008.

Utdelning till aktieägare

För 2008 föreslår styrelsen att årsstämman beslutar om en ordinarie utdelning om 1,80 SEK (1,80 SEK för 2007) per aktie, totalt 8,1 GSEK, eller 43 procent av nettoresultatet hänförligt till moderbolagets aktieägare.

Enligt TeliaSoneras utdelningspolicy ska bolagets kapitalstruktur baseras på en solid kreditvärdering på lång sikt (A- till BBB+ från Standard & Poor's) för att säkra bolagets strategiskt viktiga finansiella flexibilitet för investeringar i framtida tillväxt, både organisk och genom förvärv. Ordinarie utdelning ska vara minst 40 procent av nettoresultatet hänförligt till moderbolagets aktieägare. Därutöver ska överskottskapital återföras till aktieägarna, efter det att styrelsen har beaktat bolagets likvida medel, kassaflödesprognoser och investeringsplaner på medellång sikt, samt förutsättningarna på kapitalmarknaden.

Styrelsen föreslår ingen extrautdelning för 2008 till årsstämman. För 2007 återfördes utöver ordinarie utdelning 2,20 SEK per aktie, motsvarande totalt 9,9 GSEK, till aktieägarna i form av extrautdelning.

Styrelsen har gjort ett övervägande enligt kapitel 18 paragraf 4 i svenska aktiebolagslagen att bedöma huruvida föreslagna utdelning är försvarlig. Styrelsen bedömer att:

- Moderbolagets bundna egna kapital och koncernens totala egna kapital hänförligt till moderbolagets aktieägare, efter utdelning i enlighet med förslaget kommer att vara tillräckligt i förhållande till omfattningen av moderbolagets och koncernens verksamhet;
- Den föreslagna utdelningen inte äventyrar moderbolagets och koncernens förmåga att genomföra de investeringar som anses nödvändiga; och att
- Förslaget är förenligt med fastställd kassaflödesprognos under vilken moderbolaget och koncernen förväntas kunna hantera oväntade händelser och tillfälliga avvikelser i kassaflöden i rimlig omfattning.

Styrelsens fullständiga redogörelse ingår i dokumenten för årsstämman.

Se även "Förslag till vinstdisposition".

Affärsområdesöversikt

TeliaSonera förändrade sin organisation den 1 januari 2008 då Integrerade företagstjänster upphörde som affärsområde. Dess verksamheter redovisas som del av Mobilitetstjänster, Bredbandstjänster och Övrig verksamhet sedan dess.

Tillväxt och högre marginaler i Mobilitetstjänster

Mobilmarknaderna fortsatte att uppvisa volymtillväxt med stor efterfrågan på mobilutrustning inklusive mobilt bredband och Apple iPhone 3G. Hård konkurrens och regulatorisk inverkan fortsatte att pressa priserna på alla marknader. Ett ökat behov av högre nät-hastigheter, som krävs för mobildatatjänster, styrde branschens investeringar.

MSEK, förutom marginaler, operativ information och förändringar	2008	2007	Förändring, %
Nettoomsättning	48 673	45 115	+8
EBITDA före engångsposter	14 399	13 084	+10
Marginal (%)	29,6	29,0	
Rörelseresultat	9 526	8 386	+14
Rörelseresultat före engångsposter	9 926	8 751	+13
CAPEX	4 467	4 168	+7
Trafikminuter per abonnemang och månad	195	190	+3
ARPU, totalt (SEK)	223	230	-3
Churn, totalt (%)	27	28	
Abonnemang, periodens utgång (tusental)	15 900	14 501	+10
Anställda, periodens utgång	8 339	8 052	+4

Ytterligare segmentinformation finns tillgänglig på www.teliasonera.se/ir

Nettoomsättningen ökade 7,9 procent till 48 673 MSEK (45 115). Organisk tillväxt i lokala valutor var 4,4 procent varav två tredjedelar kom från Spanien. Den positiva effekten från valutakursförändringar var 2,4 procent. Försäljningsökningen drevs av generell abonnemangstillväxt och ökat användande av mobilt bredband, data och telefoni. Myndighetsinverkan på samtrafik och roaming uppvägdes av ökad försäljning på flertalet marknader.

I lokala valutor kom försäljningstillväxten främst från en kraftig abonnemangstillväxt i Spanien samt fortsatt ökat användande och abonnemangstillväxt i Sverige. En framgångsrik överföring av kunder hos Call me (tidigare debitel) och en förbättrad produktmix i Danmark, samt konsolideringen av ComHouse i Norge lyfte också omsättningen. Konjunkturförsvagning påverkade försäljningen i Lettland och Estland. Nedgången i dessa länder berodde dock främst på lägre priser och i Estland på en sänkning av samtrafikavgifterna.

Under året sänktes samtrafikavgifter som TeliaSonera erhåller från andra mobiloperatörer med 22 procent i Sverige och med 14 procent i Norge och Danmark. I Finland sänktes avgifterna med 23 procent den 1 januari 2008 och med ytterligare 4 procent den 1 januari 2009.

I Norge ger sänkningen av samtrafikavgifter och prissymmetrin med Telenor, från och med den 1 juli 2008, samt effekten av förlusten av ett nationellt roamingavtal med Network Norway en sammanlagd årlig negativ effekt om cirka 600 MSEK på omsättningen från och med fjärde kvartalet 2008.

EBITDA före engångsposter steg till 14 399 MSEK (13 084) och marginalen till 29,6 procent (29,0). EBITDA-ökningen kom främst från högre nettoomsättning och kostnadseffektivitet. Ändrade samtrafikavgifter på de nordiska och baltiska marknaderna påverkade EBITDA negativt med netto cirka 630 MSEK.

I Sverige steg EBITDA till 4 949 MSEK (4 827). EBITDA 2007 påverkades positivt av återföringar av reserveringar om 325 MSEK hänförliga till historiska samtrafikavgifter.

I Danmark steg EBITDA till 1 374 MSEK (841). Marginalen i Danmark steg främst som ett resultat av förbättrad produktmix och framgångsrik överföring av kunder hos Call me. EBITDA 2007 inkluderade negativa poster av engångskaraktär om 160 MSEK hänförliga till justeringar i balansräkningen.

I Litauen och Lettland uppvägdes prispresen inte fullt ut av lägre kostnader. I Estland steg dock marginalen till 38,1 procent (34,9)

beroende på lägre kostnader för samtrafik och roaming samt lägre försäljning av utrustning med låga marginaler.

EBITDA-förlusten i Spanien minskade till -1 269 MSEK (-1 443) trots en kostnad av engångskaraktär om 100 MSEK i tredje kvartalet 2008, hänförlig till uppsägningen av tidigare avtal om nationell roaming. Verksamheten i Spanien är föremål för översyn och olika vägar framåt övervägs.

CAPEX ökade till 4 467 MSEK (4 168) främst beroende på en engångsbetalning om 563 MSEK för 2,6 GHz-licensen i Sverige i andra kvartalet. I CAPEX ingick i övrigt fortsatta investeringar i nät-täckning och kapacitet, bland annat uppgraderingar för mobilt bredband. CAPEX i förhållande till nettoomsättningen var 9,2 procent (9,2).

MSEK, förutom marginaler och förändringar	2008	2007	Förändring, %
Nettoomsättning	48 673	45 115	+8
varav Sverige	13 334	12 905	+3
varav Finland	9 917	9 786	+1
varav Norge	9 433	9 001	+5
varav Danmark	6 845	6 138	+12
varav Litauen	2 722	2 484	+10
varav Lettland	2 635	2 654	-1
varav Estland	2 262	2 305	-2
varav Spanien	2 050	589	+248
EBITDA före engångsposter	14 399	13 084	+10
Marginal (%), totalt	29,6	29,0	
Marginal (%), Sverige	37,1	37,4	
Marginal (%), Finland	31,0	29,4	
Marginal (%), Norge	35,3	34,1	
Marginal (%), Danmark	20,1	13,7	
Marginal (%), Litauen	34,6	36,8	
Marginal (%), Lettland	43,0	45,2	
Marginal (%), Estland	38,1	34,9	
Marginal (%), Spanien	neg	neg	

Fortsatt krävande övergång inom Bredbandstjänster

Priserrosionen är påtaglig på alla marknader och migrationen från traditionella fasttelefoni-tjänster fortsätter. Penetrationstillväxten i DSL påverkades av marknadsmättning, konkurrens och kampanjer för mobilt bredband. Investeringar görs i stam- och transmissionsnäten för att tillgodose kraven från tjänster som iptv och bredband på ökad bandbredd.

MSEK, förutom marginaler, operativ information och förändringar	2008	2007	Förändring, %
Nettoomsättning	44 943	44 478	+1
EBITDA före engångsposter	11 922	12 821	-7
Marginal (%)	26,5	28,8	
Rörelseresultat	5 396	6 413	-16
Rörelseresultat före engångsposter	6 684	7 515	-11
CAPEX	5 934	5 722	+4
ARPU, bredband (SEK)	274	270	+1
Abonnemang, periodens utgång (tusental)			
Bredband	2 434	2 326	+5
Fast telefoni	5 806	6 218	-7
Intressebolag, totalt	777	757	+3
Anställda, periodens utgång	16 171	17 294	-6

Ytterligare segmentinformation finns tillgänglig på www.teliasonera.se/ir

Nettoomsättningen ökade 1,0 procent till 44 943 MSEK (44 478). Nedgången i organisk försäljning var 0,8 procent i lokala valutor. Den positiva effekten från valutakursförändringar var 1,5 procent. I redovisad valuta ökade försäljningen på alla marknader utom Sverige. Den positiva utvecklingen i den internationella carrier-verksamheten inom Grossistverksamheten och förvärvet av DLG-Tele i Danmark bidrog till den ökade omsättningen.

EBITDA före engångsposter minskade till 11 922 MSEK (12 821) och marginalen till 26,5 procent (28,8). Kostnadseffektiviserings-

åtgärder uppvägde inte effekterna av en förändrad intäktsmix. EBITDA 2007 påverkades positivt av poster av engångskaraktär om cirka 200 MSEK netto. Förändringen i intäktsmix påverkade marginalen negativt, då produkter från international carrier och ip-baserade tjänster, inklusive tv, ersätter traditionell fast telefoni. Jämfört med traditionell fast telefoni har dessa tjänster lägre marginaler och ARPU.

2007 påverkades EBITDA positivt av återföringar av avsättningar om 446 MSEK hänförliga till historiska samtrafikavgifter och negativt av stormrelaterade kostnader om 130 MSEK, båda i Sverige, samt även negativt av en avsättning om 120 MSEK för ändrad LLUB-prissättning inom Grossistverksamheten.

CAPEX uppgick till 5 934 MSEK (5 722) med fortsatta investeringar i bredbandsplattformar och gemensam infrastruktur, inklusive transport- och transmissionsnät. CAPEX i förhållande till nettoomsättningen uppgick till 13,2 procent (12,9).

MSEK, förutom marginaler och förändringar	2008	2007	Förändring, %
Nettoomsättning	44 943	44 478	+1
varav Sverige	19 536	20 343	-4
varav Finland	7 736	7 598	+2
varav Norge	913	891	+2
varav Danmark	2 352	1 998	+18
varav Litauen	2 302	2 124	+8
varav Estland	2 163	1 926	+12
varav Grossistverksamhet	11 302	10 495	+8
EBITDA före engångsposter	11 922	12 821	-7
Marginal (%), totalt	26,5	28,8	
Marginal (%), Sverige	27,6	31,1	
Marginal (%), Finland	21,7	23,4	
Marginal (%), Norge	20,0	22,1	
Marginal (%), Danmark	4,4	12,1	
Marginal (%), Litauen	42,7	43,9	
Marginal (%), Estland	26,7	24,4	
Marginal (%), Grossistverksamhet	26,7	27,5	

Stärkta marknadspositioner i Eurasien

Affärsområdet fortsatte att uppvisa god volymtillväxt. Myndighetsinverkan, högre penetration och ökad konkurrens satte press på priser och marginaler i regionen. Framåt sett försämrades visibiliteten av det rådande osäkra ekonomiska läget. Valutakursförändringar kan också komma att få en negativ effekt på intäkter och marginaler.

TeliaSonera är fortsatt marknadsledare i Kazakstan och Azerbajdzjan, och stärkte sin ställning och blev marknadsledare även i Tadzjikistan och Georgien samt bibehöll sina positioner på övriga marknader.

I oktober 2008 fortsatte TeliaSonera sin expansion på de växande mobilmarknaderna i Eurasien genom att förvärva operatörer i Nepal och Kambodja.

MSEK, förutom marginaler, operativ information och förändringar	2008	2007	Förändring, %
Nettoomsättning	13 204	10 338	+28
EBITDA före engångsposter	6 553	5 255	+25
Marginal (%)	49,6	50,8	
Resultat från intressebolag			
Ryssland	5 070	4 181	+21
Turkiet	3 991	2 725	+46
Rörelseresultat	13 731	10 883	+26
Rörelseresultat före engångsposter	13 731	10 883	+26
CAPEX	4 595	3 114	+48
Abonnemang, periodens utgång (tusental)			
Dotterbolag	18 416	12 147	+52
Intressebolag	90 558	78 056	+16
Anställda, periodens utgång	4 780	3 862	+24

Ytterligare segmentinformation finns tillgänglig på www.teliaasonera.se/ir

Konsoliderade verksamheter

Nettoomsättningen steg 27,7 procent till 13 204 MSEK (10 338) med försäljningstillväxt på alla marknader. Organisk tillväxt i lokala valutor var 20,3 procent, varav hälften från Kazakstan och en fjärdedel från Azerbajdzjan. Förvärven i Uzbekistan och Tadzjikistan, konsoliderade från och med den 1 juli 2007, samt i Nepal och Kambodja, konsoliderade från och med den 1 oktober 2008, påverkade nettoomsättningen positivt med 5,1 procent. Den positiva effekten från valutakursförändringar var 2,3 procent.

EBITDA före engångsposter ökade 25 procent till 6 553 MSEK (5 255) som ett resultat av ökad nettoomsättning. Marginalen minskade till 49,6 procent (50,8) på grund av lägre genomsnittlig intäkt per minut, och högre kostnader hänförliga till nät, försäljning och marknadsföring. Inflation bidrog också till högre kostnader särskilt för löner, hyror och energi.

CAPEX ökade till 4 595 MSEK (3 114) beroende på investeringar i utökad kapacitet, täckning och kvalitet i näten, särskilt i Uzbekistan och Tadzjikistan. CAPEX i förhållande till nettoomsättningen var 34,8 procent (30,1).

MSEK, förutom förändringar	2008	2007	Förändring, %
Nettoomsättning	13 204	10 338	+28
varav Kazakstan	6 673	5 582	+20
varav Azerbajdzjan	3 563	2 958	+20
varav Uzbekistan	496	139	+257
varav Tadzjikistan	516	184	+180
varav Georgien	1 393	1 123	+24
varav Moldavien	420	365	+15
varav Nepal	158	–	
varav Kambodja	10	–	

Intressebolag – Ryssland

MegaFon (intressebolag i vilket TeliaSonera äger 43,8 procent) i Ryssland fortsatte att uppvisa en stark utveckling och ökade sin abonnemangsbas med 7,9 miljoner till 43,6 miljoner. MegaFon ökade sin marknadsandel räknat i abonnemang från 20 till 23 procent. Volym- och intäktsstillväxt på den ryska mobilmarknaden var fortsatt stark.

TeliaSoneras resultat från Ryssland steg till 5 070 MSEK (4 181) beroende på fortsatt stark försäljnings- och resultatstillväxt i MegaFon. Resultatet 2007 påverkades positivt med 240 MSEK i form av en vinst från Telecominvests avyttring av Petersburg Transit Telecom och en delåterföring av nedskrivningar av gammal utrustning i MegaFon. Den ryska rubeln var i genomsnitt stabil mot den svenska kronan.

Intressebolag – Turkiet

Turkcell (intressebolag i vilket TeliaSonera äger 37,3 procent, redovisat med ett kvartals eftersläpning) i Turkiet ökade sin abonnemangsbas med 1,5 miljoner till 36,3 MSEK som ett resultat av attraktiv prissättning, ökad effektivitet i försäljningskanalerna, incitament för återförsäljare och fortsatt positiv effekt av pågående kampanjer. I Ukraina steg antalet abonnemang med 3,1 miljoner till 10,7 miljoner.

TeliaSoneras resultat från Turkiet steg till 3 991 MSEK (2 725). Den turkiska liran var i genomsnitt stabil mot den svenska kronan.

Turkcell återförde cirka 649 MTRY (2,9 GSEK) i utdelning till sina aktieägare 2008, motsvarande 50 procent av till förfogande stående vinstmedel för räkenskapsåret 2007. TeliaSoneras andel uppgick till cirka 1,1 GSEK (1,0).

Turkcell offentliggjorde i augusti 2008 förvärvet av 80 procent av aktierna i BeST, Vitryslands tredje största mobiloperatör (numera verksam under varumärket Life).

Övrig verksamhet

MSEK, förutom förändringar	2008	2007	Förändring, %
Nettoomsättning	2 538	2 049	+24
EBITDA före engångsposter	116	-161	
Resultat från intressebolag	6	740	
Rörelseresultat	-5	406	
Rörelseresultat före engångsposter	-300	264	
CAPEX	795	527	+51

Ytterligare segmentinformation finns tillgänglig på www.teliaSonera.se/ir

Nettoomsättningen i Övrig verksamhet ökade främst beroende på Other Business Services konsolidering av Avansys och en god utveckling i TeliaSonera Holding.

2007 påverkades resultatet från intressebolag (och rörelseresultatet) positivt av en kapitalvinst om 631 MSEK från intressebolaget Telefon avyttring av Eltel.

Finansiell ställning, likviditet och kapitalresurser

Balansräkning

MSEK	2008	2007	Förändring, MSEK	Förändring, %
Tillgångar				
Goodwill och övriga immateriella tillgångar	100 968	83 909	+17 059	+20
Materiella anläggningstillgångar	61 946	52 602	+9 344	+18
Andelar i intressebolag och joint ventures, uppskjutna skattefordringar och övriga anläggningstillgångar	62 265	48 633	+13 632	+28
Summa anläggningstillgångar	225 179	185 144	+40 035	+22
Omsättningstillgångar (utom likvida medel)	27 254	23 750	+3 504	+15
Likvida medel	11 826	7 802	+4 024	+52
Summa omsättningstillgångar	39 080	31 552	+7 528	+24
Anläggningstillgångar som innehas för försäljning	27	6	+21	+350
Summa tillgångar	264 286	216 702	+47 584	+22
Eget kapital och skulder				
Eget kapital	130 387	117 274	+13 113	+11
Minoritetsandelar	11 061	9 783	+1 278	+13
Summa eget kapital	141 448	127 057	+14 391	+11
Långfristiga lån	54 178	41 030	+13 148	+32
Övriga långfristiga skulder	27 159	19 114	+8 045	+42
Summa långfristiga skulder	81 337	60 144	+21 193	+35
Kortfristiga lån	11 621	2 549	+9 072	+356
Övriga kortfristiga skulder	29 880	26 952	+2 928	+11
Summa kortfristiga skulder	41 501	29 501	+12 000	+41
Summa eget kapital och skulder	264 286	216 702	+47 584	+22

Överlag steg posterna i balansräkningen under 2008 på grund av försvagningen av den svenska kronan mot de flesta andra valutor då icke-svenska dotterbolag omvandlades till svenska kronor till högre växelkurser. Närmare hälften av ökningen i balansomslutningen berodde på valutakursförändringar.

Goodwill och övriga immateriella tillgångar ökade 2008 främst beroende på förvärv av verksamheter i Nepal och Kambodja (4,4 GSEK), utställande av en minoritetssäljoption i Azertel (3,6 GSEK), och på grund av valutaeffekter (8,3 GSEK).

Materiella tillgångar ökade genom kapitalutgifter (CAPEX) och förvärv samt på grund av positiva valutakursförändringar om 4,8 GSEK, vilka delvis motverkades av avskrivningar.

Intressebolagens och joint ventures redovisade värde ökade på grund av inkomster från dessa bolag (9,1 GSEK) och motverkades delvis av erhållna utdelningar från intressebolag, främst Turkcell (1,4 GSEK) och av negativa valutakursförändringar (1,5 GSEK).

Både uppskjutna skattefordringar och -skulder ökade på grund av valutaeffekter. Därutöver minskades uppskjutna skattefordringar av utnyttjande av skattefordringar, vilket delvis motverkades av nya redovisade fordringar om 650 MSEK. Uppskjutna skatteskulder i Sverige drogs delvis ned på grund av förändringen i den svenska skattesatsen. Netto uppskjutna skattefordringar minskade till 1,9 GSEK (2,4).

Övriga anläggningstillgångar ökade främst beroende på ökat positivt resultat från ränteswappar och valutaränteswappar som säkringar (3,8 GSEK), långfristiga fordringar bokade i samband med privatiseringen av Azericell (0,8 GSEK) samt valutaeffekter.

Netto rörelsekapital (varulager och ej räntebärande fordringar, minus ej räntebärande skulder) förblev negativt om -4,1 GSEK (-4,3 GSEK 2007). Uppgångar på grund av försäljningstillväxt och förvärv motverkades av nedgångar på grund av ökade rörelse-kostnader och tidseffekter.

Eget kapital ökade till 130,4 GSEK beroende på nettoresultatet hänförligt till moderbolagets aktieägare om 19,0 GSEK och positiva valutakursförändringar om 12,4 GSEK. Betalning av utdelningar om 18,0 GSEK till aktieägare i april 2008 motverkade delvis. Soliditeten,

justerad för föreslagna utdelningar, var stabil på 50,5 procent (50,3). Mer information finns i Förändringar i koncernens eget kapital.

Nettolåneskulden ökade från 34,2 GSEK till 48,6 GSEK på grund av utdelningsbetalningar, kontant betalning för förvärv samt valuta-effekter, som endast delvis kompenserades av fritt kassaflöde. Skuldsättningsgraden ökade till 36,5 procent (31,3).

Övriga långfristiga skulder ökade främst beroende på en ökning i uppskjutna skatteskulder (1,7 GSEK), en skuld redovisad för en sälj-option utställd till den störste minoritetsägaren i Azertel (5,0 GSEK), samt valutakursförändringar (1,6 GSEK).

Mer information finns i koncernens balansräkningar och relaterade noter till koncernredovisningen.

Kassaflöden

MSEK	2008	2007	Föränd- ring, MSEK	Föränd- ring, %
Kassaflöde från löpande verksamhet	27 086	26 529	+557	+2
Betald CAPEX	-15 758	-13 525	-2 233	+17
Fritt kassaflöde	11 328	13 004	-1 676	-13
Kassaflöde från övrig investeringsverksamhet	-3 876	-2 180	-1 696	+78
Kassaflöde före finansierings- verksamhet	7 452	10 824	-3 372	-31
Kassaflöde från finansieringsverksamhet	-4 359	-14 726	+10 367	-70
Likvida medel vid årets början	7 802	11 603	-3 801	-33
Årets kassaflöde	3 093	-3 902	+6 995	
Kursdifferens i likvida medel	931	101	+830	
Likvida medel vid årets slut	11 826	7 802	+4 024	+52

Kassaflöde från löpande verksamhet ökade något 2008. Kassaflödet påverkades positivt av högre EBITDA och lägre kontantbetalningar av skatter, och negativt av högre finansieringskostnader och lägre utdelningar från intressebolag. Kassaflöde från löpande verksamhet 2007 inkluderade engångsutdelningar om cirka 1,4 GSEK från intressebolagen Telefonos och Overseas Telecom.

Förvärv av materiella och immateriella anläggningstillgångar (betald CAPEX) ökade avsevärt 2008. Som en följd därav minskade fritt kassaflöde (kassaflöde från löpande verksamhet minus betald CAPEX) med 13 procent 2008.

Ökningen av betald CAPEX till 15,8 GSEK (13,5 GSEK 2007) och ökningen av CAPEX som andel av nettoomsättningen till 15,2 procent (14,0) berodde främst på förvärvet av en 4G-licens i Sverige inom Mobilitetstjänster, ökade investeringar i nätkapacitet för att stödja ökad mobiltrafik i transnäten inom Bredbandstjänster samt investeringar i kapacitet, täckning och högre servicekvalitet i Eurasien, särskilt i Uzbekistan.

Kassaflöde från övrig investeringsverksamhet består av förvärv, avyttringar, förändringar i lånefordringar och i kortfristiga placeringar, samt gottgörelser från eller extra tillskott till pensionsfonder. Betalningar för förvärv av aktier, andelar och verksamhet var 4,1 GSEK (4,6), och nettoutflödet för lämnade lån var 0,2 GSEK (2007 nettoinflöde om 1,1 GSEK genom återbetalningar). I 2007 års kassaflöde från övrig investeringsverksamhet ingick en gottgörelse om 0,5 MSEK från TeliaSoneras svenska pensionsstiftelse.

Kassautflödet från finansieringsverksamheten minskade 2008, främst beroende på lägre återföring av kapital till aktieägare än 2007. Betalda utdelningar till moderbolagets aktieägare uppgick till 18,0 GSEK (28,3) och till minoritetsägare till 1,9 GSEK (1,4). Nyttillkommen nettoupplåning var 15,5 GSEK (15,0).

Mer information finns i koncernens kassaflödesanalys och relaterade noter till koncernredovisningen.

Förvärv, investeringar och avyttringar

Under 2008 har TeliaSonera genomfört ett antal förvärv och avyttringar.

- I januari 2008 slutförde Fintur Holdings B.V. förvärvet av en andel om ytterligare 14,3 procent i Geocell LLC till en köpeskilling om cirka 210 MSEK (33 MUSD), vilket ökade Finturs ägande i Geocell från 83,2 procent till 97,5 procent.
- I april 2008 slutfördes privatiseringen av Republiken Azerbajdzjans 35,7-procentiga innehav i Azercell Telekom B.M. (Azercell). Azertel Telekomünikasyon A.S., som är Azercells moderbolag och ett majoritetsägt dotterbolag till Fintur Holdings B.V. (Fintur), förvärvade hela Republiken Azerbajdzjans innehav. Därmed ökade Azertels ägande till 100 procent. Samtidigt ökade de tidigare minoritetsägarna i Azertel sitt innehav till 49 procent. Finturs effektiva innehav i Azercell förblir därför 51 procent. Till den störste minoritetsägaren utställdes även en säljoption som ger minoritetsägaren rätt att sälja sitt innehav om 42 procent till TeliaSonera till verkligt värde i händelse av vissa dödlägen. Som en del av privatiseringen kommer eget kapital i Azertel att ökas med 180 MUSD över tre år. I fall då minoritetsägarna inte kan delta i ökningen av deras proportionella andel kommer Finturs ägarandel i Azertel att öka.
- Systemintegratören Cygate, som ägs av TeliaSonera, slutförde den 27 maj 2008 förvärvet av Avansys AB i Sverige. Cygate betalade 138 MSEK för Avansys.
- TeliaSonera slutförde den 11 juli 2008 förvärvet av de 66,6 procent i ComHouse AS i Norge som TeliaSonera inte tidigare ägde. Köpeskillingen var 162 MSEK kontant. ComHouse konsolideras sedan den 1 juli 2008 som helägt dotterbolag.
- TeliaSonera offentliggjorde den 26 september 2008 förvärvet av kontrollposter i mobiloperatörerna Spice Nepal Pvt. Ltd. i Nepal och Applifone Co. Ltd. i Kambodja. TeliaSonera förvärvade 51 procent av aktierna och rösterna i TeliaSonera Asia Holding B.V. från Visor Group som kvarstår som ägare av återstående 49 procent. TeliaSonera Asia Holding B.V. äger 80 procent av aktier och röster i Spice Nepal och 100 procent av aktier och röster i Applifone. TeliaSonera erlade en total köpeskilling om cirka 3,3 GSEK (484 MUSD), motsvarande 51 procent av TeliaSonera Asia Holding B.V.'s totala värde ("equity value"). Transaktionen slutfördes den 1 oktober 2008 och verksamheterna konsolideras från och med samma datum.

Kreditfaciliteter

TeliaSonera bedömer att dess bankkreditfaciliteter och marknadsfinansieringsprogram är tillräckliga för nuvarande likviditetsbehov. TeliaSoneras likvida medel och kortfristiga placeringar uppgick till 12,9 GSEK vid utgången av året (8,9 GSEK vid utgången av 2007). Därutöver uppgick totala tillgängliga outnyttjade och bekräftade bankkreditlöften till 14,1 GSEK vid årets slut (12,6).

TeliaSoneras kreditbetyg var oförändrade 2008. Moody's Investors Services kreditbetyg är A3 för långfristig upplåning och Prime-2 för kortfristig upplåning med stabila utsikter. TeliaSoneras betyg hos Standard & Poor's Ratings Services är A- för långfristig upplåning och A2 för kortfristig upplåning, också med stabila utsikter.

TeliaSonera har som utgångspunkt att koncernens externa lånefinansiering ska kanaliseras genom moderbolaget TeliaSonera AB. Den huvudsakliga externa upplåningen beskrivs i not 22 till koncernredovisningen.

Forskning och utveckling

TeliaSoneras huvudfokus för forskning och utveckling (FoU) är att stödja framtida lönsam tillväxt genom utveckling av säkra, innovativa och användarvänliga tjänster baserade på öppen standard, integration av tredjepartslösningar och samarbete med externa innovationsgrupper. Viktigast input till FoU-processen är rådande och prognostiserad efterfrågan. Slut användare engageras obligatoriskt proaktivt i alla delar av FoU för att minska risker och tillförsäkra att tjänsterna är lätta att använda.

Exempel på viktiga framväxande områden är Mobile Wallet (biljetter, betalningar och id i mobilen), Mobil 2.0 innehållstjänster, Rich Communication Services (RCS), trådlöst kontor, interaktiv och personaliserad iptv samt tjänster för det så kallade smarta hemmet. Fokus är på kostnadseffektiva teknologier för högkvalitativa nät och tjänster. Ett högprioriterat område under 2008 var utvecklingen av nästa fas av marknaden för mobilt bredband och tillhörande förberedelser för utrollning av 4G/LTE (Long Term Evolution).

Den 31 december 2008 hade TeliaSonera cirka 540 "patentfamiljer" och cirka 2 100 patent och patentansökningar, varav ingen enskild var av avgörande betydelse för verksamheten.

TeliaSoneras FoU-utgifter uppgick 2008 till 1 178 MSEK (1 731 MSEK 2007).

Miljö

Miljöpåverkan från TeliaSoneras verksamheter kommer främst från energiförbrukning, resor, transporter och materialförbrukning. Under 2008 inkluderade TeliaSonera miljö som en grundläggande aspekt för verksamhetens utveckling och investerade i teknologi för ökad energieffektivitet, samt minskat resande och materialbehov. Ny teknologi har reducerat behovet av serverutrymme liksom behovet av mer än en dator och telefon per anställd, och pappersfakturer har ersatts med e-fakturer. Därutöver har nya teletjänster lett till ökad flexibilitet i arbetet.

TeliaSonera i Sverige driver inga verksamheter som kräver miljötillstånd från myndigheter enligt svensk miljölagstiftning, kapitel 9.

Moderbolaget

Moderbolaget TeliaSonera AB med säte i Stockholm består av koncernens svenska verksamheter för utveckling och drift av fastnätstjänster och applikationstjänster för bredband. I moderbolaget ingår även koncernledningsfunktioner, vissa koncerngemensamma verksamheter samt koncernens internbanksverksamhet. Per den 1 januari 2008 överfördes viss verksamhet till det nya helägda dotterbolaget för telekom-infrastruktur, TeliaSonera Skanova Access AB (Skanova Access).

Moderbolagets finansiella rapporter har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen, övrig svensk lagstiftning samt rekommendationen RFR 2.2 "Redovisning för juridiska personer" och andra uttalanden utgivna av Rådet för finansiell rapportering.

Nettoomsättningen under året minskade till 16 132 MSEK (17 809 MSEK 2007), till följd av migrering till mobila tjänster och ip-baserade tjänster med en lägre prisnivå samt på grund av verksamhetsöverföringen till Skanova Access. Till dotterbolag fakturerades 12 644 MSEK (12 811). Rörelseresultatet ökade kraftigt genom kapitalvinster på tillgångar överförda till Skanova Access och uppgick till 21 697 MSEK (6 304). Under 2007 påverkades resultat efter finansiella poster positivt genom utdelningar från dotterbolag. Nettoresultatet uppgick till 30 306 MSEK (20 001).

Balansomslutningen ökade till 211 098 MSEK (182 436). Eget kapital ökade till 75 017 MSEK (63 013) och balanserade vinstmedel till 58 790 MSEK (44 848) då det starka resultatet mer än kompenserade för utbetalningen av ordinarie och extra utdelning om 17 962 MSEK under 2008.

Fritt kassaflöde var negativt med 3 370 MSEK (positivt med 20 668) och kassaflöde före finansieringsverksamhet var 4 011 MSEK (7 916). Nettolåneskuld ökade till 112 435 MSEK

(87 647). Likvida medel uppgick till 6 202 MSEK (2 790) vid årets slut.

Soliditeten (inklusive eget kapital-delen av obeskattade reserver och justerat för föreslagen utdelning) var 34,5 procent (32,6).

Investeringarna uppgick under året till totalt 40 280 MSEK (13 269), varav 1 276 MSEK (2 705) i materiella anläggningstillgångar främst för det fasta nätet. Övriga investeringar uppgick till 39 004 MSEK (10 564), varav 34 000 MSEK utgjorde ett kapitaltillskott i form av apportegendom i utbyte mot nyemitterade aktier i Skanova Access. Under 2007 ingick i övriga investeringar förvärven av Cygate och debitel Danmark (2 024 MSEK) samt koncerninterna omförföringar av aktieinnehav (8 015 MSEK).

Antalet anställda minskade netto till 2 160 per den 31 december 2008 (2 565 vid utgången av 2007), huvudsakligen till följd av verksamhetsöverföringen till Skanova Access.

TeliaSonera-aktien

TeliaSoneras emitterade och utestående aktiekapital uppgick den 31 december 2008 till 14 369 463 081,60 SEK fördelat på 4 490 457 213 aktier. Alla emitterade aktier har till fullo betalats och ger samma rätt att rösta och ta del av bolagets tillgångar. Vid bolagsstämman har varje aktieägare rätt att rösta för det antal aktier hon eller han äger eller representerar. Varje aktie ger en röst.

Det finns inga regler i svensk lagstiftning eller TeliaSonera AB:s bolagsordning som skulle begränsa möjligheter att överföra aktier i TeliaSonera.

Den 31 december 2008 hade bolaget två aktieägare med mer än tio procent av aktierna och rösterna: svenska staten med 37,3 procent och finska staten med 13,7 procent. TeliaSonera känner inte till några avtal mellan större aktieägare i bolaget rörande TeliaSoneras aktier.

Den 31 december 2008 innehade TeliaSoneras pensionsstiftelse 0,04 procent av bolagets aktier och röster. Inga TeliaSonera-aktier ägs av bolagets dotterbolag.

Styrelsen har för närvarande inte bolagsstämmans bemyndigande att emittera nya aktier eller återköpa TeliaSonera-aktier.

I fall av omfattande förändring i ägandet i TeliaSonera AB ("change of control"), skulle bolaget kunna komma att tvingas återbetala vissa lån på kort varsel eftersom vissa av TeliaSoneras finansieringsavtal inkluderar sedvanliga klausuler för förändrat ägande. Dessa klausuler inkluderar i allmänhet även andra villkor, till exempel att förändrat ägande måste orsaka negativa förändringar i TeliaSoneras kreditbetyg, för att de ska gälla. I fall av omfattande förändringar i ägandet ("change of control") utgår avgångsvederlag till koncernchefen och vice verkställande direktören om de avgår inom en månad respektive tre månader efter ägarförändringen. Se not 32 i koncernredovisningen för vidare beskrivning. Till övriga medlemmar i Leadership Team utgår engångskompensation om de fortsätter sin anställning efter ägarförändringen. Se not 32 i koncernredovisningen för vidare beskrivning.

TeliaSonera AB:s bolagsordning innehåller inga regler relaterade till utnämning eller entledigande av styrelseledamöter, eller några regler relaterade till tillägg till bolagets bolagsordning, på bolagsstämman.

Den 5 juni 2008 avvisade TeliaSoneras styrelse ett icke-bindande, indikativt bud från France Telecom angående ett möjligt förvärfv TeliaSonera AB. De största aktieägarna i TeliaSonera gav därefter beslutet sitt stöd. Det indikativa budet bestod av en kombination av kontanter och aktier i France Telecom och motsvarade ett totalt spotvärde om cirka 56 SEK per aktie i TeliaSonera. Principen om lika behandling av samtliga aktieägare omöjliggjorde för France Telecom att erbjuda små aktieägare ett rent kontantbud. Den 29 juni 2008 presenterade France Telecom ett reviderat indikativt bud. Strukturen, villkoren och förutsättningarna i detta reviderade indikativa bud var i stort oförändrade. Som en följd av en lägre aktiekurs i France Telecom den 29 juni 2008 var det totala spotvärdet på kombinationen av kontanter och aktier i France Telecom den 29 juni 2008 något lägre än 56 SEK per aktie. TeliaSoneras styrelse vidhöll därför sin

uppfattning att förslaget väsentligt undervärderar bolaget. France Telecom drog tillbaka sitt indikativa bud den 30 juni 2008.

Se även avsnittet "TeliaSoneras aktie" och not 21 i koncernredovisningen.

Förslag om bemyndigande för återköp och försäljning av egna aktier

För att förse TeliaSonera med ytterligare ett verktyg för anpassning av bolagets kapitalstruktur, föreslår styrelsen att årsstämman bemyndigar styrelsen att återköpa maximalt 10 procent av totalt antal utestående egna aktier genom köp över aktiemarknaden eller ett direkt erbjudande till samtliga aktieägare. Hittills finns inga planer om utnyttjande av det föreslagna bemyndigandet.

Styrelsen föreslår även att årsstämman bemyndigar styrelsen att fatta beslut om försäljning av delar av eller samtliga återköpta aktier över aktiemarknaden.

Styrelsen avser vidare att föreslå årsstämman 2010 att besluta om indragning av egna återköpta icke överlättna aktier genom minskning av bolagets aktiekapital utan återbetalning till aktieägare.

Ersättning till ledande befattningshavare

Se not 32 i koncernredovisningen för information om ersättning till ledande befattningshavare som beslutades av årsstämman i mars 2008.

Styrelsens förslag till beslut av årsstämman den 1 april 2009 om riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare, vilka är likalydande med de ersättningsriktlinjer som beslutades av årsstämman den 31 mars 2008, är följande:

Den övergripande principen är att ersättning och övriga anställningsvillkor för ledande befattningshavare ska vara konkurrenskraftiga för att säkerställa att TeliaSonera kan attrahera och behålla kvalificerade befattningshavare.

Den totala ersättningen ska bestå av grundlön, rörliga delar i en årlig rörlig ersättning, långsiktig rörlig ersättning, pension och övriga förmåner. Grundlönen sätts individuellt och ska ligga i linje med lönenivåerna på den marknad där den aktuella befattningshavaren är anställd. Den årliga rörliga ersättningen ska definieras i en plan för en angiven period med exakta fastställda mål som främjar TeliaSoneras affärs mål. Den årliga rörliga ersättningen kan variera mellan olika ledande befattningshavare och får ej överstiga 50 procent av den årliga grundlönen.

TeliaSonera har för närvarande inte något aktierelaterat program för långsiktig rörlig ersättning.

Pensionsplaner ska följa praxis på den lokala marknaden och om möjligt vara premiebestämda för nyutnämnda ledande befattningshavare.

Avtal med ledande befattningshavare ska innehålla en uppsägningstid på minst 6 månader från den anställda och högst 12 månader (6 månader för koncernchefen) från bolaget. Vid uppsägning från bolagets sida erhålls ett avgångsvederlag motsvarande den fasta månadslönen under högst 12 månader (24 månader för koncernchefen). Övriga förmåner ska vara konkurrenskraftiga på den lokala marknaden. Vid uppsägning från en ledande befattningshavares sida utgår inte avgångsvederlag.

Styrelsen får göra mindre avvikelser på individuell basis från dessa riktlinjer.

Förändringar i ledningen

Den 15 januari 2008 tillträdde Karin Eliasson som Group Vice President och personaldirektör, och efterträdde Rune Nyberg som pensionerades i januari 2008. Karin Eliasson innehade dessförinnan motsvarande roll i SCA, ett globalt konsumentvaru- och pappersföretag.

Den 12 maj 2008 tillträdde Cecilia Edström som Group Vice President och kommunikationsdirektör, och efterträdde Ewa Lagerqvist som lämnade bolaget i oktober 2007. Cecilia Edström var dessförinnan Senior Vice President, Corporate Relations i Scania, en global tillverkare av lastbilar, bussar och motorer.

Den 1 augusti 2008 tillträdde Sverker Hannervall som Senior Vice President och chef för säljdivision Business Services i Sverige och Finland, och efterträdde Juho Lipsanen som lämnade bolaget den 31 juli 2008. Sverker Hannervall var dessförinnan General Manager för Cisco Systems i Sverige.

Den 1 september 2008 tillträdde Per-Arne Blomquist som Executive Vice President och finansdirektör i TeliaSonera, och efterträdde Kim Ignatius som efter åtta år lämnade bolaget den 31 juli 2008 för att tillträda en liknande tjänst utanför TeliaSonera. Per-Arne Blomquist var dessförinnan Executive Vice President och finansdirektör i den nordeuropeiska banken SEB.

Den 1 november 2008 tillträdde Håkan Dahlström som chef för affärsområde Bredbandstjänster, och efterträdde Ander Bruse som istället tillträdde som Senior Vice President, Program Office i TeliaSonera. Håkan Dahlström var dessförinnan chef för Mobilitets-tjänster i Sverige.

Den 1 december 2008 tillträdde Åke Södermark befattningen som Chief Information Officer i TeliaSonera. Han var tidigare Senior Vice President i Nasdaq OMX Group. I februari 2009 utsågs han också till medlem i Leadership Team.

Viktiga händelser efter årets slut 2008

Den 12 januari 2009 varslade TeliaSonera 1 200 medarbetare i Sverige, inom det effektiviseringsprogram som påbörjades i februari 2008. Inom samma program offentliggjorde TeliaSonera den 14 januari 2009 neddragning av 390 arbetstillfällen i Bredbandstjänster i Finland.

Den 15 januari 2009 offentliggjorde TeliaSonera valet av Ericsson som leverantör av TeliaSoneras första 4G-nät i Stockholm och Huawei som leverantör av det första 4G-nätet i Oslo. Utvärdering pågår av leverantörer av 4G-nät i andra nordiska och baltiska länder.

Den 30 januari 2009 ökade TeliaSonera genom dotterbolaget Fintur Holdings B.V. sitt innehav i Geocell från 97,5 procent till 100 procent genom förvärv av 2,5 procent av aktierna i den georgiska mobiloperatören från Georgiens regering.

Risker och riskhantering

TeliaSonera verkar inom en rad olika geografiska produkt- och tjänstemarknader i den starkt konkurrensutsatta och reglerade telekombranschen. Detta medför att TeliaSonera omfattas av ett antal risker och osäkerhetsfaktorer. Ledningen har definierat risk som något som kan få en väsentlig negativ effekt på uppnåendet av TeliaSoneras mål. Risker kan vara hot, osäkerhetsfaktorer eller för-lorade möjligheter som hör samman med TeliaSoneras nuvarande eller framtida verksamheter eller aktiviteter.

TeliaSonera har ett etablerat ramverk för riskhantering för att regelbundet identifiera, analysera, bedöma och rapportera verksamhetsrelaterade och finansiella risker och osäkerhetsfaktorer, samt att minska dessa risker när så är lämpligt. Riskhantering är en integrerad del av TeliaSoneras process för verksamhetsplanering.

Nedan följer en beskrivning av faktorer som kan påverka TeliaSoneras verksamhet och resultat, finansiella ställning eller aktiekurs från tid till annan.

Risker som rör branschen och marknadsvillkor

Rådande nedgång i världsekonomin

Hur länge den rådande oron på de globala finansmarknaderna och nedgången i världsekonomin kommer att bestå är svårt att förutspå. TeliaSonera har en stark balansräkning och verkar i en bransch som är relativt konjunkturoberoende eller påverkas sent i konjunkturcykeln. Emellertid skulle en allvarlig och långdragen nedgång i ekonomin påverka TeliaSoneras kunder och skulle kunna ge en negativ påverkan på tillväxt och resultat genom minskade inköp av telekommunikationstjänster.

Förfallotidpunkterna för TeliaSoneras låneportfölj är jämnt fördelade över flera år och refinansiering förväntas ske genom utnyttjande av obekräftade marknadsfinansieringsprogram och banklån, vid sidan av eget fritt kassaflöde. Därutöver har TeliaSonera bekräftade bankkreditfaciliteter som bedöms vara tillräckliga och kan användas om villkoren för marknadsrefinansiering är otillfredsställande. Finansieringskostnaderna kan dock bli högre i det fall den finansiella oron och den ekonomiska nedgången skulle fortsätta under lång tid eller förstärkas ytterligare.

Konkurrens och prispress

TeliaSonera är föremål för avsevärd och historiskt ökande konkurrens och prispress. Konkurrens från en rad olika håll, inklusive nuvarande marknadsaktörer, nya aktörer och nya produkter och tjänster, kan få en negativ effekt på TeliaSoneras resultat. Konkurrensen har lett till ökat kundbortfall, minskad kundtillväxt samt sjunkande priser på TeliaSoneras produkter och tjänster, och kan ha liknande effekter i framtiden.

För att möta den ökade konkurrensen och prispressen har TeliaSonera genomfört och fortsätter att genomföra effektiviseringsprogram för att anpassa sin kostnadsbas. Det finns dock en risk att TeliaSonera inte kommer att lyckas införa sina program av operativa eller regulatoriska skäl, eller av någon annan orsak.

Reglering

TeliaSonera verkar i en starkt reglerad bransch. De regleringar TeliaSonera omfattas av innebär betydande begränsningar av flexibiliteten i hanteringen av dess verksamhet. I både Sverige och Finland har det exempelvis fastställts att TeliaSonera har betydande marknadsinflytande på vissa av sina marknader. Till följd av detta måste TeliaSonera erbjuda vissa tjänster på reglerade, kostnadsbaserade och transparenta villkor, vilka kan skilja sig från de villkor på vilka det annars skulle ha erbjudit dessa tjänster.

Förändringar i lagstiftning, reglering eller statliga riktlinjer som påverkar TeliaSoneras affärsverksamhet, liksom beslut av regleringsmyndigheter eller domstolar, inklusive utfärdande, ändring av eller återkallande av licenser till TeliaSonera eller andra parter, kan ha en negativ effekt på TeliaSoneras verksamhet och resultat.

Tillväxtmarknader

TeliaSonera har gjort ett antal stora investeringar i telekomoperatörer i Kazakstan, Azerbajdzjan, Uzbekistan, Tadzjikistan, Georgien, Moldavien, Nepal, Kambodja, Ryssland och Turkiet. De politiska, ekonomiska, legala och regulatoriska systemen i dessa länder har historiskt varit mindre förutsägbara än i länder med mer utvecklad institutionell struktur. Den politiska situationen i vart och ett av de eurasiska länder där TeliaSonera har verksamhet har dessutom tidigare varit instabil och kan också bli det i framtiden.

Andra risker som hör samman med verksamhet på tillväxtmarknader innefattar valutarestriktioner, som i praktiken kan förhindra TeliaSonera att få vinster eller avyttra sina investeringar, om sådana restriktioner skulle införas i länder där TeliaSonera har omfattande verksamhet. En annan risk är det potentiella införandet av begränsningar av det utländska ägandet eller andra potentiella åtgärder, formella eller informella, mot enheter med utländskt ägande.

En stor del av TeliaSoneras resultat genereras från tillväxtmarknader, och särskilt från intressebolag i Ryssland och Turkiet. Över 45 procent av rörelseresultatet och cirka 50 procent av nettoresultatet härrörde 2008 från investeringar på tillväxtmarknader. Försvagade ekonomier eller valutor eller annan negativ utveckling på dessa marknader skulle kunna få en avsevärd negativ effekt på TeliaSoneras resultat och verksamhet.

Påstådda möjliga hälsorisker

Oro har framförts över att de elektromagnetiska fälten från mobiltelefoner och basstationer, som fungerar som plattform för överföring av radiosignaler, kan medföra hälsorisker och störa användningen av elektronisk utrustning. Denna oro kan förstärkas med tiden och allt eftersom nya produkter lanseras. Faktiska eller upplevda risker med mobiltelefoner eller basstationer och den publicitet eller de rättsliga förfaranden som dessa risker kan medföra kan minska tillväxttakten, kundbasen eller den genomsnittliga användningen per kund av TeliaSoneras mobila kommunikationstjänster, leda till betydande restriktioner när det gäller platsen för och driften av basstationer eller göra TeliaSonera till föremål för skadeståndsanspråk. Allt detta kan ha en negativ effekt på TeliaSoneras verksamhet, finansiella ställning och resultat.

Risker som rör TeliaSoneras verksamhet och strategiska aktiviteter

Nedskrivningar och omstruktureringskostnader

Faktorer som generellt påverkar telekom- och teknologimarknaderna, förändringar i den ekonomiska miljön, den regulatoriska miljön, affärsmiljön eller den politiska miljön liksom TeliaSoneras ständiga översyn och förbättring av sina affärsplaner kan få en negativ effekt på verksamheten. TeliaSonera kan behöva göra nedskrivningar av sina tillgångar med hänsyn till förändring i förväntade framtida kassaflöden hänförliga till dessa tillgångar, vilket inkluderar, men inte är begränsat till, goodwill och andra övervärden som TeliaSonera har redovisat i samband med förvärv som har gjorts eller kan komma att göras i framtiden. Genom samgåendet mellan Telia och Sonera, förvärvet av NetCom samt andra förvärv, har TeliaSonera en avsevärd goodwill-post i sin balansräkning som uppgår till 84 GSEK per 31 december 2008, som inte skrivs av men nedskrivningsbehovet testas årligen.

TeliaSonera har tidigare också genomfört ett antal omstruktureringar och rationaliseringar, inklusive omstruktureringen och rationaliseringen av den svenska och finska verksamheten och omstruktureringen av den internationella carrier-verksamheten och den danska verksamheten, vilka har lett till höga omstrukturerings- och rationaliseringskostnader. Liknande initiativ kan genomföras i framtiden.

TeliaSonera har även stora uppskjutna skattefordringar från tidigare redovisade nedskrivningar och omstruktureringskostnader. Stora negativa förändringar i den ekonomiska miljön, den

regulatoriska miljön, affärsmiljön eller den politiska miljön samt i TeliaSoneras affärsplaner skulle också kunna leda till att TeliaSonera inte kan utnyttja dessa skattefordringar till fullo för att minska sina skatteskulder i framtiden, och skulle därför kunna leda till en extra skattekostnad när en sådan skattefordran tas bort.

Förutom att påverka TeliaSoneras rörelseresultat skulle sådana nedskrivningar och kostnader kunna få en negativ effekt på TeliaSoneras förmåga att betala utdelning. Eventuella avsevärda nedskrivningar av immateriella eller andra tillgångar skulle ha effekten att minska eller till och med eliminera TeliaSoneras utdelningsförmåga.

Investeringar i nät, licenser, ny teknik och nystartade verksamheter

TeliaSonera har gjort stora investeringar i telenät och licenser och beräknar även att investera stora belopp under de kommande åren för att uppgradera och bygga ut näten. Emellanåt måste TeliaSonera även betala för att förvärva nya licenser eller för att förnya eller upprätthålla existerande licenser, för att tjäna sina kunder.

Emellanåt kommer TeliaSonera även att starta nya verksamheter såsom Xfera Móviles S.A. i Spanien och Applifone Co. Ltd. i Kambodja, vilket kräver omfattande investeringar och kostnader i uppbyggnadsskedet.

Framgången med dessa investeringar och nystartade verksamheter beror på en rad olika faktorer som ligger utanför TeliaSoneras kontroll, däribland kostnaden för förvärv, förnyelse eller upprätthållande av licenser, kostnaden för ny teknologi, tillgången till nya och attraktiva tjänster, kostnader som är knutna till tillhandahållandet av dessa tjänster, tidpunkten för deras lansering, efterfrågan och priser på sådana tjänster samt konkurrens. Om de fördelar som förväntas av dessa investeringar och nystartade verksamheter inte kan realiseras kan det få en negativ effekt på TeliaSoneras verksamhet och rörelseresultat.

Förvärv, strategiska allianser och sammanslagningar av verksamheter

TeliaSonera kan komma att delta i konsolideringen av telekomindustrin genom förvärv, strategiska allianser eller sammanslagningar av verksamheter. Om sådana transaktioner misslyckas kan det skada TeliaSoneras verksamhet och rörelseresultat. På grund av konkurrens vid identifieringen av förvärvsmöjligheter eller strategiska partners skulle TeliaSonera exempelvis kunna göra ett förvärv eller gå in i en strategisk allians på ogynnsamma villkor. Det finns också en risk att TeliaSonera inte kommer att kunna integrera och hantera ett förvärvat bolag eller en strategisk allians med framgång, att förvärvet eller den strategiska alliansen inte lyckas uppnå de strategiska fördelar eller synergier som eftersträvas och att ledningens uppmärksamhet kommer att avledas från andra pågående affärsangelägenheter. Dessutom skulle ett möjligt förvärv kunna ha negativ effekt på TeliaSoneras finansiella ställning, inklusive dess kreditbetyg, eller, om det görs med hjälp av TeliaSoneras aktier, späda ut ägandet för de befintliga aktieägarna.

Kundservice och kvalitet i näten

Förutom kostnadseffektivitet i alla verksamheter och lönsam tillväxt på tillväxtmarknader, omfattar TeliaSoneras fokusområden en hög service-kvalitet till kunderna, en hög kvalitet i nät och tjänster samt enkelhet i tjänster och erbjudanden. TeliaSoneras ambition att skapa ett serviceföretag av världsklass kräver en omfattande förändring av processer, attityd och fokus i flera delar av företaget. Hög kvalitet i nät och tjänster är grundläggande också för kundernas uppfattning och TeliaSoneras framtida framgång. Bristande förmåga att uppnå sådana höga nivåer skulle kunna inverka negativt på TeliaSoneras verksamhet.

Begränsat antal leverantörer

TeliaSonera är beroende av ett begränsat antal leverantörer för tillverkning och tillhandahållande av nätverksutrustning och relaterad programvara samt terminaler för att kunna utveckla sina nät och erbjuda sina tjänster på kommersiella villkor. TeliaSonera kan inte

vara säkert på att tillräckligt snabbt kunna erhålla nätutrustning eller terminaler från alternativa leverantörer om dess nuvarande leverantörer inte kan uppfylla dess krav. Dessutom lägger TeliaSonera, liksom sina konkurrenter, för närvarande ut många av sina nyckel-supporttjänster till externa leverantörer, däribland byggnation och underhåll av nät i de flesta av dess verksamheter. Det begränsade antalet leverantörer av dessa tjänster och villkoren i TeliaSoneras avtal med nuvarande och framtida leverantörer kan ha negativ effekt på TeliaSonera, bland annat genom att begränsa dess flexibilitet.

Förmåga att rekrytera och behålla kunnig personal

För att behålla sin konkurrenskraft och genomföra sin strategi, och för att anpassa sig till förändrad teknologi, måste TeliaSonera rekrytera, behålla och när så är nödvändigt vidareutbilda mycket kunniga medarbetare med särskild expertkunskap. Konkurrensen är särskilt stark när det gäller kvalificerad personal inom telekom och informations-teknik. TeliaSoneras möjligheter att rekrytera och behålla kunnig personal inom sina tillväxtområden och ny teknik kommer i stor utsträckning att bero på dess förmåga att erbjuda konkurrenskraftiga anställningsvillkor. Om TeliaSonera inte har konkurrenskraftiga anställningsvillkor är det möjligt att det inte kan rekrytera och behålla kunniga anställda, vilket kan begränsa dess förmåga att utveckla sina tillväxtområden, utveckla nya verksamhetsområden eller bibehålla konkurrenskraften i sina traditionella verksamhetsområden.

Risker som rör intressebolag och joint ventures

Begränsat inflytande i intressebolag och joint ventures

TeliaSonera bedriver en del av sin verksamhet, särskilt utanför Norden, genom intressebolag i vilka det inte har ägarkontroll, såsom Turkcell İletisim Hizmetleri A.S. i Turkiet, OAO MegaFon i Ryssland och Latttelecom SIA i Lettland, och till följd av detta har TeliaSonera begränsat inflytande över hur dessa verksamheter bedrivs. Enligt styrdokumentet för vissa av dessa verksamheter har TeliaSoneras partners kontroll eller delad kontroll över nyckelfrågor som godkännande av verksamhetsplaner och budgetar samt beslut som rör tidplanen och storleken för utdelning. Risken för åtgärder som ligger utanför TeliaSoneras eller dess intressebolags kontroll och som är negativa för TeliaSoneras intressen, eller oenighet eller dödlägen, är inbäddade för intressebolag och verksamheter som styrs gemensamt.

Som en del av TeliaSoneras strategi kan bolaget, när det är praktiskt möjligt, öka sitt aktieinnehav i intressebolagen. Genomförandet av denna strategi kan emellertid bli svårt på grund av en rad olika faktorer, däribland faktorer som ligger utanför TeliaSoneras kontroll, exempelvis andra befintliga aktieägares vilja att avyttra eller godta utspädning av sina innehav och, om TeliaSonera får större kontroll, dess förmåga att framgångsrikt leda de relevanta verksamheterna.

TeliaSonera har ingått ett samarbetsavtal med Tele2 om att bygga och driva ett UMTS-nät i Sverige genom ett joint venture med 50-procentigt ägande, Svenska UMTS-nät AB, som har rättigheterna till en svensk UMTS-licens. TeliaSonera har gjort stora investeringar och finansiella åtaganden avseende denna verksamhet. Eftersom detta är en gemensamt kontrollerad verksamhet finns det en risk att TeliaSoneras partner inte är överens med TeliaSonera i viktiga frågor, inklusive företagets finansiering. Denna risk kan öka eftersom TeliaSonera och Tele2 är betydande konkurrenter. Oenighet eller ett dödläge avseende företaget eller ena partens brott mot samarbetsavtalens väsentliga bestämmelser kan ha en negativ effekt på TeliaSoneras verksamhet i Sverige.

Risker som rör ägandet av TeliaSonera-aktier

Volatilitet i aktiekursen

TeliaSoneras aktiekurs har tidigare varit volatil, delvis på grund av volatilitet på värdepappersmarknaden i allmänhet och för telekom-bolag i synnerhet, och den kan komma att vara volatil i framtiden. TeliaSoneras aktiekurs kan påverkas av många faktorer utöver TeliaSoneras finansiella resultat, verksamhet och direkta affärsmiljö,

inklusive men inte begränsat till följande: förväntningar av finansanalytiker och investerare jämfört med de faktiska finansiella resultaten, förvärv eller avyttringar som TeliaSonera gör eller förväntas eller spekuleras göra, TeliaSoneras potentiella deltagande i konsolideringen av branschen eller spekulationer om ett sådant deltagande, samt spekulationer av finansanalytiker och investerare avseende TeliaSoneras framtida utdelningspolicy jämfört med den nuvarande utdelningspolicyen.

Agerande hos de största aktieägarna

Svenska staten äger 37,3 procent och finska staten 13,7 procent av TeliaSoneras utestående aktier. Svenska staten ensam och svenska staten och finska staten, om de väljer att agera gemensamt, har därför makten att påverka frågor som ska föreläggas aktieägarna för omröstning. Svenska statens och finska statens intresse vid avgörandet av dessa frågor kan skilja sig från TeliaSoneras andra aktieägares intressen.

Dessutom kan en försäljning från svenska eller finska statens sida av ett stort antal TeliaSonera-aktier, eller en uppfattning hos allmänheten om att en sådan försäljning skulle kunna ske, orsaka en väsentlig fluktuation i TeliaSoneras aktiekurs. TeliaSonera är inte medvetet om att svenska staten och finska staten för närvarande skulle ha någon kontraktsförpliktelse som skulle begränsa deras möjlighet att sälja aktier.

Hantering av finansiell risk

TeliaSonera är exponerat mot finansiella risker såsom kreditrisker, likviditetsrisker, valutarisker, ränterisker, finansieringsrisker och pensionsförpliktelser. Den finansiella riskhanteringen är centraliserad till enheten Corporate Finance och Treasury.

Motpartsrisken vad gäller TeliaSoneras kundfordringar är spridd geografiskt och på ett stort antal kunder, såväl privatpersoner som företag i olika branscher. Kundförlusterna i förhållande till koncernens nettoomsättning uppgick till 0,4 procent 2008 (0,5 procent 2007).

TeliaSonera hanterar *likviditetsrisk* genom placering av överskottslikviditet i bank eller kortfristiga räntebärande instrument med god kreditvärdighet. Förutom likvida medel har TeliaSonera en bekräftad syndikerad bankkreditfacilitet och vissa kortfristiga bankkrediter. Totalt fanns per balansdagen tillgängliga outnyttjade bekräftade kreditlöften uppgående till 14 GSEK.

TeliaSoneras *transaktionsexponering* är inte betydande. TeliaSoneras *omräkningsexponering* är emellertid betydande och beräknas öka med tiden på grund av den pågående expansionen av verksamheter utanför Sverige. TeliaSonera valutasäkrar normalt inte omräkningsexponeringen. Vid årets slut uppgick omräknings-exponeringen till 207 GSEK (170 GSEK vid utgången av 2007). En

förstärkning av den svenska kronan med tio procentenheter mot alla valutor som TeliaSonera har omräkningsexponering mot, skulle innebära en negativ påverkan om 20 GSEK (17) på koncernens eget kapital per den 31 december 2008.

TeliaSonera hanterar *ränterisk* genom att eftersträva en avvägning mellan bedömd löpande kostnad för upplåningen och risken att få en signifikant negativ påverkan på resultatet vid en plötslig, större ränteförändring. TeliaSoneras policy är att låneskuldens räntebindningstid normalt ska ligga mellan 6 månader och 4 år.

Genom att ha en betydande del av sin upplåning med längre löptid än räntebindning, får TeliaSonera den önskvärda ränterisken utan att behöva anta en hög *finansiell risk*. För att ytterligare minska finansieringsrisken, verkar TeliaSonera för att sprida upplåningens förfallodatum över en längre period. TeliaSonera innehar en stark kreditvärdighet enligt bedömning av ratinginstituten Moody's och Standard & Poors.

TeliaSonera har betydande *pensionsförpliktelser* till ett nuvärde av 22,8 GSEK (20,8) vid årsskiftet. TeliaSonera har pensionsstiftelser för att säkra dessa förpliktelser, med tillgångar på totalt 18,1 GSEK (19,3) baserat på gällande marknadsvärden vid utgången av året. En minskning med 1 procentenhet av den genomsnittliga diskonteringsräntan skulle ha ökat pensionsförpliktelserna med cirka 3,9 GSEK (3,5) per den 31 december 2008. Effekten skulle dock delvis kompenseras av en värdeökning i pensionsstiftelsens räntebärande tillgångar. En motsvarande räntenedgång skulle ha ökat värdet på räntebärande plantillgångar med 1,0 GSEK (1,0).

Den finansiella riskhanteringen beskrivs mer detaljerat i not 28 i koncernredovisningen.

Risker som rör finansiell rapportering

Uppföljningen av TeliaSoneras verksamhetsresultat och finansiella ställning grundas på intern och extern finansiell rapportering som ska vara punktlig, tillförlitlig, korrekt och fullständig. Den interna kontrollen av denna rapportering är en integrerad del av TeliaSoneras bolagsstyrning. Den innefattar metoder och processer för att säkerställa koncernens tillgångar och för att säkerställa att den finansiella rapporteringen är korrekt och i enlighet med gällande lagar och regler, samt förbättra effektiviteten i verksamheten och kontrollera risknivån i verksamheten.

Hanteringen av risker som rör finansiell rapportering finns ytterligare beskriven i Bolagsstyrningsrapporten. Bolagsstyrningsrapporten, inklusive beskrivningen av interna kontroller, utgör inte en del av den formella årsredovisningen och har inte granskats av revisorer.

Koncernens resultaträkningar

MSEK, förutom uppgifter per aktie	Not	Januari-december	
		2008	2007
Nettoomsättning	6, 7	103 585	96 344
Kostnader för sålda tjänster och varor	8	-57 853	-54 196
Bruttoresultat		45 732	42 148
Försäljnings- och marknadsföringskostnader	8	-16 670	-15 819
Administrationskostnader	8	-7 552	-6 760
Forsknings- och utvecklingskostnader	8	-1 178	-1 732
Övriga rörelseintäkter	9	755	1 349
Övriga rörelsekostnader	9	-1 535	-728
Resultat från intressebolag och joint ventures	6, 12	9 096	7 697
Rörelseresultat	6	28 648	26 155
Finansieringskostnader	13	-3 683	-1 736
Övriga finansiella poster	13	1 446	832
Resultat efter finansiella poster		26 411	25 251
Skatter	14	-4 969	-4 953
Årets resultat		21 442	20 298
Hänförligt till:			0
Moderbolagets aktieägare		19 011	17 674
Minoritetsandelar i dotterbolag		2 431	2 624
Resultat per aktie (SEK), före och efter utspädning	21	4,23	3,94

Koncernens balansräkningar

MSEK	Not	31 december	
		2008	2007
Tillgångar			
Goodwill	15	84 431	71 172
Övriga immateriella anläggningstillgångar	15	16 537	12 737
Materiella anläggningstillgångar	16	61 946	52 602
Kapitalandelar i intressebolag och joint ventures	6, 12	39 543	33 065
Uppskjutna skattefordringar	14	13 206	12 017
Tillgångar för pensionsåtaganden	23	330	187
Övriga anläggningstillgångar	17	9 186	3 364
Summa anläggningstillgångar		225 179	185 144
Lager	18	1 673	1 168
Kundfordringar och övriga kortfristiga fordringar	19	23 243	20 787
Aktuella skattefordringar		191	94
Räntebärande fordringar	20	2 147	1 701
Likvida medel	20	11 826	7 802
Summa omsättningstillgångar		39 080	31 552
Anläggningstillgångar som innehas för försäljning		27	6
Summa tillgångar		264 286	216 702
Eget kapital och skulder			
Eget kapital		130 387	117 274
Minoritetsandelar i eget kapital		11 061	9 783
Summa eget kapital		141 448	127 057
Långfristiga lån	22	54 178	41 030
Uppskjutna skatteskulder	14	11 260	9 577
Avsatt för pensioner och anställningsvillkor	23	22	416
Övriga avsättningar	24	13 312	6 755
Övriga långfristiga skulder	25	2 565	2 366
Summa långfristiga avsättningar och skulder		81 337	60 144
Kortfristiga lån	22	11 621	2 549
Kortfristiga avsättningar	24	849	137
Aktuella skatteskulder		1 254	2 212
Leverantörsskulder och övriga kortfristiga skulder	26	27 777	24 603
Summa kortfristiga avsättningar och skulder		41 501	29 501
Summa eget kapital och skulder		264 286	216 702
Eventualtillgångar	30	–	–
Ansvarsförbindelser	30	2 303	2 146
Ställda säkerheter	30	1 854	1 484

Koncernens kassaflödesanalys

MSEK	Not	Januari-december	
		2008	2007
Årets resultat		21 442	20 298
Justeringar för:			
Av- och nedskrivningar		12 111	11 879
Resultat vid avyttring/utrangering av anläggningstillgångar		-17	-84
Resultat från intressebolag och joint ventures med avdrag för utdelningar		-7 686	-5 012
Pensioner, övriga avsättningar		-294	-847
Finansiella poster		1 924	1 495
Skatter		1 077	-189
Övrigt icke likviditetspåverkande		-77	1
Kassaflöde före förändring av rörelsekapital		28 480	27 541
Ökning (-)/Minskning (+), rörelsefordringar		-1 824	427
Ökning (-)/Minskning (+), lager		-325	-86
Ökning (+)/Minskning (-), rörelseskulder		755	-1 353
Förändring av rörelsekapital		-1 394	-1 012
Kassaflöde från löpande verksamhet	31	27 086	26 529
Förvärv av immateriella och materiella anläggningstillgångar	31	-15 758	-13 525
Avyttring av immateriella och materiella anläggningstillgångar		40	176
Förvärv av aktier, andelar och verksamhet	31	-4 079	-4 597
Avyttring av aktier, andelar och verksamhet	31	32	116
Lämnade lån och andra liknande investeringar		-472	-740
Återbetalning av lämnade lån och andra liknande investeringar		309	1 863
Gottgörelse från pensionsstiftelse		–	525
Nettoförändring kortfristiga placeringar		294	477
Kassaflöde från investeringsverksamhet		-19 634	-15 705
Kassaflöde före finansieringsverksamhet		7 452	10 824
Utdelning betald till moderbolagets aktieägare		-17 962	-28 290
Utdelning betald till och kapitaltillskott gjorda av minoritetsägare, netto		-1 902	-1 415
Upptagna lån		11 776	17 075
Amorterade lån		-1 261	-2 853
Nettoförändring av räntebärande lån med kort löptid		4 990	757
Kassaflöde från finansieringsverksamhet		-4 359	-14 726
Årets kassaflöde		3 093	-3 902
Likvida medel vid årets början		7 802	11 603
Årets kassaflöde		3 093	-3 902
Kursdifferens i likvida medel		931	101
Likvida medel vid årets slut	20	11 826	7 802
Erhållna räntor	31	787	571
Betalda räntor	31	-2 569	-1 457
Erhållna utdelningar	31	1 410	2 684
Betalda skatter	31	-3 892	-5 142

Förändringar av koncernens eget kapital

MSEK	Not	Aktie- kapital	Övrigt tillskjutet kapital	Återvinnings- reserver	Övriga reserver	Balanserade vinstmedel	Eget kapital	Minoritets- andelar i eget kapital	Summa eget kapital
Utgående balans 31 december 2006		14 369	51 026	-2 887	6 047	50 662	119 217	8 500	127 717
Avskrivningar på verkligt värde av omvärderade nettotillgångar vid stegvisa förvärv	21	–	–	–	-166	166	–	–	–
Redovisning av finansiella instrument till verkligt värde	21	–	–	39	–	–	39	–	39
Valutakursdifferenser	21	–	–	8 634	–	–	8 634	160	8 794
<i>Summa intäkter och kostnader som inte redovisas i resultaträkningen</i>		–	–	8 673	-166	166	8 673	160	8 833
Årets resultat		–	–	–	–	17 674	17 674	2 624	20 298
<i>Summa resultat för året</i>		–	–	8 673	-166	17 840	26 347	2 784	29 131
Transaktioner med minoritetsägare	21	–	–	–	–	–	–	-42	-42
Utdelningar	21	–	-10 104	–	–	-18 186	-28 290	-1 459	-29 749
Utgående balans 31 december 2007		14 369	40 922	5 786	5 881	50 316	117 274	9 783	127 057
Avskrivningar på verkligt värde av omvärderade nettotillgångar vid stegvisa förvärv	21	–	–	–	-153	153	–	–	–
Redovisning av finansiella instrument till verkligt värde	21	–	–	-341	–	–	-341	–	-341
Valutakursdifferenser	21	–	–	12 405	–	–	12 405	1 675	14 080
<i>Summa intäkter och kostnader som inte redovisas i resultaträkningen</i>		–	–	12 064	-153	153	12 064	1 675	13 739
Årets resultat		–	–	–	–	19 011	19 011	2 431	21 442
<i>Summa resultat för året</i>		–	–	12 064	-153	19 164	31 075	4 106	35 181
Transaktioner med minoritetsägare	21	–	–	–	–	–	–	-842	-842
Utdelningar	21	–	-9 879	–	–	-8 083	-17 962	-1 986	-19 948
Utgående balans 31 december 2008		14 369	31 043	17 850	5 728	61 397	130 387	11 061	141 448

Koncernens noter

Not 1 (Koncernen) Redovisningsnorm

Allmänt

Årsredovisningen och koncernredovisningen har godkänts för utfärdande av styrelsen den 9 mars 2009. Resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och för koncernen blir föremål för fastställelse på årsstämman den 1 april 2009.

De finansiella rapporterna för TeliaSonera-koncernen har i likhet med föregående år upprättats i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS) och, givet karaktären hos TeliaSoneras transaktioner, med IFRS sådana de antagits av Europeiska Unionen (EU).

Med avseende på rent svenska förhållanden har Rådet för finansiell rapportering publicerat rekommendationen RFR 1.2 "Kompletterande redovisningsregler för koncerner" samt andra uttalanden. I enlighet med Rådets uppmaning har TeliaSonera valt att tillämpa RFR 1.2 i förtid. Rekommendationen ska tillämpas av juridiska personer vars värdepapper på balansdagen är noterade på svensk börs eller auktoriserad marknadsplats och specificerar de regler och tillägg till IFRS upplysningskrav, som föranleds av bestämmelserna i årsredovisningslagen.

Värderingsgrunder, koncernredovisning och övriga redovisningsprinciper

Koncernräkenskaperna har upprättats med i huvudsak användande av historiskt anskaffningsvärde. Närmare beskrivning av tillämpade värderingsgrunder i övrigt liksom av principer för koncernredovisning och övriga redovisningsprinciper lämnas nedan.

Belopp och datum

Om inget annat sägs anges belopp i miljoner svenska kronor (MSEK) eller annan angiven valuta och avser perioden 1 januari–31 december för resultaträknings- och kassaflödesrelaterade poster respektive den 31 december för balansräkningsrelaterade poster.

Nyligen publicerade redovisningsstandarder

Nya eller reviderade/ändrade standarder och tolkningar med ikraftträdande 2008 eller tillämpade i förtid

- *IFRS 8 "Operating Segments"* (ikraftträdande för räkenskapsår som påbörjas 1 januari 2009 eller senare; tidigare tillämpning tillåten). TeliaSonera tillämpar IFRS 8 sedan 2007.
- *Ändrad IAS 23 "Borrowing Costs"* (ikraftträdande 1 januari 2009; tidigare tillämpning tillåten). Ändringen avskaffar alternativet att direkt kostnadsföra lånekostnader som är direkt hänförliga till anskaffning, uppförande eller tillverkning av en tillgång som tar en avsevärd tid att färdigställa för användning eller försäljning. Ändringen berör inte TeliaSonera som sedan tidigare tillämpar det befintliga alternativet att aktivera lånekostnader.
- *Ändringar avseende omklassificering av finansiella tillgångar i IAS 39 Financial Instruments: Recognition and Measurement och IFRS 7 Financial Instruments: Disclosures* (ikraftträdande den 1 juli 2008 om omklassificering gjorts före den 1 november 2008, annars den 1 november 2008). Ändringarna av IAS 39 inför möjligheten att omklassificera en finansiell tillgång som inte är ett derivat bort från kategorin "Finansiella tillgångar till verkligt värde via resultaträkningen" om den innehas för handel, dock endast i undantagsfall. Den försämring av världens finansmarknader som inträffade under tredje kvartalet 2008 är ett möjligt exempel på sådana undantagsfall. IAS 39 tillåter nu också överföring från kategorin "Finansiella tillgångar som kan säljas" till kategorin "Lånefordringar och kundfordringar" av en finansiell tillgång som skulle ha uppfyllt definitionen av låneford-

ringar och kundfordringar om den inte hade betecknats som "kan säljas". Ändringarna av IFRS 7 kräver ytterligare upplysningar i samband med en sådan omklassificering som nu tillåts. TeliaSonera överväger för närvarande inte omklassificering av några finansiella tillgångar.

- *IFRIC 11 "IFRS 2 – Group and Treasury Share Transactions"* (ikraftträdande för räkenskapsår som påbörjas 1 mars 2007 eller senare). TeliaSonera berörs för närvarande inte av IFRIC 11.
- *IFRIC 12 "Service Concession Arrangements"* (ikraftträdande för räkenskapsår som påbörjas 1 januari 2008 eller senare). TeliaSonera berörs inte av IFRIC 12.
- *IFRIC 14 "IAS 19 – The Limit on a Defined Benefit Asset, Minimum Funding Requirements and their Interaction"* (ikraftträdande 1 januari 2008; tidigare tillämpning tillåten). IFRIC 14 ger allmän vägledning om hur taket för en förmånsbestämd tillgång enligt IAS 19 ska fastställas och förklarar hur pensionstillgången eller -skulden kan påverkas när det finns lagfästa eller avtalsenliga krav på lägsta fondering. Ingen ytterligare skuld behöver tas upp av arbetsgivaren om tillskott enligt kraven på lägsta fondering kan återbetalas till företaget. TeliaSonera tillämpar IFRIC 14 sedan 2007. TeliaSonera berörs för närvarande inte av IFRIC 14.

Nya eller reviderade/ändrade standarder och tolkningar som ännu ej trätt i kraft

Följande nyligen publicerade nya eller reviderade/ändrade standarder och tolkningar kommer att påverka TeliaSoneras koncernräkenskaper från den 1 januari 2009 eller senare.

- *Ändrad IFRS 1 "First-time Adoption of International Financial Reporting Standards" och IAS 27 "Consolidated and Separate Financial Statements"* (ikraftträdande för räkenskapsår som påbörjas 1 januari 2009 eller senare; tidigare tillämpning tillåten). Ändringarna behandlar retroaktiv bestämning av en investerings anskaffningsvärde vid upprättande av separata finansiella rapporter då IFRS tillämpas första gången. TeliaSonera berörs inte av ändringarna i IFRS 1 och IAS 27.
- *Reviderad IFRS 1 "First-time Adoption of International Financial Reporting Standards"* (ikraftträdande för räkenskapsår som påbörjas den 1 juli 2009 eller senare; tidigare tillämpning tillåten). Revideringen medför en förbättrad struktur men innehåller inga tekniska förändringar. TeliaSonera berörs inte av IFRS 1.
- *Ändrad IFRS 2 "Share-based Payment"* (ikraftträdande för räkenskapsår som påbörjas 1 januari 2009 eller senare; tidigare tillämpning tillåten). Ändringen klargör att intjäningsvillkor endast utgörs av tjänstgöringsvillkor och resultatvillkor samt att alla indragningar, antingen de görs av företaget eller av annan part, redovisningsmässigt ska behandlas på samma sätt. TeliaSonera berörs för närvarande inte av IFRS 2.
- *Reviderad IFRS 3 "Business Combinations" och ändrad IAS 27 "Consolidated and Separate Financial Statements"* (ikraftträdande för räkenskapsår som påbörjas 1 juli 2009 eller senare; tidigare tillämpning tillåten). Ändringarna i standarderna innebär bland annat: (a) att transaktionsutgifter kostnadsförs när de uppstår, (b) att villkorad tilläggsköpeskillning alltid redovisas till verkligt värde och för tilläggsköpeskillning som inte utgörs av eget kapital resultatförs förändringar i verkligt värde efter förvärvet, (c) att ett alternativ införs som på transaktionsbasis tillåter redovisning av 100 procent av goodwill för den förvärvade enheten där det ökade goodwillbeloppet också ökar minoritetsandelen, (d) att vid det datum då bestämmande inflytande uppnås värderas den förvärvade enhetens tillgångar och skulder, inklusive goodwill, till verkligt värde och eventuella justeringar av tidigare redovisade värden på tillgångar och skulder resultatförs, (e) att förvärv av ytterligare andelar i ett dotterbolag efter det att bestämmande inflytande uppnåtts liksom en delavyttring

av andelar i ett dotterbolag med bibehållet bestämmande inflytande redovisas som en eget kapital-transaktion med ägarna och (f) att en delavyttring av andelar i ett dotterbolag som innebär att det bestämmande inflytandet upphör framtvingar en ny värdering av det återstående innehavet till verkligt värde varvid en eventuell skillnad mellan verkligt värde och redovisat värde utgör en vinst eller förlust, vilken resultatförs. TeliaSonera bedömer att tillämpning av den reviderade IFRS 3 och den ändrade IAS 27 kommer att medföra ökad volatilitet i resultatredovisningen.

- *Ändringar avseende förbättrade upplysningar om finansiella instrument i IFRS 7 "Financial Instruments: Disclosures"* (ikraftträdande för räkenskapsår som påbörjas 1 januari 2009 eller senare; tidigare tillämpning tillåten; jämförelseuppgifter krävs ej under det första tillämpningsåret). Ändringarna inför en rangordning i tre nivåer av upplysningar om verkligt värdeberäkningar och kräver att ytterligare upplysningar lämnas om den relativa tillförlitligheten i verkligt värdeberäkningarna. Därutöver klargörs och utökas befintliga krav på upplysningar om likviditetsrisk.
- *Reviderad IAS 1 "Presentation of Financial Statements"* (ikraftträdande för räkenskapsår som påbörjas 1 januari 2009 eller senare; tidigare tillämpning tillåten). Revideringen kräver att samtliga eget kapital-förändringar hänförliga till ägarna ska redovisas i en rapport över förändringar i eget kapital, separerade från förändringar som inte är hänförliga till ägarna. Alla icke till ägarna hänförliga förändringar i eget kapital (d v s totalresultatet, "comprehensive income") presenteras i en rapport över totalresultatet eller i två rapporter (en separat resultaträkning och en rapport över totalresultatet). Komponenter i totalresultatet får inte presenteras i rapporten över förändringar i eget kapital. Revideringarna inbegriper också förändrade benämningar på vissa finansiella rapporter för att tydliggöra deras funktion. De nya benämningarna kommer att användas i redovisningsstandarder, men användning i finansiella rapporter är inte tvingande. TeliaSonera utvärderar för närvarande effekterna av den reviderade IAS 1.
- *Ändringar avseende inlösningsbara finansiella instrument och åtaganden som uppkommer vid likvidation i IAS 32 "Financial Instruments: Presentation" och IAS 1 "Presentation of Financial Statements"* (ikraftträdande för räkenskapsår som påbörjas 1 januari 2009 eller senare; tidigare tillämpning tillåten). TeliaSonera berörs för närvarande inte av dessa ändringar.
- *Ändring avseende kvalificerande säkringsposter i IAS 39 "Financial Instruments: Recognition and Measurement"* (ikraftträdande för räkenskapsår som påbörjas 1 juli 2009 eller senare; tidigare tillämpning tillåten; ska tillämpas retroaktivt). Ändringen begränsar/klargör de risker som kvalificerar för säkringsredovisning i två speciella fall: (a) en ensidig risk i en säkrad post (säkring med optioner) och (b) inflation i en finansiell säkringspost (identifiering av inflation som en säkrad risk eller del). TeliaSonera berörs för närvarande inte av denna ändring.
- *"Improvements to IFRSs (May 2008)"* (huvudsakligen med ikraftträdande för räkenskapsår som påbörjas 1 januari 2009 eller senare; tidigare tillämpning tillåten). Dessa förbättringar av ett tjugotal IFRS avser nödvändiga, men inte brådskande ändringar som inte omfattats av andra större projekt. Ändringarna presenteras i två delar: (a) de som innebär förändringar i presentations-, redovisnings- eller värderingssyfte och (b) de som avser terminologiändringar eller redaktionella justeringar med minimal inverkan på redovisningen. Sammantaget gäller att ändringarna i de IFRS som berör TeliaSonera i vissa fall har tillämpats sedan tidigare och i övrigt inte alls eller i mycket begränsad omfattning kommer att påverka TeliaSoneras resultat eller finansiella ställning.
- *IFRIC 13 "Customer Loyalty Programmes"* (ikraftträdande för räkenskapsår som påbörjas 1 juli 2008 eller senare; tidigare tillämpning tillåten). IFRIC 13 behandlar redovisning av åtaganden att ge kunder som kvalificerat sig genom sina inköp kostnadsfria eller rabatterade produkter eller tjänster ("belöningar").

Företaget ska fördela viss del av ursprungliga försäljningsbelopp till belöningar och kan intäktsredovisa dessa endast när motsvarande åtaganden infriats, antingen genom att själv eller genom utomstående tillhandahålla belöningarna. TeliaSonera periodiserar redan intäkter hänförliga till lojalitetsprogram enligt kraven i IFRIC 13. IFRIC 13 kräver emellertid att den uppskjutna intäkten upptas till det verkliga värdet av de i framtiden levererade varorna eller tjänsterna, medan TeliaSonera baserar periodiseringen på bedömda kostnader. Den förändring som tillämpning av IFRIC 13 medför bedöms inte materiellt påverka TeliaSoneras resultat eller finansiella ställning.

- *IFRIC 15 "Agreements for the Construction of Real Estate"* (ikraftträdande för räkenskapsår som påbörjas 1 januari 2009 eller senare; ska tillämpas retroaktivt). IFRIC 15 är tillämplig för redovisning av intäkter och åtföljande kostnader i företag som åtar sig uppförande av fast egendom direkt eller genom entreprenörer. IFRIC 15 ger vägledning för att avgöra huruvida ett avtal om uppförande av fast egendom ligger inom ramen för IAS 11 "Construction Contracts" eller IAS 18 "Revenue" samt när intäkter från uppförandet ska redovisas. TeliaSonera berörs inte av IFRIC 15.
- *IFRIC 16 "Hedges of a Net Investment in a Foreign Operation"* (ikraftträdande för räkenskapsår som påbörjas 1 oktober 2008 eller senare; ska tillämpas framåtriktat). IFRIC 16 är tillämplig för företag som skyddar valutakursrisker uppkomna genom nettoinvesteringar i utländska dotterbolag, intressebolag, joint ventures eller filialer och önskar kvalificera sig för säkringsredovisning enligt IAS 39. IFRIC 16 är inte tillämplig för andra typer av säkringsredovisning och kan inte tillämpas analogivis. IFRIC 16 klargör att rapporteringsvalutan inte skapar en exponering för vilken säkringsredovisning kan tillämpas och att ett företag därigenom som en säkrad risk endast kan beteckna valutakursdifferenser uppkomna genom skillnader mellan sin egen och utlandsverksamhetens funktionella valuta, att säkringsinstrument(en) kan innehas av vilket eller vilka företag som helst inom koncernen samt att medan IAS 39 "Financial Instruments: Recognition and Measurement" måste tillämpas för säkringsinstrumentet vid bestämmande av det belopp som ska omklassificeras till resultaträkningen från valutakursreserven, måste IAS 21 "The Effects of Changes in Foreign Exchange Rates" tillämpas för den säkrade posten. TeliaSonera har redan under tidigare perioder tillämpat de principer som fastslås i IFRIC 16.
- *IFRIC 17 "Distributions of Non-cash Assets to Owners"* (ikraftträdande för räkenskapsår som påbörjas 1 juli 2009 eller senare; tidigare tillämpning tillåten; ska tillämpas framåtriktat). IFRIC 17 ska tillämpas för pro rata-utdelningar av icke-kontanta tillgångar med undantag för transaktioner avseende gemensamt styrda företag och klargör att en skuld för utdelning ska redovisas när utdelningen är vederbörligen fastställd och företaget inte längre äger bestämmanderätten över den, att utdelningsskulden ska värderas till det verkliga värdet av de nettotillgångar som delas ut samt att skillnaden i värde mellan den gjorda utdelningen och det redovisade värdet på de utdelade nettotillgångarna ska redovisas över resultaträkningen. IFRIC 17 kräver också ytterligare tilläggsupplysningar om de nettotillgångar som innehas för utdelning till ägarna ska definieras som en avyttrad verksamhet. TeliaSonera berörs för närvarande inte av IFRIC 17.
- *IFRIC 18 "Transfers of Assets from Customers"* (ikraftträdande för överföringar mottagna den 1 juli 2009 eller senare; begränsad tidigare tillämpning tillåten; ska tillämpas framåtriktat). IFRIC 18 klargör (a) de omständigheter som ska råda för att definitionen av en tillgång ska vara uppfylld, (b) redovisningen av tillgången och värderingen av anskaffningskostnaden vid första redovisningstillfället, (c) identifieringen av de separat identifierbara tjänsterna (en eller flera tjänster i utbyte mot den överförda tillgången), (d) intäktsredovisningen samt (e) redovisningen av överföringar av likvida medel från kunder. IFRIC 18 förväntas för närvarande inte materiellt påverka TeliaSoneras resultat eller finansiella ställning.

Antagande av EU

Per början av mars 2009 hade samtliga ovannämnda standarder, reviderade/ändrade standarder samt tolkningar antagits av EU, med undantag för reviderad IFRS 1, reviderad IFRS 3, ändringar avseende förbättrade upplysningar i IFRS 7, ändring avseende rörelseförvärv i IAS 27, ändring avseende kvalificerande säkringsposter i IAS 39, IFRIC 12, IFRIC 15, IFRIC 16, IFRIC 17 och IFRIC 18.

EU-kommissionen har meddelat att om en IFRS (eller motsvarande) antas efter balansdagen men före de finansiella rapporternas publicering kan den behandlas som antagen vid upprättande av dessa rapporter, under förutsättning att tillämpning före antagandedatumet tilläts av såväl den förordning enligt vilket dokumentet antas som av berörd IFRS.

Not 2 (Koncernen) Osäkerhet i uppskattningar – kritiska områden

Vid upprättande av de finansiella rapporterna måste företagsledningen och styrelsen göra bedömningar och antaganden som påverkar redovisade tillgångs- och skuldposter respektive intäkts- och kostnadsposter samt därmed sammanhängande upplysningar om eventualposter. Dessa bedömningar baseras på historiska erfarenheter och de olika antaganden som ledningen och styrelsen bedömer vara rimliga under rådande omständigheter. Härigenom dragna slutsatser utgör grunden för avgöranden rörande redovisade värden på tillgångar och skulder, i de fall dessa inte utan vidare kan fastställas genom information från andra källor. Faktiskt utfall kan skilja sig från dessa bedömningar om andra antaganden skulle göras eller andra förutsättningar vara för handen, med en betydande inverkan på TeliaSoneras resultat och finansiella ställning.

Företagsledningen anser att följande områden, vilka samtliga beskrivs och är särskilt markerade i respektive avsnitt i not 4 "Betydelsefulla redovisningsprinciper", inbegriper de svåraste, mest subjektiva eller mest komplicerade bedömningar ledningen måste göra vid upprättande av de finansiella rapporterna: intäktsredovisning (sid. 48), inkomstskatter (sid. 49), värdering av immateriella och andra anläggningstillgångar (sid. 50), osäkerhet i kundfordringar (sid. 51), avsättningar för pensioner (sid. 53) samt avsättningar för omstruktureringssåtgärder, minoritetsägares säljoptioner, ansvarsförbindelser och rättstvister (sid. 54).

Not 3 (Koncernen) Koncernredovisning

Allmänt

Koncernredovisningen omfattar moderbolaget TeliaSonera AB och samtliga bolag i vilka TeliaSonera har rätt att utforma de finansiella och operativa strategierna, vilket i allmänhet följer av ett aktie- eller andelsinnehav om mer än 50 procent av röstetalet. Koncernbokslutet byggs på redovisningshandlingar upprättade per 31 december för samtliga bolag som står under bestämmande inflytande av TeliaSonera och har upprättats enligt förvärvsmetoden. Enligt denna metod utgör anskaffningsvärdet för ett rörelseförvärv summan av de verkliga värdena, på transaktionsdagen, för erhållna tillgångar, uppkomna eller övertagna skulder samt för de eget kapital-instrument som förvärvaren emitterat i utbyte mot det bestämmande inflytandet över den förvärvade enheten samt alla kostnader som är direkt hänförliga till förvärvet. Förvärvade identifierbara tillgångar samt övertagna skulder och eventualposter redovisas inledningsvis till verkligt värde. Den del av anskaffningsvärdet som överstiger det verkliga värdet för förvärvade nettotillgångar redovisas som goodwill.

I koncernens resultaträkning ingår under året förvärvade eller avyttrade dotterbolag från det datum det bestämmande inflytandet övergår till TeliaSonera eller undantas från det datum då det bestämmande inflytandet upphör.

Intern försäljning och övriga mellanhavanden inom koncernen elimineras i koncernredovisningen. Vinsten och förluster som uppstår till

följd av interna transaktioner inom koncernen elimineras under förutsättning att en förlust inte påvisar ett nedskrivningsbehov.

Minoritetsandelar

Transaktioner med minoritetsdelägare behandlas som transaktioner med utomstående. Avyttringar till minoritetsdelägare leder till kapitalvinster eller kapitalförluster vilka redovisas över resultaträkningen. Förvärv från minoritetsdelägare leder till goodwill, vilken utgörs av skillnaden mellan anskaffningsvärdet och den genom transaktionen förvärvade andelen av koncernens redovisade värde på dotterbolagets nettotillgångar. Åtaganden att förvärva minoritetsintressen och säljoptioner som tilldelats minoritetsägare i samband med rörelseförvärv (inklusive eventuella efterföljande kapitaltillskott från minoritetsägare) redovisas som en avsättning för villkorad köpeskilling. I de fall värdet av åtagandet överstiger värdet på minoritetsintresset redovisas skillnaden som goodwill. Förändringar i verkligt värde på säljoptioner som tilldelats i anslutning till rörelseförvärv redovisas som en justering av goodwill, medan förändringar i verkligt värde på säljoptioner som tilldelats minoritetsägare i befintliga dotterföretag redovisas i resultaträkningen.

Omräkning av utlandsverksamhet och inflationsjustering

De separata finansiella rapporterna för en koncernenhet upprättas i enhetens funktionella valuta, d v s den valuta som används i den primära ekonomiska omgivning i vilken koncernenheten bedriver sin verksamhet, vilket normalt är den lokala valutan.

Koncernens finansiella rapporter presenteras i svenska kronor (SEK), vilken är moderbolagets funktionella valuta. Vid omräkning till SEK av resultat- och balansräkningar för utlandsverksamheter (dotterbolag, intressebolag och joint ventures samt filialer) omräknas balansräkningsposterna till balansdagens kurser förutom komponenterna i eget kapital, vilka omräknas till historisk kurs. Resultaträkningarna omräknas till periodens genomsnittskurs. Kursdifferenserna vid omräkning påverkar inte resultatet utan förs direkt till eget kapital. När en utländsk verksamhet avyttras redovisas eventuell sammanhängande ackumulerad omräkningsdifferens i resultaträkningen som del av vinsten eller förlusten på avyttringen.

För dotterbolag samt intressebolag och joint ventures vilkas funktionella valuta är en valuta i ett höginflationsland, inflationsjusteras icke-monetära tillgångar och skulder samt eget kapital innan såväl resultat- som balansräkningar omräknas till SEK till balansdagens kurs. Effekterna av inflationsjusteringen redovisas som finansiell intäkt eller kostnad respektive som resultat från intressebolag och joint ventures. För närvarande är inget dotterbolag, intressebolag eller joint venture verksamt i ett höginflationsland.

Goodwill och justeringar av verkligt värde till följd av förvärv av utländsk verksamhet betraktas som denominerad i berörd utländsk valuta.

Intressebolag och joint ventures

Bolag i vilka TeliaSonera-koncernen har ett betydande men inte bestämmande inflytande, vilket normalt följer av ett aktie- eller andelsinnehav om mellan 20 och 50 procent av röstetalet, redovisas som intressebolag. Bolag över vilka koncernen genom ingångna avtal har ett gemensamt bestämmande inflytande redovisas som joint ventures.

Innehav i intressebolag och joint ventures redovisas i koncernens resultat- och balansräkningar enligt kapitalandelsmetoden och upptas initialt till anskaffningsvärde. I resultaträkningen redovisas koncernens andel av nettoresultat i intressebolag och joint ventures inom rörelseresultatet, då verksamheten i dessa bolag är telekomorienterad och det ingår i koncernens strategi att kapitalisera kunskande genom satsningar i delägda verksamheter. Andelen av nettoresultatet baseras på senast tillgänglig redovisning för respektive bolag, justerad för eventuella avvikelser i redovisningsprinciper, och med bedömd justering för händelser och transaktioner fram till TeliaSoneras bokslutsdag.

I resultaträkningsposten Resultat från intressebolag och joint ventures ingår också avskrivningar på verkligt värde-justeringar samt övriga koncernmässiga justeringar vid förvärv av intressebolag och

joint ventures liksom kapitalvinster och kapitalförluster vid avyttring av innehav i sådana bolag. TeliaSoneras andel av eventuella vinster eller förluster till följd av transaktioner med intressebolag och joint ventures elimineras.

Negativa resultatandelar i intressebolag och joint ventures redovisas endast om avtalsbunden förpliktelse att tillskjuta ytterligare kapital föreligger och klassificeras då som Övriga avsättningar.

Segmentrapportering

Koncernens huvudsakliga rörelsesegment kallas affärsområden (AO), vilka bygger på ledningens beslut att organisera koncernen utifrån skillnader mellan produkter och tjänster i kombination med geografiska områden. Varje AO utgör ett rapportsegment. Rörelsesegment vilka individuellt inte utgör rapportsegment samt vissa koncernfunktioner har sammanförts i ett rapportsegment för "övrig verksamhet". Ytterligare information återfinns i not 6 "Segmentinformation". Segment konsolideras enligt samma principer som koncernen i dess helhet, med undantag för koncernintern finansiell leasing vilken redovisas som operationell leasing. Vid överföring av betydande verksamheter mellan segment omräknas värdena för jämförelseperioder.

Not 4 (Koncernen) Betydelsefulla redovisningsprinciper

Intäktsredovisning

Nettoomsättningen utgörs huvudsakligen av trafikavgifter inklusive samtrafik och roaming, abonnemangs-, anslutnings- och installationsavgifter, serviceintäkter samt försäljning av kundutrustning. Intäkter från försäljning redovisas till verkligt värde, vilket vanligtvis är försäljningsvärdet, efter avdrag för handelsrabatter, andra rabatter och omsättningsbaserade skatter.

Intäktsredovisning görs i den period tjänsten utförs, utifrån verklig trafik eller över avtalets löptid, beroende på vad som är tillämpligt. Tjänsteuppgifter intäktsredovisas när det är sannolikt att de ekonomiska fördelar som är förknippade med transaktionen kommer att tillfalla koncernen och när inkomsten samt därtill relaterade utgifter som uppkommit eller kommer att uppkomma kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Intäkter från telefoni- och datatjänster redovisas när tjänsterna utnyttjas av kunden. Intäkter som härrör från samtrafik avseende telefoni och data med andra telekomoperatörer redovisas när trafiken passerar TeliaSoneras nät. När slutkunder faktureras för innehållstjänster från tredjepartsleverantörer, intäktsredovisas ej de belopp som TeliaSonera uppbär för huvudmannens räkning.

Abonnemangsavgifter intäktsförs över abonnemangsperioden. Försäljning av förutbetalda telefonkort, i huvudsak för mobil telefoni, periodiseras och intäktsredovisas i förhållande till verkligt kortutnyttjande. Anslutningsavgifter intäktsredovisas separat när anslutningsarbetet slutförts, under förutsättning att avgifterna inte innehåller någon del som avser efterföljande tjänster utan enbart täcker anslutningskostnaderna. Avgifter som avser efterföljande tjänster periodiseras.

Intäkter från försäljning av kundutrustning redovisas när leverans har skett och de väsentliga riskerna och förmånerna har överförts till kunden, det vill säga vanligtvis vid leverans och efter godkännande av kunden.

Enligt villkoren för kundlojalitetsprogram är kunderna berättigade till vissa rabatter hänförliga till tjänster och varor som tillhandhålls av TeliaSonera. En avsättning görs avseende totalt uppskattat belopp för intjänade rabatter och redovisas som intäktsreduktion. Beträffande redovisning av kundförvärvskostnader, se avsnittet "Rörelsens kostnader" nedan.

TeliaSonera paketerar tjänster och produkter till ett samlat kunderbjudande. Ett erbjudande kan innefatta leverans eller utförande av ett flertal produkter, tjänster eller nyttjanderätter till anläggningar ("multiple deliverables"). I vissa fall omfattar paketeringarna förstagångsinstallation och start- eller aktiveringstjänster och ersättning kan utgå som en fast avgift eller en fast avgift tillsammans med fortlöpande periodavgifter. Utrustning redovisas skilt från tjänster när en

marknad existerar för varje enskild produkt/tjänst och om äganderätten övergår till slutkunden. Kostnader för utrustning redovisas samtidigt som motsvarande intäkter. Intäkterna fördelas på utrustning och tjänster i relation till verkligt värde för respektive enskild komponent. Om verkligt värde inte kan fastställas för levererade komponenter men däremot för ej levererade komponenter tillämpas residualmetoden. Enligt denna hänförs till levererade komponenter ett intäktsbelopp motsvarande totalt avtalat belopp minskat med verkligt värde för olevererade komponenter. Skräddarsydd utrustning som bara kan användas tillsammans med tjänster eller produkter levererade av TeliaSonera redovisas inte separat och intäkterna periodiseras över den totala avtalsperioden.

TeliaSonera erbjuder sina företagskunder långfristiga funktionsavtal för kompletta telekomtjänster, vilka kan inkludera växeltjänster, fast telefoni, mobil telefoni, datakommunikation och andra skräddarsydda tjänster. Normalt har kunden inte valet att köpa utrustningen efter avtalets upphörande. Intäkter för funktionsavtal redovisas över avtalets löptid men en del av den fasta periodavgiften förskjuts för att möta kostnader vid slutet av avtalsperioden (underhåll och uppgraderingar).

För tjänste- och entreprenaduppgifter tillämpas successiv vinstavräkning. Vid bedömning av färdigställandegrad används mått som baseras på avtalens karaktär och villkor. Om det konstateras att de totala uppdragskostnaderna sannolikt kommer att överstiga intäkterna för uppdraget, kostnadsförs den förväntade förlusten omedelbart.

Försäljning av Indefeasible Rights of Use (IRU) avseende fiber och dukter inom ramen för den internationella carrier-verksamheten intäktsförs över avtalsperioden (se vidare avsnittet "TeliaSonera som operationell leasegivare" nedan).

I en telekomoperatörs verksamhet krävs att företagsledningen i ett antal fall gör bedömningar för att bestämma om och hur intäkter ska redovisas och för att bedöma verkligt värde, till exempel när avtal tecknas med tredjepartsleverantörer av innehållstjänster (är TeliaSonera enligt avtalet huvudman eller återförsäljare?), vid komplicerad paketering av produkter och tjänster samt rätt att utnyttja anläggningar till ett samlat kunderbjudande (ska TeliaSonera intäktsredovisa enskilda komponenter direkt eller periodisera?), vid försäljning av Indefeasible Rights of Use samt vid bestämning av färdigställandegrad för service- och entreprenadkontrakt.

Rörelsens kostnader

TeliaSoneras kostnadsanalys presenteras med en funktionsbaserad klassificering. I funktionen Kostnader för sålda tjänster och varor ingår samtliga kostnader för sålda tjänster och produkter samt för installation, underhåll och service. I funktionen Försäljnings- och marknadsföringskostnader ingår samtliga kostnader för försäljning och marknadsföring av tjänster och produkter inkluderande kostnader för annonsering, PR, prislister, återförsäljarprovisioner, kreditupplysning, inkasso m m. Konstaterade kundförluster liksom reservering för osäkra kundfordringar ingår också. Återvunna kundförluster från tidigare år redovisas som Övriga rörelseintäkter. Funktionen Forsknings- och utvecklingskostnader (FoU) omfattar kostnader för att utveckla nya eller avsevärt förbättra redan existerande tjänster, produkter, processer eller system. Underhåll och smärre justeringar av redan existerande tjänster, produkter, processer eller system ingår inte i FoU. Aktiviteter knutna till specifika kunduppgifter (skräddarsydda lösningar) redovisas i funktionen Kostnader för sålda tjänster och varor. Av- och nedskrivningar ingår i respektive funktion till den del de avser immateriella eller materiella anläggningstillgångar använda i funktionen i fråga.

Utgifter för återförsäljarprovisioner, övriga kundförvärvskostnader, annonsering och annan marknadsföring resultatförs löpande.

Övriga rörelseintäkter och rörelsekostnader

Som övriga rörelseintäkter och övriga rörelsekostnader redovisas vinster respektive förluster vid försäljning av aktier eller verksamhet i dotterbolag (jämför avsnittet "Interessebolag och joint ventures" ovan) och vid försäljning och utträngning av immateriella och materiella anläggningstillgångar.

Här redovisas också statliga stöd, kursdifferenser av rörelsekaraktär, omstruktureringsskostnader och andra liknande poster. Statliga stöd redovisas inledningsvis till verkligt värde och intäktsförs samtidigt som de kostnader de är avsedda att täcka. Kursdifferenser inkluderar effekter av derivat som ekonomiskt säkrar monetära tillgångar och skulder ("economic hedges") samt värdeförändring på derivatinstrument för säkring av operativ transaktionsexponering (jämför avsnittet "Derivat och säkringsredovisning" nedan).

Finansieringskostnader och övriga finansiella poster

Ränteintäkter och räntekostnader resultatförs i den period de uppstår, med tillämpning av effektivräntemetoden, med undantag för lånekostnader direkt hänförliga till inköp, konstruktion eller produktion av en tillgång, vilka aktiveras som en del av tillgångens anskaffningsvärde (se vidare avsnittet "Immateriella och materiella anläggningstillgångar" nedan). I ränteintäkter och räntekostnader ingår också förändringar av verkligt värde på räntekomponenten i valutaränteswappar och förändringar av verkligt värde på ränteswappar. Den initialt beräknade skillnaden mellan nominellt värde och nuvärde på upplåning med räntevillkor som avviker från marknadsräntesatsen ("dag 1-vinst") periodiseras fram till förfallodagen och redovisas som Övrig ränteintäkt. Räntekomponenten i förändring av verkligt värde på låneskulder upptagna till verkligt värde och på derivatinstrument som säkrar låneskulder (se avsnittet "Derivat och säkringsredovisning" nedan) ingår i Övriga ränteintäkter (vinster) respektive Räntekostnader (förluster). Kursdifferenser på finansiella transaktioner inbegriper förändring av verkligt värde på valutakomponenten i valutaterminsswappar och valutaterminer som säkrar valutarisken i externa låneskulder.

Utdelning på eget kapital-instrument intäktsförs när TeliaSoneras rätt att erhålla betalning har konstaterats. Intäkter och kostnader för garantiprovisioner ingår i Övriga ränteintäkter respektive Räntekostnader. I Räntekostnader ingår lånerelaterade bankavgifter samt avgifter till kreditvärderingsinstitut och market makers.

Skatter

Med inkomstskatt avses aktuell och uppskjuten skatt. Aktuell och uppskjuten skatt redovisas i resultaträkningen eller mot eget kapital i de fall den hänförs till transaktioner som redovisats direkt mot eget kapital. Uppskjutna inkomstskatter redovisas till sitt fulla belopp, med tillämpande av balansräkningsmetoden, för temporära skillnader mellan i koncernen bokförda respektive skattemässiga värden för tillgångar och skulder samt för outnyttjade skattemässiga avdrag eller underskott. Om ett dotterbolag under senare år löpande redovisat skattemässiga förluster, redovisar TeliaSonera en uppskjuten skattefordran endast i den mån dotterbolaget har tillräckliga skattepliktiga temporära skillnader eller om det finns andra övertygande belegg som talar för att framtida skattepliktiga överskott kommer att uppstå.

Första gången tillgångar och skulder redovisas, upptas uppskjuten skatt på temporära skillnader enbart om transaktionen är ett rörelseförvärv. Uppskjutna skatteskulder avseende ej utdelade vinstmedel eller temporära skillnader hänförliga till dotterbolag, intressebolag och joint ventures redovisas ej då vinstmedlen kan erhållas som skattefri utdelning och bolagen normalt kan avyttras utan skattekonsekvenser. Vissa länder tar dock ut källskatt på utdelningar. I sådana fall redovisas uppskjuten skatteskuld beräknad utifrån den aktuella källskattesatsen. I vissa länder tas inkomstskatt inte ut på redovisad vinst utan den beräknas på betald eller beslutad utdelning. Då aktuell och uppskjuten skatt ska redovisas till skattesatsen för icke utdelade vinstmedel, redovisas i dessa fall inga uppskjutna skatter och aktuell skatt redovisas i den period då beslut om utdelning fattats.

Uppskjuten skatt beräknas utifrån de skattesatser och skatteregler som är lagstiftade eller i praktiken lagstiftade per balansdagen och

som förväntas gälla för den period då relaterad uppskjuten skattefordran realiseras eller uppskjuten skatteskuld regleras. Effekter av förändringar i gällande skattesatser resultatförs i den period förändringen i praktiken har lagstadsatts. Uppskjutna skattefordringar redovisas i den omfattning det är sannolikt att beloppen kan utnyttjas mot framtida skattepliktiga överskott.

För att bestämma aktuella skatteskulder och aktuella skattefordringar liksom avsättningar för uppskjutna skatteskulder och uppskjutna skattefordringar krävs väsentliga bedömningar av ledningen, i synnerhet vid värdering av uppskjutna skattefordringar. I denna process ingår att skatteutfallet i var och en av de jurisdiktioner i vilka TeliaSonera bedriver verksamhet måste bedömas. Processen omfattar bland annat att bedöma exponering för aktuell skatt samt att fastställa de temporära skillnader som uppstår genom att vissa tillgångar och skulder värderas olika i räkenskaperna och i inkomstskattedeclarationerna. Ledningen måste också bedöma sannolikheten av att uppskjutna skattefordringar kan realiseras genom framtida beskattningsbara inkomster. Verkligt utfall kan komma att avvika från dessa bedömningar, bland annat till följd av framtida förändringar i affärsförsättningar, nu okända förändringar i skattelagstiftningen eller som resultat av skattemyndigheters eller domstolars slutliga granskning av inlämnade deklarerationer. Ytterligare upplysningar om uppskjutna skattefordringar och skatteskulder och deras redovisade värden per balansdagen återfinns i not 14 "Skatter".

Immateriella och materiella anläggningstillgångar

Immateriella och materiella anläggningstillgångar utgör cirka 60 procent av TeliaSoneras totala tillgångar.

Värderingsgrunder

Goodwill värderas, efter det första redovisningstillfället, till anskaffningsvärde efter avdrag för eventuella ackumulerade nedskrivningar. Goodwill skrivs inte av men nedskrivningsbehovet prövas åtminstone årligen. Nedskrivningar återförs inte. I syfte att kunna pröva nedskrivningsbehov allokeras goodwill som förvärvats i ett rörelseförvärv, baserat på ledningens analys, till de grupper av kassagenererande enheter som förväntas bli gynnade av synergierna i förvärvet. Varje grupp motsvarar den lägsta nivå på vilken goodwill övervakas i den interna företagsstyrningen och är aldrig större än ett rörelsesegment.

Övriga immateriella anläggningstillgångar upptas i balansräkningen till anskaffningsvärde, inklusive direkt hänförliga lånekostnader, med avdrag för ackumulerade avskrivningar samt nedskrivningar. Direkta externa och interna utvecklingsutgifter för nya eller avsevärt förbättrade produkter och processer aktiveras, under förutsättning att framtida ekonomiska fördelar är sannolika, att utgifterna kan mätas på ett tillförlitligt sätt och att produkten och processen är tekniskt och kommersiellt genomförbar. Aktiviteter under förstudiefasen samt underhålls- och utbildningsinsatser kostnadsförs löpande. Licenser för mobil och fast kommunikation ses som en integrerad del av nätet och en licens börjar inte skrivas av förrän med licensen sammanhörande nät är färdigt att tas i drift. Immateriella tillgångar som förvärvats i ett rörelseförvärv identifieras och redovisas skilt från goodwill om de uppfyller kriterierna för en immateriell tillgång och deras verkliga värde kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Anskaffningsvärdet för den typen av immateriella tillgångar är det verkliga värdet vid förvärvstidpunkten. Efter första redovisningstillfället värderas immateriella tillgångar som förvärvats i ett rörelseförvärv enligt samma grunder som immateriella tillgångar som förvärvats separat.

Materiella anläggningstillgångar upptas till anskaffningsvärde, inklusive därtill direkt knutna lånekostnader, med avdrag för ackumulerade avskrivningar samt eventuella nedskrivningar. Programvara som används i produktionsprocessen ses som en integrerad del berörd hårdvara och aktiveras som maskiner och andra tekniska anläggningar. Värdering av pågående nyanläggningar görs till nedlagda kostnader, inklusive ränta under installationstiden. I den utsträckning det finns ett legalt eller informellt åtagande gentemot utomstående, ingår i anskaffningsvärdet beräknade utgifter för nedmontering och bortforsling av tillgången och återställande av det område där tillgången varit installerad eller uppförd. Utgifter för att ersätta delar av en materiell tillgång ingår i redovisat värde om det är

sannolikt att de framtida ekonomiska fördelar som är förknippade med tillgången kommer att komma TeliaSonera till del och tillgångens anskaffningsvärde kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Alla övriga utgifter för att byta delar kostnadsförs löpande. En förändring av uppskattade utgifter för nedmontering, bortforsling och återställande läggs till och/eller dras ifrån redovisat värde på berörd tillgång. Till den del förändringen skulle resultera i ett negativt redovisat värde redovisas detta över resultaträkningen. Avskrivningsförändringen görs framåtriktat.

Aktiverad ränta är beräknad och baseras på koncernens genomsnittliga upplåningskostnad. Om de kan fastställas individuellt aktiveras dock verkliga lånekostnader, till exempel erlagda byggnadskrediträntor för fastigheter.

Statliga stöd, som vid första redovisningstillfället tas upp till verkligt värde, minskar anskaffningsvärdet för berörda tillgångar och intäktsförs genom lägre avskrivningar över tillgångens nyttjandeperiod.

Avskrivningar

Avskrivningar på immateriella anläggningstillgångar (förutom goodwill) och på materiella anläggningstillgångar baseras på restvärden med beaktande av beräknade nyttjandeperioder för olika grupper av eller enskilda tillgångar. Mark skrivs inte av. På under året anskaffade tillgångar beräknas avskrivningar från anskaffningstidpunkten. Avskrivningar görs i huvudsak linjärt.

Fastställande av nyttjandeperioder för grupper av tillgångar innebär att den historiska utvecklingen måste beaktas och att antaganden måste göras med avseende på framtida socioekonomisk och teknisk utveckling liksom på förväntade förändringar i marknadsbeteende. Dessa antaganden tas fram av ledningen och granskas av styrelsens revisionsutskott. Ytterligare upplysningar om immateriella och materiella anläggningstillgångar vars värde regleras genom avskrivningar samt deras redovisade värden liksom om de för närvarande tillämpade avskrivningstiderna och om årets totala avskrivningar återfinns i not 15 "Goodwill och övriga immateriella anläggningstillgångar", not 16 "Materiella anläggningstillgångar" respektive not 11 "Avskrivningar och nedskrivningar".

Prövning av nedskrivningsbehov

Nedskrivningsbehov avseende det redovisade värdet på goodwill och övriga immateriella tillgångar med obegränsad nyttjandeperiod (för närvarande inga) och immateriella tillgångar som ännu inte kan användas prövas årligen och i övrigt närhelst händelser indikerar att redovisat värde för en tillgång inte kan återvinnas. Immateriella tillgångar med begränsad nyttjandeperiod och materiella tillgångar prövas närhelst händelser eller ändrade förutsättningar indikerar att redovisat värde överstiger återvinningsvärdet. Om det inte är möjligt att fastställa återvinningsvärdet för en enskild tillgång beräknas återvinningsvärdet för den kassagenererande enhet till vilken tillgången hör. Om en sådan analys indikerar att redovisat värde är högre än återvinningsvärdet, vilket är det högsta av verkligt värde efter avdrag för försäljningskostnader och nyttjandevärdet, görs en nedskrivning med skillnaden mellan tillgångens redovisade värde och återvinningsvärdet.

Nyttjandevärde mäts som det av tillgången genererade förväntade framtida diskonterade kassaflödet (DCF-modell).

Ett antal väsentliga antaganden och bedömningar måste göras vid användning av DCF-modeller för att prognostisera framtida kassaflöden, till exempel avseende faktorer som procentuell marknadstillväxt, intäktsvolym, marknadspriser på telekommunikationstjänster, kostnader för att underhålla och utveckla telenät samt rörelsekapitalbehov. Prognoser för framtida kassaflöden baseras på bästa möjliga bedömningar av framtida intäkter och rörelsekostnader, grundade på historisk utveckling, allmänna marknadsförutsättningar, utveckling och prognoser för branschen samt annan tillgänglig information. Antagandena framtas av ledningen och granskas av styrelsens revisionsutskott. Kassaflödesprognoserna justeras med en skälig diskonteringsränta som utgörs av TeliaSoneras kapitalkostnad plus en rimlig riskpremie vid tidpunkten för värde-

ring. Ytterligare information om goodwill och dess redovisade värde per balansdagen återfinns i not 15 "Goodwill och övriga immateriella anläggningstillgångar".

Finansiella instrument

Kategorier

I värderingssyfte indelas finansiella instrument i kategorier. Vilken kategori en tillgång eller skuld tillhör beror på syftet med innehavet och bestäms vid första redovisningstillfället. Kategorin "Finansiella tillgångar till verkligt värde via resultaträkningen" avser derivat ej betecknade som säkringsinstrument (innehas för handel) med ett positivt verkligt värde och investeringar som innehas för handel. Kategorin "Investeringar som hålls till förfall" avser finansiella tillgångar (som inte är derivat) med fastställda eller bestämbara betalningar och fastställd löptid och som TeliaSonera har en positiv avsikt och förmåga att hålla till förfall. I denna kategori finns bankcertifikat, statsobligationer och statsskuldsväxlar. Kategorin "Lånefordringar och kundfordringar" avser finansiella tillgångar (som inte är derivat) med fastställda eller bestämbara betalningar och som inte noteras på en aktiv marknad. I denna kategori finns kundfordringar, upplupna intäkter avseende tjänster och varor, lånefordringar, bankdepositioner och kassatillgodohavanden. Kategorin "Finansiella tillgångar som kan säljas" avser finansiella tillgångar (som inte är derivat) som betecknats som att de kan säljas eller inte hänförs till någon av de andra kategorierna. Kategorin omfattar för närvarande eget kapital-instrument. Tillgångarna i kategorierna redovisas i balansposterna Övriga anläggningstillgångar (not 17), Kundfordringar och övriga kortfristiga fordringar (not 19) samt Räntebärande fordringar respektive Likvida medel (not 20).

Kategorin "Finansiella skulder till verkligt värde via resultaträkningen" avser derivat ej betecknade som säkringsinstrument (innehas för handel) med ett negativt verkligt värde samt säljoptioner som tilldelats minoritetsägare i befintliga dotterföretag. Kategorin "Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde" avser alla andra finansiella skulder som till exempel upplåning, leverantörsskulder, upplupna kostnader för tjänster och varor samt vissa avsättningar som likvidregleras. Skulderna i kategorierna redovisas i balansposterna Långfristiga lån respektive Kortfristiga lån (not 22), Övriga avsättningar (not 24), Övriga långfristiga skulder (not 25) samt Leverantörsskulder och övriga kortfristiga skulder (not 26).

Transaktionskostnader, nedskrivningar och borttagande från balansräkningen

Finansiella tillgångar och finansiella skulder upptas, vid första redovisningstillfället, till verkligt värde inklusive transaktionskostnader som är direkt hänförliga till förvärvet eller emissionen av den finansiella tillgången eller skulden. Transaktionskostnader som avser tillgångar eller skulder som innehas för handel eller skulder som säkrats mot förändring i verkligt värde kostnadsförs emellertid direkt. En finansiell tillgång skrivs ned om det föreligger objektiva belägg för att en eller flera händelser inträffat som haft en negativ inverkan på de uppskattade framtida kassaflödena för denna tillgång. Nedskrivningsbehov för enskilt betydande finansiella tillgångar bedöms individuellt. För övriga finansiella tillgångar görs en samlad bedömning.

En finansiell tillgång (eller del av en tillgång eller del av en grupp av likartade finansiella tillgångar) tas bort ifrån balansräkningen när TeliaSonera har överfört de avtalsenliga rättigheterna att erhålla kassaflödena från den finansiella tillgången och har överfört de väsentligaste riskerna och förmånerna som är förknippade med ägande av den finansiella tillgången eller har överfört det bestämmande inflytandet över tillgången.

En finansiell skuld tas bort från balansräkningen när den avtalsenliga förpliktelsen fullgörs, annulleras eller upphör. Ett byte av ett skuldinstrument, med samma långivare, till ett annat med villkor som är väsentligt annorlunda eller en väsentlig förändring av villkoren för ett befintligt skuldinstrument redovisas som en utsläckning av den gamla finansiella skulden och upptagande av en ny skuld. Skillnaden mellan de redovisade värdena resultatförs.

Uppskattning av verkligt värde

Verkligt värde för finansiella instrument som handlas på aktiva marknader baseras på noterade marknadspriser per balansdagen. För finansiella tillgångar används de aktuella köpkurserna. Verkligt värde för finansiella instrument som inte handlas på en aktiv marknad fastställs genom användande av värderingstekniker. Ledningen använder en mängd metoder och gör antaganden baserade på gällande marknadsförutsättningar per balansdagen. För långfristiga skulder används noterade marknadspriser eller handlarkurser för likartade instrument. Andra tekniker, såsom uppskattade diskonterade kassaflöden, används för att fastställa verkligt värde för återstående finansiella instrument. Verkligt värde för ränteswappar beräknas som nuvärdet av de uppskattade framtida kassaflödena. Vid fastställande av verkligt värde för valutaterminer används noterade terminskurser per balansdagen. För kundfordringar och leverantörsskulder anses redovisat värde efter avdrag för värderingsreserver motsvara verkligt värde. I upplysningssyfte använda verkliga värden för finansiella skulder uppskattas genom diskontering av de framtida avtalsenliga kassaflödena till tillgänglig aktuell marknadsränta för likartade finansiella instrument.

Gränsdragning mellan kortfristiga och långfristiga poster

Finansiella tillgångar och skulder med förfallotidpunkt mer än ett år efter balansdagen redovisas som långfristiga. Övriga finansiella tillgångar och skulder redovisas som kortfristiga. Finansiella tillgångar och skulder redovisas i respektive tas bort från balansräkningen med tillämpning av likviditetsredovisning.

Finansiella tillgångar – värdering

Noterade eget kapital-instrument värderas till verkligt värde, vilket överensstämmer med noterade marknadspriser. Orealiserade vinster och förluster som uppstår till följd av förändringar i verkligt värde, förutom nedskrivningar, fram till avyttringstidpunkten redovisas i reserv för verkligt värde som en komponent i eget kapital. Om det verkliga värdet på ett noterat eget kapital-instrument sjunker gör ledningen antaganden om värdenedgången för att bestämma om den är av sådan art att den ska resultatföras. En nedskrivning beräknas genom jämförelse med aktuellt verkligt värde. Onoterade eget kapital-instrument vars verkliga värde inte kan beräknas på ett tillförlitligt sätt värderas till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella nedskrivningar. En nedskrivning för onoterade eget kapital-instrument beräknas som skillnaden mellan redovisat värde och nuvärdet av uppskattade framtida kassaflöden diskonterade till aktuell marknadsavkastning för likartade finansiella tillgångar. Nedskrivningar på eget kapital-instrument redovisade till anskaffningsvärde reverseras inte.

Statsobligationer och statsskuldsväxlar redovisas initialt till verkligt värde och därefter till upplupet anskaffningsvärde med tillämpning av effektivräntemetoden och med avdrag för nedskrivningar. Om de inte hålles till förfall redovisas de därefter till verkligt värde, vilket är det noterade marknadspriset, och förändringen i verkligt värde redovisas direkt mot eget kapital. Fordringar som härrör från egen utlåning, med undantag för kortfristiga fordringar där ränteeffekten är oväsentlig, värderas till upplupet anskaffningsvärde med tillämpning av effektivräntemetoden och med avdrag för nedskrivningar. En nedskrivning av statsobligationer och statsskuldsväxlar (om de hålles till förfall) och fordringar som härrör från egen utlåning beräknas som skillnaden mellan redovisat värde och nuvärdet av uppskattade framtida kassaflöden diskonterade till den ursprungliga effektiva räntan.

Kortfristiga placeringar med en löptid överstigande 3 månader inbegriper bankdepositioner, bankcertifikat, obligationer och aktieinnehav som innehas för handel. Likvida medel omfattar kortfristiga placeringar samt kassatillgodohavanden och bankdepositioner såväl som mycket likvida korta placeringar med löptid på 3 månader eller mindre. Samtliga instrument värderas initialt till verkligt värde och därefter till verkligt värde om de tillhör kategorin "innehas för handel", annars till upplupet anskaffningsvärde.

Finansiella skulder – värdering

Finansiella skulder (räntebärande lån och annan finansiering), med undantag för korta skulder där ränteeffekten är oväsentlig, värderas

initialt till verkligt värde och därefter till upplupet anskaffningsvärde med tillämpning av effektivräntemetoden. Skulder som säkrats mot förändring i verkligt värde redovisas dock till verkligt värde. Eventuell skillnad mellan utbetalt belopp (efter avdrag för transaktionskostnader) och reglering eller inlösen av upplåningen redovisas över avtalad löptid. Upplåning med räntevillkor som avviker från marknadsräntesatsen redovisas initialt till verkligt värde, vilket utgörs av nuvärdet efter diskontering till marknadsräntesats. Skillnaden mellan nominellt värde och nuvärde periodiseras fram till förfallodagen.

Finansiella garantiavtal är avtal som kräver att emittenten gör en betalning för att ersätta innehavaren för en förlust denne ådrar sig då den angivne gäldenären inte fullgör betalning vid förfall enligt de ursprungliga eller ändrade villkoren i ett skuldinstrument. Finansiella garantiavtal värderas initialt som skuld till verkligt värde justerat för transaktionskostnader. Därefter värderas skulden till det högre av den bästa uppskattningen av det belopp som krävs för att reglera den befintliga förpliktelsen på balansdagen och det belopp som ursprungligen redovisades.

Kundfordringar och leverantörsskulder – värdering

Kundfordringar redovisas initialt till verkligt värde, vilket normalt överensstämmer med ursprungligt fakturavärde och redovisas därefter till fakturerat belopp efter avdrag för eventuella nedskrivningar (kundförluster), vilket motsvarar upplupet anskaffningsvärde eftersom betalningsvillkoren generellt är 30 dagar och diskonteringseffekten är oväsentlig. En bedömning av storleken på en osäker fordran görs när betalning av det totala beloppet inte längre är sannolik. Nedskrivning av kundfordringar beräknas som skillnaden mellan redovisat värde och nuvärde av uppskattade framtida kassaflöden. Kundförluster kostnadsförs när de konstateras och redovisas i resultaträkningen som Försäljnings- och marknadsföringskostnader. Upplupna intäkter för tillhandahållna tjänster och varor redovisas till ett belopp som motsvarar förväntad fakturering.

TeliaSoneras reserv för osäkra kundfordringar avspeglar bedömda förluster till följd av kunders betalningsförmåga. Ledningen fastställer reservens storlek utifrån sannolikheten att fordringarna kommer att betalas baserat på konstaterade förluster under tidigare år och med beaktande av aktuella betalningsmönster. Om den ekonomiska utvecklingen i allmänhet eller specifikt för branschen skulle försämrats jämfört med ledningens bedömningar, kan en ökad reservering, med negativ resultateffekt, bli nödvändig. Avsnittet "Motpartsrisk" i not 22 "Finansiell riskhantering" beskriver hur de risker som är förknippade med kreditförsäljning minskas. Ytterligare upplysningar om reserven för osäkra kundfordringar och dess redovisade värde per balansdagen återfinns i not 19 "Kundfordringar och övriga kortfristiga fordringar".

Leverantörsskulder redovisas initialt till verkligt värde, vilket normalt motsvarar fakturavärdet och värderas därefter till fakturerat belopp, vilket överensstämmer med upplupet anskaffningsvärde med tillämpning av effektivräntemetoden eftersom betalningsvillkoren generellt är sådana att diskonteringseffekten är oväsentlig.

Derivat och säkringsredovisning – värdering och klassificering

TeliaSonera använder sig av derivatinstrument, till exempel ränte- och valutaränteswappar, terminsavtal och optioner, i första hand för att kontrollera exponeringen mot fluktuationer i räntesatser och växelkurser.

Derivat och inbäddade derivat, när deras ekonomiska egenskaper och risker inte är tydligt och nära relaterade till andra egenskaper hos det så kallade värdekontraktet, värderas till verkligt värde. Derivat med ett positivt verkligt värde redovisas som långfristiga eller kortfristiga fordringar och derivat med ett negativt verkligt värde som långfristiga eller kortfristiga skulder. Valutaswappar, terminsavtal och optioner klassificeras som icke räntebärande, medan ränte- och valutaränteswappar klassificeras som räntebärande poster. Klassificeringen i resultaträkningen framgår av avsnitten "Övriga rörelseintäkter och rörelsekostnader" respektive "Finansieringskostnader och övriga finansiella poster" ovan.

Säkringsinstrument betecknas antingen som säkringar av verkligt värde, kassaflödessäkringar eller säkringar av nettoinvesteringar i utlandsverksamhet. Säkring av en valutarisk i ett bindande åtagande redovisas som en kassaflödessäkring. Säkringsdokumentationen omfattar identifiering av förhållandet mellan säkringsinstrumentet och den säkrade posten eller transaktionen, riskhanteringsmål och riskhanteringsstrategi avseende olika säkringstransaktioner samt i vad mån det säkringsinstrument som används är högeffektivt vid motverkande av förändringar i verkligt värde eller kassaflöden som är hänförliga till den säkrade posten.

För säkringar av verkligt värde resultatförs den effektiva och den ineffektiva delen av förändringen i verkligt värde på derivatet, tillsammans med vinsten eller förlusten på den säkrade posten hänförlig till den risk som skyddas.

Den effektiva delen av förändringen i verkligt värde på utestående derivat som säkrar prognostiserade kassaflöden redovisas direkt mot säkringsreserven som en komponent i eget kapital till dess att underliggande transaktion avspeglas i resultaträkningen, varvid eventuella uppskjutna säkringsvinster eller säkringsförluster resultatförs. Den ineffektiva delen av förändringen i verkligt värde på ett derivat som används för kassaflödessäkring resultatförs. Skulle dock den säkrade framtida transaktionen resultera i en icke finansiell tillgång eller skuld överförs vinsterna och förlusterna från eget kapital och inkluderas i anskaffningsvärdet på tillgången eller skulden när den redovisas första gången.

Säkringar av nettoinvesteringar i utlandsverksamhet redovisas på samma sätt som kassaflödessäkringar. Vinster och förluster hänförliga till den effektiva delen av säkringen redovisas i valutakursreserven som en separat komponent i eget kapital. Den ineffektiva delen av vinster och förluster resultatförs. Vinster och förluster redovisade i valutakursreserven resultatförs i samband med avyttring av utlandsverksamheten.

Förändringar i verkligt värde på derivatinstrument som inte uppfyller kriterierna för säkringsredovisning redovisas över resultaträkningen.

Säkringsredovisning tillämpas inte för derivat som ekonomiskt säkrar monetära tillgångar och skulder i annan valuta ("economic hedges") eller som initieras i avsikt att styra till exempel den samlade räntebindningen på skuldportföljen. Förändringar i verkligt värde på "economic hedges" redovisas som kursdifferenser i resultaträkningen och motverkar kursdifferenserna på monetära tillgångar och skulder. Förändringar i verkligt värde på portföljstyrningsderivat redovisas som finansieringskostnader i resultaträkningen.

Lager

Lager värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet. Anskaffningsvärdet, inklusive en skälig andel av fasta och rörliga omkostnader, hänförs till inneliggande lager enligt den metod som är bäst anpassad för artiklar med likartad beskaffenhet och likartad användning, där majoriteten värderas enligt först in/först ut-metoden. Nettoförsäljningsvärdet är det uppskattade försäljningspriset efter avdrag för uppskattade kostnader för färdigställande och kostnader som är nödvändiga för att åstadkomma försäljningen. Vid bedömning av inkurans tas hänsyn till artiklarnas ålder och omsättningshastighet. Förändringen mellan årets in- och utgående inkuransreserv påverkar i sin helhet Kostnader för sålda tjänster och varor.

Anläggningstillgångar som innehåses för försäljning

Anläggningstillgångar och avyttringsgrupper redovisas som innehav för försäljning om redovisade värden kommer att återvinnas i huvudsak genom försäljning snarare än genom fortlöpande användning. Detta krav är uppfyllt enbart om det är mycket sannolikt att försäljning kommer att ske och om tillgången (eller avyttringsgruppen) är tillgänglig för omedelbar försäljning i befintligt skick. Innehav för försäljning redovisas till det lägsta av tidigare redovisat värde och verkligt värde efter avdrag för försäljningskostnader.

Eget kapital

Eget kapital indelas i aktiekapital, övrigt tillskjutet kapital, återvinningsreserver, övriga reserver och balanserade vinstmedel. Som aktiekapital upptas det legalt registrerade aktiekapitalet. Övrigt tillskjutet kapital omfattar tillskott som gjorts av aktieägare i form av överkurser vid nyemission, aktieägarillskott m m. Posten reduceras med återbetalningar till aktieägare i enlighet med särskilt beslutade och kommunicerade kapitalåterföringsprogram (till exempel genom återköp av egna aktier eller extraordinära utdelningar). Återvinningsreserver omfattar reserv för verkligt värde, säkringsreserv och valutakursreserv vilka återvinns genom resultaträkningen, medan övriga reserver avser omvärderingsreserv (i samband med successiva förvärv) och reserv för inflationsjusteringar. Allt annat eget kapital är balanserade vinstmedel.

Utdelning föreslås av styrelsen i enlighet med bestämmelserna i aktiebolagslagen och fastställs av bolagsstämman. Föreslagen men ännu ej beslutad kontant utdelning för 2008 kommer att redovisas som skuld omedelbart i samband med att det definitiva beslutet fattas av aktieägarna.

Avsatt för pensioner och anställningsvillkor

TeliaSonera tillhandahåller förmånsbaserade pensionsplaner, vilket innebär att den anställda garanteras en pension motsvarande en viss procentuell andel av lönen, till i det närmaste samtliga anställda i Sverige, Finland och Norge. Pensionsplanerna omfattar i huvudsak ålderspension, sjukpension och familjepension. Anställda i TeliaSonera AB och merparten av dess svenska dotterbolag är berättigade till pensionsförmåner enligt pensionsplanen ITP-Tele. Den 1 januari 2007 infördes en ny premiebestämd pensionsplan (ITP1). Denna pensionsplan omfattar samtliga anställda födda 1979 och senare. TeliaSoneras anställda i Finland äger rätt till lagstadgade pensionsförmåner i enlighet med den finska lagen om pension för arbetstagare, en förmånsbestämd pensionsplan omfattande ålderspension, sjukpension, arbetslöshetsersättning och dödsfallsersättning (TEL-pension). Därutöver har vissa anställda rätt till högre pensionsförmåner genom en tilläggsplan.

Pensionsförpliktelserna tryggas främst i pensionsstiftelser men säkerställs också genom avsättningar i balansräkningen i kombination med pensionskreditförsäkring. Den del av den svenska flerarbetsgivarplanen ITP som tryggas genom betalning av pensionspremier redovisas som en premiebestämd plan till följd av brist på den information som erfordras för att redovisa planen som en förmånsbestämd plan. I Finland tryggas en del av pensionen genom avsättning till pensionsstiftelsen och resterande del finansieras som direktpension, d v s avgifterna sätts till en nivå som förväntas motsvara ett belopp som är tillräckligt stort för att täcka de förmåner som förfaller till betalning under samma period.

Koncernens anställda i många andra länder omfattas vanligtvis av premiebestämda pensionsplaner. Premierna till de sistnämnda planerna utgör normalt en procentuell andel av den anställdes lön.

Nuvärdet av pensionsförpliktelserna samt pensionskostnader beräknas årligen med tillämpning av den så kallade projected unit credit-metoden. Försäkringstekniska antaganden fastställs på balansdagen. Tillgångarna i TeliaSoneras pensionsstiftelser utgör förvaltningstillgångar avseende pensioner och värderas till verkligt värde.

Förändringar i nuvärdet av pensionsförpliktelserna till följd av reviderade försäkringstekniska antaganden liksom skillnader mellan förväntad och verklig avkastning på förvaltningstillgångarna betraktas som försäkringstekniska vinster eller förluster. Då den ackumulerade försäkringstekniska vinsten eller förlusten på pensionsförpliktelser och förvaltningstillgångar överstiger en korridor motsvarande 10 procent av det högsta av antingen pensionsförpliktelserna eller det verkliga värdet av förvaltningstillgångarna vid årets början, resultatförs det överstigande beloppet över de anställdas genomsnittliga återstående tjänstgöringstid.

I balansräkningen upptagen nettoavsättning eller nettofordran för pensioner och anställningsvillkor avser nuvärdet av förpliktelserna vid årets slut med avdrag för det verkliga värdet av förvaltningstillgång-

arna, balanserade försäkringstekniska vinster och förluster samt balanserade poster avseende intjänande under tidigare perioder.

De mest väsentliga antaganden som ledningen måste göra i samband med den försäkringstekniska beräkningen av pensionsförpliktelser och pensionskostnader berör diskonteringsränta, förväntad årlig löneökningstakt, förväntad personalomsättning, förväntad återstående tjänstgöringstid, förväntad årlig ökning av inkomstbasbeloppet, förväntad årlig pensionsuppräknings och förväntad årlig avkastning på förvaltningstillgångarna. Antagandena framtas av en koncernintern pensionskommitté och granskas av styrelsens revisionsutskott. En förändring i något av dessa grundläggande antaganden kan ge en betydande påverkan på beräknade pensionsförpliktelser, finansieringsbehov och årliga pensionskostnader. Ytterligare upplysningar om pensionsförpliktelserna och deras nuvärde per balansdagen återfinns i not 23 "Avsatt för pensioner och anställningsvillkor".

Faktorn diskonteringsränta avspeglar den räntenivå vid vilken pensionsförpliktelserna skulle kunna lösas i sin helhet, vilket innebär en period någonstans mellan 15 och 30 år. Historiskt har ledningen valt att basera den uppskattade diskonteringsräntan på en avkastning antingen härledd från förstklassiga företagsobligationer eller härledd från inhemska statsobligationer för länder i vilka ingen fungerande marknad existerar för sådana obligationer. För Sverige, vilket svarar för cirka 87 procent av TeliaSoneras pensionsförpliktelser, baserades räntan på nominella statsobligationer med anpassning till konsistenta löptider genom en extrapolering av avkastningskurvan.

I slutet av 2008 var emellertid finansmarknadsbetingelserna sådana att avkastningen på svenska statsobligationer låg betydligt under historiska nivåer. Mätt som skillnaden mellan reala och nominella statsobligationer låg dessutom den underförstådda långsiktiga inflationstakten på onormalt låga nivåer och understeg markant Riksbankens långsiktiga mål om 2 procent vilket hade utgjort basen för ledningens långsiktiga inflationsantagande. IAS 19 "Ersättningar till anställda" kräver att det ekonomiska sambandet mellan diskonteringsränta och inflationsantagande ska beaktas och då ledningen har valt att bibehålla sitt 2-procentsantagande för den långsiktiga inflationen valdes 4,0 procent som antagande om diskonteringsränta i syfte att bevara ett rimligt samband mellan antagandena.

Som en del i bedömningen av en realistisk värdering av pensionsförpliktelserna undersökte ledningen också i vad mån andra svenska marknadsindikatorer kunde vara användbara och drog slutsatsen att nuvarande svenska swapp-räntekurva stöder valet av uppskattad diskonteringsränta. I avsnittet "Pensions-skuldrisk" i not 28 "Finansiell riskhantering" återfinns en känslighetsanalys med avseende på en förändring av den genomsnittliga diskonteringsräntan vid beräkning av pensionsavsättningarna.

Faktorn förväntad årlig löneökningstakt avspeglar förväntade framtida löneökningar som en sammansatt effekt av inflation, tjänsteålder och befordran. Bedömningen baseras på historiska uppgifter om löneökningar och på den förväntade framtida inflationstakten (se vidare nedan). Historiska uppgifter används också som underlag för bedömning av faktorn personalomsättning. Denna faktor avspeglar det förväntade procentuella antalet anställda, per åldersklass, som kommer att lämna företaget genom naturlig avgång.

Faktorn förväntad genomsnittlig återstående tjänstgöringstid bedöms utifrån de anställdas nuvarande åldersfördelning och förväntad personalomsättning. Inkomstbasbeloppet fastställs årligen och används bland annat för att bestämma taket för pensionsgrundande lön i det allmänna pensionssystemet. Bedömningen av förväntad årlig ökning av inkomstbasbeloppet baseras på förväntad framtida inflationstakt och historisk årlig löneökningstakt på hela arbetsmarknaden.

Faktorn årlig pensionsuppräknings avspeglar inflationstakten. För att bestämma denna har ledningen valt att använda de inflationsmätal som satts upp av nationella centralbanker och Europeiska centralbanken.

Faktorn förväntad årlig avkastning på förvaltningstillgångar avspeglar den förväntade genomsnittliga avkastningen på befintliga (eller kommande) investeringar för att sörja för de pensionsförpliktelser som tryggas av pensionsstiftelsen. Förvaltningstillgångarna består huvudsakligen av räntebärande värdepapper och aktier.

Förväntad nominell avkastning på den svenska pensionsstiftelsens tillgångar, som svarar för cirka 85 procent av de totala förvaltningstillgångarna, är 4,6 procent per år sett över en 10-årsperiod, under vilken inflationen antas uppgå till 2,0 procent per år. Den strategiska tillgångsfördelningen är sammansatt i syfte att uppnå den förväntade genomsnittliga avkastningen. Mer konkret är den förväntade nominella avkastningen på den svenska pensionsstiftelsens tillgångar baserad på följande antaganden: inhemska räntebärande tillgångar 4,0 procent, inhemska och globala aktier 7,5 procent samt övriga investeringar 7,5 procent. Antagandena i övriga pensionsstiftelser är likartade de som används i den svenska stiftelsen.

Övriga avsättningar och eventualposter

Avsättningar för omstruktureringskostnader inkluderar ersättningar vid förtida avgång, förlustkontrakt och andra kostnader hänförliga till omställningsprogram, program för integrering efter samgåenden, nedläggning av verksamheter o s v. Omstruktureringskostnader redovisas huvudsakligen som Övriga rörelsekostnader eftersom de inte utgör kostnader för den ordinarie verksamhet som bedrivs efter beslutstidpunkten.

Övriga avsättningar inkluderar även villkorad köpeskilling vid rörelseförvärf eller till följd av säljoptioner tilldelade minoritetsägare i befintliga dotterbolag, garantiåtaganden, miljömässig återställning, rättstvister, kundlojalitetsprogram, förlustkontrakt som inte avser omstruktureringsprogram m m. Sådana avsättningar redovisas beroende på omständigheterna som Kostnader för sålda tjänster och varor, Försäljnings- och marknadsföringskostnader, Administrationskostnader eller Forsknings- och utvecklingskostnader, med undantag för kundlojalitetsprogram som redovisas som en minskning av nettoomsättningen. Avsättningar för villkorad köpeskilling vid rörelseförvärf redovisas inte i resultaträkningen utan ökar goodwill.

En avsättning redovisas när TeliaSonera har en befintlig förpliktelse (legal eller informell) som en följd av en inträffad händelse, när det är troligt att ett utflöde av resurser i form av ekonomiska förmåner kommer att krävas för att reglera förpliktelsen samt när en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras. Om sannolikheten för ett utflöde av resurser är ytterst liten eller om det inte är möjligt att göra en tillförlitlig uppskattning, lämnas istället upplysning om en eventualförpliktelse under förutsättning att förpliktelsen eller rättstvisten är materiell.

Avsättningar värderas enligt företagsledningens bästa bedömning av erforderliga kostnader för att reglera förpliktelsen på balansdagen. Diskontering görs till nuvärde i de fall tidseffekten är väsentlig. Från tid till annan kan outnyttjade delar av avsättningar återföras på grund av att utfallet av vidtagna åtgärder varit bättre än förväntat i termer av kassautflöde.

Ersättningar vid förtida avgång redovisas endast när TeliaSonera är förpliktigat att antingen avsluta en persons eller en grupp av personers anställning före den normala tidpunkten för anställningens upphörande eller lämna ersättningar till följd av ett erbjudande lämnat för att uppmuntra frivillig avgång. Sådana ersättningar redovisas endast efter ett offentligt tillkännagivande där villkoren för förtida avgång beskrivs liksom antalet anställda som berörs, eller efter att enskilda anställda har blivit underbyggda om de specifika villkoren.

Förlustkontrakt redovisas när de förväntade ekonomiska fördelarna som härrör från ett kontrakt är lägre än de oundvikliga utgifterna för att uppfylla kontraktets förpliktelser. Avsättningen redovisas till det beräknade nuvärdet av det lägsta av den förväntade kostnaden för att inte fullfölja kontraktet eller nettokostnaden för att fullfölja kontraktet. Innan en avsättning fastslås görs en nedskrivning av värdet på de tillgångar som är knutna till kontraktet.

I de fall det finns ett antal likartade förpliktelser, till exempel åtaganden för produktgarantier, fastställs sannolikheten för ett utflöde genom en sammantagen bedömning av dessa förpliktelser. En avsättning görs även om sannolikheten för ett utflöde kan vara liten för varje enskild förpliktelse inom grupperingen men det är sannolikt att åtminstone något utflöde av resurser krävs för en reglering av samtliga förpliktelser.

TeliaSonera har vidtagit och kan i framtiden komma att behöva vidta omstruktureringsåtgärder, vilka kräver att ledningen gör omfattande bedömningar avseende kostnader för avgångsvederlag och andra åtgärder för att reducera personalstyrkan, uppsägning av hyres- och leasingavtal och återställning samt andra avvecklingskostnader respektive återvinningsvärden för tillgångar som blir överflödiga eller inte längre användbara (se avsnittet "Immateriella och materiella anläggningstillgångar" ovan). Skulle de verkliga utgifterna avvika från de bedömda kan framtida resultatutfall avsevärt påverkas.

Fastställande av lösenbelopp för minoritetsägares säljoptioner innebär att ledningen måste bedöma och uppskatta faktorer såsom sannolikheten av att optionen utnyttjas och i så fall när i tiden, de underliggande verksamheternas prognostiserade kassaflöden, diskonteringsränta (WACC) m m. En förändring i någon av dessa faktorer kan ge en betydande påverkan på framtida resultatutfall.

Hur eventualtillgångar och eventualförpliktelser ska behandlas fastställs baserat på ledningens syn på det förväntade utfallet i respektive fall. Ledningen rådgör med juridisk expertis i frågor rörande rättstvister och med andra experter såväl inom som utanför bolaget i frågor rörande den löpande affärsverksamheten.

Ytterligare upplysningar om omstruktureringsavsättningar och minoritetsägares säljoptioner, inklusive deras redovisade värden per balansdagen, samt om eventualförpliktelser och rättstvister återfinns i not 24 "Övriga avsättningar" respektive not 30 "Eventualposter, övriga kontraktsförpliktelser och rättstvister".

Leasingavtal

Leasingavtal klassificeras som finansiella om avtalsvillkoren innebär att de ekonomiska risker och fördelar som följer av ägande i allt väsentligt överförs till leasetagaren. Alla andra leasingavtal klassificeras som operationella.

TeliaSonera som leasetagare

Som leasetagare har TeliaSonera ingått finansiella och operationella leasing- och hyresavtal. För finansiella leasingavtal upptas den förhyrda tillgången som en materiell anläggningstillgång och den framtida förpliktelsen till uthyraren som en skuld i balansräkningen, redovisad vid leasingperiodens början till det lägre av leasingobjektets verkliga värde eller nuvärdet av minimileaseavgifterna. Direkta utgifter i samband med leasingavtalets tecknande läggs till det aktiverade beloppet. Minimileaseavgifterna fördelas mellan ränta och amortering av skulden så att en fast räntesats för under respektive period redovisad återstående skuld erhålls. Räntan kostnadsförs löpande. Övriga avtal är operationella avtal där hyreskostnaden resultatförs jämnt över avtalsperioden.

TeliaSonera som finansiell leasegivare

TeliaSonera äger tillgångar som leasas till kunder enligt finansiella leasingavtal. Belopp att erhålla från leasetagare redovisas som finansiell fordran, upptagen till det belopp som motsvarar nettoinvesteringen i respektive leasingavtal, vilket motsvarar det diskonterade nuvärdet. Direkta utgifter i samband med tecknande av ett leasingavtal inkluderas i den ursprungliga värderingen av den finansiella leasingfordran och reducerar de belopp som intäktsförs under avtalsperioden. Intäkterna redovisas över avtalsperioden enligt annuitetsmodell.

TeliaSonera som operationell leasegivare

Hyresintäkter från operationella leasingavtal intäktsredovisas linjärt under respektive leasingavtals löptid. Direkta utgifter som uppstår i samband med att avtal förhandlas och ställs upp läggs till det redovisade värdet för den leasade tillgången och kostnadsförs över avtalsperioden likformigt med motsvarande leasingintäkt.

Inom ramen för TeliaSoneras internationella carrierverksamhet sker försäljning av fiber och dukter. TeliaSonera har valt att betrakta dessa som fast egendom ("integral equipment"). Enligt avtalen har lagfaren äganderätt inte överförts till leasetagaren. Transaktionerna redovisas därför som operationella leasingavtal. Avtalat försäljningspris betalas huvudsakligen i förskott. Ej resultatavräknad försäljning redovisas som långfristig skuld respektive kortfristig förutbetalad intäkt.

Transaktioner i utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan med de valutakurser som gäller vid respektive transaktionstidpunkt. Monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta omräknas till balansdagens kurs, varvid eventuella kursdifferenser resultatförs. Såväl realiserade som orealiserade kursdifferenser redovisas således över resultaträkningen. Kursdifferenser avseende rörelsefordringar och rörelseskulder redovisas i rörelseresultatet, medan kursdifferenser hänförliga till finansiella tillgångar och skulder redovisas som finansieringskostnader.

Not 5 (Koncernen) Förvärv och avyttringar

Större händelser under 2008

Asia Holding

Den 1 oktober 2008 förvärvade TeliaSonera 51 procent av aktier och röster i TeliaSonera Asia Holding B.V. (Asia Holding), vilket äger kontrollposter i de två mobiloperatörerna Spice Nepal Pvt. Ltd. i Nepal (80 procent) och Applifone Co. Ltd. i Kambodja (100 procent).

Övriga förvärv

Under 2008 och för att stärka sin marknadsposition förvärvade TeliaSonera även samtliga utestående aktier i den norska butikskedjan ComHouse AS (tidigare intressebolag), vidare den svenska systemintegratören Avansys AB med dotterbolag (100 procent), inkassoföretaget UAB Creditcollect (numera UAB Sergel) i Litauen (100 procent) och det estniska it-utbildningsföretaget IT Koolituskeskuse OÜ med dotterbolag i Estland, Lettland och Litauen (83 procent).

Ytterligare upplysningar återfinns i not 34 "Rörelseförvärv m m".

Not 6 (Koncernen) Segmentinformation

Koncernens verksamhet styrs och rapporteras per affärsområde (AO) enligt nedan.

- Affärsområde Mobilitetstjänster tillhandahåller personliga mobilitetstjänster för konsument- och företagsmassmarknaden. Produkter och tjänster innefattar mobil röst och data, mobilt innehåll, WLAN Hotspots, mobiltelefoni över bredband, konvergens mellan mobil och PC samt trådlöst kontor. Affärsområdet omfattar mobilverksamheten i Sverige, Finland, Norge, Danmark, Litauen, Lettland, Estland och Spanien.
- Affärsområde Bredbandstjänster tillhandahåller massmarknadstjänster för att ansluta bostäder och kontor till internet. Produkter och tjänster innefattar bredband via koppar, fiber och kabel, iptv, internettelefoni, tjänster för kommunikation i hemmet, ip-vpn/internet för företag, hyrda förbindelser och traditionell telefoni. Affärsområdet driver koncernens gemensamma transportnät inklusive den internationella carrier-verksamhetens datanät och har verksamhet i Sverige, Finland, Norge, Danmark, Litauen, Lettland (49 procent), Estland samt internationell carrier-verksamhet.
- Affärsområde Eurasien omfattar mobilverksamheter i Kazakstan, Azerbajdzjan, Uzbekistan, Tadzjikistan, Georgien, Molda-

vien, Nepal och Kambodja. Affärsområdet ansvarar också för att utveckla TeliaSoneras innehav i mobiloperatörerna MegaFon (44 procent) i Ryssland och Turkcell (37 procent) i Turkiet.

- Övrig verksamhet omfattar Other Business Services, TeliaSonera Holding samt koncernfunktioner. Other Business Services ansvarar för försäljning och produktion av kommunikationslösningar som tjänster till företagskunder. TeliaSonera Holding ansvarar för koncernens verksamhet utanför kärnaffärerna. Koncernfunktioner omfattar koncernkontoret samt vissa gemensamma servicefunktioner på koncern-, AO- och landsnivå.

Segmentkonsolidering görs enligt samma principer som för koncernen i dess helhet, med undantag för koncernintern finansiell leasing vilken redovisas som operationell leasing. Transaktioner mellan AO baseras på marknadsmässiga villkor. Förutom Nettoomsättning och Rörelseresultat är EBITDA före engångsposter och Operativt segmentkapital centrala styrnings- och rapporteringsbegrepp (se "Definitioner"). Värden för jämförelseåret 2007 har omräknats för att avspejla den organisationsförändring som genomfördes per den 1 januari 2008 (se förvaltningsberättelsen, avsnittet "Affärsområdesöversikt").

MSEK	Januari–december 2008 eller 31 december 2008					
	Mobilitets-tjänster	Bredbands-tjänster	Eurasien	Övrig verksamhet	Elimineringar	Koncernen
Nettoomsättning	48 673	44 943	13 204	2 538	-5 773	103 585
Extern nettoomsättning	46 259	42 015	13 196	2 115	–	103 585
EBITDA före engångsposter	14 399	11 922	6 553	116	-36	32 954
Engångsposter	-397	-1 194	–	295	–	-1 296
Av- och nedskrivningar	-4 354	-5 483	-1 883	-422	36	-12 106
Resultat från intressebolag och joint ventures	-122	151	9 061	6	–	9 096
Rörelseresultat	9 526	5 396	13 731	-5	0	28 648
Finansiella poster, netto						-2 237
Skatter						-4 969
Nettoresultat						21 442
Kapitalandelar i intressebolag och joint ventures	96	974	38 100	373	–	39 543
Övriga operativa segmenttillgångar	93 159	57 996	34 088	6 309	-1 375	190 177
Ofördelade operativa tillgångar						13 397
Övriga ofördelade tillgångar						21 169
Summa tillgångar						264 286
Operativa segmentskulder	12 795	14 529	13 141	5 434	-1 396	44 503
Ofördelade operativa skulder						20 597
Övriga ofördelade skulder						65 821
Justerat eget kapital						133 365
Summa eget kapital och skulder						264 286
Investeringar	4 771	6 435	12 691	955	3	24 855
varav CAPEX	4 467	5 934	4 595	795	4	15 795
Antal anställda	8 339	16 171	4 780	2 881	–	32 171
Medelantal anställda	7 777	15 270	4 276	2 714	–	30 037

MSEK	Januari–december 2007 eller 31 december 2007 (omräknat)					Koncernen
	Mobilitets- tjänster	Bredbands- tjänster	Eurasien	Övrig verksamhet	Elimineringar	
Nettoomsättning	45 115	44 478	10 338	2 049	-5 636	96 344
Extern nettoomsättning	42 738	41 547	10 332	1 727	–	96 344
EBITDA före engångsposter	13 084	12 821	5 255	-161	22	31 021
Engångsposter	-364	-468	–	142	2	-688
Av- och nedskrivningar	-4 162	-6 162	-1 278	-315	42	-11 875
Resultat från intressebolag och joint ventures	-172	222	6 906	740	1	7 697
Rörelseresultat	8 386	6 413	10 883	406	67	26 155
Finansiella poster, netto						-904
Skatter						-4 953
Nettoresultat						20 298
Kapitalandelar i intressebolag och joint ventures	274	885	31 572	334	–	33 065
Övriga operativa segmenttillgångar	86 076	54 332	16 008	4 734	-1 789	159 361
Ofördelade operativa tillgångar						12 111
Övriga ofördelade tillgångar						12 165
Summa tillgångar						216 702
Operativa segmentskulder	13 145	13 904	3 708	4 904	-1 800	33 861
Ofördelade operativa skulder						29 751
Övriga ofördelade skulder						43 995
Justerat eget kapital						109 095
Summa eget kapital och skulder						216 702
Investeringar	5 468	6 264	7 679	1 301	-10	20 702
varav CAPEX	4 168	5 722	3 114	527	–	13 531
Antal anställda	8 052	17 294	3 862	2 084	–	31 292
Medelantal anställda	7 186	16 197	3 051	2 127	–	28 561

Extern nettoomsättning per produktområde fördelade sig på följande sätt.

MSEK	Januari–december	
	2008	2007
Mobil kommunikation	56 213	50 418
Fast kommunikation	39 473	38 535
Övriga tjänster	7 899	7 391
Summa	103 585	96 344

I Fast kommunikation ingår internet-, data och tv-tjänster. I Övriga tjänster ingår produktförsäljning, managed services och finansiella tjänster.

Extern nettoomsättning baserad på kundens hemvist respektive anläggningstillgångar fördelade sig per enskilt betydelsefulla länder på följande sätt.

	Januari–december				31 december			
	2008		2007		2008		2007	
	Nettoomsättning		Anläggningstillgångar					
	MSEK	Procent	MSEK	Procent	MSEK	Procent	MSEK	Procent
Sverige	35 890	34,7	36 046	37,4	22 373	13,7	23 336	17,0
Finland	16 781	16,2	16 735	17,4	48 604	29,8	41 982	30,7
Norge	10 287	9,9	9 603	10,0	28 455	17,5	29 941	21,9
Alla övriga länder	40 627	39,2	33 960	35,2	63 671	39,0	41 604	30,4
Summa	103 585	100,0	96 344	100,0	163 103	100,0	136 863	100,0

Extern nettoomsättning baserad på kundens hemvist fördelade sig per ekonomiskt samarbetsområde på följande sätt.

	Januari–december			
	2008		2007	
	MSEK	Procent	MSEK	Procent
Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES)	88 448	85,4	84 452	87,6
varav medlemsstater i Europeiska unionen (EU)	78 108	75,4	74 817	77,7
Övriga Europa	1 419	1,4	1 068	1,1
North-American Free Trade Agreement (NAFTA)	688	0,6	555	0,6
Övriga länder	13 030	12,6	10 269	10,7
Summa	103 585	100,0	96 344	100,0

TeliaSonera-koncernen erbjuder en diversifierad portfölj av massmarknadstjänster och -produkter på starkt konkurrensutsatta marknader. Detta medför att koncernens beroende av enskilda kunder är begränsat.

Not 7 (Koncernen) Nettoomsättning

Omsättningsförändringen fördelade sig på volym-, struktur-, valuta- och prisseffekter på följande sätt.

Procent	Januari–december	
	2008	2007
Omsättningsförändring, totalt	7,5	5,8
– volymtillväxt	9,8	9,7
– struktureffekter	1,5	2,7
– valutaeffekter	2,1	-0,5
– prissänkningar	-5,8	-6,1

TeliaSonera möter volymtillväxt huvudsakligen inom mobil kommunikation och bredband på nästan samtliga geografiska marknader. Tillväxten är särskilt god i verksamheterna i Eurasien till följd av fortsatt stark kundtillströmning. Effekten av volymtillväxt motverkas emellertid delvis av en allmän prispress på telekomtjänster.

2008 års struktureffekter avsåg främst förvärven av Avansys och ComHouse samt mobilverksamheterna i Nepal och Kambodja respektive förvärven under 2007 av Cygate och debitel Danmark samt mobilverksamheterna i Uzbekistan och Tadzjikistan, medan 2007 också påverkades av förvärvet av NextGenTel under 2006.

Nettoomsättningens fördelning på rapportsegment, produktområden, enskilt betydelsefulla länder samt ekonomiska samarbetsområden framgår av not 6 "Segmentinformation".

Not 8 (Koncernen) Kostnadsslagsredovisning

Rörelsens kostnader presenteras i resultaträkningen med en klassificering baserad på funktionerna "Kostnader för sålda tjänster och varor", "Försäljnings- och marknadsföringskostnader", "Administrationskostnader" samt "Forsknings- och utvecklingskostnader". Summan av de funktionsindelade kostnaderna fördelade sig på följande kostnadsslag.

MSEK	Januari–december	
	2008	2007
Varuinköp	16 102	17 271
Samtrafik- och roamingkostnader	16 663	14 998
Övriga nätkostnader	4 602	3 727
Förändring i varulager	56	81
Personalkostnader (se även not 32)	15 056	13 477
Marknadsföringskostnader	7 423	6 941
Övriga kostnader	11 294	10 308
Av- och nedskrivningar (se även not 11)	12 057	11 704
Totalt	83 253	78 507

Övriga kostnader utgörs huvudsakligen av hyres- och leasingkostnader, konsultkostnader, it-kostnader, energikostnader samt rese- och logistikostnader.

Not 9 (Koncernen)

Övriga rörelseintäkter och rörelsekostnader

Övriga rörelseintäkter och rörelsekostnader fördelade sig på följande sätt.

MSEK	Januari–december	
	2008	2007
Övriga rörelseintäkter		
Kapitalvinster	64	232
Kursvinster	267	49
Provisioner, licens- och patentintäkter, m m	265	311
Bidrag	37	24
Återvunna kundfordringar, upplösta leverantörsskulder	25	680
Erhållna skadestånd	97	53
Summa övriga rörelseintäkter	755	1 349
Övriga rörelsekostnader		
Kapitalförluster	-97	-44
Avsättningar för förlustkontrakt	0	4
Kursförluster	-341	-114
Omstruktureringsskostnader	-986	-366
Nedskrivningar	-49	-171
Lämnade skadestånd	-62	-37
Summa övriga rörelsekostnader	-1 535	-728
Resultateffekt, netto	-780	621
<i>varav netto kursförluster på derivatinstrument som innehas för handel</i>	<i>-13</i>	<i>-45</i>

I upplösta leverantörsskulder för 2007 ingår 653 MSEK avseende ett antal domstolsutslag medförande sänkningar av vissa historiska samtrafikpriser i Sverige. Omstruktureringsskostnader avser huvudsakligen kostnader för övertalig personal. Under 2008 innehåller denna post även en återföring med 360 MSEK av en avsättning för förlustbringande hyres- och underhållsavtal avseende ett fibernät i Frankrike.

Not 10 (Koncernen)

Transaktioner med närstående

Svenska och finska staten

Svenska staten äger för närvarande 37,3 procent och finska staten 13,7 procent av utestående aktier i TeliaSonera AB. Resterande 49,0 procent av utestående aktier har ett spritt ägande.

TeliaSonera-koncernens utbud av tjänster och produkter erbjuds staterna, statliga myndigheter och statliga bolag i konkurrens med andra operatörer och på normala kommersiella villkor. Vissa statliga bolag och affärsverk bedriver med TeliaSonera konkurrerande verksamhet. På motsvarande sätt köper TeliaSonera tjänster från statliga myndigheter och bolag till marknadsmässiga priser och på i övrigt normala kommersiella villkor. Enskilt svarar varken staterna, dessas myndigheter eller statliga bolag för en väsentlig andel av TeliaSoneras nettoomsättning eller resultat.

Den svenska telemarknaden regleras främst av lagen om elektronisk kommunikation (LEK) och av förordningar, föreskrifter och beslut enligt lagen. Operatörer som är anmälda enligt LEK ska betala en årlig avgift för finansiering av åtgärder mot allvarliga frekvenshot och påfrestningar som gäller elektroniska kommunikationer. TeliaSoneras avgift uppgick till 46 MSEK under 2008 och 57 MSEK under 2007. Därutöver betalar TeliaSonera, i likhet med övriga operatörer, årliga avgifter till Post- och telestyrelsen för myndighetens verksamhet enligt LEK och lagen om radio- och teleterminalutrustning. TeliaSonera betalade avgifter enligt dessa lagar med 47 MSEK under 2008 och 48 MSEK under 2007.

Den finska telemarknaden regleras främst av kommunikationsmarknadslagen och lagen om dataskydd vid elektronisk kommunikation samt förordningar, beslut och tekniska föreskrifter med stöd av

dessas lagar. Under 2008 och 2007 betalade TeliaSonera 2,0 MEUR respektive 1,7 MEUR för användandet av radiofrekvenser och 0,8 MEUR respektive 0,8 MEUR för användning av nummer. Under 2008 och 2007 betalade TeliaSonera 0,1 MEUR respektive 0,1 MEUR för dataintegritetsövervakning och 0,8 MEUR respektive 0,8 MEUR som kommunikationsmarknadsavgift, d v s en allmän avgift för Kommunikationsverkets regleringsverksamhet.

Intressebolag och joint ventures

TeliaSonera säljer och köper tjänster och produkter till respektive från intressebolag och joint ventures. Dessa transaktioner görs på marknadsmässiga villkor. Såväl försäljning till som köp från dessa bolag avsåg i huvudsak Svenska UMTS-nät AB i Sverige och, fram till augusti 2007, Telefon AB genom dess tidigare dotterbolag inom Eltel-gruppen i Sverige och Finland och omfattade köpta och sålda 3G-kapacitets- respektive nätbyggnadstjänster.

I sammandrag fördelade sig transaktioner och balansposter med intressebolag och joint ventures på följande sätt.

MSEK	Januari–december eller 31 december	
	2008	2007
Försäljning av varor och tjänster		
Svenska UMTS-nät AB (joint venture)	357	212
Övriga	145	124
Summa köp av varor och tjänster	502	336
Köp av varor och tjänster		
Svenska UMTS-nät AB (joint venture)	550	551
Telefon AB (inklusive Eltel-gruppen t o m 9 augusti 2007)	–	1 079
Övriga	159	184
Summa köp av varor och tjänster	709	1 814
Summa kundfordringar och övriga kortfristiga fordringar	61	63
Lånefordringar		
OA MegaFon	362	301
Summa lånefordringar	362	301
Summa leverantörsskulder och övriga kortfristiga skulder	206	186

Pensionsstiftelser

Per den 31 december 2008 ägde TeliaSoneras pensionsstiftelser 1 746 948 aktier i TeliaSonera AB, motsvarande 0,04 procent av röstetalet. Information om transaktioner och balansposter återfinns i not 23 "Avsatt för pensioner och anställningsvillkor".

Ataganden och erhållna säkerheter

TeliaSonera har gjort vissa ataganden till förmån för dotterbolag, intressebolag och joint ventures och har erhållit säkerheter i form av aktier i intressebolag. Ytterligare information återfinns i not 30 "Eventualposter, övriga kontraktsförpliktelser och rättstvister".

Nyckelpersoner i ledande ställning

Se avsnittet "Ersättningar till ledande befattningshavare på koncernnivå" i not 32 "Personal" för ytterligare information.

Not 11 (Koncernen) Avskrivningar och nedskrivningar

Inga generella förändringar av avskrivningstider genomfördes under 2008. Prövning av nedskrivningsbehov behandlas i not 15 "Goodwill och övriga immateriella anläggningstillgångar". Följande avskrivningssatser tillämpades.

Varumärken	Individuell prövning, minst 10 %
Telekomlicenser, nummerrättigheter	Återstående licensperiod, minst 5 %. Licenser betraktas som integrerade med nätet och en licens börjar skrivas av först när tillhörande nät kan användas.
Samtrafik- och roamingavtal	Avtalets löptid, baserad på återstående nyttjandeperiod för tillhörande licens
Kundkontrakt	Individuell prövning, baserad på historisk och förväntad churn
Övriga immateriella anläggnings-tillgångar	20–33 % eller individuell prövning
Byggnader	2–10 %
Markanläggningar	2 %
Förbättringsutgifter på annans fastighet	Hyreskontraktets återstående löptid
Mobila nät (basstationer och övriga anläggningar)	14,5 %
Fasta nät	
– Kopplings- och transmissionssystem	10–33 %
– Transmissionsmedia (kabel)	5–10 %
– Utrustning för specialnät	20–33 %
– Tidsbestämda nyttjanderättsavtal	Nyttjanderättsperioden eller tid motsvarande underliggande anläggnings-tillgång
– Övriga anläggningar	2–33 %
Inventarier, verktyg och installationer	10–33 %
Inventarier placerade hos kunder enligt serviceavtal	Avtalets löptid, annuitetsbasis

Av- och nedskrivningar på immateriella och materiella anläggnings-tillgångar fördelade sig på följande funktioner.

	Januari–december	
MSEK, förutom andelar	2008	2007
Kostnader för sålda tjänster och varor	10 136	9 660
Försäljnings- och marknadsföringskostnader	1 133	1 400
Administrationskostnader	737	495
Forsknings- och utvecklingskostnader	51	149
Summa funktioner	12 057	11 704
Övriga rörelsekostnader	49	171
Summa	12 106	11 875
<i>Andel av nettoomsättning (%)</i>	<i>11,7</i>	<i>12,3</i>

Fördelning av avskrivningar och nedskrivningar på rapportsegment framgår av not 6 "Segmentinformation".

Av- och nedskrivningar fördelade sig på följande tillgångsslag.

	Januari–december	
MSEK	2008	2007
Övriga immateriella anläggningstillgångar	2 545	2 837
Byggnader och markanläggningar	335	318
Mobila nät	4 270	3 599
Fasta nät	4 060	4 378
Övriga maskiner och inventarier	896	743
Summa	12 106	11 875

Not 12 (Koncernen) Intressebolag och joint ventures

Resultat från intressebolag och joint ventures

Innehaven av intressebolag och joint ventures gav följande resultat, netto.

	Januari–december	
MSEK	2008	2007
Andel i årets resultat	9 257	7 677
Avskrivning av koncernmässiga övervärden	-146	-54
Nedskrivning av goodwill, andra övervärden, m m	–	-0
Kapitalvinster/kapitalförluster, netto	-15	74
Resultateffekt, netto	9 096	7 697

Resultatets fördelning på rapportsegment framgår av not 6 "Segmentinformation". Större enskilda innehav (i förekommande fall inklusive kapitalvinster/kapitalförluster och mellanliggande ägarbolag) påverkade resultatet på följande sätt.

	Januari–december	
MSEK	2008	2007
Svenska UMTS-nät AB, Sverige (joint venture)	-120	-156
SIA Lattelecom, Lettland	151	225
OA MegaFon, Ryssland	5 070	4 181
Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş., Turkiet	3 991	2 725
Telefon AB, Sverige	1	640
Övriga innehav	3	82
Resultateffekt, netto	9 096	7 697

Turkcells ekonomiska resultat tas in i TeliaSoneras redovisning med ett kvartals fördröjning. Telefon avyttrade sitt återstående dotterbolag Eltel Group Oy under 2007.

Kapitalandelar i intressebolag och joint ventures

Utgående redovisat värde fördelade sig och förändrades på följande sätt.

	31 december	
MSEK	2008	2007
Goodwill och andra koncernmässiga övervärden	7 925	8 655
Andel i eget kapital	31 618	24 410
Redovisat värde	39 543	33 065
Ingående redovisat värde	33 065	25 536
Andel i årets resultat	9 257	7 677
Av- och nedskrivningar på goodwill och andra koncernmässiga övervärden	-146	-54
Erhållna utdelningar	-1 410	-2 684
Investeringar och förvärvad verksamhet	11	389
Omklassificeringar	248	-314
Kursdifferenser	-1 482	2 515
Utgående redovisat värde	39 543	33 065

Fördelning av redovisat värde per rapportsegment framgår av not 6 "Segmentinformation" och per bolag av not 35 "Specifikation av aktier och andelar". Marknadsvärdet på koncernens innehav i det börsnoterade Turkcell var 36 687 MSEK och 57 871 MSEK per den 31 december 2008 respektive 2007.

I sammandrag var de sammantagna balans- och resultaträkningarna för intressebolag och joint ventures (100 procent):

MSEK	31 december eller januari–december	
	2008	2007
Anläggningstillgångar	135 433	125 270
Omsättningstillgångar	56 096	39 976
Avsättningar och långfristiga skulder	20 348	17 691
Kortfristiga skulder	23 691	23 508
Nettoomsättning	96 302	85 195
Bruttoresultat	66 450	56 158
Nettoresultat	30 992	24 638

Not 13 (Koncernen) Finansieringskostnader och övriga finansiella poster

Finansieringskostnader och övriga finansiella poster fördelade sig på följande sätt.

MSEK	Januari–december	
	2008	2007
Finansieringskostnader		
Räntekostnader	-3 477	-1 948
Räntekostnader på finansiell leasing	-2	-5
Förändring i nuvärdet av avsättningar	-147	-26
Aktiverade ränteutgifter	58	17
Netto kursvinster/kursförluster	-115	226
Summa finansieringskostnader	-3 683	-1 736
Övriga finansiella poster		
Ränteintäkter	1 429	736
Ränteintäkter på finansiell leasing	29	52
Utdelningar på finansiella investeringar	0	0
Kapitalvinster på finansiella investeringar som kan säljas	5	49
Kapitalförluster på finansiella investeringar till anskaffningsvärde	-13	–
Nedskrivningar av finansiella investeringar	-4	-5
Summa övriga finansiella poster	1 446	832
Resultateffekt, netto	-2 237	-904

I ränteintäkter för 2008 ingår erhållna dröjsmålsräntor om 290 MSEK till följd av domstolsutslag avseende vissa historiska samtrafikpriser.

Räntekostnader, netto kursvinster/kursförluster och ränteintäkter hänförliga till säkringsaktiviteter, lånefordringar och upplåning fördelade sig på följande sätt.

MSEK	Januari–december					
	2008	2007	2008	2007	2008	2007
			Netto kursvinster/kursförluster		Ränteintäkter	
Räntekostnader						
Derivat för säkring av verkligt värde	-173	-57	2 047	272	–	–
Derivat för kassaflödessäkring	-245	-46	-75	145	–	–
Derivat som innehas för handel	-2	97	3 850	192	–	–
Placeringar som hålls till förfall	–	–	–	–	5	15
Lånefordringar och kundfordringar	–	–	-2 514	–	1 428	711
Upplåning i säkringsförhållanden avseende verkligt värde	-656	-611	-2 047	-272	–	–
Upplåning och andra finansiella skulder till upplupet anskaffningsvärde	-2 396	-1 284	-1 376	-111	–	–
Övrigt	-5	-47	–	0	-4	10
Summa	-3 477	-1 948	-115	226	1 429	736

Upplåning till upplupet anskaffningsvärde omfattar såväl poster i säkringsförhållanden avseende kassaflöden som icke säkrade poster.

Not 14 (Koncernen) Skatter

Skattekostnad

Resultat före skatt uppgick till 26 411 MSEK under 2008 respektive 25 251 MSEK under 2007. Den redovisade skattekostnaden fördelade sig på följande sätt.

MSEK	Januari–december	
	2008	2007
Skatt redovisad i resultaträkningen		
Aktuell skatt hänförlig till innevarande år	-3 083	-5 623
För hög eller för låg aktuell skatt bokförd under tidigare år	-36	-158
Uppskjuten skatt hänförlig till eller återförd innevarande år	-2 926	88
Redovisning av tidigare oredovisade uppskjutna skatter	625	845
Effekt på uppskjuten skatt av förändrade skattesatser	451	-105
Summa skattekostnad redovisad i resultaträkningen	-4 969	-4 953
Skatt redovisad direkt mot eget kapital		
Aktuell skatt	303	44
Uppskjuten skatt	87	-14
Summa skatteintäkt redovisad direkt mot eget kapital	390	30

Skillnaden mellan nominell svensk skattesats och effektiv skattesats uppkommer på följande sätt.

Procent	Januari–december	
	2008	2007
Svensk inkomstskattesats	28,0	28,0
Skillnader i skattesats i dotterbolag	-2,4	-1,7
Källskatt på utdelningar från dotterbolag, intressebolag och joint ventures	4,8	2,2
För hög eller för låg aktuell skatt bokförd under tidigare år	0,1	0,6
Redovisning av tidigare oredovisade uppskjutna skatter	-2,4	-3,4
Effekt på uppskjuten skatt av förändrade skattesatser	-1,7	0,4
Resultat från intressebolag och joint ventures	-9,7	-8,5
Årets förluster för vilka uppskjuten skattefordran inte redovisats	1,9	2,2
Ej avdragsgilla kostnader	0,4	0,1
Ej skattepliktiga intäkter	-0,2	-0,3
Skattesats enligt resultaträkningen	18,8	19,6
Skatt redovisad direkt mot eget kapital	-1,5	-0,1
Effektiv skattesats	17,3	19,5

I december 2008 antog den svenska riksdagen förändringar i skattelagstiftningen, bland annat innebärande en sänkning av den svenska bolagsskattesatsen från 28 procent till 26,3 procent från och med den 1 januari 2009. Detta föranledde en omräkning av befintliga uppskjutna skattefordringar och skatteskulder hänförliga till TeliaSoneras svenska verksamhet och medförde en uppskjuten skatteintäkt om 395 MSEK under 2008. Motsvarande engångseffekt av övriga under 2008 beslutade förändringar av bolagsskattesatser (Georgien, Italien, Kazakstan, Litauen, Ryssland, Storbritannien och Tjeckien) var en uppskjuten skatteintäkt om totalt 56 MSEK.

Skattefordringar och skatteskulder

Uppskjutna skattefordringar och skatteskulder förändrades på följande sätt.

MSEK	31 december	
	2008	2007
Uppskjutna skattefordringar		
Ingående redovisat värde	12 017	12 054
Förvärvat verksamhet	22	66
Förändring över resultaträkningen	-1 013	-950
Redovisat direkt mot eget kapital	87	-14
Omklassificeringar	379	334
Kursdifferenser	1 714	527
Utgående redovisat värde	13 206	12 017
Uppskjutna skatteskulder		
Ingående redovisat värde	9 577	10 121
Förvärvat verksamhet	464	774
Avyttrad verksamhet	-563	–
Förändring över resultaträkningen	837	-1 778
Omklassificeringar	353	431
Kursdifferenser	592	29
Utgående redovisat värde	11 260	9 577

Ytterligare information om uppskjutna skattefordringar och skatteskulder avseende under 2008 förvärvat verksamhet återfinns i not 34 "Rörelseförvärv m m".

Temporära skillnader i uppskjutna skattefordringar och skatteskulder fördelade sig på följande sätt.

MSEK	31 december	
	2008	2007
Uppskjutna skattefordringar, brutto		
Orealiserad vinst, intressebolag	48	48
Senarelagda avskrivningar, nedskrivningar och verkligt värde-justeringar, övriga anläggningstillgångar	6 654	5 782
Senarelagda kostnader för avsättningar	655	255
Osäkra kundfordringar	135	191
Skattemässiga förlustavdrag	10 151	9 481
Summa	17 643	15 757
Värderingsreserv		
Senarelagda avskrivningar, övriga anläggningstillgångar	-40	-132
Skattemässiga förlustavdrag	-3 927	-2 918
Summa	-3 967	-3 050
Kvittning av uppskjutna skatteskulder/-fordringar	-470	-690
Summa uppskjutna skattefordringar	13 206	12 017
Uppskjutna skatteskulder		
Källskatter och nedskrivningar, dotterbolag och intressebolag	2 082	1 322
Snabbare avskrivningstakt och verkligt värde-justeringar, övriga omsättningstillgångar	6 535	6 094
Verkligt värde-justeringar, avsättningar	1 521	653
Senarelagd intäktsredovisning, omsättnings-tillgångar	34	52
Periodiseringsfonder	1 558	2 146
Summa	11 730	10 267
Kvittning av uppskjutna skattefordringar/-skulder	-470	-690
Summa uppskjutna skatteskulder	11 260	9 577
Netto uppskjutna skattefordringar	1 946	2 440
Nettoökning (+)/nettominskning (-) av värderingsreserv	917	-52

Oredovisade uppskjutna skattefordringar, som framgår av värderingsreserven per den 31 december 2008, förväntas förfalla enligt nedan.

Förväntade förfall MSEK	2009	2010	2011	2012	2013	2014–2026	Obe-grän-sade	Summa
Oredovisade uppskjutna skattefordringar	3	6	405	13	61	2 549	890	3 927

Oredovisade uppskjutna skatteskulder avseende ej utdelade vinstmedel i dotterbolag, inklusive uppskattad sådan inkomstskatt som utgår på betalda utdelningar, uppgick till 1 031 MSEK och 963 MSEK för åren 2008 respektive 2007.

Skattemässiga förlustavdrag

Uppskjutna skattefordringar hänförliga till skattemässiga förlustavdrag avser huvudsakligen Finland och Spanien.

De finska förlustavdragen avser nedskrivningar av de europeiska 3G-investeringarna som redovisades av TeliaSonera Finland Oyj (tidigare Sonera Oyj) under 2002 samt kapitalförluster på aktier som avyttrades under 2003 av ett annat dotterbolag inom den finska skattemässiga koncernen. Till följd av ett positivt förhandsbesked från de finska skattemyndigheterna avseende förluster uppkomna i Telias tidigare mobilverksamhet i Finland under 2001, 2002 och 2004 redovisades en tillkommande uppskjuten skattefordran, per den 31 december 2008 uppgående till 234 MSEK.

De spanska förlustavdragen avser 3G-mobiloperatören Xfera som förvärvades under 2006. Xfera är en uppstartsverksamhet som har redovisat skattemässiga förluster sedan bolaget bildades 2000, till följd av årliga frekvensomfångsavgifter fakturerade av de spanska myndigheterna, av- och nedskrivningar av tidigare investeringar, andra förluster under tiden före driftsstart samt tillkommande rörel-

seförluster därefter. Per den 31 december 2008 uppgick Xferas skattemässiga förluster och beskattningsbara temporära skillnader till totalt 10,7 GSEK. Som brukligt är för uppstartsverksamheter räknar ledningen med fortsatta skattemässiga förluster under ytterligare några år.

I rådande situation på 3G-marknaden och till följd av fallande utrustningspriser under de senaste åren är ledningen dock övertygad om att Xfera kommer att generera beskattningsbara vinster och har gjort en robust affärsplan baserad på en välgrundad affärsmodell med detaljerade och testade data och har även övertygat andra parter om att investera tillsammans med TeliaSonera. Av detta följer att ledningen har tilltro till att de nuvarande skattemässiga förlusterna kommer att kunna utnyttjas innan avdragsrätten förfaller 15 år efter det första vinstgivande året. Emellertid tillstår ledningen att i ett läge med återkommande historiska förluster är tröskeln för att redovisa uppskjuten skattefordran högre än för andra tillgångar och har således reducerat sina prognoser till en nivå som man är övertygad om att Xfera kommer att uppnå. Baserat på dessa prognoser redovisar ledningen per 31 december 2008 en uppskjuten skattefordran, efter värderingsreserv, om 772 MSEK.

TeliaSoneras ackumulerade skattemässiga förlustavdrag uppgick till 36 822 MSEK och 35 277 MSEK för åren 2008 respektive 2007. Förlustavdrag per den 31 december 2008 förväntas förfalla enligt nedan.

Förväntade förfall MSEK	2009	2010	2011	2012	2013	2014–2026	Obe-grän-sade	Summa
Skattemässiga förlustavdrag	20	26	1 929	15 503	3 107	11 851	4 386	36 822

Merparten av de finska förlustavdragen förfaller under 2012.

Not 15 (Koncernen) Goodwill och övriga immateriella anläggningstillgångar

Redovisat värde fördelade sig och förändrades på följande sätt.

	31 december			
	2008	2007	2008	2007
MSEK	Goodwill		Övriga immateriella anläggningstillgångar	
Ackumulerat anskaffningsvärde	84 847	71 515	33 553	26 350
Ackumulerade avskrivningar	–	–	-16 157	-12 858
Ackumulerade nedskrivningar	-416	-343	-861	-756
Förskott	–	–	2	1
Redovisat värde	84 431	71 172	16 537	12 737
<i>varav pågående arbeten</i>	–	–	1 380	716
Ingående redovisat värde	71 172	62 638	12 737	11 534
Investeringar	6 882	4 653	4 195	3 332
<i>varav aktiverade räntor</i>	–	–	29	10
Försäljningar/utrangeringar	–	–	-22	-13
Förvärvad verksamhet	–	–	112	248
Avyttrad verksamhet	–	-1	0	-1
Erhållna bidrag	–	–	-3	–
Omklassificeringar	-122	109	255	-7
Årets avskrivningar	–	–	-2 450	-2 615
Årets nedskrivningar/återförda nedskrivningar	–	-10	-95	-212
Förskott	–	–	1	-2
Kursdifferenser	6 499	3 783	1 807	473
Utgående redovisat värde	84 431	71 172	16 537	12 737

Frånsett goodwill finns för närvarande inga immateriella tillgångar med obegränsad nyttjandeperiod. I resultaträkningen ingår av- och nedskrivningar på övriga immateriella anläggningstillgångar i alla kostnadsrader per funktion liksom i raden Övriga rörelsekostnader.

Ytterligare information om betydande transaktioner under 2008 återfinns i not 34 "Rörelseförvärv m m".

Utgående redovisat värde för goodwill fördelade sig per rapportsegment som följer.

MSEK	31 december	
	2008	2007
Affärsområde Mobilitetstjänster	58 256	54 883
varav Finland	24 584	21 297
varav Norge	22 591	23 973
varav Danmark	5 427	4 723
Affärsområde Bredbandstjänster	13 548	12 030
varav Finland	9 814	8 502
Affärsområde Eurasien	12 028	3 777
varav Azerbajdzjan	4 845	18
varav Uzbekistan och Tadzjikistan	2 818	3 221
varav Nepal och Kambodja	3 190	–
Övrig verksamhet	599	482
Summa goodwill	84 431	71 172

Utgående redovisat värde för övriga immateriella anläggningstillgångar fördelade sig per tillgångsslag som följer.

MSEK	31 december	
	2008	2007
Varumärken	365	398
Licenser	5 091	3 903
Kundavtal, samtrafik- och roamingavtal	6 231	4 694
Aktiverade utvecklingsutgifter	2 052	1 584
Patent m m	1 378	1 324
Hyresrätter m m	38	117
Pågående arbete, förskott	1 382	717
Summa övriga immateriella anläggningstillgångar	16 537	12 737

Aktiverade utvecklingsutgifter avser i huvudsak it-stödsystem för funktionerna försäljning och marknadsföring samt administration.

Procent	Sverige	Finland	Norge	Danmark	Baltikum	Spanien	Eurasien
Affärsområde Mobilitetstjänster							
WACC	7,0	7,3	7,4	7,9	10,5–11,5	11,1	–
Tillväxt i fritt kassaflöde	1,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	–
Affärsområde Bredbandstjänster							
WACC	7,0	7,3	7,4	7,9	7,4–8,7	–	–
Tillväxt i fritt kassaflöde	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	–	–
Affärsområde Eurasien							
WACC	–	–	–	–	–	–	11,5–18,0
Tillväxt i fritt kassaflöde	–	–	–	–	–	–	1,0–2,5
Övrig verksamhet							
WACC	7,4–10,0	–	–	–	–	–	–
Tillväxt i fritt kassaflöde	1,0	–	–	–	–	–	–

I samtliga fall är det ledningens uppfattning att tillväxten av fritt kassaflöde inte överstiger de genomsnittliga tillväxttakterna för marknader på vilka TeliaSonera är verksam.

Per den 31 december 2008 befanns återvinningsvärdena baserade på nyttjandevärde för de kassagenererande enheterna att inte i något fall understiga redovisade värden, varför nedskrivning av tillhörande goodwillposter ej var nödvändig. För den kassagenererande enheten Bredbandstjänster – Norge, med en redovisad goodwill om 1 545 MSEK, motsvarade bedömt återvinningsvärde det redovisade värdet. Vid prövningen av nedskrivningsbehov för Bredbandstjänster – Norge antogs försäljningstillväxten för de kommande 5 åren vara mellan 5 och 9 procent. EBITDA-marginalen under samma period antogs vara mellan 20 och 22 procent och slutvärdet för tillväxten i fritt kassaflöde efter 5-årsperioden antogs vara 1,0 procent. I prövningen använd WACC efter skatt var 7,4 procent.

Prövning av nedskrivningsbehov

Goodwill har, i avsikt att kunna pröva nedskrivningsbehov, allokerats till kassagenererande enheter enligt TeliaSoneras affärsmässiga organisation. I de flesta fall utgör varje geografisk marknad inom respektive rapportsegment en kassagenererande enhet. Redovisade värden för samtliga kassagenererande enheter prövas årligen med avseende på nedskrivningsbehov. Återvinningsvärden (d v s det högre av nyttjandevärde och verkligt värde efter avdrag för försäljningskostnader) fastställs normalt baserat på nyttjandevärde, framtaget med användande av diskonterade kassaflödesberäkningar. Från tid till annan kan TeliaSonera också inhämta oberoende värderingar av verkligt värde för att bestämma återvinningsvärden.

Vid beräkning av nyttjandevärden använde ledningen vad den anser vara rimliga antaganden, baserade på bästa tillgängliga information per balansdagen. Nyckelantaganden var försäljningstillväxt, EBITDA-marginalens utveckling, diskonteringsränta (Weighted Average Cost of Capital) och slutvärde för tillväxten i fritt kassaflöde. Beräkningarna baserades på av ledningen godkända 5-årsprognoser, vilka enligt ledningens bedömning avspeglar historiska erfarenheter, prognoser i branschstudier och annan externt tillgänglig information. Till följd av investeringens karaktär av nyetablering var prognosperioden 10 år för de kassagenererande enheterna Mobilitetstjänster – Spanien respektive Eurasien – Uzbekistan.

Affärsområde Eurasien verksamheter i Nepal och Kambodja, vilka vardera utgör en kassagenererande enhet, förvärvades i oktober 2008. Investeringsbeslutet och förvärvsanalysen baserades på diskonterat kassaflöde utifrån ledningens prognoser. Inga händelser har inträffat efter förvärvet som föranlett ledningen att göra mer betydande förändringar i tidigare kassaflödesprognoser. Följaktligen utgör de ursprungliga prognoserna också basen för 2008 års prövning av nedskrivningsbehov.

De diskonteringsräntor (WACC) efter skatt och slutvärden för tillväxt i fritt kassaflöde som användes för att extrapolera kassaflöden bortom 5-årsprognoserna (för Spanien och Uzbekistan 10-årsprognosen) varierade med rapportsegment och geografiskt område på följande sätt.

Av nedanstående tabell framgår i vilken utsträckning varje enskilt nyckelantagande måste förändras, allt annat lika, för att återvinningsvärdet ska förändras med 10 procent, eller med 0,2 GSEK.

Försäljningstillväxten under 5-årsperioden	+1,5 procentenheter
EBITDA-marginalen under 5-årsperioden	+1,4 procentenheter
Slutvärdet för tillväxten i fritt kassaflöde	+0,7 procentenheter
WACC efter skatt	-0,6 procentenheter

Not 16 (Koncernen)

Materiella anläggningstillgångar

Redovisat värde fördelade sig och förändrades på följande sätt.

MSEK	31 december									
	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007
	Maskiner och andra tekniska anläggningar									
	Byggnader och mark		Mobila nät		Fasta nät		Inventarier, verktyg och installationer		Summa	
Ackumulerat anskaffningsvärde	9 048	7 542	58 333	47 386	127 983	119 656	8 592	7 434	203 956	182 018
Ackumulerade avskrivningar	-3 831	-3 078	-33 630	-28 154	-84 314	-77 482	-6 026	-5 514	-127 801	-114 228
Ackumulerade nedskrivningar	-509	-426	-405	-384	-13 544	-14 644	-257	-246	-14 715	-15 700
Förskott	–	24	506	486	–	1	–	1	506	512
Redovisat värde	4 708	4 062	24 804	19 334	30 125	27 531	2 309	1 675	61 946	52 602
<i>varav pågående nyanläggningar</i>	–	–	3 753	3 033	1 792	2 087	–	–	5 545	5 120
Ingående redovisat värde	4 062	4 095	19 334	16 043	27 531	26 652	1 675	1 405	52 602	48 195
Investeringar	415	155	6 805	5 895	5 012	4 914	905	709	13 137	11 673
<i>varav aktiverade räntor</i>	1	–	10	2	17	5	1	–	29	7
Försäljningar/utrangeringar	-18	-20	-116	-49	-3	-57	-18	-35	-155	-161
Nedmontering/återställning	–	–	2	29	418	53	–	–	420	82
Förvärvad verksamhet	–	59	125	68	326	355	83	55	534	537
Avyttrad verksamhet	–	–	–	–	-2	-46	–	-20	-2	-66
Erhållna bidrag	–	–	–	–	-5	–	–	–	-5	–
Omklassificeringar	90	-33	-191	148	-235	-463	492	251	156	-97
Årets avskrivningar	-324	-318	-4 178	-3 580	-4 035	-4 164	-889	-738	-9 426	-8 800
Årets nedskrivningar/återförda nedskrivningar	-11	–	-17	-19	-100	-214	-7	-5	-135	-238
Förskott	-24	-4	20	385	-1	-2	-1	-9	-6	370
Kursdifferenser	518	128	3 020	414	1 219	503	69	62	4 826	1 107
Utgående redovisat värde	4 708	4 062	24 804	19 334	30 125	27 531	2 309	1 675	61 946	52 602

Byggnader och mark

TeliaSoneras fastighetsbestånd omfattar omkring 4 000 fastigheter, huvudsakligen i Sverige och Finland. Flertalet är rena teknikfastigheter, använda för telenätsinstallationer, datorinstallationer, forsknings- och utvecklingsverksamhet samt serviceverksamhet.

Koncernens svenska fastigheter har åsatts följande taxeringsvärden.

Vid fastighetstaxeringar under 2008 har ett antal enheter åsatts taxeringsvärden och taxeringsvärden justerats för vissa enheter. Under 2008 avyttrades eller utrangerades ett antal taxerade enheter.

MSEK	31 december	
	2008	2007
Byggnader	308	289
Mark och markanläggningar	70	56
Taxeringsvärde	378	345

Not 17 (Koncernen)

Övriga anläggningstillgångar

Summa redovisat värde och verkligt värde för övriga anläggningstillgångar fördelade sig på följande sätt.

MSEK	31 december			
	2008		2007	
	Redovisat värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Verkligt värde
Eget kapital-instrument som kan säljas	325	325	385	385
Eget kapital-instrument som innehas för handel	76	76	51	51
Statsobligationer och statsskuldsväxlar som hålls till förfall	99	99	132	132
Lånefordringar och kundfordringar till upplupet anskaffningsvärde	3 171	3 171	1 144	1 144
Ränteswappar betecknade som säkringar av verkligt värde	–	–	39	39
Ränteswappar betecknade som kassaflödessäkringar	691	691	9	9
Valutaränteswappar betecknade som kassaflödessäkringar	462	462	35	35
Ränteswappar och valutaränteswappar som innehas för handel	3 173	3 173	480	480
Delsumma (se Kategorier – Not 27)	7 997	7 997	2 275	2 275
Finansiella leasingavtal	938	938	677	677
Delsumma (se Motpartsrisk – Not 28)/Summa verkligt värde	8 935	8 935	2 952	2 952
Eget kapital-instrument till anskaffningsvärde	61		59	
Förutbetalda kostnader	190		353	
Summa övriga anläggningstillgångar	9 186		3 364	
varav räntebärande	6 866		2 475	
varav icke räntebärande	2 320		889	

För Lånefordringar och kundfordringar, inklusive fordringar hos intressebolag, uppskattas verkligt värde till nuvärdet av framtida kassaflöden diskonterade med användande av marknadsmässiga räntesatser per balansdagen. För Statsobligationer och statsskuldsväxlar samt Lånefordringar och kundfordringar per den 31 december 2008 motsvarade avtalsenliga kassaflöden följande förväntade förfallostruktur.

Förväntade förfall MSEK	2010	2011	2012	2013	Sena- re år	Sum- ma
Statsobligationer och statsskuldsväxlar	34	23	–	32	10	99
Lånefordringar och kundfordringar	2 090	451	10	153	467	3 171

Ytterligare upplysningar om finansiella instrument indelade i kategorier respektive exponerade för motpartsrisiker återfinns i not 27 "Finansiella tillgångar och skulder per kategori" och 28 "Finansiell riskhantering". Eget kapital-instrument specificeras i not 35 "Specifikation av aktier och andelar." För information om leasing, se not 29 "Leasingavtal".

Not 18 (Koncernen)

Lager

Efter avdrag för inkurans, uppgående till 4 MSEK för 2008 och 10 MSEK för 2007, fördelade sig redovisat värde på följande sätt.

MSEK	31 december	
	2008	2007
Produkter till försäljning	1 171	952
Övriga lager och nedlagda kostnader för entreprenader	502	216
Summa	1 673	1 168

I Övriga lager ingår inköpt materiel som huvudsakligen är avsedd att användas för uppförande av egna anläggningar samt för reparation och underhåll. Lager redovisade till nettoförsäljningsvärde uppgick till 101 MSEK för 2008 respektive 31 MSEK för 2007.

Not 19 (Koncernen)

Kundfordringar och övriga kortfristiga fordringar

Summa redovisat värde för kundfordringar och övriga kortfristiga fordringar fördelade sig på följande sätt.

MSEK	31 december	
	2008	2007
Kundfordringar		
Fakturerade fordringar	14 094	13 771
Reserv för osäkra fordringar	-968	-729
Summa kundfordringar till upplupet anskaffningsvärde	13 126	13 042
Valutaswappar, valutaterminer och valutaoptioner som innehas för handel	1 072	141
Lånefordringar och andra kundfordringar till upplupet anskaffningsvärde	6 089	5 162
Delsumma (se Kategorier – Not 27 och Motpartsrisk – Not 28)	20 287	18 345
Övriga kortfristiga fordringar	1 763	1 283
Förutbetalda kostnader	1 193	1 159
Summa kundfordringar och övriga kortfristiga fordringar	23 243	20 787

För Kundfordringar respektive Lånefordringar och andra kundfordringar motsvarar de redovisade värdena verkligt värde då diskonteringseffekten är oväsentlig. Lånefordringar och andra kundfordringar omfattar huvudsakligen upplupna samtals-, samtrafik- och roaming-avgifter. TeliaSonera erbjuder en diversifierad portfölj av massmarknadstjänster och -produkter på ett antal starkt konkurrensutsatta marknader, vilket medför att koncernens beroende av enskilda kunder och marknader är begränsat. För Kundfordringar respektive Lånefordringar och andra kundfordringar var per balansdagen koncentrationen av kreditrisker per geografiskt område och per kundsegment som följer.

Geografiskt område MSEK	31 december 2008
Norden	13 591
Baltikum	1 484
Eurasien	1 716
Övriga länder	2 424
Summa redovisat värde	19 215

Kundsegment MSEK	31 december 2008
Privatkunder	6 278
Företagskunder	6 325
Andra operatörer	5 770
Återförsäljare	842
Summa redovisat värde	19 215

Den geografiska koncentrationen till verksamheterna i Norden avspeglar en relativt sett högre andel fakturerade kundavtal. Kunderna faktureras till övervägande del i lokal valuta. Kundfordringar på och leverantörsskulder till andra operatörer för internationell fastnätstrafik och roaming regleras normalt netto via clearingcentraler. Ytterligare upplysningar om finansiella instrument indelade i kategorier respektive exponerade för motpartsrisiker återfinns i not 27 "Finansiella tillgångar och skulder per kategori" och 28 "Finansiell riskhantering".

Per balansdagen hade Kundfordringar samt Lånefordringar och andra kundfordringar följande åldersfördelning.

	31 december	
MSEK	Kundfordringar	Lånefordringar och andra kundfordringar
Ej förfallna	8 504	4 196
Förfallna ej nedskrivna fordringar		
Mindre än 30 dagar	2 414	1 665
30 – 180 dagar	1 073	85
Mer än 180 dagar	1 135	143
Summa förfallna ej nedskrivna fordringar	4 622	1 893
Summa redovisat värde	13 126	6 089

För fordringar som per balansdagen var förfallna avsattes ingen reserv då det inte skett någon väsentlig förändring i kreditvärdighet och beloppen fortfarande bedömdes kunna återvinnas. Fordringar förfallna mer än 180 dagar avsåg i huvudsak andra operatörer. Se även avsnittet "Hantering av motpartsrisiker" i not 28 "Finansiell riskhantering" för information om hur motpartsrisiker i kundfordringar motverkas.

Nedskrivna kundfordringar (kundförluster) uppgick till 433 MSEK under 2008 och 448 MSEK under 2007. Återvunna kundfordringar för dessa år var 29 MSEK respektive 27 MSEK.

Reserven för osäkra fordringar förändrades på följande sätt.

	31 december	
MSEK	2008	2007
Ingående redovisat värde	729	791
Avsättningar för osäkra fordringar	254	345
Fordringar nedskrivna som icke återvinningsbara	-24	-336
Återförda avsättningar	-50	-77
Kursdifferenser	59	6
Utgående redovisat värde	968	729

Not 20 (Koncernen) Räntebärande fordringar och likvida medel

Räntebärande fordringar

Summa räntebärande fordringar fördelade sig på följande sätt.

	31 december	
MSEK	2008	2007
Lånefordringar och kundfordringar till upplupet anskaffningsvärde	921	385
Kortfristiga placeringar med löptid över 3 månader	1 031	1 059
<i>varav investeringar som innehas för handel</i>	50	95
<i>varav obligationer och bankcertifikat som hålls till förfall</i>	564	358
<i>varav bankdepositioner till upplupet anskaffningsvärde</i>	417	606
Delsumma (se Kategorier – Not 27)	1 952	1 444
Finansiella leasingavtal	195	257
Summa (se Motpartsrisk – Not 28)	2 147	1 701

Redovisade värden anses motsvara verkliga värden då risken för värdeförändringar är oväsentlig. Ytterligare upplysningar om finansiella instrument indelade i kategorier samt om exponering för motpartsrisiker återfinns i not 27 "Finansiella tillgångar och skulder per kategori" respektive i avsnittet "Hantering av motpartsrisiker" i not 28 "Finansiell riskhantering". För information om leasing, se not 29 "Leasingavtal".

Likvida medel

Likvida medel fördelade sig på följande sätt.

	31 december	
MSEK	2008	2007
Kortfristiga placeringar med löptid t o m 3 månader	5 277	2 261
<i>varav bankcertifikat som hålls till förfall</i>	244	1 189
<i>varav bankdepositioner till upplupet anskaffningsvärde</i>	5 033	1 072
Kassa och bank	6 549	5 541
Summa (se Kategorier – Not 27 och Motpartsrisk – Not 28)	11 826	7 802

Redovisade värden anses motsvara verkliga värden då risken för värdeförändringar är oväsentlig. Ytterligare upplysningar om finansiella instrument indelade i kategorier samt om exponering för motpartsrisiker återfinns i not 27 "Finansiella tillgångar och skulder per kategori" respektive i avsnittet "Hantering av motpartsrisiker" i not 28 "Finansiell riskhantering". Information om spärrade bankmedel återfinns i not 30 "Eventualposter, övriga kontraktsförpliktelser och rättstvister".

Not 21 (Koncernen)

Eget kapital och resultat per aktie

Aktiekapital

Enligt bolagsordningen för TeliaSonera AB ska aktiekapitalet uppgå till lägst 8 GSEK och till högst 32 GSEK. Samtliga emitterade aktier är fullt betalda och berättigar till lika röstvärde och lika andel i bolagets tillgångar.

Registrerat aktiekapital har sedan den 31 december 2005 förändrats på följande sätt.

	Registrerat aktiekapital (SEK)	Registrerat antal aktier	Kvotvärde (SEK/aktie)
Registrerat aktiekapital, 31 december 2005	14 960 742 621	4 675 232 069	3,20
Indragning av aktier som återköptes 2005, 6 september 2006	-591 279 539	-184 774 856	3,20
Registrerat aktiekapital, 31 december 2006	14 369 463 082	4 490 457 213	3,20
Registrerat aktiekapital, 31 december 2007	14 369 463 082	4 490 457 213	3,20
Registrerat aktiekapital, 31 december 2008	14 369 463 082	4 490 457 213	3,20

Egna aktier

Årsstämman 2005 fattade beslut om ett aktieåterköpsprogram med möjlighet till handel i återköpsrätter. Efter programmets genomförande beslutade årsstämman 2006 att minska aktiekapitalet genom indragning av de återköpta aktierna. Indragningen genomfördes den 6 september 2006.

Inga TeliaSonera-aktier innehas av bolagets dotterbolag.

Reserver

	31 december	
MSEK	2008	2007
Återvinningsreserver		
Reserv för verkligt värde – noterade eget kapital-instrument		
Ingående redovisat värde	128	124
Nettoförändring i verkligt värde	-97	4
Utgående redovisat värde	31	128
Säkringsreserv – kassafördessäkringar		
Ingående redovisat värde	0	-35
Nettoförändring i verkligt värde	-349	-13
Överfört till finansieringskostnader i resultat-räkningen	18	62
Skatteeffekt	87	-14
Utgående redovisat värde	-244	0
Valutakursreserv		
Ingående redovisat värde	5 658	-2 976
Omräkning av utländsk verksamhet	13 185	8 741
Avyttrad utländsk verksamhet	–	7
Säkring av utländsk verksamhet	-1 083	-158
Skatteeffekt	303	44
Utgående redovisat värde	18 063	5 658
Summa återvinningsreserver, utgående redovisat värde	17 850	5 786
Övriga reserver		
Omvärderingsreserv		
Ingående redovisat värde	972	1 138
Överföring av avskrivningar för perioden	-153	-166
Utgående redovisat värde	819	972
Reserv för inflationsjusteringar		
Ingående redovisat värde	4 909	4 909
Utgående redovisat värde	4 909	4 909
Summa övriga reserver, utgående redovisat värde	5 728	5 881
Summa reserver, utgående redovisat värde	23 578	11 667

Säkringsreserven omfattar vinster och förluster på derivat som säkrar ränte- och valutaexponering och hade en negativ nettoeffekt i eget kapital om 244 MSEK per den 31 december 2008. Framtida vinster eller förluster påverkar resultaträkningen under 2010-2011, 2013-2014, 2016-2017 och 2019 då de säkrade posterna förfaller. Ingen

säkringsreservöverföring föranledde justering av anskaffningsvärden. Se vidare avsnittet "Finansiella instrument" i not 4 "Betydelsefulla redovisningsprinciper".

Reserven för inflationsjusteringar avser Turkiet, som från och med den 1 januari 2006 ur redovisningssynpunkt inte längre betraktades som ett höginflationsland.

Minoritetsandelar i eget kapital

Valutakursdifferenser i minoritetsandelar i eget kapital förändrades på följande sätt.

	31 december	
MSEK	2008	2007
Ingående redovisat värde	-266	-426
Omräkning av utländsk verksamhet	1 675	160
Utgående redovisat värde	1 409	-266

Redovisat värde fördelade sig på följande sätt (i förekommande fall inklusive mellanliggande holdingbolag).

	31 december	
MSEK	2008	2007
DLG-debitel I/S, Danmark	66	60
TEO LT, AB, Litauen	1 319	1 178
Latvijas Mobilais Telefons SIA, Lettland	864	764
AS Eesti Telekom, Estland	2 203	2 175
Fintur Holdings B.V., Nederländerna	5 615	5 356
TeliaSonera UTA Holding B.V., Nederländerna	987	233
Övriga dotterbolag	7	17
Summa	11 061	9 783

Resultat per aktie och utdelningar

	Januari–december	
	2008	2007
Nettoresultat hänförligt till moderbolagets aktieägare (MSEK)	19 011	17 674
Genomsnittligt antal utestående aktier (1000-tal), före och efter utspädning	4 490 457	4 490 457
Resultat per utestående aktie (SEK), före och efter utspädning	4,23	3,94
Kontant ordinarie utdelning (för 2008 enligt styrelsens förslag)		
– per aktie (SEK)	1,80	1,80
– totalt (MSEK)	8 083	8 083
Kontant extra utdelning		
– per aktie (SEK)	–	2,20
– totalt (MSEK)	–	9 879

Not 22 (Koncernen)

Långfristiga och kortfristiga lån

Marknadsfinansieringsprogram

TeliaSoneras marknadsfinansiering (exklusive skuldderivat) omfattar följande program.

				31 december						
				2008				2007		
				Räntetyp						
				Ram	Utnyttjat	Rörlig	Fast	Genom- snittlig löptid	Ram	Utnyttjat
				(miljoner)				(år)	(miljoner)	
Program	Egenskaper	Ramvaluta								
TeliaSonera AB	Euro Medium Term Note (EMTN)	Obeprövat Internationell, Långfristig	EUR	7 000	4 652	1 497	3 155	4,1	7 000	4 067
TeliaSonera AB	Euro Commercial Paper (ECP)	Obeprövat Internationell, Kortfristig	EUR	1 000	–	–	–	–	1 000	–
TeliaSonera AB	Flexible Term Note (FTN)	Obeprövat Svensk, Kort- och långfristig	SEK	12 000	4 591	–	4 591	0,3	12 000	992
TeliaSonera Finland Oyj	EMTN	Obeprövat Internationell, Långfristig Vilande	EUR	3 000	203	–	203	0,3	3 000	203

TeliaSonera Finland Oyj:s EMTN-program kommer inte att utnyttjas för framtida ny- eller refinansiering. Avsikten är att TeliaSonera AB fortsatt svarar för refinansiering av TeliaSonera Finlands utestående lån.

Upplåning och räntor

Långfristiga och kortfristiga lån fördelade sig på följande sätt.

					31 december			
					2008		2007	
MSEK					Redovisat värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Verkligt värde
Långfristiga lån								
Marknadsfinansiering					49 834	51 723	39 993	40 263
varav till upplupet anskaffningsvärde					24 563	25 700	20 343	20 544
varav i säkringsförhållanden avseende verkligt värde					16 623	16 623	13 856	13 856
varav som säkring av nettoinvesteringar					8 648	9 400	5 794	5 863
Övrig upplåning till upplupet anskaffningsvärde					3 894	3 894	699	699
Ränteswappar till verkligt värde					375	375	188	188
varav betecknade som säkringsinstrument					288	288	188	188
varav som innehas för handel					87	87	–	–
Valutaränteswappar till verkligt värde					20	20	77	77
varav betecknade som säkringsinstrument					20	20	–	–
varav som innehas för handel					–	–	77	77
Delsumma (se Kategorier – Not 27)					54 123	56 012	40 957	41 227
Finansiella leasingavtal					55	55	73	73
Summa långfristiga lån					54 178	56 067	41 030	41 300
Kortfristiga lån								
Utnyttjad checkräkningskredit till upplupet anskaffningsvärde					7	7	5	5
Marknadsfinansiering till upplupet anskaffningsvärde					9 550	9 590	1 444	1 440
varav till upplupet anskaffningsvärde					9 550	9 590	1 444	1 440
Övrig upplåning till upplupet anskaffningsvärde					2 030	2 030	1 045	1 045
Delsumma (se Kategorier – Not 27)					11 587	11 627	2 494	2 490
Finansiella leasingavtal					34	34	55	55
Summa kortfristiga lån					11 621	11 661	2 549	2 545

Beviljat belopp på checkräkningskredit uppgick till 1 204 MSEK och 1 163 MSEK för åren 2008 respektive 2007.

Normalt swappas den del av TeliaSonera AB:s upplåning som är denominerad i utländsk valuta till SEK. Undantagen utgörs typiskt av upplåning som avser finansiering av koncernens internationella etableringar eller selektiv säkring av utländska nettoinvesteringar. TeliaSonera AB:s portfölj av ränteswappar och valutaränteswappar

uppgick per den 31 december 2008 och 2007 till nominellt cirka 38 500 MSEK respektive 37 600 MSEK. Per den 31 december 2008 innehöll portföljen ränteswappar med ett värde av nominellt cirka 900 MSEK avsedda för övergripande styrning av finansieringsportföljens struktur och därmed inte ingående i säkringsförhållanden.

Genomsnittliga räntesatser, inklusive tillhörande säkringsinstrument, för utestående lång- respektive kortfristig upplåning var på balansdagen:

Procent	31 december	
	2008	2007
TeliaSonera AB (SEK)		
Långfristig upplåning	4,91	4,89
Kortfristig upplåning	5,30	4,58
TeliaSonera Finland Oyj (EUR)		
Långfristig upplåning	4,18	4,63
Kortfristig upplåning	4,63	3,86

Not 23 (Koncernen) Avsatt för pensioner och anställningsvillkor

Pensionsförpliktelser och pensionskostnader

Summa tillgångar (avsättningar) för pensionsförpliktelser fördelade sig på följande sätt.

MSEK	31 december	
	2008	2007
Nuvärde av pensionsförpliktelser	22 814	20 807
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde	-18 068	-19 265
Pensionsförpliktelser efter avdrag för förvaltningstillgångar	4 746	1 542
Balanserade intäkter avseende intjänande under tidigare perioder	-19	-2
Balanserade försäkringstekniska vinster (+)/förluster (-)	-5 035	-1 311
Nettotillgångar (-)/-avsättningar (+) för pensionsförpliktelser	-308	229
varav redovisat som avsättningar	22	416
varav redovisat som tillgångar	-330	-187

Se kommentarer i avsnittet "Pensionsskuldrikt" i not 28 "Finansiell riskhantering".

De totala pensionskostnaderna fördelade sig på följande sätt.

MSEK	Januari–december	
	2008	2007
Pensioner intjänade under året	441	461
Ränta på pensionsavsättning	925	814
Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar	-996	-865
Avskrivning på balanserade intäkter avseende intjänande under tidigare perioder	-14	-13
Avskrivning på balanserade försäkringstekniska vinster (-)/förluster (+)	52	83
Pensionskostnader, förmånsbaserade planer	408	480
Reglering av pensionsförpliktelser	3	–
Kostnader för förtida avgångspensioner (exkl. premiekostnader och löneskatt)	408	182
Pensionspremier för förmåns- och premiebestärmda planer samt direktpensioner	690	490
Löne- och avkastningsskatt, övriga pensionskostnader	206	309
Kostnader för förtida avgångspensioner (inkl. premiekostnader och löneskatt) redovisade som omstrukturingskostnader	-543	-240
Totala pensionskostnader	1 172	1 221
varav pensionspremier betalda till ITP-planen	92	105

Väsentliga försäkringstekniska antaganden

Den försäkringstekniska beräkningen av pensionsförpliktelser och pensionskostnader baseras på följande väsentliga antaganden, angivna som sammanvägda medelvärden för de olika pensionsplanerna.

Procent, förutom tjänstgöringstid	31 december	
	2008	2007
Diskonteringsränta	4,2	4,6
Förväntad löneökning	3,2	3,2
Personalomsättning	2,9	2,9
Förväntad återstående tjänstgöringstid, år	14,4	14,4
Ökning av inkomstbasbelopp	2,8	2,8
Pensionsuppräknings	2,1	2,1
Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar	4,7	5,1

Specifikationer till pensionsförpliktelser och pensionskostnader

Nuvärdet av pensionsförpliktelser, förvaltningstillgångarnas verkliga värde, nettotillgångar (nettoavsättningar) för pensionsförpliktelser samt försäkringstekniska nettovinster/-förluster för de förmånsbaserade pensionsplanerna utvecklades på följande sätt.

MSEK, förutom procenttal	31 december	
	2008	2007
Nuvärde av pensionsförpliktelser		
Ingående balans	20 807	21 495
Förmåner intjänade under året	441	461
Räntekostnader	925	814
Betalda förmåner	-1 181	-1 143
Betalda förmåner, anställningsvillkor	-23	-48
Kostnader för förtida avgångspensioner	408	182
Omklassificeringar	–	435
Förvärvad/avyttrad verksamhet	-22	-25
Reglering av pensionsförpliktelser	-3	–
Försäkringstekniska vinster (-)/förluster (+)	1 104	-1 489
Kursdifferenser	358	125
Utgående balans	22 814	20 807
<i>Effekter av skillnaden mellan använda försäkrings-</i>		
<i>tekniska antaganden och verkligt utfall (%)</i>	-0,2	0,6
<i>Effekter av förändrade försäkringstekniska anta-</i>		
<i>ganden (%)</i>	-4,6	6,5
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde		
Ingående balans	19 265	18 977
Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar	996	865
Tillskjutna medel från arbetsgivaren	645	573
Utbetalda medel	-536	-982
Förvärvad/avyttrad verksamhet	-23	-24
Försäkringstekniska vinster (+)/förluster (-)	-2 633	-272
Kursdifferenser	354	128
Utgående balans	18 068	19 265
<i>Avkastning utöver använda försäkringstekniska</i>		
<i>antaganden (%)</i>	-13,6	-1,4
Avkastning på förvaltningstillgångar		
Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar	996	865
Försäkringstekniska vinster (+)/förluster (-)	-2 633	-272
Verklig avkastning på förvaltningstillgångar	-1 637	593
<i>Verklig avkastning på förvaltningstillgångar (%)</i>	<i>-8,5</i>	<i>3,1</i>
Nettotillgångar/-avsättningar för pensionsförpliktelser		
Ingående balans	229	-82
Pensionskostnader, förmånsbestämda planer	408	480
Betalda förmåner	-1 181	-1 143
Betalda förmåner, anställningsvillkor	-23	-48
Tillskjutna medel från arbetsgivaren	-645	-573
Utbetalda medel	536	982
Kostnader för förtida avgångspensioner	408	182
Förvärvad/avyttrad verksamhet, netto	-3	–
Omklassificeringar	–	435
Kursdifferenser	-37	-4
Utgående balans, nettotillgångar (-)/-avsättningar (+) för pensionsförpliktelser	-308	229
Försäkringstekniska nettovinster/-förluster		
Ingående balans, försäkringstekniska vinster (+)/förluster (-)	-1 311	-2 611
Försäkringstekniska vinster (-)/förluster (+) att redovisa	52	83
Försäkringstekniska vinster (-)/förluster (+), förvärvad/avyttrad verksamhet	2	–
Försäkringstekniska vinster (+)/förluster (-), pensionsförpliktelser	-1 104	1 489
Försäkringstekniska vinster (+)/förluster (-), förvaltningstillgångar	-2 633	-272
Kursdifferenser	-41	0
Utgående balans, försäkringstekniska vinster (+)/förluster (-)	-5 035	-1 311

MSEK, förutom procenttal	31 december	
	2008	2007
Avyttrad verksamhet		
Minskning av pensionsförpliktelser	-22	-25
Minskning av förvaltningstillgångar	23	24
Förändring av balanserade försäkringstekniska vinster (-)/förluster (+)	2	–
Netto avyttrad verksamhet	3	-1

Fördelning av förvaltningstillgångar

Förvaltningstillgångarnas fördelning på balansdagen var:

Tillgångsslag	31 december			
	2008		2007	
	MSEK	Procent	MSEK	Procent
Räntebärande värdepapper, likvida medel	12 598	69,7	12 269	63,7
Aktier och övriga investeringar	5 470	30,3	6 996	36,3
Summa	18 068	100,0	19 265	100,0
<i>varav aktier i TeliaSonera AB</i>	<i>68</i>	<i>0,4</i>	<i>88</i>	<i>0,5</i>

Framtida tillskott

För svenska företag tryggas pensionsåtagandena i sin helhet även genom kreditförsäkring. Skulle nettoavsättningen för pensionsförpliktelser öka kan respektive företag därmed välja om och när medel tillskjuts till pensionsstiftelsen eller i annat fall göra en avsättning i balansräkningen. Till pensionsstiftelserna utanför Sverige förväntar sig TeliaSonera att tillskjuta 154 MSEK under 2009.

Not 24 (Koncernen) Övriga avsättningar

Övriga avsättningar förändrades på följande sätt.

MSEK	31 december 2008					Summa
	Avsättningar för omstrukturering	Villkorad köpeskilling m m	Garanti-avsättningar	Avsättningar för återställning	Övriga avsättningar	
Ingående redovisat värde	1 058	3 206	1 021	779	828	6 892
varav finansiella skulder till:						
– verkligt värde via resultaträkningen	–	1 884	–	–	–	1 884
– upplupet anskaffningsvärde	–	–	85	–	–	85
Årets avsättningar	1 473	4 986	82	477	482	7 500
Anspråktaga avsättningar	-398	–	-52	-53	-155	-658
Återförda avsättningar	-478	–	-28	–	-92	-598
Omklassificeringar	-543	–	71	–	-63	-535
Tids- och ränteeffekter	28	-107	19	17	11	-32
Kursdifferenser	59	1 015	341	75	102	1 592
Utgående redovisat värde	1 199	9 100	1 454	1 295	1 113	14 161
varav långfristig del	633	9 100	1 209	1 289	1 081	13 312
varav kortfristig del	566	–	245	6	32	849
varav finansiella skulder till (se Kategorier – Not 27):						
– verkligt värde via resultaträkningen	–	7 900	–	–	–	7 900
– upplupet anskaffningsvärde	–	–	12	–	–	12

För Garantiavsättningar motsvarar redovisat värde verkligt värde då avsättningar diskonteras till nuvärde. Se vidare not 27 "Finansiella tillgångar och skulder per kategori" för ytterligare upplysningar om finansiella instrument indelade i kategorier. För finansiella skulder per den 31 december 2008 motsvarade avtalsenliga odiskonterade kassaflöden följande förväntade förfallostruktur.

Förväntade förfall MSEK	2009	2010	2011	2012–2013	Senare år	Summa	Redovisat värde
Finansiella skulder	4	5 765	2 438	–	7	8 214	7 912

Förväntade förfall under 2010 och 2011 avser huvudsakligen vissa sälloptioner utställda till minoritetsägare. Med förväntat förfall avses i detta fall den med utgångspunkt i avtalsvillkoren tidigaste tidpunkt vid vilken TeliaSonera bedömer att minoritetsägaren kan komma att påkalla sin lösenrätt. Verklig tidpunkt för lösen, om någon, är beroende av motpartsbeslut. Ytterligare information återfinns i avsnittet "Villkorad köpeskilling m m" nedan.

Avsättningar för omstrukturering

Avsättningar för omstrukturering förändrades på följande sätt.

MSEK	31 december 2008 eller januari–december 2008					Summa
	Verksamhet i Danmark	Internationell carrier-verksamhet Ny strategisk inriktning	Integration efter samgåendet	Omställningsprogram	Övriga omstrukturings-avsättningar	
Ingående redovisat värde	83	589	168	218	–	1 058
Årets avsättningar	8	3	–	1 461	1	1 473
Anspråktaga avsättningar (kassautflöde)	-38	-22	-21	-316	-1	-398
Återförda avsättningar	-4	-417	-4	-53	–	-478
Omklassificering till pensionsavsättning	–	–	–	-543	–	-543
Tids- och ränteeffekter	–	21	7	–	–	28
Kursdifferenser	8	27	18	6	–	59
Utgående redovisat värde	57	201	168	773	0	1 199
varav kortfristig del	–	19	49	498	–	566
Kassautflöde under året	-38	-22	-21	-316	-1	-398
Kassautflöde under tidigare år	-748	-2 215	-207	-1 314	-70	-4 554
Summa kassautflöde	-786	-2 237	-228	-1 630	-71	-4 952

Avsättningarna motsvarar nuvärdet av de belopp som enligt ledningens bästa bedömning erfordras för att reglera skulderna. Beloppen kan komma att variera beroende på förändringar i det faktiska antalet månader en anställd stannar kvar i omställning och i faktiskt utfall av förhandlingar med leasegivare, underleverantörer och andra externa motparter liksom när i tiden sådana förändringar inträffar.

Affärsområdena Mobilitetstjänsters och Bredbandstjänsters verksamhet i Danmark

Ett flertal omstrukturingsåtgärder har vidtagits avseende TeliaSoneras danska verksamhet: under 2002 i samband med fokusering av den danska fastnätverksamheten, under 2004 i samband med förvärvet av Orange Danmark i avsikt att realisera synergivinster från förvärvet, under 2005 i samband med integration av mobilverksam-

heten och fastnätssverksamheten samt under 2006 i samband med ytterligare effektiviseringsåtgärder. Återstående avsättning per den 31 december 2008 avser huvudsakligen utfasning av långvariga hyreskontrakt och förväntas bli fullt utnyttjad fram till 2020.

Affärsområde Bredbandstjänsters internationella carrierverksamhet

Ny strategisk inriktning

Under 2002 fattade TeliaSonera beslut om att ändra den strategiska inriktningen för Telia International Carrier och om en genomgripande omstrukturering av verksamheten. Som en del av omstruktureringsprogrammet utvecklades Telia International Carriers verksamhet i Asien, liksom försäljning av nationell telefoni via återförsäljare i Storbritannien och Tyskland. Vidare erbjöds inte längre nationella nät-tjänster i USA och samlokaliseringsaffären utvecklades. Vidare centraliserades resurserna inom försäljning, administration och kundtjänst och den ursprungliga personalstyrkan om cirka 800 personer reducerades med mer än 50 procent, främst under 2002 och 2003. Under 2008 återfördes 360 MSEK avseende ett förlustbringande hyres- och underhållskontrakt för ett fibernät i Frankrike till följd av större än förväntad framgång vid förhandlingar om kontraktets upphörande. Återstående avsättning per den 31 december 2008 avser huvudsakligen utfasning av långvariga hyreskontrakt och förväntas bli fullt utnyttjad fram till 2019.

Integrering efter samgåendet

I avsikt att efter samgåendet realisera synergivinster fattade ledningen under 2003 beslut om att integrera de internationella carrierverksamheter som tidigare bedrevs av Telia respektive Sonera. Överlappande verksamheter utvecklades och trafiken flyttades över från hyrd kapacitet till det egna nätet. Delar av Soneras verksamheter i Storbritannien, USA, Sverige och Tyskland utvecklades. Återstående avsättning per den 31 december 2008 avser huvudsakligen utfasning av långvariga hyreskontrakt och förväntas bli fullt utnyttjad fram till 2016.

Omställningsprogram inom affärsområdena Mobilitetstjänster och Bredbandstjänster

Under 2005 och 2008 lanserade ledningen omställningsprogram i de svenska och finska verksamheterna för att bibehålla lönsamheten genom att uppnå konkurrenskraftiga kostnadsnivåer och genom fokusering av tjänsterbjudandena. 2008 års program omfattar effektiviseringsåtgärder som bland annat förväntas resultera i en personalminskning med cirka 2 900 anställda, av vilka ungefär två tredjedelar i Sverige och en tredjedel i Finland. Återstående avsättning per den 31 december 2008 förväntas bli fullt utnyttjad fram till 2012.

Villkorad köpeskilling m m

Villkorad köpeskilling m m avser Xfera Móviles S.A. (Xfera), TeliaSonera Uzbek Telecom Holding B.V. (Uzbek Holding) och Azertel Telekomünikasyon Yatirim ve Dis Ticaret A.S. (Azertel).

För Xfera, som förvärvades 2006, ingår i utgående redovisat värde totalt 1 200 MSEK avseende dels en villkorad tillägsköpeskilling till de säljande aktieägarna baserad på en upp till 20-årig resultatutvecklingsmodell, dels en sälloption som ger befintliga minoritetsägare rätt att överlåta sina aktier till TeliaSonera efter 5 år, varav minst 2 år i följd med positivt nettoresultat. Avsättningarna motsvarar nuvärdet av de belopp som enligt ledningens bästa bedömning erfordras för att reglera skulderna. Skattningen av värdet på resultatutvecklingsmodellen är baserad på Xferas 10-åriga affärsplan med en diskonteringsränta (WACC) efter skatt om 11,1 procent och ett slutvärde för tillväxten i fritt kassaflöde om 2,0 procent. Belopp och tidpunkter kan komma att variera till följd av förändringar i Xferas verksamhet och lönsamhet i jämförelse med affärsplanen. Skattningen av värdet på optionsskulden är baserad på antaganden om valet av tidpunkt för sälloptionens utnyttjande och om verkligt värde på Xfera vid den tidpunkten och avsättningen kan komma att variera beroende på förändringar i Xferas uppskattade verkliga värde och på tidpunkten för optionens utnyttjande.

För Uzbek Holding, moderbolag till mobiloperatören OOO Coscom i Uzbekistan, ingår i utgående redovisat värde 2 139 MSEK avseende en sälloption utställd 2007 i samband med förvärv av en 3G-licens, frekvenser och nummerblock i Uzbekistan i utbyte mot kontant ersättning och ett 26-procentigt innehav i Uzbek Holding. Optionen ger den befintliga minoritetsägaren rätt att överlåta sin 26-procentiga andel i Uzbek Holding till TeliaSonera efter den 31 december 2009. Lösenpriset är villkorat av antalet aktiva abonnenter i Coscom och av om optionen löses under 2010 eller efter den 31 december 2010. I det senare fallet utgörs lösenpriset av verkligt värde vid lösentidpunkten och ska fastställas genom oberoende värdering. Avsättningen motsvarar nuvärdet av det belopp som enligt ledningens bästa bedömning erfordras för att reglera skulden. Skattningen av värdet är baserad på antaganden om valet av tidpunkt för optionens utnyttjande och om verkligt värde på Uzbek Holding vid den tidpunkten, utgående från Coscoms 10-åriga affärsplan med en diskonteringsränta (WACC) efter skatt om 17,0 procent och ett slutvärde för tillväxten i fritt kassaflöde om 2,0 procent. Avsättningen kan komma att variera beroende på förändringar i Uzbek Holdings uppskattade verkliga värde och på tidpunkten för optionens utnyttjande.

För Azertel, moderbolag till mobiloperatören Azericell Telekom B.M. (Azericell) i Azerbajdzjan, ingår i utgående redovisat värde 5 761 MSEK avseende en sälloption utställd 2008 i samband med privatiseringen av Azericell, numera helägt av Azertel. Om ett dödsläge avseende bolagsstämmobeslut av avgörande betydelse skulle uppstå gäller det beslut som biträds av TeliaSonera. Under sådana omständigheter ger optionen den störste aktieägaren rätt att sälja sin 42-procentiga andel i Azertel till TeliaSonera. Lösenpriset utgörs av verkligt värde vid lösentidpunkten och ska fastställas genom oberoende värdering. Avsättningen motsvarar nuvärdet av det belopp som enligt ledningens bästa bedömning erfordras för att reglera skulden. Skattningen av verkligt värde på Azertel är baserad på Azericells 5-åriga affärsplan med en diskonteringsränta (WACC) efter skatt om 12,6 procent och ett slutvärde för tillväxten i fritt kassaflöde om 1,0 procent. Avsättningen kan komma att variera beroende på förändringar i Azertels uppskattade verkliga värde och på tidpunkten för optionens utnyttjande.

Skattningarna av verkligt värde för den villkorade köpeskillingen respektive avsättningarna för minoritetsägarnas sälloptioner baseras på TeliaSoneras långsiktiga affärsplaner för berörda affärsenheter. Under 2008 års finansmarknadsturbulens har värdenedgången på aktiemarknaderna globalt varit betydande och skulle om tillämpad på TeliaSoneras kassagenererande enheter som ett multipelvärde för en grupp jämförbara företag i många fall understiga det från TeliaSoneras egna långsiktiga affärsplaner härledda verkliga värdet. Jämfört med en marknadsvärdering i rådande finansiella turbulens är ledningens bedömning att verkligt värde baserat på egna affärsplaner ger en bättre bild av värdet för TeliaSonera och av den långsiktiga värderingen.

Garantiavsättningar

I garantiavsättningar ingår 997 MSEK avseende ett garantiåtagande till förmån för det minoritetsägda Ipse 2000 S.p.A. Avsättningen motsvarar TeliaSoneras andel av nuvärdet av de återstående UMTS-licensavgifter som Ipse var skyldig att betala till den italienska staten för perioden 2006-2010. I början av 2006 återkallades licensen av den italienska staten på grund av att Ipse inte uppfyllt licensvillkoren. Ipses inställning var att inga ytterligare licensavgifter skulle betalas men TeliaSonera har fortsatt att redovisa en total avsättning då utgången av Ipses krav på staten bedömdes vara osäker. TeliaSonera ställde också säkerhet i form av spärrade bankmedel för de återstående licensbetalningarna (se not 30 "Eventualposter, övriga kontraktsförpliktelser och rättstvister"). Till följd av ett nyligen fattat ofördelaktigt domstolsbeslut och ny lagstiftning i Italien har Ipse beslutat att betala avgifter belöpande på åren 2006-2008. Betalningen gjordes i början av januari 2009.

Avsättningar för återställning och Övriga avsättningar

Avsättningar för återställning avser främst nedmontering och återställning av mobila och fasta stationer samt hantering av miljöfarligt avfall såsom uttjänta arsenikimpregnerade telefonstolpar. Övriga avsättningar omfattar avsättningar för skadestånd och rättstvister, kundlojalitetsprogram, löneskatt på framtida pensionsutbetalningar och förlustkontrakt samt försäkringstekniska avsättningar. Avsättningarna motsvarar nuvärdet av de belopp som enligt ledningens bästa bedömning erfordras för att reglera skulderna. Beloppen kan komma att variera i huvudsak beroende på förändringar i skatte- och annan lagstiftning, i faktiskt utfall av förhandlingar med motparter och i faktiskt kundbeteende liksom när i tiden sådana förändringar inträffar.

Not 25 (Koncernen) Övriga långfristiga skulder

Övriga långfristiga icke räntebärande skulder fördelade sig på följande sätt.

MSEK	31 december	
	2008	2007
Långfristiga leverantörsskulder till upplupet anskaffningsvärde	175	223
3G-licensavgifter i Danmark till upplupet anskaffningsvärde	193	244
Köpeskilling för aktieförvärv i Azericell till upplupet anskaffningsvärde	541	–
Övriga skulder till upplupet anskaffningsvärde	261	–
Skulder till upplupet anskaffningsvärde (se Kategorier – Not 27)	1 170	467
Förskottsbetalda operationella leasingavtal	449	800
Övriga skulder	946	1 099
Summa övriga långfristiga skulder	2 565	2 366

För skulder till upplupet anskaffningsvärde motsvarar redovisat värde verkligt värde då beloppen diskonteras till nuvärde med marknadsmässiga räntesatser. Ytterligare upplysningar om finansiella instrument indelade i kategorier samt om hantering av likviditetsrisker återfinns i not 27 "Finansiella tillgångar och skulder per kategori" respektive 28 "Finansiell riskhantering". För skulder till upplupet anskaffningsvärde per den 31 december 2008 motsvarade avtalsenliga odiskonterade kassaflöden följande förväntade förfallostruktur.

Förväntade förfall MSEK	Senare						Summa	Redovisat värde
	2010	2011	2012	2013	2014	år		
Skulder till upplupet anskaffningsvärde	414	396	20	16	16	330	1 192	1 170

Beträffande leasingavtal, se not 29 "Leasingavtal". Övriga skulder innefattar huvudsakligen kundförskott avseende bredbandsutbyggnad. Här ingår också uppskjutna "dag 1-vinster" vilka förändrades på följande sätt.

MSEK	31 december	
	2008	2007
Ingående redovisat värde	209	–
Tillkommande vinster	56	209
Redovisat i resultaträkningen	-13	–
Kursdifferenser	38	–
Utgående redovisat värde	290	209
varav kortfristig del	98	16

Not 26 (Koncernen) Leverantörsskulder och övriga kortfristiga skulder

Leverantörsskulder och övriga kortfristiga skulder fördelade sig på följande sätt.

MSEK	31 december	
	2008	2007
Leverantörsskulder till upplupet anskaffningsvärde	9 401	9 600
Valutaswappar, valutaterminer och valutaoptioner som innehas för handel	338	1
Kortfristiga skulder till upplupet anskaffningsvärde	5 603	4 855
Delsumma (se Kategorier – Not 27)	15 342	14 456
Övriga kortfristiga skulder	7 629	5 895
Förutbetalda intäkter	4 806	4 252
Summa leverantörsskulder och övriga kortfristiga skulder	27 777	24 603

För Leverantörsskulder och Kortfristiga skulder motsvarar redovisat värde verkligt värde då diskonteringseffekten är oväsentlig. Återstående tid till avtalsenligt förfall är huvudsakligen mindre än 3 månader. Ytterligare upplysningar om finansiella instrument indelade i kategorier samt om hantering av likviditetsrisker återfinns i not 27 "Finansiella tillgångar och skulder per kategori" respektive 28 "Finansiell riskhantering".

Kortfristiga skulder består huvudsakligen av upplupna skulder till leverantörer samt upplupna samtrafik- och roamingkostnader, medan Övriga kortfristiga skulder huvudsakligen utgörs av mervärdesskatt, förskott från kunder samt upplupna personalkostnader och sociala kostnader. Förutbetalda intäkter avser huvudsakligen abonnemangs- och andra telekomavgifter. Här ingår även den kortfristiga delen av uppskjutna "dag 1-vinster" (se not 25 "Övriga långfristiga skulder").

Not 27 (Koncernen) Finansiella tillgångar och skulder per kategori

Nedanstående tabell visar redovisat värde för olika klasser av finansiella tillgångar och skulder indelade i kategorier, förutom de finansiella instrument som behandlas i not 12 "Intressebolag och joint ventures", not 23 "Avsatt för pensioner och anställningsvillkor" respektive not 29 "Leasingavtal".

MSEK	Not	31 december	
		2008	2007
Finansiella tillgångar			
Derivat betecknade som säkringsinstrument	17	1 153	83
Finansiella tillgångar till verkligt värde via resultaträkningen		4 371	767
<i>varav derivat ej betecknade som säkringsinstrument</i>	17, 19	4 245	621
<i>varav investeringar som innehas för handel</i>	17, 20	126	146
Investeringar som hålls till förfall	17, 20	907	1 679
Lånefordringar och kundfordringar	17, 19, 20	35 306	26 952
Finansiella tillgångar som kan säljas	17	325	385
Summa finansiella tillgångar per kategori		42 062	29 866
Finansiella skulder			
Derivat betecknade som säkringsinstrument	22	308	188
Finansiella skulder till verkligt värde via resultaträkningen		8 325	1 962
<i>varav derivat ej betecknade som säkringsinstrument</i>	22, 26	425	78
<i>varav skulder betecknade vid första redovisningstillfället</i>	24	7 900	1 884
Upplåning i säkringsförhållanden avseende verkligt värde	22	16 623	13 856
Upplåning som säkrar nettoinvesteringar	22	8 648	5 794
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	22, 24, 25, 26	56 281	38 543
Summa finansiella skulder per kategori		90 185	60 343

Not 28 (Koncernen) Finansiell riskhantering

Principer för finansiering och finansiell riskhantering

TeliaSoneras finansiering och finansiella risker hanteras under styrning och övervakning av styrelsen i TeliaSonera AB. Finansieringsverksamheten är centraliserad till enheten Corporate Finance and Treasury (CFT) inom TeliaSonera AB. Enheten fungerar som TeliaSoneras internbank och ansvarar för hantering av finansiering och finansiella risker.

CFT ansvarar för koncerngemensam finansiell riskhantering inklusive netting och pooling av kapitalbehov och betalflöden. CFT strävar även efter att optimera kostnaderna för riskhanteringen, vilket i vissa fall kan medföra att till exempel en koncernintern transaktion inte replikeras med en identisk koncernextern transaktion eller att derivattransaktioner initieras i avsikt att justera till exempel den samlade räntebindningen på skuldportföljen, till exempel genom så kallade overlay-swaps, om så bedöms lämpligt. Detta innebär att situationer kan uppstå då vissa koncernexterna derivattransaktioner inte fullt ut uppfyller kraven på säkringsredovisning och därigenom att eventuella förändringar i marknadsvärdet kommer att påverka finansnettot.

Avseende transaktionsexponering i utländsk valuta har CFT ett tydligt avgränsat avvikelsemandat, vilket för närvarande är maximerat till motvärdet av nominellt +/-200 MSEK, uttryckt som det långa/korta motvärdet i SEK som får exponeras för valutafluktuationer. Per den

31 december 2008 var avvikelsemandatet utnyttjat till mindre än 50 MSEK.

SEK är TeliaSonera AB:s funktionella valuta. Den upplåning som TeliaSonera AB har är därför normalt antingen denominerad i eller swappad till SEK, såvida den inte är kopplad till internationell verksamhet eller använd som säkring av utländska nettoinvesteringar. TeliaSonera Finland Oy:s upplåning är denominerad i EUR.

Förvaltning av kapital

TeliaSoneras kapitalstruktur- och utdelningspolicy beslutas av styrelsen. TeliaSoneras kapitalstruktur ska baseras på en solid kreditvärdering på lång sikt (A- till BBB+) för att säkra bolagets strategiskt viktiga finansiella flexibilitet för investeringar i framtida tillväxt, både organisk och genom förvärv.

Ordinarie utdelning ska vara minst 40 procent av nettoresultatet hänförligt till moderbolagets aktieägare. Därutöver ska överskottskapital återföras till aktieägarna, efter det att styrelsen har beaktat bolagets likvida medel, kassaflödesprognoser och investeringsplaner på medellång sikt samt förutsättningarna på kapitalmarknaden.

TeliaSonera AB är inte föremål för några av utomstående påtvingade kapitalkrav.

Hantering av motpartsrisiker

TeliaSoneras exponering för motpartsrisk härrör från motpartens oförmåga att betala, med en maximal exponering motsvarande det redovisade värdet (specificerat i respektive not) av följande finansiella instrument.

MSEK	Not	31 december	
		2008	2007
Övriga anläggningstillgångar	17	8 935	2 952
Kundfordringar och övriga kortfristiga fordringar	19	20 287	18 345
Räntebärande fordringar	20	2 147	1 701
Likvida medel	20	11 826	7 802
Summa		43 195	30 800

TeliaSonera AB accepterar endast kreditvärdiga motparter vid ingående av finansiella transaktioner, som ränte- och valutaswappar samt andra derivattransaktioner. För att viss motpart ska godkännas kräver TeliaSonera AB godkänd kreditvärdering samt avtal enligt International Swaps and Derivatives Association, Inc. (ISDA). Tillåten exponeringsvolym per motpart vid ingående av en finansiell transaktion är beroende av vilket kreditbetyg motparten ifråga har. Beräknad som nettofordran per motpart, uppgick den sammanlagda motpartsexponeringen i derivatinstrument per den 31 december 2008 och 2007 till 4 475 MSEK respektive 532 MSEK.

Vad gäller TeliaSoneras kundfordringar är motpartsrisken spridd geografiskt och på ett stort antal kunder, såväl privatpersoner som företag i olika branscher. Soliditetssupplysning erfordras för försäljning på kredit i syfte att minimera risken för kundförluster och baseras på koncernintern information om betalningsbeteende, om nödvändigt kompletterad med kredit- och affärsinformation från externa källor. Kundförlusterna i relation till koncernens nettoomsättning uppgick till cirka 0,4 procent under 2008 och 0,5 procent under 2007.

Överskottslikviditet i TeliaSonera AB kan endast placeras i bankdepositioner, bankcertifikat och/eller i svenska, finska, norska eller danska statsobligationer och statsskuldsväxlar. Det finns inga begränsningar för investeringar i statspapper. För investeringar hos banker ska ratingen vara lägst A-1 (Standard & Poor's) eller P-1 (Moody's) och löptiden är begränsad till 12 månader. Därutöver är exponeringen per bank begränsad till 1 000 MSEK för löptider överstigande 10 arbetsdagar.

Hantering av likviditetsrisker

Likviditetsrisk utgör risken att koncernen kommer att möta svårigheter vad gäller att uppfylla åtaganden förbundna med finansiella skulder. TeliaSoneras policy är att ha en stark likviditetsposition vad avser tillgängliga likvida medel och/eller outnyttjade bekräftade kreditfaciliteter. Per den 31 december 2008 uppgick överskottslikviditeten (kortfristiga placeringar samt kassa och bank) till 12 858 MSEK. TeliaSonera AB:s överskottslikviditet placeras normalt i bank eller i kortfristiga räntebärande instrument med god kreditvärdighet. Vid årsskiftet hade inga sådana placeringar gjorts i räntebärande värdepapper med löptider överstigande 3 månader. Den genomsnittliga avkastningen på bankdepositioner och kortfristiga placeringar per balansdagen var 3,4 procent för 2008 och 4,3 procent för 2007.

Förutom likvida medel har TeliaSonera bekräftade bankkreditlöften och checkräkningskrediter, vilka är avsedda för kortfristig finansiering och som likviditetsreserv, fördelade på följande sätt.

					31 december	
I miljoner av respektive valuta					2008	2007
Koncernenhet	Typ	Egenskaper	Slutförfall	Valuta	Rambelopp	Rambelopp
TeliaSonera AB	Revolving credit-facilitet	Bekräftad, syndikerad	December 2011	EUR	1 000	1 000
TeliaSonera AB	Revolving credit-facilitet	Bekräftad, bilateral	September 2010	SEK	2 000	2 000
TeliaSonera AB	Revolving credit-facilitet	Bekräftad, bilateral	April 2013	SEK	1 400	–
TeliaSonera AB och dotterbolag	Checkräkningskrediter	Bekräftad, bilateral	–	SEK (flera)	1 204	1 163

Per den 31 december 2008 var 1 407 MSEK av de totala kreditlöften utnyttjade (inget utnyttjande vid utgången av 2007). Totalt fanns per den 31 december 2008 respektive 2007 tillgängliga outnyttjade bekräftade bankkreditlöften och checkräkningskrediter uppgående till 14 133 MSEK respektive till 12 636 MSEK.

För koncernens räntebärande upplåning och icke räntebärande valutaderivat per den 31 december 2008 motsvarade avtalsenliga odiskonterade kassaflöden följande förväntade förfallostruktur, inklusive amorteringar och uppskattade räntebetalningar. Omräkning till SEK av belopp i utländsk valuta har gjorts till rådande valutakurs per

balansdagen. Terminsräntor har använts för att uppskatta framtida räntebetalningar hänförliga till instrument med rörlig ränta. I de fall likvidavräkning görs brutto (valutaränteswappar, valutaswappar och valutaterminer) har samtliga värden redovisats brutto. Värden som angivits med förfall inom 12 månader motsvarar de redovisade värdena då diskonteringseffekten är oväsentlig. Motsvarande upplysningar om icke räntebärande skulder återfinns i not 25 "Övriga långfristiga skulder" och 26 "Leverantörsskulder och övriga kortfristiga skulder".

Förväntade förfall MSEK	2009	2010	2011	2012	2013	Senare år	Summa
Utnyttjad checkräkningskredit	7	–	–	–	–	–	7
Marknadsfinansiering	4 592	8 949	6 129	8 433	7 646	25 990	61 739
Övrig upplåning	6 263	121	1 576	519	377	–	8 856
Finansiella leasingavtal	34	24	14	6	4	7	89
Valutaränte- och ränteswappar							
Skulder	1 508	3 625	2 442	6 156	4 470	8 794	26 995
Fordringar	-1 678	-4 165	-2 656	-7 254	-5 201	-10 538	-31 492
Valutaswappar och valutaterminer							
Skulder	36 528	–	–	–	–	–	36 528
Fordringar	-36 386	–	–	–	–	–	-36 386
Summa, netto	10 868	8 554	7 505	7 860	7 296	24 253	66 336

Hantering av valutarisker

Valutarisk utgör risken för att valutakursförändringar negativt påverkar koncernens resultaträkning, balansräkning och/eller kassaflöden. Valutarisk kan indelas i transaktionsexponering och omräkningsexponering. Transaktionsexponering uppkommer i nettot av operativa (export/import) och finansiella (räntor/amorteringar) in- och utflöden i valutor. Omräkningsexponering uppkommer i utländska dotterbolags, intressebolags och joint ventures eget kapital i utländsk valuta samt i goodwill och verkligt värdejusteringar i samband med förvärv.

TeliaSoneras allmänna policy är att skydda merparten av känd operativ transaktionsexponering upp till 12 månader framåt i tiden. Detta skydd initieras huvudsakligen via valutaterminskontrakt och avser fakturerade kassaflöden. Skydd av finansiella flöden som lån och placeringar görs däremot normalt för hela löptiden, även om denna är längre än 12 månader. Finansiella flöden längre än ett år säkras normalt med valutaränteswappar, medan kortare löptider säkras med valutaswappar eller valutaterminskontrakt. Från tid till

annan används även valutaoptioner. TeliaSonera säkrar normalt inte sin omräkningsexponering.

TeliaSoneras portfölj av valutaränteswappavtal per den 31 december 2008 motsvarade följande valutor och förväntade förfallostruktur. Angivna belopp avser redovisade värden.

Förväntade förfall MSEK	2009	2010	2011	2012	2013	Senare år	Summa
Erhållna valutaränteswappar							
Köp EUR	–	2 848	–	6 150	4 444	8 563	22 005
Köp USD	–	–	1 287	–	–	592	1 879
Köp JPY	–	–	262	–	–	–	262
Summa erhållet	–	2 848	1 549	6 150	4 444	9 155	24 146
Betalda valutaränteswappar							
Summa betalt	–	-2 348	-1 302	-5 248	-3 762	-7 813	-20 473
Netto	–	500	247	902	682	1 342	3 673

TeliaSonera-koncernens portfölj av valutaswappavtal och valutaterminsavtal per den 31 december 2008, vilka säkrar lån och placeringar samt operativ transaktionsexponering, motsvarade följande valutor och förväntade förfallostruktur. Angivna belopp avser likvidvärden.

Förväntade förfall MSEK	2009	Senare år	Summa
Sälj USD	1 418	–	1 418
Sälj EUR	611	–	611
Sälj DKK	210	–	210
Sälj NOK	91	–	91
Sälj GBP	56	–	56
Sälj övriga valutor	98	–	98
Summa sälj	2 484	–	2 484
Köp USD	-1 485	–	-1 485
Köp EUR	-563	–	-563
Köp DKK	-195	–	-195
Köp NOK	-93	–	-93
Köp GBP	-59	–	-59
Köp övriga valutor	-96	–	-96
Summa köp	-2 491	–	-2 491
Netto	-7	–	-7

TeliaSoneras omräkningsexponering fördelade sig på följande sätt.

Valuta	31 december			
	2008		2007	
	Belopp i MSEK	Procent	Belopp i MSEK	Procent
EUR	81 321	39,4	67 281	39,5
varav säkrad genom upplåning	6 149	3,0	4 045	2,4
NOK	32 142	15,6	32 555	19,1
TRY	26 704	12,9	20 258	11,9
RUB	16 946	8,2	9 456	5,6
DKK	15 700	7,6	12 178	7,2
LTL	8 098	3,9	8 317	4,9
EEK	5 438	2,6	4 963	2,9
USD	4 984	2,4	4 073	2,4
LVL	4 132	2,0	3 759	2,2
NPR	2 747	1,3	–	–
KZT	2 416	1,2	1 741	1,0
UZS	1 267	0,6	1 628	1,0
AZN	1 205	0,6	1 194	0,7
TJS	1 020	0,5	839	0,5
GEL	898	0,4	364	0,2
GBP	847	0,4	947	0,6
Övriga valutor	817	0,4	575	0,3
Summa	206 682	100,0	170 128	100,0

Känslighet för transaktionsexponering

TeliaSoneras kunder faktureras till övervägande del i lokal valuta. Kundfordringar på och leverantörsskulder till andra operatörer för internationell fastnätstrafik och roaming regleras netto via clearingcentraler. Det operativa behovet av att nettoköpa utländsk valuta föranleds därför främst av ett underskott i dessa avräkningar och en begränsad import av materiel.

Resultatet efter skatt skulle påverkas negativt med cirka 130 MSEK på årsbasis om den svenska kronan försvagades med 10 procentenheter mot samtliga övriga transaktionsvalutor, givet en operativ transaktionsexponering motsvarande den som gällde under 2008 och förutsatt att säkringsåtgärder ej vidtagits samt ej inkluderande eventuell resultateffekt vid valutaomräkning av andra resultaträkningsposter. Under motsvarande förutsättningar skulle resultatet efter skatt påverkas positivt med cirka 120 MSEK på årsbasis om euron, den danska kronan och de baltiska valutorna försvagades med 10 procentenheter mot den svenska kronan och samtliga övriga transaktionsvalutor.

Känslighet för omräkningsexponering

Koncernens eget kapital skulle påverkas positivt med cirka 20,1 GSEK om den svenska kronan försvagades med 10 procentenheter mot samtliga de valutor i vilka TeliaSonera har omräkningsexponering, baserat på exponeringen per den 31 december 2008 inklusive säkringar men exklusive eventuella eget kapital-effekter till följd av TeliaSoneras operativa behov av att nettoköpa utländsk valuta eller vid valutaomräkning av andra resultaträkningsposter. TeliaSoneras omräkningsexponering förväntas fortsätta att öka genom pågående expansion av koncernens internationella verksamheter.

Hantering av ränterisker

TeliaSonera-koncernens finansieringskällor utgörs i huvudsak av eget kapital, kassaflöde från löpande verksamhet och upplåning. Den räntebärande upplåningen exponerar koncernen för ränterisk. Ränterisk utgör risken för att förändringar i räntesatser påverkar koncernens räntenetto och/eller kassaflöden negativt. TeliaSoneras finanspolicy anger riktlinjer för låneskuldens räntebindning respektive genomsnittliga löptid. Koncernen eftersträvar en avvägning mellan bedömd löpande kostnad för upplåningen och risken att få en signifikant negativ påverkan på resultatet vid en plötslig, större ränteförändring. Koncernens policy är att låneskuldens räntebindning ("duration") normalt ska ligga mellan 6 månader och 4 år.

I de fall tillgänglig upplåningsform ränte- och/eller valutamässigt inte direkt motsvarar önskvärd struktur på låneportföljen, används olika former av derivat, till exempel ränteswappar och valutaränteswappar, för att anpassa strukturen vad avser räntebindning och/eller valuta.

TeliaSonera-koncernens portfölj av ränteswapp- och valutaränteswappavtal per den 31 december 2008 motsvarade följande räntetyper och förväntade förfallostruktur. Angivna belopp avser redovisade värden.

Förväntade förfall MSEK	2009	2010	2011	2012	2013	Senare år	Summa
Erhållen ränta							
Fast räntesats	–	1 740	1 767	5 692	–	10 325	19 524
Rörlig räntesats	–	1 780	668	6 150	5 082	11 655	25 335
Summa erhållet	–	3 520	2 435	11 842	5 082	21 980	44 859
Betald ränta							
Fast räntesats	–	-2 387	-1 269	–	-729	-2 789	-7 174
Rörlig räntesats	–	-671	-904	-10 839	-3 762	-17 916	-34 092
Summa betalt	–	-3 058	-2 173	-10 839	-4 491	-20 705	-41 266
Erhållen ränta	–	462	262	1 003	591	1 275	3 593

TeliaSonera AB har betecknat vissa ränteswappar som kassaflödes-säkringar till skydd för förändringar i framtida kassaflöden avseende räntebetalningar på existerande skulder. Säkringsineffektivitet avseende utestående kassaflödessäkringar var försumbar och redovisades över resultaträkningen under året. Nettoförändringar av verkligt värde redovisades direkt mot eget kapital särredovisas i en säkrings-reserv (se avsnittet "Reserver" i not 21 "Eget kapital och resultat per aktie"). Under 2008 avslutades inga kassaflödessäkringar till följd av att de ursprungligen prognostiserade transaktionerna inte inträffade inom den ursprungligen angivna tidsperioden.

Känslighet för ränterisk

TeliaSonera AB och TeliaSonera Finland Oyj hade den 31 december 2008 räntebärande lån om 59,3 GSEK med en räntebindning om cirka 2,0 år, inklusive derivat. Volymen lån som var exponerade för ränteförändringar under den närmaste tolv månadersperioden uppgick per detta datum till 33,9 GSEK, givet ett antagande om att befintliga låneförfall under denna period refinansieras, och efter beaktande av derivat. Den exakta effekten på finansnettot av en ränteförändring från denna låneportfölj beror på när i tiden låneförfall inträffar liksom räntestigeringsdatum för lån med rörlig ränta, och att lånevolymen kan variera över tiden, vilket påverkar bedömd nivå för marknadsvärdeförändring i låneportföljen. Vid antagandet att dessa lån omsattes per den 1 januari 2009 till en räntesats som var en procentenhet högre än den som gällde per den 31 december 2008 och att räntesatsen förblev oförändrad vid denna nya nivå under 12 månader, skulle dock räntekostnaderna efter skatt öka med cirka 250 MSEK. Låneportföljens verkliga värde skulle förändras med cirka 1 100 MSEK om marknadsräntenivån förändrades med en procentenhet, givet samma lånevolym och den räntebindningstid på dessa lån som gällde den 31 december 2008.

Hantering av finansieringsrisker

TeliaSoneras samlade upplåning har normalt en längre kapitalbindning än räntebindning (kapitalbeloppet är bundet under längre tid än räntesatsen). På detta sätt kan koncernen erhålla önskvärd ränterisk utan att påta sig en hög finansieringsrisk. Koncernens policy är att genomsnittlig kapitalbindning på låneskulden bör överstiga 2 år. I syfte att reducera finansieringsrisken har koncernen som ambition att sprida låneförfall över en längre period.

TeliaSonera AB åtnjuter en god kreditrating hos kreditvärderingsinstituten Moody's och Standard & Poor's. Under 2008 bekräftade Standard & Poor's sin rating av TeliaSonera AB vilken är A- för långfristig upplåning och A-2 för kortfristig upplåning med så kallad "Stable outlook". Moody's rating av TeliaSonera AB förblev oförändrad A-3 för långfristig upplåning och P-2 för kortfristig upplåning med "Stable outlook". Ratingen motsvarar en stark kreditvärdighet och bedöms därför ge TeliaSonera fortsatt god tillgång till finansmarknaderna.

TeliaSonera finansierar sig i huvudsak genom upplåning via sina oberoende marknadsfinansieringsprogram direkt i svensk och internationell penning- och kapitalmarknad. TeliaSonera utnyttjar även

viss bankfinansiering, vilken per den 31 december 2008 motsvarade cirka 6 procent av koncernens totala upplåning. Marknadsfinansieringsprogrammen utgör normalt ett kostnadseffektivt och flexibelt alternativ till bankfinansiering.

Pensionsskuldrisk

Nuvärdet av TeliaSoneras pensionsförpliktelser uppgick per den 31 december 2008 till 22 814 MSEK (se not 23 "Avsatt för pensioner och anställningsvillkor"). För att säkra dessa förpliktelser har TeliaSonera pensionsstiftelser, vars förvaltningstillgångar uppgick till 18 068 MSEK baserat på gällande marknadsvärden per den 31 december 2008. Pensionsstiftelsernas tillgångar utgör huvudsaklig finansieringskälla för TeliaSoneras pensionsförpliktelser och bestod per den 31 december 2008 av cirka 70 procent räntebärande tillgångar och cirka 30 procent aktier och andra tillgångar. Den förväntade genomsnittliga nettoavkastningen på pensionsstiftelsernas förvaltningstillgångar är 4,7 procent per år. Den del av pensionsförpliktelserna som inte täcks av förvaltningstillgångar redovisas i balansräkningen, efter justering för balanserade försäkringstekniska vinster och förluster samt balanserade intäkter avseende intjänande under tidigare perioder.

Under 2008 ökade de ackumulerade försäkringstekniska förlusterna från 1 311 MSEK till 5 035 MSEK. Den verkliga nettoavkastningen på förvaltningstillgångarna var minus 8,5 procent (plus 3,1 procent under 2007), huvudsakligen beroende på fallande kurser på eget kapital-instrument. Därtill ökade nuvärdet av pensionsförpliktelserna genom lägre diskonteringsräntor.

Per den 31 december 2008 var den av styrelsen för den svenska pensionsstiftelsen, som svarar för cirka 85 procent av de totala förvaltningstillgångarna, beslutade strategiska tillgångsfördelningen 60 procent räntebärande tillgångar, 32 procent aktier och 8 procent övriga investeringar. Övriga investeringar avser främst hedgefonder och "private equity". Av de totala strategiska tillgångarna utgörs 40 procent av svenska statens realränteobligationer och 20 procent avser andra typer av svenska räntebärande tillgångar med låg kreditrisk. Av aktieandelen utgör svenska aktier 10 procentenhet och globala aktier 22 procentenhet. Faktisk tillgångsallokering tilläts avvika från den strategiska med +/-10 procent för räntebärande tillgångar och aktier. Alla tillgångar i den svenska pensionsstiftelsen förvaltas av utvalda externa förvaltare med specialistmandat.

Känslighet för pensionsskuldrisk

Pensionsförpliktelserna skulle påverkas med omkring 3,9 GSEK, givet att den genomsnittliga diskonteringsräntan minskade med en procentenhet från nu aktuell nivå om 4,2 procent per år. En sådan ökning av pensionsskulden, givet en räntenedgång, torde delvis kompenseras av en värdeökning i pensionsstiftelsernas räntebärande tillgångar. Baserat på befintlig tillgångsfördelning och den duration som pensionsstiftelserna hade i sina räntebärande tillgångar (inklusive realränteobligationer) per den 31 december 2008, och givet att övriga tillgångsslag i pensionsstiftelserna förblev värdemässigt oför-

ändrade, bedöms en motsvarande räntenedgång öka värdet på stiftelsernas tillgångar med cirka 1,0 GSEK.

Yttre riskfaktorer kan från tid till annan komma att leda till försäkringstekniska modifieringar vilka medför en ökning av TeliaSoneras pensionsförpliktelser. Graden av påverkan på förpliktelserna kan dock inte kvantifieras innan sådana modifieringar genomförts.

Hantering av försäkringsbara risker

Försäkringsskyddet regleras av centrala riktlinjer och omfattar ett gemensamt paket av olika egendoms- och ansvarsförsäkringslösningar. Graden av försäkringsskydd beslutas av affärsenheter och andra enheter som är ansvariga för riskbedömningen. Enheten Corporate Insurance inom TeliaSonera AB hanterar de koncerngemensamma försäkringslösningarna och använder ett försäkringscaptive, TeliaSonera Försäkring AB, som strategiskt verktyg i hantering av försäkringslösningarna. Vissa av de risker som placeras i försäkringsbolaget återförsäkras i den internationella återförsäkringsmarknaden.

Not 29 (Koncernen) Leasingavtal

TeliaSonera som leasetagare

Finansiell leasing

Koncernens finansiella leasing avser datorer och annan it-utrustning, produktionsbilar, förmånsbilar och övriga fordon. Vidareuthyrning förekommer ej.

De leasade tillgångarnas redovisade värde uppgick på balansdagen till:

MSEK	31 december	
	2008	2007
Anskaffningsvärde	623	665
Avgår ackumulerade avskrivningar	-491	-477
Nettovärde av finansiella leasingavtal	132	188

Av- och nedskrivningar uppgick till 88 MSEK respektive 84 MSEK för åren 2008 och 2007. Totalt erlagda leaseavgifter under dessa år var 63 MSEK respektive 82 MSEK.

Framtida minimileaseavgifter och dessas nuvärden enligt icke uppsägningsbara finansiella avtal gällande den 31 december 2008 och där förpliktelsen överstiger ett år uppgick till:

Förväntade förfall MSEK	2009	2010	2011	2012	2013	Senare år	Sum- ma
Framtida minimileaseavgifter	45	30	17	7	5	10	114
Nuvärde av framtida minimileaseavgifter	43	28	15	6	4	8	104

Nuvärdet av framtida leaseavgifter för icke uppsägningsbara finansiella leasingavtal uppgick på balansdagen till:

MSEK	31 december	
	2008	2007
Totala framtida minimileaseavgifter	114	141
Avgår räntebelastning	-10	-13
Nuvärde av framtida minimileaseavgifter	104	128

Operationell leasing

Koncernens operationella leasing avser i huvudsak lokaler för kontor och teknik, mark samt datorer och annan utrustning. Vissa avtal innefattar möjlighet till förlängning under varierande tidsperioder. Vidareuthyrning avser främst kontorslokaler.

Framtida minimileaseavgifter enligt icke uppsägningsbara operationella avtal gällande den 31 december 2008 och där förpliktelsen överstiger ett år uppgick till:

Förväntade förfall MSEK	2009	2010	2011	2012	2013	Senare år	Sum- ma
Framtida minimileaseavgifter	1 889	1 634	1 221	1 016	889	1 994	8 643
Vidareuthyrningar	23	18	10	5	2	0	58

Totalt erlagda hyror och leasingavgifter var 2 592 MSEK respektive 2 678 MSEK för åren 2008 och 2007. Intäkter för vidareuthyrda objekt uppgick till 23 MSEK och 27 MSEK för respektive år.

Vid utgången av 2008 omfattade lokalhyresavtalen cirka 786 000 kvadratmeter, inkluderande cirka 5 000 kvadratmeter kontorsyta för TeliaSoneras koncernkontor (utökad med 700 kvadratmeter i början av 2009) på Sturegatan 1 i Stockholm. Förutom viss korttidsförhyrning varierar kontraktstiderna huvudsakligen mellan 3 och 50 år, med en genomsnittlig löptid om cirka 7 år. Hyresavtalen är tecknade på sedvanliga marknadsmässiga villkor. Vissa hyreskontrakt kan förlängas över varierande tidsperioder.

TeliaSonera som leasegivare

Finansiell leasing

Leasingportföljen inom TeliaSoneras kundfinansieringsverksamhet i Sverige, Finland, Danmark och Estland omfattar finansiering av produkter och tjänster ingående i TeliaSoneras produkt- och tjänsteutbud. Löptiden på avtalen i stocken uppgår till cirka 13 kvartal. För nytecknade avtal under 2008 var löptiden 12 kvartal. 77 procent av samtliga avtal har fast ränta och 23 procent rörlig ränta. Flertalet avtal ger möjlighet till förlängning. I Finland tillhandahåller därutöver TeliaSonera enligt ett finansiellt leasingavtal elmätare med SIM-kort för automatiserad avläsning till ett energiföretag som en del av TeliaSoneras paketerade tjänst. Avtalet har en löptid om 15 år och löper med fast ränta.

Nuvärdet av fordran avseende framtida minimileaseavgifter för icke uppsägningsbara finansiella leasingavtal uppgick på balansdagen till:

MSEK	31 december	
	2008	2007
Bruttoinvestering i finansiella leasingavtal	1 344	1 125
Avgår ej intjänade finansiella intäkter	-210	-188
Nettoinvestering i finansiella leasingavtal	1 134	937
Avgår ej garanterade, diskonterade restvärden som tillfaller leasegivaren	-1	-3
Nuvärde av fordran avseende framtida minimileaseavgifter	1 133	934

Bruttoinvestering respektive nuvärde av fordran avseende framtida minimileaseavgifter som hänförs till icke uppsägningsbara finansiella avtal per den 31 december 2008 uppgick till:

Förväntade förfall MSEK	2009	2010	2011	2012	2013	Senare år	Sum- ma
Bruttoinvestering	322	229	158	75	57	503	1 344
Nuvärde av fordran avseende framtida minimileaseavgifter	307	208	137	61	45	375	1 133

Reserv för osäkra fordringar avseende minimileaseavgifter uppgick den 31 december 2008 och 2007 till 8 MSEK respektive 6 MSEK. Kreditförluster på leasingfordringar reduceras av vinster vid försäljning av återlämnad utrustning.

Operationell leasing

Leasingportföljen avser den internationella carrier-verksamheten och omfattar ett tjugotal avtal med andra internationella operatörer och 88 andra avtal. Avtalstiderna varierar mellan 10 och 25 år, med en genomsnittlig avtalslängd om 20 år.

De leasade tillgångarnas redovisade värde uppgick på balansdagen till:

MSEK	31 december	
	2008	2007
Anskaffningsvärde	4 013	3 689
Avgår ackumulerade avskrivningar	-2 596	-2 211
Avgår ackumulerade nedskrivningar	-300	-300
Bruttoredoisat värde	1 117	1 178
Tillkommer förutbetalda försäljningskostnader	0	2
Avgår förskottsbetalda leaseavgifter	-449	-800
Nettovärde av operationella leasingavtal	668	380

Av- och nedskrivningar gjordes med 286 MSEK under 2008 och med 346 MSEK under 2007.

Framtida minimileaseavgifter enligt icke uppsägningsbara operationella avtal gällande den 31 december 2008 och där förpliktelsen överstiger ett år uppgick till:

Förväntade förfall MSEK	2009	2010	2011	2012	2013	Senare år	Summa
Framtida minimileaseavgifter	311	132	77	39	19	19	597

Not 30 (Koncernen) Eventualposter, övriga kontraktsförpliktelser och rättstvister

Eventualtillgångar och ansvarsförbindelser

Per balansdagen hade TeliaSonera inga eventualtillgångar, medan ansvarsförbindelser rapporterade som eventalförpliktelser fördelade sig på följande sätt.

MSEK	31 december	
	2008	2007
Kreditgaranti till förmån för Svenska UMTS-nät AB	2 021	1 838
Kreditgarantier till förmån för övriga intressebolag	–	13
Övriga kredit- och fullgörandegarantier m m	39	61
Garantier för pensionsförpliktelser	243	234
Summa ansvarsförbindelser	2 303	2 146

Summa ansvarsförbindelser per den 31 december 2008 hade följande förväntade förfallostruktur.

Förväntade förfall MSEK	2009	2010	2011	2012– 2013	Senare år	Summa
Ansvarsförbindelser	39	496	1 525	–	243	2 303

Vissa av koncernens lånearrangemang begränsar möjligheten att avyttra eller pantsätta vissa tillgångar. I några av TeliaSonera AB:s senast tecknade avtal om finansieringsprogram ingår regler avseende "change of control", vilka tillåter långivarna att på vissa villkor återkalla programmet före avtalad förfallotidpunkt. Bland de villkor som uppställts ingår att en ny ägare får ett bestämmande inflytande över TeliaSonera AB, bland annat även medförande en sänkning av TeliaSonera AB:s officiella kreditvärdering till en icke-solid nivå ("non-investment grade").

För samtliga ansvarsförbindelser, med undantag för kreditgarantin till förmån Svenska UMTS-nät AB, avser angivna värden de maxima-

la framtida belopp som TeliaSonera eventuellt skulle kunna tvingas att betala enligt respektive förbindelse.

Som säkerhet för vissa lån upptagna av TeliaSoneras hälftenägda joint venture Svenska UMTS-nät AB enligt en till 4 800 MSEK uppgående kreditfacilitet beviljad av tredje part, har TeliaSonera och Tele2, den andre delägaren, vardera men inte solidariskt utställt garantier på maximalt 2 400 MSEK till långivarna och pantsatt sina aktier i Svenska UMTS-nät. Under kreditfaciliteten upptagna lånebelopp kan under vissa omständigheter, inkluderande det fall att antingen TeliaSonera eller Tele2 direkt eller indirekt upphör att äga 50 procent av aktierna i bolaget, förfalla till förtida återbetalning om inte långivarna i förväg lämnat sitt medgivande. TeliaSonera har inga avtalsenliga förpliktelser att lämna ytterligare kapitaltillskott till eller garantier till förmån för Svenska UMTS-nät. Per den 31 december 2008 hade Svenska UMTS-nät via kreditfaciliteten lånat 4 041 MSEK, varav TeliaSonera garanterar 50 procent eller 2 021 MSEK.

TeliaSonera har ingått ett så kallat cross-border finance lease-leaseback-avtal avseende nätutrustning för mobil telekommunikation i Finland. Utrustningen hade per den 31 december 2008 inget återstående redovisat värde. Avtalet ingicks 1998 av TeliaSonera Finland Oy (tidigare Sonera Oy) och har en löptid om 15 år med en option om förtida avslut efter 11 år. TeliaSonera har fastställt att transaktionerna i allt väsentligt inte är leasingtransaktioner enligt IAS 17 och värdena upptas netto i balansräkningen. Såväl leasingfordringarna som leasingkulden reglerades vid leasingavtalens ingående och TeliaSonera Finland erhölet netto en ersättning om 11 MUSD (9 MEUR) vilken upptogs i balansräkningen som ett erhållet förskott och resultattäcks som finansiell intäkt över leasingperioden. Under 2008 gjordes några förändringar av strukturen varigenom TeliaSonera tillhandahöll ytterligare säkerhet gentemot vissa intressenter i leasingavtalen. TeliaSonera har fransagt sig alla förpliktelser enligt avtalet men behåller äganderätten till utrustningen. Under avtalstiden kan TeliaSonera dock inte avyttra utrustningen men utbyten kan göras.

Erhållna säkerheter

OA Telecominvest (TCI), till 26,1 procent ägt av TeliaSonera, äger 31,3 procent av aktierna i TeliaSonera's intressebolag OA MegaFon. I avsikt att säkerställa TeliaSoneras ägande i MegaFon har TeliaSonera tecknat avtal med TCI och en aktieägare i TCI, inklusive ett avtal enligt vilket TCI har pantsatt 8,2 procent av aktierna i MegaFon till TeliaSonera. TCI har pantsatt sina återstående aktier i MegaFon, motsvarande ett 23,1-procentigt innehav i MegaFon, som säkerhet för ett lån till AF Telecom Holding, som är en av aktieägarna i TCI.

Ställda säkerheter

Per balansdagen fördelade sig ställda säkerheter på följande sätt.

MSEK	31 december	
	2008	2007
Avseende långfristig upplåning: Aktier i Svenska UMTS-nät AB	84	204
Avseende pensionsförpliktelser: Fastighetsinteckningar	23	18
Avseende pensionsförpliktelser: Kortfristiga fordringar	46	40
Avseende garantiavsättningar: Spärrade bankmedel	1 158	960
Avseende övriga avsättningar: Obligationer och korta placeringar	140	132
Avseende checkräkningskrediter: Företagsinteckningar	18	16
Avseende operationella leasingavtal: Fastighetsinteckningar	3	4
Avseende operationella leasingavtal: Spärrade bankmedel	1	1
Avseende depositioner från kunder: Spärrade bankmedel	119	109
Avseende kapitalandelar i intressebolag: Spärrade bankmedel	37	–
Avseende domstolsförhandlingar: Spärrade bankmedel	225	–
Summa ställda säkerheter	1 854	1 484

Per den 31 december 2008 hade TeliaSonera i balansräkningen, som garantiavsättning, redovisat samtliga åtaganden till förmån för Ipse 2000 S.p.A. Ipses betalningar till italienska staten för dess 3G-licens har säkerställts genom bankgarantier. I enlighet med avtal med banken har Ipse och bolagets aktieägare, däribland TeliaSonera, ställt säkerhet i form av spärrade bankmedel för återstående licensbetalningar från 2006 till 2010. TeliaSoneras andel av ställda säkerheter uppgår till 1 147 MSEK (105 MEUR). Härav betalades 62 MEUR i januari 2009 (se not 24 "Övriga avsättningar" för ytterligare information).

Dessutom var per den 31 december 2008 aktier i Applifone Co. Ltd. och samtliga anläggningstillgångar i Applifone pantsatta för lån på sammanlagt 136 MSEK (18 MUSD) och framtida kundinbetalningar till Spice Nepal Pvt. Ltd. var pantsatta för lån på sammanlagt 144 MSEK (19 MUSD). Dessa lån återbetalades under februari 2009 och pantsättningarna har upphört.

Övriga oredovisade kontraktsförpliktelser

Koncernens oredovisade avtalsbundna förpliktelser per den 31 december 2008 avseende framtida förvärv (eller motsvarande) av anläggningstillgångar hade följande förväntade förfallostruktur.

Förväntade förfall MSEK	2009	2010	Senare år	Summa
Immateriella anläggningstillgångar	112	–	–	112
Materiella anläggningstillgångar	1 695	28	–	1 723
Utomstående bolag	8	–	–	8
Summa	1 815	28	–	1 843

Merparten av åtaganden avseende materiella anläggningstillgångar omfattar kontrakterad utbyggnad av TeliaSoneras mobila nät i Sverige, Finland och Spanien samt fasta nät i Sverige.

TeliaSoneras spanska dotterbolag Xfera betalar också årliga frekvensomfångsavgifter under giltighetstiden för sin 3G-licens vilken löper ut 2020. Avgiften bestäms varje år av de spanska myndigheterna och är för 2009 fastställd till 297 MSEK (27 MEUR).

Rättsliga och administrativa tvister

Inom ramen för den löpande affärsverksamheten är TeliaSonera part i ett antal rättsliga tvister. Förfarandena avser främst krav som gjorts gällande utifrån affärsjuridiska aspekter och i regulatoriska frågor. TeliaSonera är också part i administrativa tvister huvudsakligen avseende reglering av telekommunikationsområdet och konkurrenslagstiftning. I synnerhet är TeliaSonera part i ett flertal tvister avseende samtrafikavgifter, vilka påverkar framtida intäkter. Förutom nedan beskrivna tvister är TeliaSonera inte part i några domstolstvister, skiljeförfaranden eller regulatoriska tvister som kan förväntas få en väsentlig negativ effekt på koncernens verksamhet, ekonomiska ställning eller resultat.

Regulatoriska tvister

De svenska förvaltningsdomstolarna har slagit fast att TeliaSonera ska ersätta Tele2 för all trafik förmedlad av TeliaSonera till Tele2:s mobilnät samt att TeliaSonera har rätt till ersättning från originerande operatörer som har förmedlat trafik via TeliaSoneras nät. I anslutning till ovan nämnda process stämde Tele2 TeliaSonera inför tingsrätten med krav på ersättning om för närvarande 846 MSEK plus upplupen ränta för samtrafikavgifter för perioden september 1998–januari 2004. TeliaSonera har betalat delar av den summa som Tele2 har krävt och har för resterande exponering bokfört reserver som ledningen bedömer vara tillräckliga.

Under andra halvåret 2001 framställde ett antal operatörer krav mot TeliaSonera hos Konkursverket och verket inledde en utredning av TeliaSoneras priser för ADSL-tjänster. Enligt kraven var skillnaden mellan TeliaSoneras grossistpriser och slutkundspriser för liten för att konkurrensen ska kunna bli effektiv på slutkundsmarknaden. I december 2004 lämnade Konkursverket in en stämning mot TeliaSonera vid Stockholms tingsrätt, där det gjordes gällande att företaget hade missbrukat sin dominerande ställning. Konkursverket kräver en avgift på 144 MSEK. TeliaSonera anser inte att det har gjort sig skyldigt till otillåten prissättning. Efter det att Konkursverket inlämnat stämningsansökan har Tele2 den 1 april 2005 respektive Spray Network den 29 juni 2006 framfört krav på omfattande skadestånd från TeliaSonera på grund av det påstådda missbruket av dominerande ställning. TeliaSonera kommer att kraftfullt bestrida Tele2:s och Spray Networks krav. Skadeständprocesserna har skjutits upp i avvaktan på utgången i ärendet mellan TeliaSonera och Konkursverket.

Övriga rättsliga tvister

TeliaSonera är för närvarande involverat i rättstvister med Primav Construcões e Comercio och Telmig, tidigare aktieägare i den brasilianska mobiloperatören Tess, rörande dessa aktieägars avyttring av sina innehav i Tess liksom vissa köpoptioner och teckningsrätter i Tess. Samtidigt som TeliaSonera avyttrat Tess-innehavet har vissa garantier utställt för att kompensera köparen för vissa förluster avseende ovan nämnda domstolstvister. TeliaSonera kommer kraftfullt att bestrida samtliga krav i samband med dessa tvister. Även om TeliaSonera inte anser det sannolikt att tvisterna avgörs till TeliaSoneras nackdel har TeliaSonera, mot bakgrund av att domstolsförfarandena förutses bli utdragna i tiden, redovisat en avsättning för beräknade framtida advokatkostnader.

Not 31 (Koncernen) Kassaflödesinformation

Kassaflöde från löpande verksamhet enligt den direkta metoden

MSEK	Januari–december	
	2008	2007
Betalningar från kunder	103 143	97 276
Betalningar till anställda och leverantörer	-71 793	-67 403
Kassaflöde genererat av verksamheten	31 350	29 873
Erhållna utdelningar	1 410	2 684
Erhållna räntor	787	571
Betalda räntor	-2 569	-1 457
Betalda inkomstskatter	-3 892	-5 142
Kassaflöde från löpande verksamhet	27 086	26 529

Icke-kontanta transaktioner

Återställningsåtaganden

Åtaganden avseende framtida nedmontering av teknisk utrustning och återställning av mark medförde icke-kontanta investeringar om 443 MSEK och 82 MSEK under åren 2008 respektive 2007.

Bytestransaktioner avseende fastighetsnät

TeliaSonera tillhandahåller och installerar fastighetsnät och erhåller som ersättning en 5-10-årig ensamrätt att leverera tjänster via sådana fastighetsnät. Dessa aktiviteter medförde under 2008 och 2007 icke-kontanta byten om 141 MSEK respektive 47 MSEK.

Förvärv och avyttringar

TeliaSonera-koncernen omstruktureras löpande genom förvärv och avyttring av dotterbolag eller verksamhetsgrenar respektive intressebolag, joint ventures och utomstående bolag. Verkligt värde på förvärvade tillgångar och övertagna skulder i dotterbolag och det totala kassaflödet från förvärv fördelade sig på följande sätt.

MSEK	Januari–december	
	2008	2007
Immateriella anläggningstillgångar	5 132	4 346
Materiella anläggningstillgångar	464	622
Finansiella anläggningstillgångar, kundfordringar, varulager m m	268	1 183
Likvida medel	105	292
Eget kapital-justeringar avseende transaktioner före rörelseförvärvet	8	–
Minoritetsandelar	-478	65
Avsättningar	-408	-762
Långfristiga skulder	-294	-598
Kortfristiga skulder	-612	-678
Summa köpeskilling	4 185	4 470
Avgår återbetalning av vissa lån	40	419
Avgår köpeskilling erlagd före rörelseförvärvet	-75	–
Avgår likvida medel i förvärvade dotterbolag	-105	-292
Kassautflöde från förvärvade dotterbolag, netto	4 045	4 597
Köpeskilling för övriga förvärv	34	–
Summa kassautflöde från förvärv	4 079	4 597

Ytterligare information om betydande förvärv under 2008 återfinns i not 34 "Rörelseförvärv m m".

Verkligt värde på avyttrade tillgångar och överlåtna skulder i dotterbolag och det totala kassaflödet från avyttringar fördelade sig på följande sätt.

MSEK	Januari–december	
	2008	2007
Finansiella anläggningstillgångar, kundfordringar, varulager m m	6	–
Anläggningstillgångar som innehas för försäljning	1	1
Skulder avseende anläggningstillgångar som innehas för försäljning	-1	-1
Summa försäljningspris	6	0
Avgår likvida medel i avyttrade dotterbolag	–	–
Kassainflöde från avyttrade dotterbolag, netto	6	0
Försäljningspris för övriga avyttringar	26	116
Summa kassainflöde från avyttringar	32	116

Not 32 (Koncernen) Personal

Anställda, löner och sociala kostnader

Genom förvärvade verksamheter under 2008 tillkom 1 116 anställda, varav 416 i Nepal, 412 i Norge och 172 i Kambodja. I de befintliga verksamheterna kompenserade effektiviseringsåtgärder i Sverige och Finland nyrekryteringar huvudsakligen i Eurasien för att hantera

tillväxten i kundbasen, vilket resulterade i en nettominskning av antalet anställda med 237. Sammantaget blev därför förändringen under 2008 en ökning med 879 anställda till 32 171 vid årsskiftet (31 292 vid föregående årsskifte).

Medelantalet anställda per land var:

Land	Januari–december			
	2008		2007	
	Totalt (antal)	varav män (%)	Totalt (antal)	varav män (%)
Sverige	10 152	52,1	10 002	54,2
Finland	5 258	59,9	5 697	59,0
Norge	1 245	67,9	945	69,7
Danmark	1 736	65,5	1 559	66,6
Litauen	3 694	51,6	3 672	52,1
Lettland	1 064	47,6	1 010	57,1
Estland	2 310	58,8	2 322	56,8
Spanien	79	70,9	72	65,3
Kazakstan	1 483	40,6	1 278	45,9
Azerbajdzjan	622	43,1	613	46,3
Uzbekistan	806	64,0	358	64,8
Tadzikistan	605	64,8	255	49,4
Georgien	275	49,1	227	49,3
Moldavien	313	47,0	293	45,1
Nepal	92	54,0	–	–
Kambodja	44	67,6	–	–
Ryssland	56	62,5	60	63,3
Storbritannien	45	64,4	51	74,5
Övriga länder	158	73,0	147	72,8
Summa	30 037	55,9	28 561	56,0

Totalt bedrevs verksamheten under 2008 och 2007 i 32 respektive 28 länder.

Ledande befattningshavare fördelade sig könsmässigt på följande sätt. Med ledande befattningshavare avses ordinarie styrelseledamö-

ter, verkställande direktörer samt övriga personer i ledningsgrupper på koncernnivå, affärsområdesnivå och bolagsnivå.

Procent	31 december			
	2008		2007	
	Styrelser	Övriga ledande befattningshavare	Styrelser	Övriga ledande befattningshavare
Kvinnor	19,2	32,1	22,9	23,4
Män	80,8	67,9	77,1	76,6
Summa	100,0	100,0	100,0	100,0

Löner och andra ersättningar samt sociala kostnader och övriga personalkostnader uppgick totalt till:

MSEK	Januari–december	
	2008	2007
Löner och andra ersättningar	11 011	9 632
Sociala kostnader		
Arbetsgivaravgifter	2 134	1 971
Pensionskostnader	1 172	1 221
Summa sociala kostnader	3 306	3 192
Aktiverat eget arbete	-360	-208
Övriga personalkostnader	1 099	861
Summa personalkostnader per kostnads-slag	15 056	13 477

Löner och andra ersättningar fördelade sig mellan ledande befattningshavare respektive övriga anställda på följande sätt. Rörig ersättning redovisas som kostnad under respektive år, medan utbetalning görs efterföljande år.

MSEK	Januari–december			
	2008		2007	
	Ledande befattningshavare (varav rörlig ersättning)	Övriga anställda	Ledande befattningshavare (varav rörlig ersättning)	Övriga anställda
Löner och andra ersättningar	155 (27)	10 856	179 (30)	9 453

Pensionskostnaderna för ledande befattningshavare var 25 MSEK och 36 MSEK för åren 2008 respektive 2007.

Ersättningar till ledande befattningshavare på koncernnivå

Principer

Enligt beslut av årsstämman 2008 i TeliaSonera AB utgår årligt arvode till styrelsens ledamöter med 1 000 000 SEK (årsstämman 2007: 900 000 SEK) för ordföranden och med 425 000 SEK (400 000 SEK) per person för övriga stämvalda ledamöter. Därutöver utgår årligt arvode till ordföranden i styrelsens revisionsutskott med 150 000 SEK och med 100 000 SEK per person till övriga ledamöter i revisionsutskottet. Vidare utgår årligt arvode till ordföranden i styrelsens ersättningsutskott med 40 000 SEK och med 20 000 SEK per person till övriga ledamöter i ersättningsutskottet. För annat styrelseutskottsarbete utgår inte något särskilt arvode. Arbetstagarrepresanternas erhåller inte något styrelsearvode. Det finns inga åtaganden om pensionsförmåner för externa styrelseledamöter.

Ersättning till koncernchefen, vice verkställande direktören (vVD) och övriga medlemmar av Leadership Team utgörs av grundlön, årlig rörlig ersättning, vissa skattepliktiga förmåner samt pensionsförmåner. TeliaSonera hade per den 31 december 2008 inget aktierelaterat incitamentsprogram. Med "övriga medlemmar av Leadership Team" avses de 7 personer som rapporterar direkt till koncernchefen och som tillsammans med koncernchefen och vVD utgjorde TeliaSonera Leadership Team den 31 december 2008.

För koncernchefen, vVD och övriga medlemmar av Leadership Team är den årliga rörliga ersättningen maximerad till 50 procent av grundlönen. Den rörliga ersättningen baseras på koncernens finansiella resultat, det egna ansvarsområdets finansiella resultat och individuellt uppsatta mål.

Pensionsförmåner och andra förmåner till koncernchefen, vVD och övriga medlemmar av Leadership Team enligt beskrivningen ovan utgör en del av det samlade ersättningspaketet.

Ersättningar och övriga förmåner under året, kapitalvärde av pensionsåtaganden

SEK	Styrelsearvode/ Grundlön	Rörlig ersättning	Övrig ersättning	Övriga förmåner	Pensions- kostnad	Summa ersätt- ningar och förmåner	Kapitalvärde av pensions- åtagande
<i>Styrelsen</i>							
Tom von Weymarn, ordförande	1 090 000	–	–	–	–	1 090 000	–
Maija-Liisa Friman	493 750	–	–	–	–	493 750	–
Conny Karlsson	458 750	–	–	–	–	458 750	–
Lars G Nordström	438 750	–	–	–	–	438 750	–
Timo Peltola	438 750	–	–	–	–	438 750	–
Jon Risfelt	518 750	–	–	–	–	518 750	–
Caroline Sundewall	568 750	–	–	–	–	568 750	–
<i>Leadership Team</i>							
Lars Nyberg, koncernchef	8 160 000	3 100 800	–	147 394	8 356 200	19 764 394	–
Per-Arne Blomquist, vVD	1 533 340	766 667	–	166 001	582 733	3 048 741	158 847
Övriga medlemmar av Leadership Team (7 personer)	17 593 685	6 436 949	646 929	2 725 517	6 128 149	33 531 229	32 744 285
<i>Tidigare koncernchefer, vVD</i>							
Anders Igel	–	–	–	–	664 683	664 683	44 243 695
Marianne Nivert	–	–	–	–	–	–	35 237 011
Jan-Åke Kark	–	–	–	–	–	–	35 284 107
Stig-Arne Larsson	–	–	–	–	–	–	25 483 109
Lars Berg	–	–	–	–	–	–	20 962 033
Tony Hagström	–	–	–	–	–	–	8 329 443
Kim Ignatius	2 420 831	677 833	462 313	93 159	1 269 035	4 923 171	10 514 054
Summa	33 715 356	10 982 249	1 109 242	3 132 071	17 000 800	65 939 718	212 956 584

Kommentarer till tabellen:

- Med styrelsearvode avses i förekommande fall också ersättning för arbete i revisionsutskottet och ersättningsutskottet. Arvode utbetalas månadsvis.
- Vice VD tillträdde sin befattning den 1 september 2008. Grundlönen för 2008 på helårsbasis var 4 600 000 SEK. Kapitalvärde av pensionsåtagande för vVD avser hans tidigare anställning i koncernen.
- Rörlig ersättning har redovisats som kostnad 2008, medan utbetalning görs under 2009. 2008 års utfall för rörlig ersättning till koncernchefen motsvarade 38 procent av grundlönen, till vVD 50 procent och till övriga medlemmar av Leadership Team 32–40 procent av grundlönen. Under 2008 utbetalades rörlig ersättning avseende prestationer under 2007 uppgående till 1 333 333 SEK för koncernchefen, 1 066 500 SEK för tidigare vVD och 2 633 988 SEK för övriga medlemmar av nuvarande Leadership Team.
- Övrig ersättning avser kontant ersättning för icke utnyttjade semesterdagar.
- Övriga förmåner avser i huvudsak förmånsbil men också ett antal andra beskattningsbara förmåner. En övrig medlem av Leadership Team har rätt till ersättning för bostadskostnad och skolvärd. I frånvaron av ett långsiktigt program för rörlig ersättning kompenseras vVD och en övrig medlem av Leadership Team i form av ett årligt fast belopp vilket ingår i totalbeloppet

för Övriga förmåner. Kompensationen upphör om och när en möjlig belöning från ett långsiktigt program för rörlig ersättning införs.

- Pensionskostnad avser den kostnad som påverkat årets resultat. Ytterligare information om pensionsvillkoren återfinns nedan.

Pensionsförmåner

TeliaSonera har såväl förmånsbestämda som premiebestämda pensionslösningar för ledande befattningshavare. En förmånsbestämd lösning ger en pensionsnivå som är förutbestämd som en procentsats av pensionsgrundande lön vid pensionsavgång. En premiebestämd lösning ger en premie till pensionsplanen bestämd som en procentsats av pensionsgrundande lön. Nivån på pensionsförmånen vid pensionsavgång bestäms av betalda premier och avkastningen på investeringarna efter avdrag för förvaltningskostnader. Från och med juli 2006 är den förmånsbestämda planen stängd för nyanställda i koncernen och ledande befattningshavare erbjuds endast premiebestämda pensionslösningar.

Koncernchefen och vVD

Koncernchefens pensionsplan utgör en tvådelad premiebestämd lösning. Den första delen ger en grundlön baserad premie om 4,5 procent av lönen upp till 7,5 inkomstbasbelopp och 30 procent av

den del av lönen som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp. Inkomstbasbeloppet fastställs årligen av den svenska regeringen och var 48 000 SEK för 2008. Den andra delen är en fast årlig premie om 6 000 000 SEK. För vVD betalas i stället en ytterligare premie om 10 procent av grundlönen. Samtliga premier till pensionsplanen säkerställs omedelbart. Normal pensionsålder är 65 år. Företaget kan dock begära att koncernchefen går i förtida pension tidigast från och med 60 års ålder och koncernchefen kan på egen begäran gå i förtida pension tidigast från och med 60 års ålder. Premiebetalningar till pensionsplanen upphör vid pensionsavgång eller tidigare om koncernchefen lämnar företaget av annat skäl.

Övriga medlemmar av Leadership Team

Övriga medlemmar av Leadership Team har individuella pensionslösningar. Fyra medlemmar omfattas av förmånsbestämda pensionslösningar och tre medlemmar av premiebestämda pensionslösningar. Två av medlemmarna med förmånsbestämda pensionslösningar har pensionsålder 62 respektive 60 år. Pensionsåldern för återstående fem medlemmar är 65 år. En medlem omfattas av den finska lagstadgade pensionsplanen TyEL.

Den förmånsbestämda pensionsplanen för de två medlemmar som har pensionsålder understigande 65 år ger 70 procent av pensionsgrundande lön fram till 65 års ålder. För alla medlemmar som omfattas av förmånsbestämda pensionslösningar (exklusive TyEL) utgår ålderspensionen från 65 års ålder och livslångt i enlighet med ITP2 med en ytterligare förmån om 32,5 procent av pensionsgrundande lön överstigande 20 inkomstbasbelopp för två medlemmar och 32,5 procent av pensionsgrundande lön överstigande 30 inkomstbasbelopp för en medlem. Pensionsgrundande lön inkluderar grundlön och rörlig ersättning för de medlemmar som var anställda före den 1 juli 2002. För de som anställdes efter den 1 juli 2002 är endast grundlönen pensionsgrundande.

ITP2 ger 10 procent av pensionsgrundande lön upp till 7,5 inkomstbasbelopp, 65 procent av den del av pensionsgrundande lön som ligger mellan 7,5 och 20 inkomstbasbelopp och 32,5 procent av den del av pensionsgrundande lön som ligger mellan 20 och 30 inkomstbasbelopp. Lön överstigande 30 inkomstbasbelopp är inte pensionsgrundande. Förmånerna är oantastbara.

Den premiebestämda pensionslösningen för ledande befattningshavare ger för två medlemmar grundlönebaserade premier om 24,5 procent av grundlönen upp till 7,5 inkomstbasbelopp och 50 procent av den del av lönen som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp. För en medlem utges premier i enlighet med ITP1 om 4,5 procent av lönen upp till 7,5 inkomstbasbelopp och 30 procent av den del av lönen som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp beräknat på såväl grundlön som rörlig ersättning. För denna medlem utges också en ytterligare premie motsvarande 15 procent av grundlönen. Samtliga premier till pensionsplanen säkerställs omedelbart.

Avgångsvederlag och "change of control"

Avslutning av koncernchefens anställning från företagets eller koncernchefens sida kräver skriftlig uppsägning 6 månader i förväg av endera parten. Om en uppsägning av anställningsförhållandet skulle initieras från företagets sida innan koncernchefen har hunnit fylla 60 år är koncernchefen berättigad till ett avgångsvederlag uppgående till två årsgrundlöner utbetalt månadsvis i 24 lika delar. Lön under uppsägningstid och avgångsvederlaget reduceras med andra inkomster. Vid uppsägning från koncernchefens sida utgår inget avgångsvederlag. I fall av en förändring av det bestämmande inflytandet i TeliaSonera ("change of control") är dock koncernchefen berättigad till avgångsvederlag om han säger upp sig inom en månad från ägarförändringen. Därutöver är koncernchefen, om han av detta skäl säger upp sig före den 3 september 2009, berättigad till en engångspremie om 6 000 000 SEK till sin pensionslösning vid utgången av uppsägningstiden.

Uppsägning av anställningen för vVD respektive övriga medlemmar av Leadership Team kräver skriftligt varsel 6 månader i förväg från den anställdes sida och 12 månader från företagets sida. Vid uppsägning från bolagets sida är medlemmen berättigad till ett avgångsvederlag uppgående till en årsgrundlön utbetalt månadsvis i

lika delar. Lön under uppsägningstiden och avgångsvederlaget reduceras med andra inkomster. Vid uppsägning från den anställdes sida utgår inget avgångsvederlag. I fall av en "change of control" är dock vVD berättigad till avgångsvederlag om han säger upp sig inom 3 månader från ägarförändringen.

Övriga medlemmar av Leadership Team är berättigade till ersättning om en "change of control" skulle inträffa. Om en köpare förvärfvar aktier i TeliaSonera och uppnår ett inte mindre än 51-procentigt ägande och om en medlem fortsätter sin anställning under mer än 30 dagar från ägarförändringen och inte har lämnat in en anmälan om uppsägning utgår en ersättning motsvarande 12 månaders grundlön.

Berednings- och beslutsprocess

Med tillämpning av de riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare som beslutas av årsstämman varje år, beslutar styrelsen om koncernchefens samlade ersättningspaket utifrån ersättningsutskottets rekommendation. Samlade ersättningspaket till övriga medlemmar av Leadership Team godkänns av ersättningsutskottet på förslag av koncernchefen.

Not 33 (Koncernen)

Revisionsarvoden och revisionstjänster

Följande ersättningar har utgått till revisorer och revisionsföretag för revision och annan granskning enligt tillämplig lagstiftning samt för rådgivning och annat biträde som föranleds av iakttagelser vid granskningen. Ersättning har också utgått för fristående rådgivning från koncernens eller andra revisionsföretag inom områdena Tax/Law och Corporate Finance samt andra konsulttjänster. Revisionsarvoden till övriga revisionsföretag avser dotterbolag eller intressebolag och joint ventures som inte revideras av koncernens revisionsföretag. Revisorer väljs av årsstämman.

PricewaterhouseCoopers AB (PwC) har varit TeliaSonera AB:s revisionsföretag (koncernrevisorer) sedan den 28 april 2004 och omvaldes på 3 år vid årsstämman 2008.

MSEK	Januari–december	
	2008	2007
PwC		
Revision	46	37
Revisionsnära tjänster	2	6
Skatterådgivning	0	0
Övriga tjänster	1	10
Summa	49	53
Ernst & Young (E&Y)		
Revision, revisionsnära tjänster	–	1
Skatterådgivning	1	1
Övriga tjänster	7	2
Summa	8	4
KPMG		
Revision, revisionsnära tjänster	–	2
Skatterådgivning	5	4
Övriga tjänster	2	2
Summa	7	8
Övriga revisionsföretag		
Revision	2	0
Revisionsnära tjänster, skatterådgivning och övriga tjänster	5	5
Summa	7	5
Totalt	71	70

Därutöver uppgick ersättningar till revisionsföretag aktiverade som transaktionskostnader vid rörelseförvärv och liknande transaktioner totalt till 5 MSEK under 2008 (övriga tjänster utförda av KPMG uppgående till 1 MSEK respektive av Övriga revisionsföretag uppgående till 4 MSEK) och till 3 MSEK under 2007 (övriga tjänster utförda av Övriga revisionsföretag).

Inom ramen för svensk lagstiftning är revisionsutskottet inom styrelsen för TeliaSonera AB bland annat ansvarigt för övervakning av oberoendefrågor avseende TeliaSoneras revisorer. Styrelsen har antagit en policy för förhandsgodkännande av revisionsnära tjänster och tillåta övriga tjänster som tillhandahålls av revisionsföretag.

Not 34 (Koncernen) Rörelseförvärv m m

Asia Holding

Beskrivning av och motiv för förvärvet

TeliaSonera tog den 1 oktober 2008 ytterligare ett steg i genomförandet av sin strategi att expandera på nya tillväxtmarknader genom att förvärva 51 procent av aktier och röster i TeliaSonera Asia Holding B.V. (Asia Holding), vilket äger kontrollposter i:

- Spice Nepal Pvt. Ltd. (80 procent av aktier och röster), den näst största mobiloperatören i Nepal, med omkring 1,6 miljoner abonnemang och en uppskattad marknadsandel om cirka 41 procent per augusti 2008.
- Applifone Co. Ltd. (100 procent av aktier och röster), den fjärde största mobiloperatören i Kambodja med cirka 97 500 abonnemang och en uppskattad marknadsandel om cirka 3 procent per augusti 2008.

Nepal och Kambodja har växande ekonomier. Mobilpenetrationen i Nepal, med 28,4 miljoner invånare, är cirka 13 procent medan mobilpenetrationen i Kambodja, med 14,6 miljoner invånare, är cirka 21 procent. Goodwill förklaras av förväntad tillväxt i antalet abonnemang, en stark marknadsposition i Nepal samt synergier från efterföljande omstrukturering av verksamheterna. Resultatet från verksamheterna i Asia Holding ingår i koncernräkenskaperna från och med den 1 oktober 2008.

Finansiella effekter

De förvärvade verksamheterna påverkade koncernens nettoomsättning och nettoresultat, inklusive koncernmässiga övervärden, på följande sätt.

MSEK	Nettoomsättning	Nettoresultat
1 oktober–31 december 2008	168	16

Nedanstående tabell visar koncernens nettoomsättning, nettoresultat och resultat per aktie pro forma (inklusive koncernmässiga övervärden) som om förvärven hade gjorts per den 1 januari 2008.

MSEK, förutom uppgifter per aktie	Januari–december 2008		TeliaSonera-koncernen pro forma
	TeliaSonera-koncernen	Asia Holding	
Nettoomsättning	103 585	398	103 983
Nettoresultat	21 442	-14	21 428
Nettoresultat före och efter utspädning (SEK)	4,23		4,23

Anskaffningsvärde, goodwill och kassaflödeseffekter

Anskaffningsvärde och goodwill tillkom på följande sätt.

	MSEK
Anskaffningsvärde	
Kontant erlagd köpeskilling	3 328
Direkta transaktionskostnader	54
Summa anskaffningsvärde	3 382
Avgår verkligt värde på förvärvade nettotillgångar (enligt specifikation nedan)	-663
Goodwill (fördelat till affärsområde Eurasien)	2 719

Angivet totalt anskaffningsvärde och angivna verkliga värden har fastställts tillfälligt, då de baseras på preliminära värderingar och är beroende av att vissa sakförhållanden bekräftas. Förvärvsredovisningen kan därför komma att justeras.

Kassaflödeseffekterna var:

	MSEK
Kontant erlagd del av anskaffningsvärdet	3 382
Avgår förvärvade likvida medel	-56
Netto kassautflöde från förvärvet	3 326

Förvärvade tillgångar och övertagna skulder

Redovisade och verkliga värden på förvärvade tillgångar och övertagna skulder fördelade sig på följande sätt.

MSEK	Redovisat värde	Justering till verkligt värde	Verkligt värde
Goodwill	5 227	-5 227	–
Licenser	664	–	664
Samtrafikavtal	881	–	881
Kundrelationer	158	–	158
Mobila nät	427	–	427
Övriga finansiella anläggnings-tillgångar	9	–	9
Lager, fordringar, andra omsättningsstillgångar	108	–	108
Likvida medel	56	–	56
Summa förvärvade tillgångar	7 530	-5 227	2 303
Minoritetsandelar	-18	-637	-655
Uppskjutna skatteskulder	-398	–	-398
Övriga långfristiga skulder	-189	–	-189
Kortfristiga skulder	-398	–	-398
Summa övertagna skulder	-1 003	-637	-1 640
Förvärvade tillgångar, netto	6 527	-5 864	663

Förvärven omfattade inga tillgångar i pågående forsknings- och utvecklingsarbete och inga ansvarsförbindelser. Information om övertagna ställda säkerheter återfinns i avsnittet "Ställda säkerheter" i not 30 "Eventualposter, övriga kontraktsförpliktelser och rättstvister".

Övriga rörelseförvärv under 2008

För ett antal smärre rörelseförvärv under 2008 var anskaffningsvärdet sammantaget 437 MSEK (varav 75 MSEK erlagda före förvärvet) och netto kassautflöde 353 MSEK. Goodwill uppgick totalt till 450 MSEK, varav 335 MSEK allokerades till affärsområde Mobilitetstjänster, 11 MSEK till affärsområde Bredbandstjänster och 104 MSEK till rapportsegmentet Övrig verksamhet. De förvärvade verksamheterna påverkade koncernens nettoomsättning och nettoresultat, inklusive koncernmässiga övervärden, med 348 MSEK respektive -20 MSEK.

Goodwill förklaras av stärkta marknadspositioner. Totalt anskaffningsvärde och verkliga värden har fastställts tillfälligt, då de baseras på preliminära värderingar och är beroende av att vissa sakförhållanden bekräftas. Förvärvsredovisningen kan därför komma att justeras.

Förvärvsanalysen för MCT slutförd

Under tredje kvartalet 2008 slutfördes förvärvsanalysen för MCT Corp., det amerikanska bolaget med aktieinnehav i mobiloperatörer i Uzbekistan, Tadzjikistan och Afghanistan vilket förvärvades i juli 2007. Ett smärre antal justeringar gjordes och nettoeffekten blev att goodwill minskade med 193 MSEK, huvudsakligen beroende på högre nettoskuldssättning och lägre uppskjutna skatteskulder.

Tillkommande transaktion i Azerbajdzjan

Inom ramen för TeliaSoneras verksamhet i Azerbajdzjan utställde TeliaSonera under 2008 en säljoption till den störste minoritetsaktieägaren. Om ett dödsläge avseende bolagsstämmobeslut av avgörande betydelse skulle uppstå gäller det beslut som biträds av TeliaSonera. Under sådana omständigheter ger optionen aktieägaren rätt att till verkligt värde sälja sin 42-procentiga andel till TeliaSonera. TeliaSonera redovisade nuvärdet av det bedömda lösenbeloppet för

optionen som en avsättning (se avsnittet "Villkorad köpeskilling m m" i not 24 "Övriga avsättningar") och tog bort minoritetsandelen, vilket ökade goodwill med 3 608 MSEK. Alla framtida förändringar av det bedömda lösenbeloppet kommer att resultatredovisas, däremot kommer ingen minoritetsandel att redovisas.

Not 35 (Koncernen) Specifikation av aktier och andelar

Interessebolag och joint ventures

Bolag, organisationsnummer, säte	Ägarandel (%)	Antal aktier	Kapitalandel i koncernen		Redovisat värde i resp. moderbolag	
			2008	2007	2008	2007
			MSEK			
Moderbolagets innehav						
Svenska bolag						
Overseas Telecom AB, 556528-9138, Stockholm	65	1 180 575	325	321	198	198
Lokomo Systems AB, 556580-3326, Stockholm	44	734 241	1	1	0	0
Telefos AB, 556523-6865, Stockholm	26	2 560 439	1	0	0	0
SNPAC Swedish Number Portability Administrative Centre AB, 556595-2925, Stockholm	20	400	4	4	1	1
Övriga aktiva, vilande och avyttrade bolag			0	0	0	0
Bolag utanför Sverige						
OAO Telecominvest, S:t Petersburg	26	4 262 165	3 423	2 446	700	700
Övriga aktiva, vilande och avyttrade bolag			0	59	0	75
Summa moderbolaget					899	974
Dotterbolagens innehav						
Svenska bolag						
Svenska UMTS-nät AB, 556606-7996, Stockholm (joint venture)	50	501 000	84	204	500	500
SmartTrust AB, 556179-5161, Stockholm	30	70 991 460	22	0	18	0
Övriga aktiva, vilande och avyttrade bolag			0	0	0	0
Bolag utanför Sverige						
AS Sertifitseerimiskeskus, 10747013, Tallinn	50	16	6	7	6	18
SIA Lattelecom, 00030527, Riga	49	71 581 000	964	876	1 650	1 428
Kiinteistö Oy Pietarsaaren Isokatu 8, 0181832-2, Pietarsaari	48	12 851	3	0	7	8
Turkcell Holding A.S., 430991-378573, Istanbul	47	214 871 670	7 084	6 974	2 136	1 850
Turkcell İletişim Hizmetleri A.S., 304844-252426, Istanbul	13	292 485 209	14 101	12 720	1 371	1 188
OAO MegaFon, 7812014560, Moskva	36	2 207 234	13 492	9 432	470	422
AUCS Communications Services v.o.f., 34097149, Hoofddorp	33	–	21	12	0	0
Johtotieto Oy, 0875145-8, Helsingfors	33	170	3	1	0	0
Operators Clearing House A/S, 18936909, Köpenhamn	33	1 333	7	7	5	5
Voicecom OÜ, 10348566, Tallinn	26	–	1	1	1	1
SCF Huolto Oy, 1892276-7, Loimaa	20	20	1	0	0	0
Övriga aktiva, vilande och avyttrade bolag			0	0	0	0
Summa			39 543	33 065		

Rösträttsandelen i Overseas Telecom AB är 42 procent. OAO Telecominvest äger ytterligare 31 procent av aktierna i OAO MegaFon. Turkcell Holding A.S. äger 51 procent av aktierna i Turkcell İletişim Hizmetleri A.S.

Jämförelseårets värden för moderbolagets innehav i Övriga aktiva, vilande och avyttrade bolag (redovisat värde i koncernen 59 MSEK och i moderbolaget 75 MSEK) avser ComHouse AS, som blev dotterbolag under 2008.

Utomstående bolag

Bolag, organisationsnummer, säte	Ägarandel (%)	Antal aktier	Redovisat/verkligt värde i koncernen		Redovisat värde i resp. moderbolag	
			2008	2007	2008	2007
			MSEK			
Moderbolagets innehav						
Svenska bolag						
Slottsbacken Fund Two KB, 969660-9875, Stockholm	18	–	7	6	7	6
Lindholmen Science Park AB, 556568-6366, Göteborg	10	90	2	0	2	0
Ullna Golf AB, 556042-8095, Österåker	1	3 500	1	1	1	1
Övriga aktiva, vilande och avyttrade bolag			0	1	0	1
Bolag utanför Sverige						
Digital Telecommunications Phils., Inc., 000-449-918-000, Quezon City	9	600 000 000	96	173	96	173
Birdstep Technology ASA, 977037093, Oslo	2	1 722 594	3	22	3	22
Vision Extension L.P., LP180, Saint Helier, Jersey	2	–	1	1	1	1
Övriga aktiva, vilande och avyttrade bolag			0	0	0	0
Summa moderbolaget					110	204
Dotterbolagens innehav						
Svenska bolag						
Övriga aktiva, vilande och avyttrade bolag		0	0	0	0	0
Bolag utanför Sverige						
Telecom Development Company Afghanistan B.V., 34183985, Amsterdam	12	1,225	225	187	225	187
Magma Venture Capital I Annex Fund, L.P., Cayman Islands	7	–	1	–	1	–
Magma Venture Capital I, L.P., Cayman Islands	7	–	24	19	24	19
Oy Merinova Ab, 0778620-2, Vasa	6	800	0	1	0	1
Vierumäki Golf Village Oy, 1927979-3, Helsingfors	5	0	15	10	15	10
Diamondhead Ventures, L.P., 3145188, Menlo Park, CA	4	–	6	5	6	5
Santapark Oy, 1095079-8, Rovaniemi	3	10 000	2	2	2	2
Helsinki Halli Oy, 1016235-3, Helsingfors	1	42	5	4	5	4
Intellect Capital Ventures, L.L.C., 3173982, Los Angeles, CA	0	–	33	13	33	13
Digital Media & Communications II L.P., 3037042, Boston, MA	0	–	7	6	7	6
Asunto Oy Helsingin Oskar, 0881553-8, Helsingfors	0	280	0	1	0	1
Kiinteistö Oy Turun Monitoimihalli, 0816425-3, Åbo	0	1	1	1	1	1
Andelar i andra fastighets- och bostadsbolag, Finland	–	–	28	23	28	23
Andelar i andra lokala telefonbolag, m m, Finland	–	–	5	7	5	7
Övriga aktiva, vilande och avyttrade bolag			0	12	0	12
Summa			462	495		

Jämförelseårets värden för moderbolagets och dotterbolagens innehav i Övriga aktiva, vilande och avyttrade bolag (redovisat värde i koncernen 13 MSEK och i respektive moderbolag 13 MSEK) avser OMX AB och iVision AS, vilka avyttrades under 2008.

Moderbolagets resultaträkningar

MSEK	Not	Januari-december	
		2008	2007
Nettoomsättning	2	16 132	17 809
Produktionskostnader	3	-13 354	-10 725
Bruttoresultat		2 778	7 084
Försäljnings- och marknadsföringskostnader	3	-154	-213
Administrationskostnader	3	-753	-448
Forsknings- och utvecklingskostnader	3	-439	-377
Övriga rörelseintäkter	4	20 606	578
Övriga rörelsekostnader	4	-341	-320
Rörelseresultat		21 697	6 304
Finansiella intäkter och kostnader	7	-3 417	17 541
Resultat efter finansiella poster		18 280	23 845
Bokslutsdispositioner	8	12 037	-2 586
Resultat före skatt		30 317	21 259
Skatter	8	-11	-1 258
Årets resultat		30 306	20 001

Moderbolagets balansräkningar

		31 december	
MSEK	Not	2008	2007
Tillgångar			
Goodwill och övriga immateriella anläggningstillgångar	9	1 257	1 235
Materiella anläggningstillgångar	10	5 090	18 654
Uppskjutna skattefordringar	8	311	235
Övriga finansiella anläggningstillgångar	11	164 194	122 345
Summa anläggningstillgångar		170 852	142 469
Lager	12	6	1
Kundfordringar och övriga kortfristiga fordringar	13	34 038	37 176
Kortfristiga placeringar	14	4 730	1 611
Kassa och bank	14	1 472	1 179
Summa omsättningstillgångar		40 246	39 967
Summa tillgångar		211 098	182 436
Eget kapital och skulder			
<i>Bundet eget kapital</i>			
Aktiekapital		14 369	14 369
Andra fonder		1 858	3 796
<i>Fritt eget kapital</i>			
Balanserade vinstmedel		28 484	24 847
Årets resultat		30 306	20 001
Summa eget kapital		75 017	63 013
Obeskattade reserver	8	8 024	20 061
Avsatt för pensioner och anställningsvillkor	16	551	538
Övriga avsättningar	17	157	406
Summa avsättningar		708	944
<i>Räntebärande skulder</i>			
Långfristiga lån	18	52 629	38 305
Kortfristiga lån	18	70 335	52 695
<i>Ej räntebärande skulder</i>			
Långfristiga skulder	19	620	814
Aktuella skatteskulder		–	752
Kortfristiga avsättningar, leverantörsskulder och övriga kortfristiga skul	20	3 765	5 852
Summa skulder		127 349	98 418
Summa eget kapital och skulder		211 098	182 436
Eventualtillgångar	24	–	–
Ansvarsförbindelser	24	5 489	4 669
Ställda säkerheter	24	–	1

Moderbolagets kassaflödesanalys

MSEK	Not	Januari-december	
		2008	2007
Årets resultat		30 306	20 001
Justeringar för:			
Av- och nedskrivningar		1 756	3 295
Resultat vid avyttring/utrangering av anläggningstillgångar		-21 221	89
Pensioner, övriga avsättningar		-499	-1 173
Finansiella poster		1 357	777
Koncernbidrag och bokslutsdispositioner		-12 037	2 585
Skatter		-1 029	-2 182
Kassaflöde före förändring av rörelsekapital		-1 367	23 392
Ökning (-)/Minskning (+), rörelsefordringar		1 715	903
Ökning (-)/Minskning (+), lager		-5	6
Ökning (+)/Minskning (-), rörelseskulder		-2 062	-559
Förändring av rörelsekapital		-352	350
Kassaflöde från löpande verksamhet		-1 719	23 742
Förvärv av immateriella och materiella anläggningstillgångar		-1 651	-3 074
Aktier och andelar		-3 591	-10 673
Avyttring av anläggningstillgångar m m		–	-228
Lämnade lån och andra investeringar		10 354	-2 912
Gottgörelse från pensionsstiftelse		500	950
Nettoförändring av kortfristiga räntebärande fordringar		118	111
Kassaflöde från investeringsverksamhet		5 730	-15 826
Kassaflöde före finansieringsverksamhet		4 011	7 916
Utdelning till aktieägare		-17 962	-28 290
Erhållna koncernbidrag och utdelningar		2 148	-1 091
Upptagna lån		11 430	16 460
Amorterade lån		-1 231	-777
Nettoförändring av kortfristiga räntebärande skulder		5 016	979
Kassaflöde från finansieringsverksamhet		-599	-12 718
Årets kassaflöde		3 412	-4 803
Likvida medel vid årets början		2 790	7 593
Årets kassaflöde		3 412	-4 803
Likvida medel vid årets slut	14	6 202	2 790
Erhållna räntor		6 091	3 517
Betalda räntor		-9 430	-5 408
Erhållna utdelningar		231	16 841
Betalda skatter		-751	-2 600

Förändringar av moderbolagets eget kapital

MSEK	Not	Aktie- kapital	Reservfond	Uppskriv- ningsfond	Fritt eget kapital	Summa eget kapital
Utgående balans 31 december 2006		14 369	1 855	2 443	52 595	71 262
Avskrivningar på uppskrivna anläggningstillgångar	15	–	–	-502	502	–
Redovisning av finansiella instrument till verkligt värde	15	–	–	–	40	40
<i>Summa intäkter och kostnader som inte redovisas i resultaträkningen</i>		–	–	-502	542	40
Årets resultat		–	–	–	20 001	20 001
<i>Summa resultat för året</i>		–	–	-502	20 543	20 041
Utdelning		–	–	–	-28 290	-28 290
Utgående balans 31 december 2007		14 369	1 855	1 941	44 848	63 013
Avskrivningar på och avyttring av uppskrivna anläggningstillgångar	15	–	–	-1 938	1 938	–
Redovisning av finansiella instrument till verkligt värde	15	–	–	–	-340	-340
<i>Summa intäkter och kostnader som inte redovisas i resultaträkningen</i>		–	–	-1 938	1 598	-340
Årets resultat		–	–	–	30 306	30 306
<i>Summa resultat för året</i>		–	–	-1 938	31 904	29 966
Utdelning		–	–	–	-17 962	-17 962
Utgående balans 31 december 2008		14 369	1 855	3	58 790	75 017

Moderbolagets noter

Not 1 (Moderbolaget) Redovisningsnorm

Allmänt

De finansiella rapporterna för moderbolaget TeliaSonera AB har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen, övrig svensk lagstiftning samt rekommendationen RFR 2.2 "Redovisning för juridiska personer" och andra uttalanden utgivna av Rådet för finansiell rapportering. I enlighet med Rådets uppmaning har TeliaSonera valt att tillämpa RFR 2.2 i förtid. Rekommendationen ska tillämpas av juridiska personer vars värdepapper på balansdagen är noterade på svensk börs eller auktoriserad marknadsplats. I koncernens finansiella rapporter ska sådana företag tillämpa EU:s förordning om inter-

nationella redovisningsnormer medan de fortsatt ska tillämpa årsredovisningslagen vid upprättande av den egna årsredovisningen. RFR 2.2 anger att som huvudregel ska noterade företag tillämpa IFRS och specificerar de undantag och tillägg som föranleds av lagbestämmelser eller av sambandet mellan redovisning och beskattning.

Värderingsgrunder och betydelsefulla redovisningsprinciper

Med nedanstående få undantag tillämpar TeliaSonera AB samma värderingsgrunder och redovisningsprinciper som beskrivs i "Koncernens noter" (not 4).

Post	Not	Redovisningstillämpning
Goodwill	6, 9	Goodwill skrivs av systematiskt över maximalt 5 år.
Koncernbidrag/Obeskattade reserver och bokslutsdispositioner	7, 8	Netto mottagna koncernbidrag redovisas som utdelningar från koncernbolag, medan netto lämnade bidrag redovisas direkt mot eget kapital, efter skatt. Obeskattade reserver och bokslutsdispositioner redovisas brutto exklusive uppskjuten skatteskuld hänförlig till de temporära skillnaderna.
Lånekostnader	7, 9, 10	Lånekostnader direkt hänförliga till inköp, konstruktion eller produktion av en tillgång aktiveras ej som en del av tillgångens anskaffningsvärde.
Andelar i koncernbolag och intressebolag	7, 11	Andelar i koncernbolag och intressebolag redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella nedskrivningar. Erhållna utdelningar resultatredovisas.
Avsatt för pensioner och anställningsvillkor	7, 16	Pensionsskuld och pensionskostnad redovisas i enlighet med FAR SRS redovisningsrekommendation Nr 4 (RedR 4).
Leasingavtal	23	Samtliga leasingavtal redovisas som operationell leasing.

Belopp och datum

Om inget annat sägs anges belopp i miljoner svenska kronor (MSEK) eller annan angiven valuta och avser perioden 1 januari–31 december för resultaträknings- och kassaflödesrelaterade poster respektive den 31 december för balansräkningsrelaterade poster.

Nyligen publicerade redovisningsstandarder

För information av relevans för TeliaSonera AB, se "Koncernens noter" (motsvarande avsnitt i not 1).

Osäkerhet i uppskattningar – kritiska områden

För information av relevans för TeliaSonera AB, se "Koncernens noter" (not 2).

Not 2 (Moderbolaget) Nettoomsättning

Försäljningen baserad på kundens hemvist fördelade sig på följande sätt per ekonomiskt samarbetsområde.

MSEK	Januari–december	
	2008	2007
Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES)	16 129	17 807
<i>varav medlemsstater i Europeiska unionen (EU)</i>	16 119	17 804
<i>varav Sverige</i>	16 051	17 676
Övriga Europa	3	2
Summa	16 132	17 809

Nettoomsättningen fördelade sig på följande produktkategorier.

MSEK	Januari–december	
	2008	2007
Fast telefoni	9 263	9 892
Internet	3 183	3 000
Nätkapacitet	2 204	3 348
Datakommunikation	865	957
Övrigt	617	612
Summa	16 132	17 809

Ingen reklamskatt fakturerades under åren 2008 och 2007.

Not 3 (Moderbolaget) Kostnadsslagsredovisning

Rörelsens kostnader presenteras i resultaträkningen med en klassificering baserad på funktionerna "Produktionskostnader", "Försäljnings- och marknadsföringskostnader", "Administrationskostnader" samt "Forsknings- och utvecklingskostnader". Summan av de funktionsindelade kostnaderna fördelade sig på följande kostnadsslag.

MSEK	Januari–december	
	2008	2007
Varuinköp	31	103
Samtrafik- och roamingkostnader	1 388	1 630
Övriga nätkostnader	7 326	3 345
Förändring i varulager	10	6
Personalkostnader (se även not 26)	2 064	1 419
Hyres- och leasingavgifter	455	493
Konsulttjänster	203	373
It-kostnader	1 509	1 084
Övriga kostnader	0	297
Avskrivningar och nedskrivningar (se även not 6)	1 714	3 013
Summa	14 700	11 763

Not 4 (Moderbolaget) Övriga rörelseintäkter och rörelsekostnader

Övriga rörelseintäkter och rörelsekostnader fördelade sig på följande sätt.

MSEK	Januari–december	
	2008	2007
Övriga rörelseintäkter		
Kapitalvinster	20 483	2
Kursvinster	116	118
Sålda patent, provisioner m m	0	48
Återvunna kundfordringar, upplösta leverantörsskulder	0	372
Erhållna skadestånd	7	38
Summa övriga rörelseintäkter	20 606	578
Övriga rörelsekostnader		
Kapitalförluster	-5	-12
Kursförluster	-90	-91
Omstruktureringsskostnader	-181	-19
Nedskrivningar	-32	-180
Lämnade skadestånd	-33	-18
Summa övriga rörelsekostnader	-341	-320
Resultateffekt, netto	20 265	258
<i>varav netto kursvinster på derivatinstrument som innehas för handel</i>	<i>40</i>	<i>33</i>

Kapitalvinster för 2008 avser tillgångar överförda till dotterbolaget TeliaSonera Skanova Access AB (se även not 10 "Materiella anläggningstillgångar"). I upplösta leverantörsskulder för 2007 ingick 372 MSEK till följd av domstolsutslag medförande sänkningar av vissa historiska samtrafikpriser.

Not 5 (Moderbolaget) Transaktioner med närstående

Allmänt

Vid leverans av tjänster och produkter till respektive från koncernbolag, intressebolag och joint ventures tillämpas sedvanliga affärsmässiga villkor.

Koncernbolag

Försäljningen till koncernbolag var 12 644 MSEK under 2008 och 12 811 MSEK under 2007 medan inköp från koncernbolag uppgick till 7 383 MSEK och 1 221 MSEK för respektive år.

Pensionsstiftelse

Per den 31 december 2008 ägde Telia Pensionsstiftelse 1 393 189 aktier i TeliaSonera AB, motsvarande 0,03 procent av röstetalet. TeliaSonera AB:s andel av stiftelsens tillgångar är 69 procent. Information om transaktioner och balansposter återfinns i not 16 "Avsatt för pensioner och anställningsvillkor".

Åtaganden till förmån för närstående

TeliaSonera har gjort vissa åtaganden till förmån för dotterbolag, intressebolag och joint ventures. Ytterligare information återfinns i not 24 "Eventualposter, övriga kontraktsförpliktelser och rättstvister".

Övriga transaktioner

För beskrivning av vissa övriga transaktioner med närstående hänvisas till "Koncernens noter" (not 10).

Not 6 (Moderbolaget) Avskrivningar och nedskrivningar

Av- och nedskrivningar på immateriella och materiella anläggningstillgångar fördelade sig på följande funktioner.

MSEK, förutom andelar	Januari–december	
	2008	2007
Produktionskostnader	1 645	2 956
Administrationskostnader	69	57
Summa funktioner	1 714	3 013
Övriga rörelsekostnader	32	180
Summa	1 746	3 193
<i>Andel av nettoomsättning (%)</i>	<i>10,8</i>	<i>17,9</i>

Av- och nedskrivningar fördelade sig på följande tillgångsslag.

MSEK	Januari–december	
	2008	2007
Goodwill	23	23
Övriga immateriella tillgångar	384	320
Fasta nät	1 316	2 814
Övriga maskiner och inventarier	23	36
Summa	1 746	3 193

Goodwill skrivs av linjärt över 5 år. För övriga tillämpade avskrivningstider, se "Koncernens noter" (not 11). I den mån skattelagstiftningen tillåter högre avskrivningar redovisas dessa som obeskattade reserver och bokslutsdispositioner (se detta avsnitt i not 8 "Skatter").

Not 7 (Moderbolaget) Finansiella intäkter och kostnader

Finansiella intäkter och kostnader fördelade sig på följande sätt.

MSEK	Januari–december	
	2008	2007
Resultat från andelar i koncernbolag		
Utdelningar m m	231	15 408
Kapitalvinster/-förluster, netto	22	46
Nedskrivningar	-4	–
Koncernbidrag m m, netto	1 031	2 991
Summa	1 280	18 445
Resultat från andelar i intressebolag		
Utdelningar	0	1 432
Kapitalvinster/-förluster, netto	2	83
Nedskrivningar	-12	-113
Summa	-10	1 402
Resultat från övriga finansiella investeringar		
Kapitalvinster/-förluster, netto	1	32
Summa	1	32
Övriga finansiella intäkter		
Räntor från koncernbolag	1 432	976
Övriga ränteintäkter	649	234
Kursvinster	9	4
Summa	2 090	1 214
Övriga finansiella kostnader		
Räntor till koncernbolag	-2 622	-1 921
Övriga räntekostnader	-3 073	-1 567
Kapitalkostnadsandel i årets pensionsavsättning	-31	-24
Kursförluster	-1 052	-40
Summa	-6 778	-3 552
Resultateffekt, netto	-3 417	17 541

I övriga ränteintäkter för 2008 ingår erhållna dröjsmålsräntor om 290 MSEK till följd av domstolsutslag avseende vissa historiska samtrafikpriser. I utdelningar från koncernbolag under 2007 ingick engångstransaktioner om 14 998 MSEK. Beträffande koncernbidrag, se avsnittet "Obeskattade reserver, bokslutsdispositioner och koncernbidrag" i not 8 "Skatter". Beträffande kapitalkostnadsandel i årets pensionsavsättning, se även not 16 "Avsatt för pensioner och anställningsvillkor".

Övriga räntekostnader, netto kursvinster/kursförluster och övriga ränteintäkter hänförliga till säkringsaktiviteter, lånefordringar och upplåning fördelade sig på följande sätt.

MSEK	Januari–december					
	2008	2007	2008	2007	2008	2007
	Övriga räntekostnader		Netto kursvinster/kursförluster		Övriga ränteintäkter	
Derivat för säkring av verkligt värde	-173	-57	2 047	272	–	–
Derivat för kassaflödessäkring	-211	-17	-75	145	–	–
Derivat som innehas för handel	-2	97	3 857	123	–	–
Placeringar som hålls till förfall	–	–	–	–	–	5
Lånefordringar och kundfordringar	–	–	-2 538	–	630	210
Upplåning i säkringsförhållanden avseende verkligt värde	-572	-525	-2 047	-272	–	–
Upplåning och andra finansiella skulder till upplupet anskaffningsvärde	-2 083	-1 061	-2 287	-304	–	–
Övrigt	-32	-4	–	-0	19	19
Summa	-3 073	-1 567	-1 043	-36	649	234

Upplåning till upplupet anskaffningsvärde omfattar såväl poster i säkringsförhållanden avseende kassaflöden som icke säkrade poster.

Not 8 (Moderbolaget) Skatter

Skattekostnad

Resultat före skatt uppgick till 30 317 MSEK under 2008 respektive 21 259 MSEK under 2007. Den redovisade skattekostnaden fördelade sig på följande sätt.

MSEK	Januari–december	
	2008	2007
Skatt redovisad i resultaträkningen		
Aktuell skatt hänförlig till innevarande år	0	-2 539
För hög eller för låg aktuell skatt bokförd under tidigare år	0	2
Uppskjuten skatt hänförlig till eller återförd innevarande år	-11	1 279
Summa skattekostnad redovisad i resultaträkningen	-11	-1 258
Skatt redovisad direkt mot eget kapital		
Uppskjuten skatt	87	-14
Summa skatteintäkt (+)/skattekostnad (-) redovisad direkt mot eget kapital	87	-14

Skillnaden mellan nominell svensk skattesats och effektiv skattesats uppkommer på följande sätt.

Procent	Januari–december	
	2008	2007
Svensk inkomstskattesats	28,0	28,0
För hög eller för låg aktuell skatt bokförd under tidigare år	0,0	0,0
Effekt på uppskjuten skatt av förändrad skattesats	0,0	–
Ej avdragsgilla kostnader	0,3	0,4
Ej skattepliktiga intäkter	-28,3	-22,5
Skattesats enligt resultaträkningen	0,0	5,9
Skatt redovisad direkt mot eget kapital	-0,3	0,1
Effektiv skattesats	-0,3	6,0

Ej skattepliktiga intäkter under 2008 avser huvudsakligen en överföring av tillgångar till dotterbolaget TeliaSonera Skanova Access AB (Skanova Access) vilken gjordes till marknadsvärde i utbyte mot nyemitterade aktier i Skanova Access. Skattemässigt överfördes tillgångarna emellertid till skattemässigt restvärde och ersättningen behandlades som en ej skattepliktig intäkt i TeliaSonera AB. Under 2007 avsåg ej skattepliktiga intäkter i huvudsak utdelningar från koncernbolag och intressebolag. I december 2008 antog den svenska riksdagen förändringar i skattelagstiftningen, bland annat innebärande en sänkning av den svenska bolagsskattesatsen från 28 procent till 26,3 procent från och med den 1 januari 2009. Detta föranledde en omräkning av befintliga uppskjutna skattefordringar och medförde en uppskjuten skattekostnad om 15 MSEK under 2008.

Skattefordringar och skatteskulder

Uppskjutna skattefordringar och skatteskulder förändrades på följande sätt.

MSEK	31 december	
	2008	2007
Uppskjutna skattefordringar		
Ingående redovisat värde	235	307
Förändring över resultaträkningen	-11	-58
Redovisat mot eget kapital	87	-14
Utgående redovisat värde	311	235
Uppskjutna skatteskulder		
Ingående redovisat värde	–	1 337
Förändring över resultaträkningen	–	-1 337
Utgående redovisat värde	–	–

Temporära skillnader i uppskjutna skattefordringar och skatteskulder fördelade sig på följande sätt.

MSEK	31 december	
	2008	2007
Uppskjutna skattefordringar		
Verkligt värde-justeringar avseende övriga finansiella anläggningstillgångar	87	0
Senarelagda kostnader för avsättningar	224	235
Summa uppskjutna skattefordringar	311	235
Summa uppskjutna skatteskulder	–	–
Netto uppskjutna skattefordringar	311	235

Akkumulerade skattemässiga förlustavdrag eller oredovisade uppskjutna skattetilgångar, som skulle ha kunnat utnyttjas under obegränsad tid, fanns ej för åren 2008 och 2007. Moderbolagets oredovisade uppskjutna skatteskuld i obeskattade reserver uppgick för åren 2008 och 2007 till 2 110 MSEK respektive 5 617 MSEK.

Obeskattade reserver, bokslutsdispositioner och koncernbidrag

Obeskattade reserver i balansräkningen fördelar sig på följande sätt.

MSEK	31 december	
	2008	2007
Periodiseringsfonder	5 625	7 281
Akkumulerade överavskrivningar	2 399	12 780
Summa	8 024	20 061

Överavskrivningarna förändrades på följande sätt.

MSEK	31 december			
	2008		2007	
	Immateriella tillgångar	Maskiner	Immateriella tillgångar	Maskiner
Ingående redovisat värde	108	12 672	134	13 083
Upplösningar	35	-10 416	-26	-411
Utgående redovisat värde	143	2 256	108	12 672

Resultatredovisade bokslutsdispositioner utgjordes av:

MSEK	Januari–december	
	2008	2007
Förändring av periodiseringsfonder	1 656	-3 022
Förändring av ackumulerade överavskrivningar	10 381	437
Resultateffekt, netto	12 037	-2 585

Vinstöverföring genom koncernbidrag kan under vissa förutsättningar ske mellan svenska bolag i en koncern. Lämnade bidrag är nor-

malt avdragsgill kostnad för givaren och skattepliktig intäkt för mot-tagaren. Koncernbidragen uppgick till:

MSEK	Januari–december	
	2008	2007
Koncernbidrag, före skatt – netto mottagna (redovisade i resultaträkningen)	1 031	2 991

Not 9 (Moderbolaget) Goodwill och övriga immateriella anläggningstillgångar

Utgående redovisat värde fördelades och förändrades på följande sätt.

MSEK	31 december			
	2008	2007	2008	2007
	Goodwill		Övriga tillgångar	
Ackumulerat anskaffningsvärde	114	114	3 447	3 019
Ackumulerade avskrivningar	-103	-80	-1 665	-1 359
Ackumulerade nedskrivningar	–	–	-536	-459
Redovisat värde	11	34	1 246	1 201
<i>varav pågående arbeten</i>	–	–	415	544
Ingående redovisat värde	34	54	1 201	391
Investeringar och förvärvad verksamhet	–	3	368	1 130
Erhållna bidrag	–	–	-3	–
Omklassificeringar	–	–	64	–
Årets avskrivningar	-23	-23	-306	-185
Årets nedskrivningar	–	–	-78	-135
Utgående redovisat värde	11	34	1 246	1 201

Not 10 (Moderbolaget) Materiella anläggningstillgångar

Totalt utgående redovisat värde fördelades och förändrades på följande sätt.

MSEK	31 december							
	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007
	Byggnader och mark		Maskiner och andra tekniska anläggningar		Inventarier, verktyg och installationer		Summa	
Ackumulerat anskaffningsvärde	442	406	40 750	72 541	695	511	41 887	73 458
Ackumulerade avskrivningar	-197	-173	-35 439	-55 575	-608	-446	-36 244	-56 194
Ackumulerade nedskrivningar	–	–	-551	-546	-5	-5	-556	-551
Ackumulerade uppskrivningar	–	–	3	1 941	–	–	3	1 941
Redovisat värde	245	233	4 763	18 361	82	60	5 090	18 654
<i>varav pågående nyanläggningar</i>	–	–	851	1 260	–	–	851	1 260
Ingående redovisat värde	233	203	18 361	18 704	60	96	18 654	19 003
Investeringar och förvärvad verksamhet	36	58	1 190	2 599	50	48	1 276	2 705
Försäljningar/utrangeringar	–	–	-13 432	-149	0	-41	-13 432	-190
Erhållna bidrag	–	–	-5	–	–	–	-5	–
Omklassificeringar	–	-10	-59	3	-5	-7	-64	-14
Årets avskrivningar	-24	-18	-1 292	-2 796	-23	-36	-1 339	-2 850
Utgående redovisat värde	245	233	4 763	18 361	82	60	5 090	18 654

Byggnader och mark

Inga av moderbolaget ägda fastigheter har åsatts taxeringsvärde.

Maskiner och andra tekniska anläggningar

Maskiner och andra tekniska anläggningar omfattar kopplingssystem och kringutrustning, transmissionssystem samt transmissionsmedia och mediabärare i det svenska fasta nätet. Tillgångar övertogs till bruttobokförda värden från dotterbolag. Överföring av tillgångar till

Övriga immateriella tillgångar övertogs till bruttobokförda värden från dotterbolag.

Summa utgående redovisat värde för övriga immateriella anläggningstillgångar fördelade sig på följande sätt.

MSEK	31 december	
	2008	2007
Aktiverade utvecklingsutgifter	825	597
Licenser, avtal, patent m m	6	60
Pågående arbeten	415	544
Utgående redovisat värde	1 246	1 201

Aktiverade utvecklingsutgifter samt pågående arbeten avser i huvudsak administrativa it-system.

dotterbolaget TeliaSonera Skanova Access AB under 2008 reducerade redovisat värde med netto 13 427 MSEK (ackumulerat anskaffningsvärde 32 952 MSEK, ackumulerade avskrivningar 21 440 MSEK, ackumulerade nedskrivningar 12 MSEK samt ackumulerade uppskrivningar 1 927 MSEK).

Inventarier, verktyg och installationer

Tillgångar övertogs till bruttobokförda värden från dotterbolag.

Not 11 (Moderbolaget) Övriga finansiella anläggningstillgångar

Andelar i intressebolag

Redovisat värde för andelar i intressebolag förändrades på följande sätt.

MSEK	31 december	
	2008	2007
Ingående redovisat värde	974	1 085
Nyemissioner och aktieägartillskott	6	4
Nedskrivningar	-6	-108
Avyttringar	–	-7
Omklassificeringar	-75	–
Utgående redovisat värde	899	974

Andelar i utomstående bolag

Redovisat värde för innehav av andelar i utomstående bolag förändrades på följande sätt.

MSEK	31 december	
	2008	2007
Ingående redovisat värde	204	172
Förvärv	2	27
Förändringar av verkligt värde	-97	5
Utgående redovisat värde	109	204

Övriga finansiella tillgångar

Redovisat värde för övriga finansiella tillgångar förändrades på följande sätt.

MSEK	31 december	
	2008	2007
Ingående redovisat värde	121 167	110 627
Investeringar	38 707	10 059
Försäljningar/utrangeringar	-330	-13
Nedskrivningar	-83	-4
Förändringar av verkligt värde	3 725	498
Utgående redovisat värde	163 186	121 167

Övriga finansiella anläggningstillgångar per klass

Totalt utgående redovisat och verkligt värde fördelade sig på följande sätt.

MSEK	31 december			
	2008		2007	
	Redovisat värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Verkligt värde
Andelar i utomstående bolag som kan säljas	102	102	196	196
Andelar i utomstående bolag som innehas för handel	8	8	8	8
Lånefordringar och kundfordringar till upplupet anskaffningsvärde	1	1	5	5
Ränteswappar betecknade som säkringar av verkligt värde	691	691	39	39
Ränteswappar betecknade som kassaflödessäkringar	–	–	9	9
Valutaränteswappar betecknade som kassaflödessäkringar	462	462	35	35
Ränteswappar och valutaränteswappar som innehas för handel	3 173	3 173	480	480
Delsumma (se Kategorier – Not 21 och Motpartsrisk – Not 22)/Summa verkligt värde	4 437	4 437	772	772
Andelar i koncernbolag	158 858		120 488	
Fordringar hos koncernbolag	–		111	
Andelar i intressebolag	899		974	
Summa övriga finansiella anläggningstillgångar	164 194		122 345	
varav räntebärande	4 436		767	
varav icke räntebärande	159 758		121 578	

Ökningen under 2008 av redovisat värde för andelar i koncernbolag avser i huvudsak ett lämnat kapitaltillskott om 34 000 MSEK i form av apportegendom i utbyte mot nyemitterade aktier i dotterbolaget TeliaSonera Skanova Access AB. För Lånefordringar och kundfordringar, inklusive fordringar hos intressebolag, uppskattas verkligt värde till nuvärdet av framtida kassaflöden diskonterade med användande av marknadsmässiga räntesatser per balansdagen. För Lånefordringar och kundfordringar per den 31 december 2008 motsvarade avtalsenliga kassaflöden följande förväntade förfallostruktur.

Förväntade förfall	2010–2013	Senare år	Summa
MSEK			
Lånefordringar och kundfordringar	–	1	1

Ytterligare upplysningar om finansiella instrument indelade i kategorier samt om exponering för motpartsrisker återfinns i not 21 "Finansiella tillgångar och skulder per kategori" respektive i avsnittet "Hantering av motpartsrisker" i not 22 "Finansiell riskhantering". Andelar i koncernbolag specificeras i not 28 "Specifikation av aktier och ande-

lar", medan uppgifter om intressebolag och andra värdepappersinnehav återfinns i "Koncernens noter" (not 35). Sedvanliga affärsmässiga villkor tillämpas för fordringar hos koncernbolag.

Not 12 (Moderbolaget) Lager

Inga avdrag för inkurans erfordrades för åren 2008 respektive 2007. Redovisat värde avser förnödenheter och uppgick till 6 MSEK och 1 MSEK för respektive år.

Not 13 (Moderbolaget) Kundfordringar och övriga kortfristiga fordringar

Redovisat värde för kundfordringar och övriga kortfristiga fordringar fördelar sig på följande sätt.

MSEK	31 december	
	2008	2007
Kundfordringar		
Fakturerade fordringar	889	1 809
Reserv för osäkra fordringar	-200	-209
Summa kundfordringar till upplupet anskaffningsvärde	689	1 600
Valutaswappar och valutaterminer som innehas för handel	1 072	141
Fordringar hos intressebolag till upplupet anskaffningsvärde	3	4
Lånefordringar och kundfordringar till upplupet anskaffningsvärde	81	145
Delsumma (se Kategorier – Not 21 och Motpartsrisik – Not 22)	1 845	1 890
Fordringar hos koncernbolag	31 827	34 688
varav koncernkontofordringar	27 104	26 339
varav kundfordringar m m	4 723	8 349
Övriga kortfristiga fordringar	213	453
Förutbetalda kostnader	153	145
Summa kundfordringar och övriga kortfristiga fordringar	34 038	37 176
varav räntebärande	27 282	26 635
varav icke räntebärande	6 756	10 541

Redovisat värde för Kundfordringar samt Lånefordringar och kundfordringar motsvarar verkligt värde då diskonteringseffekten är oväsentlig. För Kundfordringar respektive Lånefordringar och andra kundfordringar (inklusive fordringar hos intressebolag) var per balansdagen koncentrationen av kreditrisker per geografiskt område och per kundsegment som följer.

Geografiskt område	31 december 2008
MSEK	
Sverige	766
Övriga länder	7
Summa redovisat värde	773

Kundsegment	31 december 2008
MSEK	
Andra operatörer	576
Övriga kunder	197
Summa redovisat värde	773

Ytterligare upplysningar om finansiella instrument indelade i kategorier samt om exponering för motpartsrisiker återfinns i not 21 "Finansiella tillgångar och skulder per kategori" respektive i avsnittet "Hantering av motpartsrisiker" i not 22 "Finansiell riskhantering". Sedvanliga affärsmässiga villkor tillämpas för fordringar hos koncernbolag.

Per balansdagen hade Kundfordringar samt Lånefordringar och andra kundfordringar (inklusive fordringar hos intressebolag) följande åldersfördelning.

MSEK	31 december 2008	
	Kundfordringar	Lånefordringar och andra kundfordringar
Ej förfallna	297	16
Förfallna ej nedskrivna fordringar		
Mindre än 30 dagar	145	–
30 – 180 dagar	4	–
Mer än 180 dagar	243	68
Summa förfallna ej nedskrivna fordringar	392	68
Summa redovisat värde	689	84

För fordringar som per balansdagen var förfallna avsattes ingen reserv då det inte skett någon väsentlig förändring i kreditvärdighet och beloppen fortfarande bedömdes kunna återvinnas. TeliaSonera AB innehar inga väsentliga säkerheter för dessa fordringar. Fordringar förfallna mer än 180 dagar avsåg i huvudsak avräkningar med andra operatörer avseende trafik transiterad genom TeliaSoneras fasta nät. Se även "Koncernens noter" (avsnittet "Hantering av motpartsrisiker" i not 28) för information om hur motpartsrisiker i kundfordringar motverkas.

Nedskrivna kundfordringar (kundförluster) uppgick totalt till 34 MSEK under 2008 och till 23 MSEK under 2007, medan inga kundfordringar återvanns under dessa år. Reserven för osäkra fordringar förändrades som följer.

MSEK	31 december	
	2008	2007
Ingående redovisat värde	209	181
Avsättningar för osäkra fordringar	34	72
Återförda avsättningar	-43	-44
Utgående redovisat värde	200	209

Not 14 (Moderbolaget) Kortfristiga placeringar, likvida medel

Kortfristiga placeringar

Inga av moderbolagets kortfristiga placeringar per den 31 december 2008 eller 2007 hade löptider överstigande 3 månader.

Likvida medel

Kortfristiga placeringar med löptider t o m 3 månader definieras tillsammans med balansposten Kassa och bank som Likvida medel, vilka uppgick till:

MSEK	31 december	
	2008	2007
Kortfristiga placeringar med löptid t o m 3 månader	4 730	1 611
varav bankcertifikat som hålls till förfall	–	1 189
varav bankdepositioner till upplupet anskaffningsvärde	4 730	422
Kassa och bank	1 472	1 179
Summa (se Kategorier – Not 21 och Motpartsrisik – Not 22)	6 202	2 790

Redovisade värden anses motsvara verkliga värden då risken för värdeförändringar är oväsentlig. Ytterligare upplysningar om finansiella instrument indelade i kategorier samt om exponering för motpartsrisiker återfinns i not 21 "Finansiella tillgångar och skulder per kategori" respektive i avsnittet "Hantering av motpartsrisiker" i not 22 "Finansiell riskhantering". Information om spärrade bankmedel åter-

finns i not 24 "Eventualposter, övriga kontraktsförpliktelser och rättstvister".

Not 15 (Moderbolaget) Eget kapital

Aktiekapital och egna aktier

Se "Koncernens noter" (motsvarande avsnitt i not 21).

Uppskrivningsfond

Uppskrivningsfonden förändrades på följande sätt.

MSEK	31 december	
	2008	2007
Ingående redovisat värde	1 941	2 443
Avyttring av tillgångar till dotterbolaget TeliaSonera Skanova Access AB	-1 927	–
Avskrivningar	-11	-502
Utgående redovisat värde	3	1 941

Fond för verkligt värde

Fonden för verkligt värde förändrades på följande sätt.

MSEK	31 december			
	2008		2007	
	Värdepapper	Derivat-instrument	Värdepapper	Derivat-instrument
Ingående redovisat värde	129	0	124	-35
Nettoförändring i verkligt värde	-98	-348	5	-13
Överfört till räntekostnader i resultaträkningen	–	18	–	62
Skatteeffekt	–	87	–	-14
Utgående redovisat värde	31	-243	129	0

Ingen överföring föranledde justering av anskaffningsvärden.

Not 16 (Moderbolaget) Avsatt för pensioner och anställningsvillkor

Pensionsförpliktelser och pensionskostnader

Det stora flertalet anställda i TeliaSonera AB omfattas av en för-månsbestämd pensionsplan (ITP-Tele), vilket innebär att den anställda garanteras en pension motsvarande en viss procentuell andel av lönen. Pensionsplanen omfattar i huvudsak ålderspension, sjukpension och familjepension. Den 1 januari 2007 infördes en ny premiebestämd pensionsplan (ITP1). Denna pensionsplan omfattar samtliga anställda födda 1979 eller senare.

Befintliga pensionsutfästelser som TeliaSonera AB övertog vid bolagiseringen den 1 juli 1993 och moderbolagets övriga pensionsutfästelser tryggs genom Telia Pensionsstiftelse. Vissa anställningsvillkor, huvudsakligen en avtalad rättighet för vissa personalkategorier att gå i pension vid 55, 60 eller 63 års ålder, säkerställs genom en beskattad reserv i balansräkningen.

Värdet av pensionsutfästelserna beräknas årligen, per balansdagen, på försäkringstekniska grunder.

MSEK	31 december	
	2008	2007
Ingående balans, pensionsförpliktelser som omfattas av stiftelsetillgångar	10 281	10 404
Ingående balans, pensionsförpliktelser som ej omfattas av stiftelsetillgångar	538	555
Ingående balans, summa pensionsförpliktelser	10 819	10 959
Pensioner intjänade under året	122	109
Räntekostnader, fribrevsuppräknings	447	448
Utbetalning av pensioner	-816	-849
Avyttrad verksamhet	-69	–
Annan förändring av kapitalvärdet	47	-1
Förtida avgångspensioner	52	153
Utgående balans, pensionsförpliktelser som omfattas av stiftelsetillgångar	10 051	10 281
Utgående balans, pensionsförpliktelser som ej omfattas av stiftelsetillgångar	551	538
Utgående balans, summa pensionsförpliktelser	10 602	10 819
<i>varav FPG/PRI-pensioner</i>	<i>6 025</i>	<i>5 985</i>

Under 2008 medförde förlängda livslängdsantaganden modifieringar av de försäkringstekniska beräkningarna, vilket ökade nuvärdet av pensionsförpliktelserna, vilket emellertid mer än motverkades av ett sänkt schablonpåslag för beräkning av ITP-planens konsolideringsreserv.

Förvaltningstillgångarnas verkliga värde förändrades på följande sätt.

MSEK	31 december	
	2008	2007
Ingående balans, förvaltningstillgångar	11 797	12 335
Årets avkastning	-835	412
Avyttrad verksamhet	-69	–
Gottgörelse från pensionsstiftelse	-500	-950
Utgående balans, förvaltningstillgångar	10 393	11 797
<i>Årets avkastning på förvaltningstillgångar (%)</i>	<i>-7,1</i>	<i>3,3</i>

Förvaltningstillgångarnas fördelning på balansdagen var:

Tillgångsslag	31 december			
	2008		2007	
	MSEK	Procent	MSEK	Procent
Räntebärande värdepapper, likvida medel	7 158	68,9	7 622	64,6
Aktier och övriga investeringar	3 235	31,1	4 175	35,4
Summa	10 393	100,0	11 797	100,0
<i>varav aktier i TeliaSonera AB</i>	<i>37</i>	<i>0,4</i>	<i>41</i>	<i>0,3</i>

Avsättningar för pensioner redovisades i balansräkningen enligt nedan.

MSEK	31 december	
	2008	2007
Pensionsförpliktelser	10 602	10 819
Förvaltningstillgångar	-10 393	-11 797
Övervärde på förvaltningstillgångar	342	1 516
Avsatt för pensioner och anställningsvillkor	551	538

Redovisade pensionskostnader (pensionsintäkter) framkom på följande sätt.

MSEK	Januari–december	
	2008	2007
Pensioner intjänade under året	122	109
Räntekostnader, fribrevsuppräkningskostnad	447	448
Avgår räntekostnader redovisade som finansiell kostnad	-31	-24
Årets avkastning på förvaltningstillgångar	835	-412
Annan förändring av kapitalvärdet	-22	-1
Förtida avgångspensioner	52	153
Kostnad för pensionering i egen regi	1 403	273
Försäkringspremier, administrationskostnader m m	81	62
Ändrade bedömningar	4	-19
Löne- och avkastningsskatt på pensionskostnader	69	–
Avgår förtida avgångspensioner (inklusive pensionspremier och löneskatt) redovisade som omstrukturingskostnader	-73	-189
Årets pensionskostnad	1 484	127
Minskning (-)/Ökning (+) av överskott i förvaltningstillgångar	-1 105	-415
Redovisad pensionskostnad (+)/pensionsintäkt (-)	379	-288
varav pensionspremier betalda till ITP-planen	28	33

Not 17 (Moderbolaget) Övriga avsättningar

Övriga avsättningar förändrades på följande sätt.

MSEK	31 december 2008					
	Löneskatt på framtida pensionsutbetalningar	Omstrukturings-avsättningar	Garanti-avsättningar	Rätts-tvister	Försäkrings-avsättningar	Summa
Ingående redovisat värde	60	47	78	240	55	480
varav finansiella skulder till upplupet anskaffningsvärde	–	–	78	–	–	78
Årets avsättningar	3	224	3	–	–	230
lanspråktaga avsättningar	–	-53	-41	–	-4	-98
Återförda avsättningar	–	-45	-28	–	–	-73
Omklassificeringar	–	-73	–	–	–	-73
Tids- och ränteeffekter	–	-2	-0	–	–	-2
Utgående redovisat värde	63	98	12	240	51	464
varav långfristig del	63	35	8	–	51	157
varav kortfristig del	–	63	4	240	–	307
varav finansiella skulder till upplupet anskaffningsvärde (se Kategorier – Not 21)	–	–	12	–	–	12

Avsättningar diskonteras till nuvärde vilket motsvarar verkligt värde. Se vidare not 21 "Finansiella tillgångar och skulder per kategori" för ytterligare upplysningar om finansiella instrument indelade i kategorier. För de finansiella skulderna motsvarade avtalsenliga odiskonterade kassaflöden per den 31 december 2008 följande förväntade förfallostruktur.

Förväntade förfall	2011– Senare				Redovisat värde
MSEK	2009	2010	2011	år Summa	
Finansiella skulder	4	4	–	7	15

Omstrukturingsavsättningar avser främst kostnader för övertalig personal relaterade till de omställningsprogram i den svenska verksamheten som lanserades av ledningen under 2005 och 2008. Återstående avsättning per den 31 december 2008 förväntas bli fullt utnyttjad fram till 2012. I garantiavsättningar ingår även avsättningar för rättstvister samt andra avsättningar avseende försäljning och nedläggning av koncernbolag och intressebolag.

Väsentliga försäkringstekniska antaganden

Vid värdering av gjorda utfästelser och beräkning av pensionskostnader tillämpas de försäkringstekniska grunder som fastställts av FPG/PRI respektive Finansinspektionen.

Det mest väsentliga beräkningsantagandet är diskonteringsräntan vilken som ett sammanvägt medelvärde för de olika pensionsplanerna och i förekommande fall netto efter beräknad avkastningsskatt var 3,0 procent under 2008 respektive 3,2 procent under 2007. Förpliktelserna beräknades utifrån gällande lönenivåer per den 31 december 2008 respektive 2007.

Fördelning av förvaltningstillgångar

Se "Koncernens noter" (motsvarande avsnitt i not 23).

Framtida tillskott och pensionsutbetalningar

Den 31 december 2008 översteg det verkliga värdet på förvaltnings-tillgångarna nuvärdet av TeliaSonera AB:s pensionsförpliktelser. Såvida inte det verkliga värdet på förvaltningstillgångarna under 2009 skulle komma att understiga nuvärdet av pensionsförpliktelserna har TeliaSonera AB inte för avsikt att tillskjuta några medel till pensionsstiftelsen.

Pensionsutbetalningar avseende TeliaSonera AB:s förmånsbestämda pensionsplaner förväntas uppgå till 780 MSEK under 2009.

Avsättningarna motsvarar nuvärdet av de belopp som enligt ledningens bästa bedömning erfordras för att reglera skulderna. Beloppen kan komma att variera beroende på förändringar i faktiska pensionsutbetalningar, i det faktiska antalet månader en anställd stannar kvar i omställning, i skatte- och annan lagstiftning, och i faktiskt utfall av förhandlingar med leasegivare, underleverantörer och andra externa motparter liksom när i tiden sådana förändringar inträffar.

Not 18 (Moderbolaget) Långfristiga och kortfristiga lån

Marknadsfinansieringsprogram

Information om TeliaSonera AB:s marknadsfinansieringsprogram återfinns i "Koncernens noter" (motsvarande avsnitt i not 22).

Upplåning och räntor

Långfristiga och kortfristiga lån fördelade sig på följande sätt.

MSEK	31 december			
	2008		2007	
	Redovisat värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Verkligt värde
Långfristiga lån				
Marknadsfinansiering	49 834	51 723	38 034	38 294
varav till upplupet anskaffningsvärde	33 211	35 100	24 178	24 438
varav i säkringsförhållanden avseende verkligt värde	16 623	16 623	13 856	13 856
Övrig upplåning till upplupet anskaffningsvärde	2 400	2 400	6	6
Ränteswappar till verkligt värde	375	375	188	188
varav betecknade som säkringsinstrument	288	288	188	188
varav som innehas för handel	87	87	–	–
Valutaränteswappar till verkligt värde	20	20	77	77
varav betecknade som säkringsinstrument	20	20	–	–
varav som innehas för handel	–	–	77	77
Summa långfristiga lån (se Kategorier – Not 21)	52 629	54 518	38 305	38 565
Kortfristiga lån				
Marknadsfinansiering	7 323	7 333	1 444	1 440
varav till upplupet anskaffningsvärde	7 323	7 333	1 444	1 440
Övrig upplåning till upplupet anskaffningsvärde	1 419	1 419	777	775
Delsumma (se Kategorier – Not 21)/Summa verkligt värde	8 742	8 752	2 221	2 215
Lån från koncernbolag	61 593		50 474	
varav koncernkontoskulder	27 105		26 339	
varav övriga lån	34 488		24 135	
Summa kortfristiga lån	70 335		52 695	

Beviljat, i sin helhet outnyttjat, belopp på checkräkningskredit uppgick till 1 067 MSEK och 1 053 MSEK för åren 2008 respektive 2007.

Ytterligare upplysningar om finansiella instrument indelade i kategorier återfinns i not 21 "Finansiella tillgångar och skulder per kategori" och information om förfallotidpunkter och likviditetsrisker i avsnittet "Hantering av likviditetsrisker" i not 22 "Finansiell riskhantering". Se "Koncernens noter" (motsvarande avsnitt i not 22) för information om swapporföljen och genomsnittliga räntesatser för utestående upplåning. Sedvanliga affärsmässiga villkor tillämpas för lån från koncernbolag.

Not 19 (Moderbolaget) Långfristiga skulder

Redovisat värde för långfristiga skulder fördelade sig på följande sätt.

MSEK	31 december	
	2008	2007
Skulder till koncernbolag	38	160
Förutbetalda avtal om bredbandsutbyggnad	573	654
Övriga skulder	9	–
Summa långfristiga skulder	620	814

Av skulderna för åren 2008 och 2007 förföll 573 MSEK respektive 233 MSEK till betalning senare än 5 år efter balansdagen.

Not 20 (Moderbolaget) Kortfristiga avsättningar, leverantörsskulder och övriga kortfristiga skulder

Redovisat värde för kortfristiga avsättningar, leverantörsskulder och övriga kortfristiga skulder fördelade sig på följande sätt.

MSEK	31 december	
	2008	2007
Leverantörsskulder till upplupet anskaffningsvärde	1 223	2 069
Valutaswappar, valutaterminer och valutaoptioner som innehas för handel	338	1
Kortfristiga skulder till intressebolag till upplupet anskaffningsvärde	31	38
Kortfristiga skulder till upplupet anskaffningsvärde	762	934
Delsumma (se Kategorier – Not 21)	2 354	3 042
Skulder till koncernbolag	680	1,499
Övriga kortfristiga skulder	244	451
Förutbetalda intäkter	487	860
Summa kortfristiga avsättningar, leverantörsskulder och övriga kortfristiga skulder	3 765	5 852

Redovisat värde för Leverantörsskulder och Kortfristiga skulder motsvarar verkligt värde då diskonteringseffekten är oväsentlig. Kvarstående tid till avtalsenligt förfall är i huvudsak mindre än 3 månader. Ytterligare upplysningar om finansiella instrument indelade i kategorier samt om likviditetsrisker återfinns i not 21 "Finansiella tillgångar och skulder per kategori" respektive i avsnittet "Hantering av likviditetsrisker" i not 22 "Finansiell riskhantering".

Kortfristiga skulder omfattar i huvudsak upplupna skulder till leverantörer samt upplupna samtrafik- och roamingavgifter, medan Övriga kortfristiga skulder huvudsakligen omfattar mervärdesskatt, förskott från kunder samt upplupna lönekostnader och arbetsgivaravgifter. Förutbetalda intäkter avser främst nätkapacitetsavgifter. Sedvanliga affärsmässiga villkor tillämpas för handel med koncernbolag.

Not 21 (Moderbolaget) Finansiella tillgångar och skulder per kategori

Tabellen nedan visar redovisade värden för olika klasser av finansiella tillgångar och skulder indelade i kategorier. Finansiella tillgångar och skulder avseende koncernbolag ingår ej. Exkluderade är också andelar i intressebolag som behandlas i not 11 "Övriga finansiella anläggningstillgångar" samt pensionsåtaganden som behandlas i not 16 "Avsatt för pensioner och anställningsvillkor".

MSEK	Not	31 december	
		2008	2007
Finansiella tillgångar			
Derivat betecknade som säkringsinstrument	11	1 153	83
Finansiella tillgångar till verkligt värde via resultaträkningen			
Derivat ej betecknade som säkringsinstrument	11, 13	4 245	621
Investeringar som innehas för handel	11	8	8
Investeringar som hålls till förfall	14	–	1 189
Lånefordringar och kundfordringar	11, 13, 14	6 976	3 355
Finansiella tillgångar som kan säljas	11	102	196
Summa finansiella tillgångar per kategori		12 484	5 452
Finansiella skulder			
Derivat betecknade som säkringsinstrument	18	308	188
Finansiella skulder till verkligt värde via resultaträkningen			
Derivat ej betecknade som säkringsinstrument	18, 20	425	78
Upplåning i säkringsförhållanden avseende verkligt värde	18	16 623	13 856
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	17, 18, 20	46 381	29 524
Summa finansiella skulder per kategori		63 737	43 646

Förväntade förfall MSEK	2009	2010	2011	2012	2013	Senare år	Summa
Marknadsfinansiering	4 592	8 949	6 129	8 433	7 646	25 990	61 739
Övrig upplåning	6 264	121	1 576	519	377	–	8 857
Valutaränte- och ränteswappar							
Skulder	1 507	3 625	2 442	6 156	4 470	8 794	26 994
Fordringar	-1 678	-4 165	-2 656	-7 254	-5 201	-10 538	-31 492
Valutaswappar och valutaterminer							
Skulder	36 528	–	–	–	–	–	36 528
Fordringar	-36 386	–	–	–	–	–	-36 386
Summa, netto	10 827	8 530	7 491	7 854	7 292	24 246	66 240

Ytterligare information om hantering av likviditetsrisker av relevans för TeliaSonera AB återfinns i "Koncernens noter" (motsvarande avsnitt i not 28).

Not 22 (Moderbolaget) Finansiell riskhantering

Allmänt

Allmän information om finansiell riskhantering av relevans för TeliaSonera AB återfinns i "Koncernens noter" (not 28).

Hantering av motpartsrisker

TeliaSonera AB:s exponering för motpartsrisk härrör från motpartens oförmåga att betala, med en maximal exponering motsvarande det redovisade värdet av följande finansiella instrument (specificerat i respektive not och exklusive fordringar hos koncernbolag).

MSEK	Not	31 december	
		2008	2007
Övriga finansiella anläggningstillgångar	11	4 437	772
Kundfordringar och övriga kortfristiga fordringar	13	1 845	1 890
Kortfristiga placeringar, likvida medel	14	6 202	2 790
Summa		12 484	5 452

Ytterligare information om hantering av motpartsrisker av relevans för TeliaSonera AB återfinns i "Koncernens noter" (motsvarande avsnitt i not 28).

Hantering av likviditetsrisker

Avtalsenliga odiskonterade kassaflöden per den 31 december 2008 för räntebärande upplåning och icke räntebärande valutaderivat motsvarade nedanstående förväntade förfallostruktur, inklusive uppskattade räntebetalningar. Belopp som förfaller inom 12 månader motsvarar de redovisade värdena då diskonteringseffekten är oväsentlig. Motsvarande information om icke räntebärande skulder återfinns i not 20 "Kortfristiga avsättningar, leverantörsskulder och övriga kortfristiga skulder".

Not 23 (Moderbolaget) Operationella leasingavtal

TeliaSonera AB förhyr främst lokaler och mark. Förhyrning sker i huvudsak från utomstående. Villkoren för hyresavtalen är marknads-
mässiga vad avser såväl priser som avtalslängd. Vidareuthyrning
förekommer ej.

Framtida minimileaseavgifter enligt icke uppsägningsbara opera-
tionella avtal gällande den 31 december 2008 och där förpliktelsen
överstiger ett år uppgick till:

Förväntade förfall MSEK	2009	2010	2011	2012	2013	Senare år	Sum- ma
Framtida minimi- leaseavgifter	402	359	164	90	79	57	1 151

Totalt erlagda hyror och leasingavgifter var 455 MSEK respektive
493 MSEK för åren 2008 och 2007.

Not 24 (Moderbolaget) Eventualposter, övriga kontrakts- förpliktelser och rättstvister

Eventualtillgångar, ställda säkerheter och ansvarsförbin- delser

Per balansdagen hade TeliaSonera inga eventualtillgångar, medan
ansvarsförbindelser rapporterade som eventalförpliktelser och
ställda säkerheter fördelade sig på följande sätt.

MSEK	31 december	
	2008	2007
Ansvarsförbindelser		
Borgens- och ansvarsförbindelser till förmån för dotterbolag	3 336	2 686
Kreditgaranti till förmån för Svenska UMTS-nät AB	2 021	1 838
Övriga kredit- och fullgörandegarantier m m	–	13
Garantier för pensionsförpliktelser	132	132
Summa ansvarsförbindelser	5 489	4 669
Ställda säkerheter	–	1

Vissa lånearrangemang begränsar möjligheten att avyttra eller pant-
sätta vissa tillgångar. Upplysningar om regler avseende "change of
control" i några av TeliaSonera AB:s senast tecknade avtal om finan-
sieringsprogram återfinns i "Koncernens noter" (motsvarande avsnitt i
not 30).

För samtliga ansvarsförbindelser, med undantag för kreditgarantin
till förmån för det indirekt hälftenägda Svenska UMTS-nät AB (joint
venture), avser angivna värden de maximala framtida belopp som
TeliaSonera AB eventuellt skulle kunna tvingas att betala enligt
respektive förbindelse. Upplysningar om kreditgarantin till förmån för
Svenska UMTS-nät återfinns i "Koncernens noter" (motsvarande
avsnitt i not 30).

I ansvarsförbindelser till förmån för dotterbolag ingår 2 030 MSEK
(178 MEUR) avseende Xfera Móviles S.A. och bestående av Telia-
Soneras andel av en motförbindelse uppgående till 135 MEUR avse-
ende av Xfera utställda garantier att uppfylla de licensvillkor som är
förknippade med bolagets UMTS-licens samt av en motförbindelse
om 43 MEUR avseende betalning till en tidigare aktieägare i det fall
en rättstvist rörande Xferas frekvensomfångsavgift för 2001 utfaller
fördelaktigt. I ansvarsförbindelser till förmån för dotterbolag ingår
också 646 MSEK avseende svenska pensionsförpliktelser samt
314 MSEK avseende den danska 3G-licensen.

Utöver ovan angivna ansvarsförbindelser förekommer, som ett led
i koncernens normala affärsverksamhet, att moderbolaget lämnar
garantier för fullgörandet av dotterbolags olika avtalsenliga åttagan-

den. Per balansdagen fanns ingen indikation på att lämnade kon-
traktsgarantier kommer att medföra någon utbetalning.

Övriga oredovisade kontraktsförpliktelser

Moderbolagets oredovisade avtalsbundna förpliktelser per den 31
december 2008 avseende framtida förvärv (eller motsvarande) av
anläggningstillgångar motsvarade följande förväntade förfallostruktur.

Förväntade förfall MSEK	2009	Senare år	Summa
Övriga immateriella anläggningstill- gångar	31	–	31
Materiella anläggningstillgångar	240	–	240
Summa	271	–	271

Åtaganden avseende materiella anläggningstillgångar avser fortsatt
utbyggnad av transmissionskapaciteten i det svenska fastnätet.

Rättsliga och administrativa tvister

För ytterligare information med relevans för TeliaSonera AB, se
motsvarande avsnitt i "Koncernens noter" (not 30).

Not 25 (Moderbolaget) Kassaflödesinformation

Icke-kontanta transaktioner

Under 2008 lämnades ett kapitaltillskott om 34 000 MSEK i form av
apportegendom i utbyte mot nyemitterade aktier i dotterbolaget
TeliaSonera Skanova Access AB (information om denna icke-
kontanta överföring av tillgångar återfinns också i not 10 "Materiella
anläggningstillgångar", avsnittet "Maskiner och andra tekniska an-
läggningar"). Under 2008 och 2007 konverterades fordringar på
dotterbolag om 25 MSEK respektive 4 MSEK till eget kapital i bola-
gen.

Not 26 (Moderbolaget) Personal

Antalet anställda minskade till 2 160 per den 31 december 2008
(2 565 vid utgången av 2007), huvudsakligen till följd av verksam-
hetsöverföring till dotterbolaget TeliaSonera Skanova Access AB.
Medelantalet anställda var:

	Januari–december			
	2008		2007	
Land	Totalt (antal)	varav män (%)	Totalt (antal)	varav män (%)
Sverige	2 117	68,4	2 501	69,2
Summa	2 117	68,4	2 501	69,2

Ledande befattningshavare fördelar sig könsmässigt på följande sätt.
Med ledande befattningshavare avses samtliga styrelseledamöter,
verkställande och vice verkställande direktören samt de övriga 6
medlemmar (2007: 5 medlemmar) av Leadership Team som är an-
ställda i moderbolaget.

	31 december			
	2008		2007	
Procent	Styrelsen	Övriga ledande befattnings- havare	Styrelsen	Övriga ledande befattnings- havare
Kvinnor	40,0	25,0	40,0	14,3
Män	60,0	75,0	60,0	85,7
Summa	100,0	100,0	100,0	100,0

Sjukfrånvaron, mätt i procent av ordinarie arbetstid exklusive tjänstledighet och semester, fördelade sig på följande sätt.

Procent	Januari–december	
	2008	2007
Total sjukfrånvaro	2,1	2,6
Långtidssjukfrånvaro (frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer)	1,0	1,5
Total sjukfrånvaro för män	1,6	2,0
Total sjukfrånvaro för kvinnor	3,2	3,8
Total sjukfrånvaro, anställda 29 år gamla eller yngre	1,9	1,1
Total sjukfrånvaro, anställda 30-49 år gamla	2,0	2,2
Total sjukfrånvaro, anställda 50 år gamla eller äldre	2,3	3,0

Totala personalkostnader fördelades på kostnadsslag på följande sätt.

MSEK	Januari–december	
	2008	2007
Löner och andra ersättningar	1 215	1 218
Sociala kostnader		
Arbetsgivaravgifter	398	403
Pensionskostnader	379	-288
Summa sociala kostnader	777	115
Övriga personalkostnader	72	86
Summa personalkostnader per kostnadsslag	2 064	1 419

Löner och andra ersättningar fördelade mellan ledande befattningshavare och övriga anställda uppgick till:

MSEK	Januari–december			
	2008		2007	
Land	Ledande befattningshavare (varav rörlig ersättning)	Övriga anställda	Ledande befattningshavare (varav rörlig ersättning)	Övriga anställda
Sverige	41 (9)	1 174	58 (7)	1 160
Summa	41 (9)	1 174	58 (7)	1 160

Ledande befattningshavare omfattar styrelsens ledamöter och i förekommande fall tidigare styrelseledamöter (men exkluderar arbetstagarrepresentanter), verkställande och vice verkställande direktören och i förekommande fall tidigare innehavare av dessa poster samt övriga 6 medlemmar (2007: 5 medlemmar) av Leadership Team anställda i moderbolaget.

Pensionskostnader respektive utestående pensionsförpliktelser för ledande befattningshavare framgår nedan. Det finns inga avtal om pensionsförmåner för externa styrelseledamöter.

MSEK	Januari–december eller 31 december	
	2008	2007
Pensionskostnader	15	18
Utestående pensionsförpliktelser	168	184

Se vidare avsnittet "Ersättningar till ledande befattningshavare på koncernnivå" i "Koncernens noter" (not 32).

Not 27 (Moderbolaget) Revisionsarvoden och revisionstjänster

Följande ersättningar har utgått. Kompletterande upplysningar återfinns i "Koncernens noter" (not 33).

MSEK	Januari–december	
	2008	2007
PricewaterhouseCoopers AB (PwC)		
Revision	9	9
Revisionsnära tjänster	0	1
Skatterådgivning, övriga tjänster	0	1
Summa	9	11
Ernst & Young AB (E&Y)		
Skatterådgivning, övriga tjänster	4	1
Summa	4	1
KPMG Bohlins AB (KPMG)		
Skatterådgivning, övriga tjänster	5	6
Summa	5	6
Övriga revisionsföretag		
Skatterådgivning, övriga tjänster	3	4
Summa	3	4
Totalt	21	22

Under 2008 och 2007 aktiverades inga ersättningar till revisionsföretag som transaktionskostnader vid företagsaffärer och liknande transaktioner.

Not 28 (Moderbolaget)

Specifikation av aktier och andelar

Dotterbolag, organisationsnummer, säte	Ägarandel (%)	Antal aktier	Redovisat värde (MSEK)	
			2008	2007
Svenska bolag				
TeliaSonera Skanova Access AB, 556446-3734, Stockholm	100	21 255 000	34 003	3
Telia Nättjänster Norden AB, 556459-3076, Stockholm	100	10 000	5 557	5 557
Baltic Tele AB, 556454-0085, Stockholm	100	100 000	3 096	3 096
TeliaSonera Sverige AB, 556430-0142, Stockholm	100	3 000 000	2 898	2 898
Amber Mobile Teleholding AB, 556554-7774, Stockholm	100	1 000	2 806	2 806
TeliaSonera Mobile Networks AB, 556025-7932, Nacka	100	550 000	2 698	2 683
Telia International AB, 556352-1284, Stockholm	100	20 000	1 722	1 722
Telia Fastigheter Telaris AB, 556343-6434, Stockholm	100	50 000 000	731	731
Cygate Group AB (publ), 556364-0084, Solna	100	532 724 280	681	681
Telia International Holdings AB, 556572-1486, Stockholm	100	1 000	508	508
TeliaSonera International Carrier AB, 556583-2226, Stockholm	100	1 000 000	453	453
TeliaSonera Finans AB, 556404-6661, Stockholm	100	1 000	229	229
TeliaSonera Försäkring AB, 516401-8490, Stockholm	100	1 000 000	200	200
TeliaSonera Sverige Net Fastigheter AB, 556368-4801, Stockholm	100	5 000	169	169
IKT II Holding AB, 556635-7306, Stockholm	100	1 822 791	120	120
Sonera Sverige AB, 556476-3133, Stockholm	100	52 000	75	75
Telia Electronic Commerce AB, 556228-8976, Stockholm	100	27 500	45	45
Sense Communications AB, 556582-8968, Stockholm	100	250 000	34	34
Sergel Kreditjänster AB, 556264-8310, Stockholm	100	5 000	8	8
Telia InfoMedia Interactive AB, 556138-5781, Stockholm	100	250 000	8	8
Telia International Management AB, 556595-2917, Stockholm	100	1 000	5	5
TeliaSonera Asset Finance AB, 556599-4729, Stockholm	100	1 000	3	3
TeliaSonera Network Sales AB, 556458-0040, Stockholm	100	10 000	3	3
Telia Norge Holding AB, 556591-9759, Stockholm	100	1 000	0	0
Övriga aktiva, vilande och avyttrade bolag			0	304

Dotterbolag, organisationsnummer, säte	Ägarandel (%)	Antal aktier	Redovisat värde (MSEK)	
			2008	2007
Bolag utanför Sverige				
TeliaSonera Finland Oyj, 1475607-9, Helsingfors	100	1 417 360 375	75 448	71 184
Sergel Oy, 1571416-1, Helsingfors	100	267 966 000	277	277
TeliaSonera International Carrier Finland Oy, 1649304-9, Helsingfors	100	100	37	37
Telia NetCom Holding AS, 954393232, Oslo	100	100	4 596	4 596
NextGenTel AS, 981649141, Bergen	100	3 750 000 000	2 335	2 335
TeliaSonera Chess Holding AS, 980107760, Bergen	100	160 959 656	2 315	2 315
ComHouse AS, 988755656, Larvik	100	181 700 000	239	–
Telia Norge AS, 975961176, Oslo	100	2 000	189	189
TeliaSonera International Carrier Norway AS, 981946685, Oslo	100	32 666	80	80
TeliaSonera Danmark A/S, 18530740, Köpenhamn	100	14 500	6 835	6 835
Amber Teleholding A/S, 20758694, Köpenhamn	100	1 000	3 048	3 048
debitel Danmark A/S, 19670996, Albertslund	100	200 000 000	1 344	1 344
TeliaSonera International Carrier Denmark A/S, 24210413, Köpenhamn	100	1 000	172	172
UAB Sergel, 125026242, Vilnius	100	1 500	4	–
SIA Telia Latvija, 000305757, Riga	100	328 300	123	13
TeliaSonera International Carrier Latvia SIA, 000325135, Riga	100	205 190	13	13
Latvijas Mobilais Telefons SIA, 000305093, Riga	24,5	140 679	2	2
SIA Sergel, 010318318, Riga	100	1 000	1	–
Xfera Móviles S.A., A82528548, Madrid	76,6	517 025 247	2 523	2 523
TeliaSonera Telekomünikasyon Hizmetleri L.S., 381395, Istanbul	99	79 133	10	–
TeliaSonera International Carrier Germany GmbH, HRB50081, Frankfurt am Main	100	–	1 329	1 329
TeliaSonera International Carrier France S.A.S., B421204793, Paris	100	2 700 000	681	681
TeliaSonera International Carrier Switzerland AG, 2171000547-8, Zürich	100	1 000	54	54
TeliaSonera International Carrier Netherlands B.V., 34128048, Amsterdam	100	910	60	60
TeliaSonera International Carrier Belgium S.A., 469422293, Bryssel	100	50 620	20	20
TeliaSonera International Carrier Italy S.p.A, 07893960018, Turin	100	530 211	17	17
ZAO TeliaSonera International Carrier Russia, 102780919732, Moskva	100	220 807 825	200	200
TeliaSonera International Carrier Poland Sp. z o.o., KRS00000186, Warszawa	100	52 500	63	63
TeliaSonera International Carrier Czech Republic a.s., 26207842, Prag	100	20 000	182	182
TeliaSonera International Carrier Slovakia, s.r.o., 36709913, Bratislava	100	–	7	0
TeliaSonera International Carrier Hungaria Távközlési Kft., 01-09-688192, Budapest	100	–	32	15
TeliaSonera International Carrier Bulgaria EOOD, 175215740, Sofia	100	40 050	19	–
TeliaSonera International Carrier Romania S.R.L., 20974985, Bukarest	100	20 001	10	0
TeliaSonera International Carrier Telekomünikasyon L.S., 609188-556770, Istanbul	100	55 919	8	0
TeliaSonera International Carrier, Inc., 541837195, Herndon, VA	100	100	530	530
TeliaSonera International Carrier Singapore Pte. Ltd, 200005728N, Singapore	100	1 200 002	1	5
Telia Swedtel (Philippines), Inc., AS095-003695, Manila	100	124 995	2	2
Övriga aktiva, vilande och avyttrade bolag			0	26
Summa			158 858	120 488

I samtliga bolag överensstämmer kapitalandel med rösträttsandel förutom i Xfera Móviles S.A. där TeliaSonera i kraft av ett aktieägar-avtal kontrollerar 80 procent av röstetalet.

Telia Danmark är en filial till Telia Nätjänster Norden AB. Telia Norge Holding AB och Telia NetCom Holding AS äger tillsammans samtliga aktier i NetCom AS. Baltic Tele AB äger 60 procent av aktierna i AS Eesti Telekom och Amber Teleholding A/S 60 procent av aktierna i TEO LT, AB (63 procent av röstetalet med beaktande av bolagets innehav av egna aktier). Amber Mobile Teleholding AB äger samtliga aktier i UAB Omnitel. Ytterligare 24,5 procent av aktierna i Latvijas Mobilais Telefons SIA ägs av ett dotterbolag. TeliaSonera har styrelsemajoritet i Latvijas Mobilais Telefons. Resterande aktier i TeliaSonera Telekomünikasyon Hizmetleri L.S. ägs av TeliaSonera

Finland Oyj som också indirekt kontrollerar Fintur Holdings B.V. och TeliaSonera UTA Holding B.V.

Under 2008 blev det tidigare intressebolaget ComHouse AS dotterbolag, medan innehavet i TeliaSonera Telekomünikasyon Hizmetleri L.S. överfördes från ett dotterbolag. Övriga aktiva och vilande bolag disponerar ej över koncernmässiga tillgångar av väsentligt värde. Innehavet av Övriga svenska och utländska bolag för jämförelseåret (304 MSEK respektive 26 MSEK) avser de under 2008 likviderade IKT I Holding AB, Infonet Svenska AB, Telia Holding Personal AB och Telefons II B.V.

Förutom ovan nämnda bolag äger TeliaSonera AB indirekt ett antal rörelsedrivande och vilande dotterdotterbolag.

Förslag till vinstdisposition

Till årsstämman förfogande står:

	SEK
Balanserade vinstmedel	28 483 266 524
Årets resultat	30 306 233 346
Summa	58 789 499 870

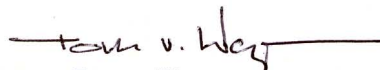
Styrelsen och verkställande direktören försäkrar att koncernredovisningen har upprättats i enlighet med internationella redovisningsstandarder IFRS sådana de antagits av EU och ger en rättvisande bild av koncernens ställning och resultat. Årsredovisningen har upprättats i enlighet med god redovisningssed och ger en rättvisande bild av moderbolagets ställning och resultat.

Styrelsen föreslår att beloppet disponeras på följande sätt:

	SEK
Ordinarie utdelning om 1,80 SEK per aktie till ägarna	8 082 822 983
I ny räkning överförs	50 706 676 887
Summa	58 789 499 870

Förvaltningsberättelsen för koncernen och moderbolaget ger en rättvisande översikt över utvecklingen av koncernens och moderbolagets verksamhet, ställning och resultat samt beskriver väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som moderbolaget och de företag som ingår i koncernen står inför.

Stockholm den 9 mars 2009

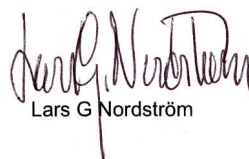

Tom von Weymar
Ordförande

Agneta Ahlström

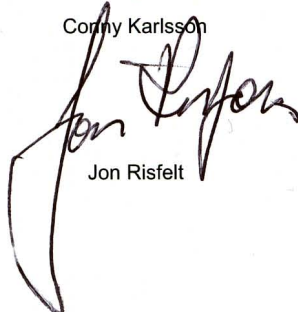

Majja-Liisa Friman

Elof Isaksson

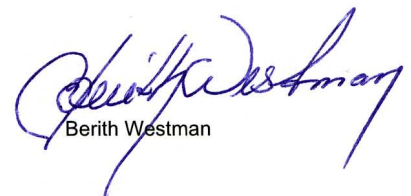

Conny Karlsson

Lars G Nordström

Timo Peltola

Jon Risfelt

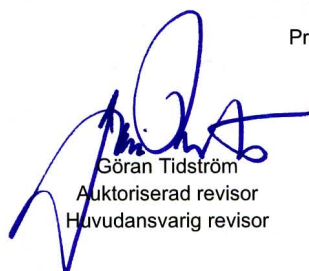

Caroline Sundewall

Berith Westman

Lars Nyberg
VD och koncernchef

Vår revisionsberättelse har avgivits den 11 mars 2009

PricewaterhouseCoopers AB

Göran Tidström
Auktoriserad revisor
Huvudansvarig revisor

Håkan Malmström
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till årsstämman i TeliaSonera AB (publ)

Org.nr 556103-4249

Vi har granskat årsredovisningen, koncernredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning i TeliaSonera AB (publ) för år 2008. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår i den tryckta versionen av detta dokument på sidorna 29-107. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen och för att årsredovisningslagen tillämpas vid upprättandet av årsredovisningen samt för att internationella redovisningsstandarder IFRS sådana de antagits av EU och årsredovisningslagen tillämpas vid upprättandet av koncernredovisningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen, koncernredovisningen och förvaltningen på grundval av vår revision.

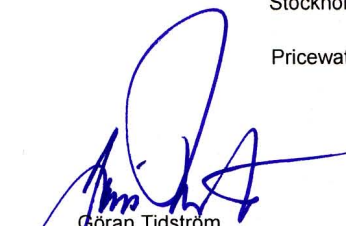
Revisionen har utförts i enlighet med god revisionssed i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att med hög men inte absolut säkerhet försäkra oss om att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens och verkställande direktörens tillämpning av dem samt att bedöma de betydelsefulla uppskattningar som styrelsen och verkställande direktören gjort när de upprättat årsredovisningen och koncernredovisningen samt att utvärdera den samlade informationen i årsredovisningen och koncernredovisningen. Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningsskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en rättvisande bild av bolagets resultat och ställning i enlighet med god redovisningssed i Sverige. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med internationella redovisningsstandarder IFRS sådana de antagits av EU och årsredovisningslagen och ger en rättvisande bild av koncernens resultat och ställning. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

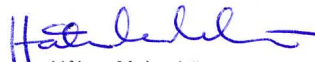
Vi tillstyrker att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och för koncernen, disponerar vinsten i moderbolaget enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 11 mars 2009

PricewaterhouseCoopers AB

Göran Tidström
Auktoriserad revisor
Huvudansvarig revisor

Håkan Malmström
Auktoriserad revisor

Tio år i sammandrag – finansiell information

TeliaSonera-koncernen Finansiell information (IFRS)	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Resultaträkningar (MSEK)										
Nettoomsättning	103 585	96 344	91 060	87 661	81 937	82 425	59 483	57 196	54 064	52 121
Rörelseresultat	28 648	26 155	25 489	17 549	18 793	14 710	-10 895	5 460	12 006	5 946
Resultat efter finansiella poster	26 411	25 251	25 226	17 019	17 448	13 899	-11 616	4 808	11 717	5 980
Nettoresultat	21 442	20 298	19 283	13 694	14 264	10 049	-7 997	1 891	10 270	4 226
varav hänförligt till moderbolagets aktieägare	19 011	17 674	16 987	11 697	12 964	9 080	-8 067	1 869	10 278	4 222
EBITDA före engångsposter	32 954	31 021	32 266	29 411	30 196	30 700	15 692	12 915	13 087	14 059
EBITDA	31 658	30 333	31 113	27 508	30 841	32 035	9 421	13 299	21 425	12 875
Av- och nedskrivningar	12 106	11 875	11 203	13 188	15 596	17 707	20 844	13 975	8 222	7 652
Balansräkningar (MSEK)										
Goodwill och övriga immateriella anläggningstillgångar	100 968	83 909	74 172	74 367	69 534	61 820	68 106	26 816	25 198	2 146
Materiella anläggningstillgångar	61 946	52 602	48 195	48 201	47 212	49 161	56 172	47 314	43 807	33 318
Finansiella anläggningstillgångar	62 265	48 633	41 826	40 526	35 353	42 061	48 534	20 784	22 335	18 023
Anläggningstillgångar som innehas för försäljning och omsättningstillgångar	39 107	31 558	35 199	40 681	39 873	37 018	33 844	33 277	31 375	23 117
<i>Summa tillgångar</i>	<i>264 286</i>	<i>216 702</i>	<i>199 392</i>	<i>203 775</i>	<i>191 972</i>	<i>190 060</i>	<i>206 656</i>	<i>128 191</i>	<i>122 715</i>	<i>76 604</i>
Summa eget kapital	141 448	127 057	127 717	135 694	128 067	115 834	113 949	60 089	56 308	33 103
varav hänförligt till moderbolagets aktieägare	130 387	117 274	119 217	127 049	121 133	112 393	108 829	59 885	55 988	32 893
Avsättningar	24 594	16 748	15 471	15 564	13 402	15 297	18 406	13 107	11 351	10 488
Räntebärande skulder	65 799	43 579	27 729	26 735	24 675	30 554	44 732	29 124	34 042	16 057
Ej räntebärande skulder	32 445	29 318	28 475	25 782	25 828	28 375	29 569	25 871	21 014	16 956
<i>Summa eget kapital och skulder</i>	<i>264 286</i>	<i>216 702</i>	<i>199 392</i>	<i>203 775</i>	<i>191 972</i>	<i>190 060</i>	<i>206 656</i>	<i>128 191</i>	<i>122 715</i>	<i>76 604</i>
Sysselsatt kapital	199 186	153 090	127 195	146 712	147 132	142 235	157 035	90 971	92 374	50 936
Operativt kapital	178 017	140 925	110 163	125 299	126 198	120 006	137 113	70 150	75 042	39 160
Nettoläneskuld	48 614	34 155	14 892	7 879	6 580	17 648	38 075	20 004	32 512	14 280
Räntebärande nettoskuld	44 652	31 830	10 736	5 320	3 741	8 847	25 034	10 661	20 235	7 527
Kassaflöden (MSEK)										
Kassaflöde från löpande verksamhet	27 086	26 529	27 501	26 990	24 403	26 443	12 449	10 416	10 152	10 715
Kassaflöde från investeringsverksamhet	-19 634	-15 705	-13 084	-12 236	-7 991	-3 443	-5 553	3 632	-37 121	-10 701
Kassaflöde före finansieringsverksamhet	7 452	10 824	14 417	14 754	16 412	23 000	6 896	14 048	-26 969	14
Kassaflöde från finansieringsverksamhet	-4 359	-14 726	-19 382	-15 653	-11 102	-16 412	-10 344	-6 608	26 818	1 005
Årets kassaflöde	3 093	-3 902	-4 965	-899	5 310	6 588	-3 448	7 440	-151	1 019
Fritt kassaflöde	11 328	13 004	16 596	15 594	14 118	17 351	3 877	-6 506	-5 845	2 828
Investeringar (MSEK)										
CAPEX	15 795	13 531	11 101	11 583	10 331	9 267	14 345	17 713	16 580	7 701
Förvärv och övriga investeringar	9 060	7 171	3 951	2 732	9 099	2 851	40 093	3 022	31 162	4 444
<i>Summa investeringar</i>	<i>24 855</i>	<i>20 702</i>	<i>15 052</i>	<i>14 315</i>	<i>19 430</i>	<i>12 118</i>	<i>54 438</i>	<i>20 735</i>	<i>47 742</i>	<i>12 145</i>
Nyckeltal										
EBITDA-marginal (%)	31,8	32,2	35,4	33,6	36,9	37,2	26,4	22,6	24,2	27,0
Rörelsemarginal (%)	27,7	27,1	28,0	20,0	22,9	17,8	-18,3	9,5	22,2	11,4
Vinstmarginal (%)	20,7	21,1	21,2	15,6	17,4	12,2	-13,4	3,3	19,0	8,1
Av- och nedskrivningar i % av nettoomsättning	11,7	12,3	12,3	15,0	19,0	21,5	35,0	24,4	15,2	14,7
CAPEX i % av nettoomsättning	15,2	14,0	12,2	13,2	12,6	11,2	24,1	31,0	30,7	14,8
Totalkapitalets omsättningshastighet (ggr)	0,43	0,46	0,45	0,44	0,43	0,42	0,36	0,46	0,54	0,72
Sysselsatt kapitals omsättningshastighet (ggr)	0,59	0,69	0,67	0,60	0,57	0,55	0,48	0,62	0,75	1,10
Räntabilitet på totalt kapital (%)	12,7	13,1	13,2	9,4	10,5	8,7	-5,7	5,7	13,6	9,4
Räntabilitet på sysselsatt kapital (%)	17,3	19,4	19,5	12,6	13,9	11,6	-7,7	7,8	18,9	14,4
Räntabilitet på eget kapital (%)	17,2	18,6	17,2	10,3	11,6	8,5	-9,7	3,3	23,9	14,2
Soliditet (%)	50,5	50,3	49,9	58,9	63,8	58,5	54,2	46,4	44,7	41,3
Skuldsättningsgrad (%)	36,5	31,3	15,0	6,6	5,4	15,9	34,0	33,6	59,3	45,1
Räntetäckningsgrad (ggr)	7,6	14,2	18,1	11,7	7,6	5,1	-4,7	3,0	7,3	8,5
Självfinansieringsgrad (ggr)	1,09	1,28	1,83	1,89	1,26	2,18	0,23	0,50	0,21	0,88
Aktiedata										
Antal utestående aktier (miljoner)										
– vid periodens utgång	4 490,5	4 490,5	4 490,5	4 490,5	4 675,2	4 675,2	4 605,8	3 001,2	3 001,2	8,8
– genomsnitt, före utspädning ¹	4 490,5	4 490,5	4 490,5	4 574,0	4 675,2	4 667,6	3 124,3	3 001,2	2 932,8	2 851,2
– genomsnitt, efter utspädning ¹	4 490,5	4 490,5	4 490,5	4 574,0	4 675,2	4 668,4	3 125,3	3 001,2	2 932,8	2 851,2
Resultat per aktie före och efter utspädning (SEK)	4,23	3,94	3,78	2,56	2,77	1,95	-2,58	0,62	3,50	1,48
Kontant utdelning per aktie (SEK) ^{2, 3}	1,80	4,00	6,30	3,50	1,20	1,00	0,40	0,20	0,50	0,52
Kontant utdelning totalt (MSEK) ^{2, 3}	8 083	17 962	28 290	15 717	5 610	4 675	1 870	600	1 501	1 470
Utdelningsandel (%)	42,5	101,6	166,5	136,9	43,3	51,4	n/a	32,1	14,3	34,8
Eget kapital per aktie (SEK)	29,04	26,12	26,55	28,29	25,91	24,04	23,63	19,95	18,66	11,54

¹ Justerat för 324:1 aktiesplit 2000.² För 2008 enligt styrelsens förslag.³ För 2007, 2006 och 2005 inklusive extra utdelningar om 2,20 SEK per aktie (totalt 9 879 MSEK), 4,50 SEK per aktie (totalt 20 207 MSEK) respektive 2,25 SEK per aktie (totalt 10 104 MSEK).

Tio år i sammandrag – operativ information

TeliaSonera-koncernen										
Operativ information	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Mobilitetstjänster										
Abonnemang totalt (1 000-tal)	15 900	14 501	13 434	13 000	11 545	9 519	9 202	4 936	4 519	2 841
<i>varav Sverige</i>										
Mobil telefoni, abonnemang totalt (1 000-tal)	5 334	4 807	4 603	4 387	4 243	3 838	3 604	3 439	3 257	2 638
Mobil telefoni, GSM/UMTS totalt (1 000-tal)	5 334	4 807	4 489	4 267	4 117	3 706	3 467	3 295	3 076	2 348
Mobil telefoni, NMT totalt (1 000-tal)	–	–	114	120	126	132	137	144	181	290
Mobil telefoni, avgående trafik (Mmin)	7 849	6 635	5 335	4 456	3 814	3 313	3 201	3 016	2 591	2 089
Mobil telefoni, inkommande trafik (Mmin)	3 815	3 474	3 058	2 750	2 573	2 400	2 272	2 067	1 766	1 416
Mobil telefoni, trafik per kund och månad (min)	191	178	157	139	131	128	131	127	123	121
Mobil telefoni, churn totalt (%)	14	15	17	15	11	13	n/a	n/a	n/a	n/a
Mobil telefoni, ARPU (SEK)	189	194	204	213	227	252	262	285	308	332
<i>varav Finland</i>										
Mobil telefoni, abonnemang totalt (1 000-tal)	2 676	2 449	2 407	2 507	2 297	2 428	2 790	239	149	33
Mobil telefoni, avgående trafik (Mmin)	5 618	5 473	5 936	5 642	4 820	4 743	n/a	n/a	n/a	n/a
Mobil telefoni, inkommande trafik (Mmin)	2 911	2 656	2 554	2 405	2 147	2 090	n/a	n/a	n/a	n/a
Mobil telefoni, trafik per abonnemang och månad (min)	276	284	285	277	253	232	n/a	n/a	n/a	n/a
Mobil telefoni, churn totalt (%)	17	16	19	24	28	17	n/a	n/a	n/a	n/a
Mobil telefoni, ARPU (EUR)	26	29	29	30	38	38	n/a	n/a	n/a	n/a
<i>varav Norge</i>										
Mobil telefoni, abonnemang totalt (1 000-tal)	1 581	1 577	1 641	1 651	1 308	1 195	1 089	970	850	–
Mobil telefoni, trafik per abonnemang och månad (min)	247	236	218	192	175	164	156	133	130	–
Mobil telefoni, ARPU (NOK)	330	348	352	333	339	342	330	310	308	–
<i>varav Danmark</i>										
Mobil telefoni, abonnemang totalt (1 000-tal)	1 493	1 449	1 123	1 154	1 115	472	421	288	263	170
<i>varav Baltikum</i>										
Mobil telefoni, abonnemang, Litauen (1 000-tal)	2 012	2 012	2 074	1 889	1 338	1 052	851	–	–	–
Mobil telefoni, abonnemang, Lettland (1 000-tal)	1 056	1 015	803	735	649	534	447	–	–	–
Mobil telefoni, abonnemang, Estland (1 000-tal)	778	765	759	677	595	–	–	–	–	–
<i>varav Spanien</i>										
Mobil telefoni, abonnemang (1 000-tal)	970	427	24	–	–	–	–	–	–	–
Bredbandstjänster										
Bredband, abonnemang totalt (1 000-tal)	2 434	2 326	1 990	1 430	1 029	678	495	255	59	14
Fast telefoni, abonnemang totalt (1 000-tal)	5 806	6 218	6 497	7 064	8 312	8 087	8 296	6 585	6 621	6 519
<i>varav Sverige</i>										
Bredband, abonnemang (1 000-tal)	1 122	1 061	915	711	526	394	317	194	27	2
Fast telefoni, abonnemang totalt (1 000-tal)	4 000	4 295	4 586	5 036	6 115	6 283	6 415	6 585	6 621	6 519
<i>varav Finland</i>										
Bredband, abonnemang (1 000-tal)	478	473	412	350	243	150	82	–	–	–
Fast telefoni, abonnemang totalt (1 000-tal)	420	497	580	647	740	804	722	–	–	–
<i>varav Norge</i>										
Bredband, abonnemang (1 000-tal)	176	177	172	–	–	–	–	–	–	–
<i>varav Danmark</i>										
Bredband, abonnemang (1 000-tal)	184	187	162	151	126	104	81	58	30	11
Kabel-tv, abonnemang (1 000-tal)	210	210	210	204	201	195	188	179	175	170
Fast telefoni, prefix- och avtalskunder (1 000-tal)	226	251	165	195	212	172	223	n/a	n/a	n/a
<i>varav Baltikum</i>										
Bredband, abonnemang, Litauen (1 000-tal)	298	259	181	105	50	25	11	–	–	–
Fast telefoni, abonnemang, Litauen (1 000-tal)	769	789	785	798	819	828	936	–	–	–
Bredband, abonnemang, Estland (1 000-tal)	176	163	141	107	77	–	–	–	–	–
Fast telefoni, abonnemang, Estland (1 000-tal)	391	386	381	388	426	–	–	–	–	–
Eurasien										
Mobil telefoni, abonnemang totalt (1 000-tal)	18 416	12 147	7 352	6 146	3 866	2 385	1 614	–	–	–
Mobil telefoni, abonnemang, Kazakstan (1 000-tal)	7 083	6 017	3 539	3 320	1 795	990	615	–	–	–
Mobil telefoni, abonnemang, Azerbajdzjan (1 000-tal)	3 471	3 029	2 333	1 741	1 291	912	669	–	–	–
Mobil telefoni, abonnemang, Uzbekistan (1 000-tal)	2 683	690	–	–	–	–	–	–	–	–
Mobil telefoni, abonnemang, Tadzjikistan (1 000-tal)	1 154	611	–	–	–	–	–	–	–	–
Mobil telefoni, abonnemang, Georgien (1 000-tal)	1 582	1 296	1 032	715	481	307	198	–	–	–
Mobil telefoni, abonnemang, Moldavien (1 000-tal)	550	504	448	370	299	176	132	–	–	–
Mobil telefoni, abonnemang, Nepal (1 000-tal)	1 749	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Mobil telefoni, abonnemang, Kambodja (1 000-tal)	144	–	–	–	–	–	–	–	–	–

Operativ information	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Personal										
Antal anställda den 31 december	32 171	31 292	28 528	28 175	29 082	26 694	29 173	17 149	29 868	30 643
Medelantal anställda under året	30 037	28 561	26 969	27 403	25 381	26 188	17 277	24 979	30 307	29 546
varav i Sverige	10 152	10 002	10 427	11 061	10 948	11 321	12 593	20 922	25 383	25 414
varav i Finland	5 258	5 697	5 936	6 369	6 750	6 408	1 142	775	999	662
varav i övriga länder	14 627	12 862	10 606	9 973	7 683	8 459	3 542	3 282	3 925	3 470
varav kvinnor	13 251	12 571	12 164	11 934	11 427	10 936	7 546	9 196	11 521	11 268
varav män	16 786	15 990	14 805	15 469	13 954	15 252	9 731	15 783	18 786	18 278
Löner och ersättningar (MSEK)	11 011	9 632	8 918	9 023	8 674	8 460	6 732	8 852	9 543	9 184
Arbetsgivaravgifter (MSEK)	2 134	1 971	1 903	1 970	1 902	1 950	1 804	2 614	3 055	2 895
Löner och arbetsgivaravgifter i % av rörelsekostnader	16,0	14,8	15,2	15,5	16,4	14,9	14,9	19,4	25,5	26,2
Nettoomsättning per anställd (kSEK)	3 449	3 373	3 376	3 199	3 228	3 147	3 443	2 290	1 784	1 764
Rörelseresultat per anställd (kSEK)	954	916	945	640	740	562	-631	219	396	201
Förändring av arbetsproduktivitet (%)	7,8	7,1	11,2	8,3	10,8	-4,9	53,5	31,9	8,3	17,9
Nettoresultat per anställd (kSEK)	714	711	715	500	511	347	-467	75	339	143

Definitioner

Begrepp och nyckeltal

EBITDA

En förkortning av "Earnings Before Interest, Tax, Depreciation and Amortization". Rörelseresultat före av- och nedskrivningar samt före resultat från intressebolag.

Engångsposter

Engångsposter utgörs av kapitalvinster/-förluster, kostnader för avveckling av verksamhet och för övertalig personal samt ej aktiverade kostnader i samband med samgåendet med Sonera under 2002. Som engångsposter redovisas, med verkan från 1 januari 2003, kapitalvinster/-förluster, nedskrivningar, omstruktureringsprogram och liknande endast om de per enskild transaktion uppgår till mer än 100 MSEK. Tidigare perioder har ej omräknats.

Justerat eget kapital

Redovisat eget kapital (exklusive minoritetsandelar) minskat med (föreslagen) utdelning. För moderbolaget även inklusive obeskattade reserver netto efter skatt.

Sysselsatt kapital

Balansomslutningen minskad med ej räntebärande skulder och avsättningar samt med (föreslagen) utdelning.

Operativt kapital

Ej räntebärande tillgångar minskade med ej räntebärande skulder, inklusive (föreslagen) utdelning, och ej räntebärande avsättningar.

Segmenttillgångar och segmentkulder (Operativt segmentkapital)

Som Operativt kapital, men tillgångar respektive skulder exkluderar poster avseende uppskjuten och aktuell skatt, var till skulder även exkluderar (föreslagen) utdelning.

Räntebärande nettoskuld

Räntebärande skulder och avsättningar minskade med räntebärande tillgångar med andelar i intressebolag återlagda.

Nettolåneskuld

Räntebärande skulder minskade med derivat vilka redovisas som finansiella tillgångar och säkrar lång- och kortfristiga lån samt minskade med kortfristiga placeringar respektive kassa och bank.

Fritt kassaflöde

Kassaflöde från löpande verksamhet minskat med förvärv av immateriella och materiella anläggningstillgångar (betald CAPEX).

CAPEX

En förkortning av "Capital Expenditure". Investeringar i immateriella och materiella anläggningstillgångar exklusive goodwill och andra övervärden samt åtaganden för återställning.

Förvärv och övriga investeringar

Investeringar i goodwill och andra övervärden, aktier och andelar samt åtaganden för återställning.

EBITDA-marginal

EBITDA före engångsposter uttryckt i procent av nettoomsättning.

Rörelsemarginal (EBIT-marginal)

Rörelseresultat uttryckt i procent av nettoomsättning.

Vinstmarginal

Nettoreultat (inklusive minoritetsandelar) uttryckt i procent av nettoomsättning.

Totalkapitalets omsättningshastighet

Nettoomsättning dividerad med genomsnittlig balansomslutning.

Sysselsatt kapitals omsättningshastighet

Nettoomsättning dividerad med genomsnittligt sysselsatt kapital.

Räntabilitet på totalt kapital

Rörelseresultat plus finansiella intäkter uttryckt i procent av genomsnittlig balansomslutning.

Räntabilitet på sysselsatt kapital

Rörelseresultat plus finansiella intäkter uttryckt i procent av genomsnittligt sysselsatt kapital.

Räntabilitet på eget kapital

Nettoreultat (exklusive minoritetsandelar) uttryckt i procent av genomsnittligt justerat eget kapital.

Soliditet

Justerat eget kapital och minoritetsandelar uttryckt i procent av balansomslutningen.

Skuldsättningsgrad

Nettolåneskuld dividerad med justerat eget kapital och minoritetsandelar.

Räntetäckningsgrad

Rörelseresultat plus finansiella intäkter dividerad med finansiella kostnader.

Självfinansieringsgrad

Kassaflöde från löpande verksamhet dividerad med bruttoinvesteringar.

Data per aktie

Resultat per aktie avser vägt genomsnittligt antal aktier före respektive efter utspädning med potentiella stamaktier, medan eget kapital per aktie avser antal aktier vid periodens slut.

Utdelningsandel

Utdelning per aktie dividerad med resultat per aktie (före utspädning).

ARPU

Genomsnittlig månadsintäkt per abonnemang.

Churn totalt

Antal förlorade abonnemang uttryckt i procent av genomsnittligt antal abonnemang.

Arbetsproduktivitet

Procentuell förändring mellan åren av kvoten mellan nettoomsättning i fast pris och medelantal anställda.

Antals- och beloppsuppgifter

I enlighet med internationell standard används följande beteckningar:

Prefix					
K	tusen	M	miljoner	G	miljarder
Valutakoder					
SEK	Svenska kronor	GEL	Georgiska lari	NPR	Nepalesiska rupier
AZN	Azerbajdzjanska manat	JPY	Japanska yen	RUB	Ryska rubler
DKK	Danska kronor	KZT	Kazakstanska tenge	TJS	Tadzjikistanska somoni
EEK	Estniska kroon	LTL	Litauiska litas	TRY	Turkiska lira
EUR	Europeiska euro	LVL	Lettiska lat	USD	US-dollar
GBP	Brittiska pund	NOK	Norska kronor	UZS	Uzbekistanska som

Bolagsstyrningsrapport

Inledning

TeliaSonera har enligt styrelsens uppfattning tillämpat Svensk kod för bolagsstyrning under 2008.

Bolagsstyrningsrapporten, inklusive beskrivningen av interna kontroller, ingår inte i den officiella årsredovisningen och har inte granskats av koncernens revisorer.

Rapporten inleds med en översikt över TeliaSoneras modell och ramverk för koncernens styrning, följt av en beskrivning av bolagets organ och processer för beslutsfattande. Rapporten avslutas med en beskrivning av de interna kontrollerna av den finansiella rapporteringen.

TeliaSoneras modell för bolagsstyrning

TeliaSoneras bolagsstyrningsmodell är utformad så att den säkerställer att verksamhetens resultat motsvarar fattade beslut, och strukturerad så att den uppmuntrar alla medarbetare att inom givna ramar sträva mot samma mål, med en gemensam tydlig förståelse av inriktning, gemensamma värderingar, roller, ansvarsområden och befogenhet att agera.

Bolagsstämman är bolagets högsta beslutsfattande organ. Bolagsstämman har bland annat till uppgift att utse styrelsens ledamöter. Styrelsen är ansvarig för bolagets styrning och till dess ansvarsområden hör bland annat att utnämna och avskeda koncernchefen, som är ansvarig för bolagets affärsutveckling.

Koncerngemensam styrningsmodell

Ramverket för koncernens styrning omfattar gemensam inriktning och gemensamma värderingar, ledningsmodell och delegering av skyldigheter och befogenheter samt riktlinjer utfärdade av huvudkontorsfunktionerna.

Gemensam riktning och gemensamma värderingar

Följande styrdokument har utfärdats som en allmän vägledning till alla medarbetare i koncernen.

Koncernstrategi

Vår koncernstrategi anger koncernens allmänna inriktning och definierar vår affärsidé.

TeliaSonera erbjuder pålitliga, innovativa och användarvänliga tjänster för överföring och paketering av röst, bild, data, information, transaktioner och underhållning. TeliaSonera bedriver verksamhet i Norden och Baltikum, på tillväxtmarknaderna i Eurasien, inklusive Ryssland och Turkiet, samt i Spanien. TeliaSonera är även den ledande europeiska grossistleverantören av gränsöverskridande kvalitetstjänster för röst, ip och kapacitet, vilka tillhandahålls genom ett helägt internationellt carrier-nät.

För att skapa aktieägarvärde genom uthållig och förbättrad lönsamhet och uthålliga och växande kassaflöden ska vi leverera våra tjänster på ett kostnadseffektivt och hållbart sätt.

Se även avsnittet Koncernstrategi (sid 9).

Vision

Vår vision, "Enkelhet gör allting möjligt", definierar hur vi ser på vår framtid.

Gemensamma värderingar

Våra gemensamma värderingar, "Skapa värde", "Visa respekt" och "Få det att hända", är inriktade på det beteende som vi vill främja.

Etisk kod

Vår etiska kod innehåller de etiska normer som vi följer i vårt arbete.

Beslut om gemensam inriktning och gemensamma värderingar fattas av styrelsen.

Ledningsmodell

Ledningsmodellen beskriver

- Styrningssystemet
- Organisationen
- Roller och ansvarsområden inom organisationen

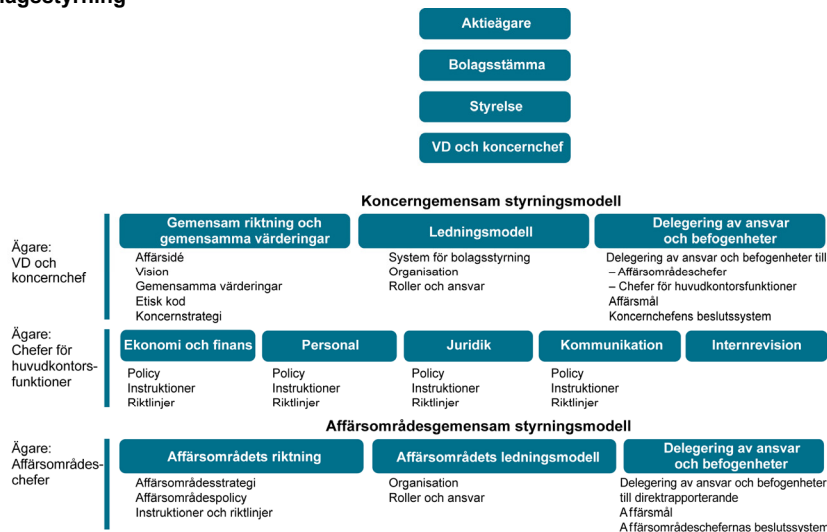
Beslut om ledningsmodell fattas av styrelsen.

Delegering av ansvar och befogenheter

Definierar skyldigheterna för de ansvariga för affärsområdena, inklusive ansvar för säljdivisionen Business Services, och koncernfunktionerna, samt inom vilka gränser de kan fatta beslut.

Beslut om delegering fattas av koncernchefen inom ramar fastställda av styrelsen.

TeliaSoneras modell för bolagsstyrning

Verksamhetsmål

Beskriver årliga mål för koncernen som helhet samt för varje affärsområde, och riktas till de ansvariga för affärsområdena och koncernfunktionerna.

Beslut om verksamhetsmål fattas av styrelsen.

Koncernchefens beslutssystem

Anger hur beslut fattas av koncernchefen i enskilda fall.

Principer utfärdade av huvudkontorsfunktionerna

De ansvariga för huvudkontorsfunktionerna ska säkerställa att nödvändiga principer, instruktioner och riktlinjer utfärdas inom sina ansvarsområden.

- Koncernprinciper är relativt korta, och främst principer som är bindande för samtliga helägda bolag. Koncernprinciper godkänns av styrelsen.
- Koncerninstruktioner är normalt mer detaljerade och operationella. De ska vara i linje med koncernprinciper och är bindande för samtliga helägda bolag. Koncerninstruktioner godkänns av koncernchefen.
- Koncernriktlinjer är icke-bindande rekommendationer och bör vara i linje med koncernprinciper och instruktioner. De godkänns av chefer för koncernfunktioner.

Styrningsramverk för affärsområden

De olika affärsområdenas övergripande styrningsramverk ska fastställas inom gränserna för ramverket för koncernens styrning. Affärsidén, visionen, de gemensamma värderingarna och den etiska koden är gemensamma för hela koncernen.

Huvudkontor

Bolagets huvudkontor hjälper koncernchefen att ange ramen för affärsområdenas verksamhet. Huvudkontoret förser också affärsområdena med vissa stödfunktioner rörande till exempel juridiska frågor och kommunikationsfrågor.

Modell för mål- och resultatstyrning

En modell för mål- och resultatstyrning, Performance Management Model, är under införande inom TeliaSonera för att maximera prestationerna och på ett strukturerat sätt uppmuntra alla medarbetare att sträva mot samma mål. Modellen ska:

- Skapa fokus, klarhet och samordning kring våra affärsmål och värderingar
- Ge gedigen återkoppling där höga prestationer belönas och svaga prestationer åtgärdas
- Erbjuder medarbetarna möjligheter att utvecklas och växa
- Tydliggöra enskilda medarbetares och koncernens framgångar

Beslutsfattande organ

Bolagsstämman

TeliaSonera är ett svenskt publikt aktiebolag och lyder under den svenska aktiebolagslagen och bolagets bolagsordning. Enligt aktiebolagslagen är bolagsstämman bolagets högsta beslutande organ, där ägarna utövar sitt inflytande.

TeliaSonera-aktien är noterad på NASDAQ OMX Stockholm och NASDAQ OMX Helsingfors. TeliaSonera har endast en typ av aktier. Varje aktie i TeliaSonera motsvarar en röst vid bolagsstämman. Vid utgången av 2008 hade TeliaSonera 651 816 aktieägare.

Bolaget informerade i samband med delårsrapporten för januari-september 2008 att bolaget håller årsstämma den 1 april 2009 i Stockholm. Information om aktieägarnas rätt att få ett ärende behandlat på stämman, samt vid vilken tidpunkt en sådan begäran måste ha nått bolaget för att med säkerhet kunna tas in i kallelsen till årsstämma, finns på bolagets hemsida.

Aktieägarna hade möjlighet att anmäla sig till årsstämma 2008 på flera sätt, bland annat via bolagets hemsida.

Årsstämman 2008 hölls den 31 mars 2008 i Stockholm. Dagen efter hölls ett informationsmöte för aktieägarna i Helsingfors, där bolagets ledning och delar av styrelsen medverkade.

Vid årsstämman 2008 var hela styrelsen, medlemmar i Leadership Team och den huvudansvarige revisorn närvarande. Efter förslag från valberedningen valdes advokat Sven Unger till ordförande på stämman. Till justeringsmän utsågs Peter Rudman, representerande Nordea Fonder, och Thomas Andersson, representerande Handelsbanken Fonder. Ingen av dessa personer var styrelseledamot eller anställd i bolaget.

Årsstämman hölls på svenska och simultantolkades till finska och engelska med hänsyn till bolagets internationella ägarkrets. Stämmodermaterialet fanns tillgängligt på svenska, finska och engelska.

TeliaSonera tillhandahöll även de aktieägare som inte kunde närvara vid årsstämman möjligheten att följa stämman via internet och rösta via fullmakter framtagna av TeliaSonera. De aktieägare som deltog vid årsstämman gavs möjlighet att ställa frågor, kommentera och lämna förslag till beslut.

Protokollet från stämman finns tillgängligt på bolagets hemsida på svenska, finska och engelska.

Valberedning

Sedan årsstämman 2008 består TeliaSoneras valberedning av bolagets fyra största aktieägare vid tidpunkten för kallelsen till bolagsstämman samt styrelsens ordförande. Årsstämman beslutade att valberedningen ska bestå av Viktoria Aastrup (svenska staten), Markku Tapio (finska staten), KG Lindvall (Swedbank Robur Fonder), Lennart Ribohn (SEB Fonder) samt styrelsens ordförande Tom von Weymarn.

Valberedningen ska i enlighet med sin instruktion

- nominera ordföranden och övriga styrelseledamöter,
- föreslå det styrelsearvode som fördelas mellan ordföranden och övriga ledamöter samt ersättningen för deltagande i styrelseutskott,
- nominera bolagsstämmans ordförande och
- nominera revisorerna.

Valberedningen har meddelat bolaget att den följer riktlinjerna för Svensk kod för bolagsstyrning och avser att informera om sitt arbete på årsstämman samt på bolagets hemsida. Aktieägare har möjlighet att vända sig till valberedningen med nomineringsförslag. Förslag kan skickas med e-post till "forstagtillstyrelseledamot@teliasonera.com".

Valberedningens förslag ska enligt instruktionen offentliggöras senast i samband med kallelsen till årsstämma.

Styrelse

Styrelsen ansvarar för koncernens styrning, val av strategisk inriktning liksom huvudinnehållet i koncernens externa kommunikation. I denna roll fattar styrelsen beslut om bland annat:

- Utnämning och avskedande av koncernchefen
- Koncernens övergripande organisation
- Delegering av befogenheter inom koncernen
- Koncernens system för interna kontroller och riskhantering
- Riktlinjer och instruktioner för ledningen
- Koncernens strategiska inriktning samt viktigare strategiska beslut
- Det centrala innehållet i koncernens externa kommunikation

Sedan årsstämman 2008 har TeliaSoneras styrelse bestått av sju ledamöter valda för ett år i taget av bolagsstämman, samt tre arbetstagarrepresentanter från den svenska verksamheten. Även en finsk arbetstagarrepresentant är närvarande vid styrelsens möten, men utan rösträtt. Vid årsstämman 2008 omvaldes Tom von Weymarn till styrelseordförande.

De stämmoderande ledamöterna betraktas som oberoende i förhållande till bolaget och aktieägarna. Riktlinjerna för styrelsens arbete anges i en arbetsordning. Arbetsordningen reglerar antalet ordinarie styrelsemöten, vilka ärenden som ska behandlas på ordinarie möten, arbetsfördelningen inom styrelsen inklusive styrelseordförandens

uppgifter, arbetsfördelningen mellan styrelsen och koncernchefen samt hur utskottens arbete ska bedrivas.

För att effektivisera styrelsens arbete har styrelsen tillsatt ett ersättningsutskott och ett revisionsutskott.

Ersättningsutskottet behandlar frågor om lön och annan ersättning till koncernchefen och Leadership Team, samt incitamentsprogram för en vidare krets av anställda.

Revisionsutskottet granskar bolagets externa finansiella rapporterings-, revisions- och redovisningsprocesser samt interna finansiella rapporteringsprocesser, inklusive redovisningsprinciper som är av betydelse för bolaget. Revisionsutskottet granskar även förutläggningarna för intern kontroll av den finansiella rapporteringen och verksamheterna. Granskningarna omfattar dessutom bolagets revisors arbete och oberoende.

Revisionsutskottet sammanträdde sex gånger under 2008

Styrelsens utskott förbereder ärenden för beslut i styrelsen.

Ersättningsutskottet har befogenhet att godkänna ersättningar till personer i TeliaSoneras Leadership Team. Revisionsutskottet – och i vissa fall dess ordförande – har rätt att besluta om inköp av tjänster från bolagets revisorer inom av styrelsen angivna ramar.

TeliaSoneras chefsjurist Jan Henrik Ahnells har varit sekreterare vid styrelse- och utskottsmötena.

Styrelsens arbete under 2008

Styrelsen har under 2008 hållit åtta ordinarie och sex extra sammanträden. Utöver uppföljning av koncernens löpande verksamhet har styrelsen ägnat särskild uppmärksamhet åt:

- Värdeskapande strategiska valmöjligheter
- Förslag från France Telecom angående förvärv av TeliaSonera
- Fastställande av verksamhetsmål
- Investeringar i Eurasien, inklusive Ryssland och Turkiet
- Interna kontroller av verksamheten och finansiell rapportering
- Finansierings- och lånestruktur
- Personalfrågor, inklusive prestationshantering, ersättning och ledar- och ersättningsplanering

Styrelsen tillämpade en systematisk och strukturerad utvärdering av sitt interna arbete, även med hjälp av externa konsulter från Active Owner Partners AB. Resultatet av denna utvärdering har redovisats för valberedningen.

Koncernchefen och Leadership Team

Koncernchefen ansvarar för bolagets affärsutveckling samt leder och samordnar den dagliga verksamheten enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar.

Leadership Team leds av koncernchefen och består av tio medlemmar: koncernchefen, finanschefen, chefsjuristen, personaldirektören, kommunikationsdirektören, chief information officer, cheferna för de tre affärsområdena samt chefen för enheten för försäljning till företagskunder, Business Services.

Leadership Team sammanträder varje månad. Vid dessa möten behandlas frågor av strategisk art och betydelse för hela koncernen.

Genomgångar av verksamheten görs varje kvartal med affärsområdescheferna.

Ersättningsstruktur inom TeliaSonera

Enligt den ersättningspolicy för Leadership Team som fastställts av årsstämman ska TeliaSonera erbjuda ett konkurrenskraftigt ersättningspaket. Lönen består av en fast del och en rörlig del. Den fasta lönen följer lönestrukturen i varje land, medan målen för den rörliga ersättningen fastställs i en plan för varje kalenderår och baseras på koncernens finansiella resultat, resultatenhetens finansiella resultat och individuellt uppsatta prestationsmål. Nivån på den rörliga ersättningen för medlemmar i Leadership Team kan uppgå till högst 50 procent av den fasta lönen.

För närvarande finns inga aktie- eller aktiekursrelaterade incitamentsprogram i TeliaSonera.

Styrelsen fastställer grundlön och annan ersättning för koncernchefen. Ersättningsutskottet godkänner, efter förslag från koncernchefen, grundlön och annan ersättning för de personer som rapporterar till koncernchefen.

Lars Nyberg hade en årlig grundlön på 8 160 000 SEK. Koncernchefens rörliga ersättning kan uppgå till högst 50 procent av grundlönen. Under 2008 uppgick Lars Nybergs rörliga ersättning till 3 100 800 SEK.

Intern kontroll av verksamheter och finansiell rapportering

Styrelsen är enligt aktiebolagslagen och svensk kod för bolagsstyrning ansvarig för den interna kontrollen. Under 2008 har styrelsen eftersträvat att ytterligare utveckla bolagets interna kontroller av verksamheten och avser att fortsätta att utveckla dessa interna kontroller under 2009.

Intern kontroll av finansiell rapportering är en integrerad del av TeliaSoneras bolagsstyrning. Den innefattar metoder och processer för att säkerställa koncernens tillgångar och för att säkerställa att den finansiella rapporteringen är korrekt och i enlighet med gällande lagar och regler, samt förbättra effektiviteten i verksamheten och kontrollera risknivån i verksamheten.

Enligt den av styrelsen fastställda företagspolicyn ska TeliaSoneras finansiella rapportering följa hög professionell standard, vara fullständig, rättvis, noggrann, punktlig och begriplig.

TeliaSoneras policy för intern kontroll av finansiell rapportering är baserad på COSO, ett internationellt ramverk för intern kontroll.

Styrelsen eftersträvar en fullgod intern kontrollmiljö inom koncernen. Denna miljö ska vara stabil och oberoende av externa kontrollkrav.

Kontrollmiljö

Styrelsen granskar bolagets etiska kod varje år. Syftet med koden är bland annat att ytterligare stimulera ärligt och etiskt beteende, tydlig kommunikation, efterlevnad av gällande lagstiftning och myndighetsbestämmelser, omedelbar intern rapportering av överträdelser mot koden samt ansvarsskyldighet att följa koden.

Verksamhetsplaneringen baseras på årliga verksamhetsplaner med uppföljning varje månad, kompletterat med rullande sjukvartalsprognoser och kvartalsvisa genomgångar av verksamheten. Koncernchefen fastställer målen för verksamhetens enheter baserat på riktlinjer från styrelsen. För att säkerställa verkställighet har varje chef årliga mål för sina respektive verksamheter.

Varje verksamhetsenhet har en controller ansvarig för att säkerställa att den månatliga och kvartalsmässiga finansiella rapporteringen följer riktlinjerna, att rapporter levereras i tid, att tillräckliga interna kontroller är införda och genomförs, att nödvändiga avstämningar utförs på rätt sätt samt att större affärsrisker och finansiella risker identifieras och rapporteras.

TeliaSonera har ett gemensamt system för standardiserad kontroll och rapportering i alla stora helägda verksamhetsenheter. TeliaSonera har även inrättat en enhet för gemensamma finansiella

tjänster som hanterar de standardiserade finansiella redovisningsprocesserna i alla stora helägda verksamhetsenheter.

Riskhantering

Riskhantering är en integrerad del av koncernens verksamhetskontroll och övervakning. Risker som kan vara ett hot mot att nå affärsmässiga mål identifieras och åtgärder för att kontrollera dessa risker införs.

Det finns en process för att regelbundet upptäcka risker som kan leda till väsentligt felaktig redovisning av finansiell information.

Koncernens säkerhetsenhet arbetar med preventiva säkerhetsåtgärder och krishantering för att skydda koncernens tillgångar, it-system och personal samt skydda telenät, tjänster och kunder mot intrång och bedrägerier.

Kontrollaktiviteter

För att begränsa risker genomför TeliaSonera kontrollåtgärder, både automatiska och manuella, för att säkerställa att nödvändiga åtgärder vidtas för att antingen förebygga eller upptäcka större fel i den finansiella informationen samt för att säkerställa bolagets tillgångar.

Processer har beskrivits på ett gemensamt och strukturerat sätt, och nyckelkontroller som är nödvändiga för att minska risker relaterade till den finansiella rapporteringen har identifierats och dokumenterats. Under 2008 utfördes tillräckliga riskbaserade testaktiviteter för att säkerställa att dessa nyckelkontroller fungerar som avsett. Korrigeringar har gjorts för att rätta till eller förbättra kontrollerna när sådana aktiviteter var nödvändiga.

Övervakning av kontrollaktiviteter

Styrelsen övervakar aktivt den interna kontrollmiljön för den finansiella rapporteringen, framför allt via revisionsutskottet.

Styrelsen mottar varje månad finansiella rapporter från koncernchefen.

Styrelsen och dess revisionsutskott granskar alla externa finansiella rapporter innan de offentliggörs. Revisionsutskottet mottar rapporter från de externa och interna revisorerna samt diskuterar och följer upp deras synpunkter. Både de externa och de interna revisorerna är representerade på utskottets möten. Minst en gång per år träffar hela styrelsen de externa revisorerna, delvis utan att bolagsledningen närvarar.

Styrelsen mottar regelbundet riskrapporter sammanställda av ledningen. Revisionsutskottet granskar även på individuell basis enheter såsom exempelvis Corporate Risk Management, Corporate Business Control och Corporate Finance and Treasury. Syftet med dessa utvärderingar är att öka styrelsens förståelse av alla viktigare frågor relaterade till TeliaSoneras riskhantering och riskkontroller.

Revisionsutskottet hanterar bland annat den interna kontrollmiljön, värdering av nedskrivningar, tolkning av redovisningsprinciper av särskild betydelse för koncernen, juridiska frågor som kan ha betydande inverkan på koncernredovisningen samt utvärdering av revisorernas arbete.

TeliaSonera har även en intern Disclosure Committee som rapporterar till koncernchefen och finanschefen och som utövar

ytterligare kontroll över TeliaSoneras skyldigheter avseende extern finansiell rapportering. I denna kommitté ingår ansvariga personer för corporate control, juridik och investor relations.

TeliaSonera har infört en strukturerad övervakningsprocess, systematiska tester av nyckelkontroller och regelbunden övervakning av interna kontrollers funktion på både affärsenhets- och koncernnivå. Vid mötena på koncernnivå avseende övervakning av den interna kontrollen är finansdirektören ordförande och alla finanschefer med ansvar för affärsenheterna deltar, liksom de ansvariga personerna för corporate control, internrevision, juridik, it, koncernens säkerhet samt riskhantering. Även de externa revisorerna deltar vid mötena på koncernnivå.

Finansdirektören rapporterar regelbundet till revisionsutskottet om övervakningen av de interna kontrollerna. Både revisionsutskottet och styrelsen har gått igenom och diskuterat ledningens bedömning av bolagets interna kontroller, och har aktivt följt upp relaterade förbättringsåtgärder vidtagna av ledningen.

Intern kontroll av verksamheten

Ledningen har identifierat ett behov av att utöka den interna kontrollmiljön till att även omfatta intern kontroll av verksamheten. Syftet med den interna kontrollen av verksamheten är att övervaka prestationsmått relaterade till fastställda mått, och som ett resultat av detta främja lämpliga och effektiva verksamheter.

Måtten är inriktade på att eliminera misstag, spill och brister från verksamheten med hjälp av statistisk analys. De är inte bara inriktade på att eliminera problem, utan även på att hitta och åtgärda grundorsakerna till dessa.

Internrevision

Koncernen har en enhet för internrevision som går igenom koncernens verksamhet och lämnar förslag i syfte att förbättra den interna kontrollen, förbättra verksamhetsprocesser och öka effektiviteten. För att uppnå integritet i mätningarna genomför internrevisionen en kvalitetsanalys av underliggande data. Chefen för Corporate Internal Audit rapporterar till koncernchefen, som fattar beslut om funktionens uppgifter och prioriteringar i samråd med revisionsutskottet.

Internrevisionens uppgifter och prioriteringar samt resultat rapporteras till och diskuteras regelbundet vid revisionsutskottets sammanträden.

Externa revisorer

På årsstämman 2008 omvaldes PricewaterhouseCoopers AB som revisor till och med årsstämman 2011. Göran Tidström (född 1946) är huvudsansvarig revisor.

PricewaterhouseCoopers AB anlitas av bolagets största aktieägare, svenska staten, för både revisionsuppdrag och rådgivning. Nuvarande revisionsuppdrag inkluderar Svenska Spel och Samhall.

Göran Tidström är också revisor i Meda, Trelleborg och Volvo. Han är vice ordförande för International Federation of Accountants (IFAC) och ordförande för European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG).

Styrelse

Från vänster: Timo Peltola, Elof Isaksson, Maija-Liisa Friman, Conny Karlsson, Tom von Weymarn, Caroline Sundewall, Jon Risfelt, Agneta Ahlström, Lars G Nordström och Berith Westman.

Tom von Weymarn (född 1944)

Styrelsens ordförande. Invaldes i styrelsen 2002. Tom von Weymarn är ordförande i TeliaSoneras ersättningsutskott. Han är även ledamot av TeliaSoneras revisionsutskott sedan den 31 mars 2008. Därutöver är Tom von Weymarn styrelseordförande i Lännen Tehtaat Oy och Turku Science Park Oy, styrelseledamot i Pohjola Bank Plc, Hydrios Biotechnology Oy, Sibelius Academy, Senior Advisor och ledamot av IndustriKapitals Supervisory Board och partner i Boardman Oy. Han var verkställande direktör och koncernchef i Oy Rettig Ab mellan 1997 och 2004, vice verkställande direktör i Cultor Oy mellan 1991 och 1997 och direktör i Oy Karl Fazer Ab mellan 1983 och 1991, varav de två senaste åren som VD och koncernchef. Tom von Weymarn är civilingenjör i kemi.

Antal aktier i TeliaSonera: 30 316

Maija-Liisa Friman (född 1952)

Invaldes i styrelsen 2007. Maija-Liisa Friman är ledamot av TeliaSoneras revisionsutskott sedan den 31 mars 2008. Hon är styrelseordförande i Ekokem, styrelseledamot i Metso Oy, Suomen Lääketieteen Säätiö och LKAB samt ledamot av förvaltningsrådet för pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen. Maija-Liisa Friman var tidigare VD och koncernchef i Aspocomp Group Oy. Maija-Liisa Friman är civilingenjör i kemi.

Antal aktier i TeliaSonera: 5 597¹

Conny Karlsson (född 1955)

Invaldes i styrelsen 2007. Conny Karlsson var ledamot av TeliaSoneras revisionsutskott till och med den 31 mars 2008. Sedan dess är han ledamot av TeliaSoneras ersättningsutskott. Han är även styrelseordförande i Swedish Match AB och styrelseledamot i Capman Oy. Han har tidigare varit VD i Duni AB och innehaft ett flertal ledande befattningar inom Procter & Gamble. Conny Karlsson är civilekonom.

Antal aktier i TeliaSonera: 10 000

Lars G Nordström (född 1943)

Invaldes i styrelsen 2007. Lars G Nordström är ledamot av TeliaSoneras ersättningsutskott. Han är även VD och koncernchef för Posten AB, samt styrelseledamot i Nordea Bank AB i vilken han var VD och koncernchef mellan 2002 och 2007. Han är ordförande i Finsk-svenska handelskammaren, the European Financial Management & Marketing Association (EFMA) och Kungliga Operan i Stockholm. Därutöver är han styrelseledamot i Svensk-amerikanska handelskammaren och Viking Line Abp. Lars G Nordström har studerat juridik vid Uppsala Universitet.

Antal aktier i TeliaSonera: 4 000

Timo Peltola (född 1946)

Invaldes i styrelsen 2004. Timo Peltola är ledamot av TeliaSoneras ersättningsutskott. Han är även styrelseordförande i Neste Oil Oy och AW-Energy Oy, vice ordförande i Nordea Bank AB och styrelseledamot i SAS AB. Han är ledamot av CVC Capital Partners och Sveafastigheter Abs Advisory Boards. Timo Peltola var VD och koncernchef i Huhtamäki Oy mellan 1989 och 2004. Timo Peltola är ekonomie hedersdoktor.

Antal aktier i TeliaSonera: 3 000

Jon Risfelt (född 1961)

Invaldes i styrelsen 2007. Jon Risfelt är ledamot av TeliaSoneras revisionsutskott sedan den 24 april 2007. Han är även styrelseordförande i Ortivus AB. Han innehar styrelseuppdrag i Enea Data AB, Bilbia AB och ÄF AB. Han har tidigare varit VD i Europolitan AB och Nyman & Schultz AB och Gambro Renal, samt innehaft ledande befattningar inom American Express Group, Scandinavian Airlines och Ericsson. Jon Risfelt är civilingenjör i kemi.

Antal aktier i TeliaSonera: 4 500

Caroline Sundewall (född 1958)

Invaldes i styrelsen 2001. Caroline Sundewall är ordförande i TeliaSoneras revisionsutskott. Caroline Sundewall är även styrelseledamot i Electrolux AB, Haldex AB, Lifco AB, Påengruppen AB, Aktiemarknadsbolagens Förening och Ahlsell AB. Hon har tidigare varit affärsredaktör på Finanstidningen, ekonomisk kommentator och affärsredaktör på Sydsvenska Dagbladet samt business controller på Ratos AB. Caroline Sundewall är civilekonom.

Antal aktier i TeliaSonera: 4 000¹

Agneta Ahlström (född 1960)

Arbetstagarrepresentant som utnämndes av den fackliga organisationen till styrelseledamot i TeliaSonera 2007. Agneta Ahlström är vice ordförande i Unionen-Tele. Hon har tidigare varit sektionsordförande i SIF-TELES sektion på TeliaSonera International Carrier.

Antal aktier i TeliaSonera: 200

Elof Isaksson (född 1942)

Arbetstagarrepresentant som utnämndes av den fackliga organisationen till styrelseledamot 2000. Elof Isaksson är ordförande i SEKO TELE och i europeiska företagsrådet inom TeliaSonera. Elof Isaksson är även styrelseledamot i Telia Pensionsstiftelse.

Antal aktier i TeliaSonera: 1 750¹

Berith Westman (född 1945)

Arbetstagarrepresentant som utnämndes av den fackliga organisationen till styrelseledamot i TeliaSonera 1993. Berith Westman är även ordförande i Unionen-Tele och styrelseledamot i Telia Pensionsstiftelse.

Antal aktier i TeliaSonera: 1 000

Ersättningar och närvaro, se nedan.

¹ Inklusive aktier ägda av make/maka och/eller närstående personer.

Ersättningar under året till styrelsen, samt närvaro och aktieinnehav

Namn	Invald år	Befattning	Utskott	Närvaro styrelse- möten	Närvaro utskotts- möten	Summa ersättningar och förmåner (SEK)	Antal aktier i TeliaSonera
Tom von Weymarn ¹	2002	Styrelseordförande, och ordförande i ersättningsutskottet	Ersättning Revision	100%	100%	1 090 000	30 316
Maija-Liisa Friman ¹	2007	Ledamot	Revision	93%	100%	493 750	5 597 ³
Conny Karlsson ²	2007	Ledamot	Ersättning	100%	100%	458 750	10 000
Lars G Nordström	2007	Ledamot	Ersättning	100%	100%	438 750	4 000
Timo Peltola	2004	Ledamot	Ersättning	100%	100%	438 750	3 000
Jon Risfelt	2007	Ledamot	Revision	100%	100%	518 750	4 500
Caroline Sundewall	2001	Ledamot, och ordförande i revisionsutskottet	Revision	100%	100%	568 750	4 000 ³
Agneta Ahlström	2007	Arbetstagarrepresentant		93%			200
Elof Isaksson	2000	Arbetstagarrepresentant		100%			1 750 ³
Berith Westman	1993	Arbetstagarrepresentant		80%			1 000

Se även not 32 i koncernredovisningen.

¹ Ledamot av revisionsutskottet sedan 31 mars 2008.

² Ledamot av revisionsutskottet till och med 31 mars 2008 och sedan dess ledamot av ersättningsutskottet.

³ Inklusive aktier ägda av make/maka och/eller närstående personer.

Leadership Team

Lars Nyberg (född 1951)

Verkställande direktör och koncernchef. Lars Nyberg utnämndes till VD och koncernchef den 27 juli 2007 och tillträdde den 3 september 2007. Lars Nyberg är också styrelseordförande i DataCard Inc. och styrelseledamot i Autoliv Inc. Mellan 1995 och 2003 var han ordförande och koncernchef i NCR Corp. där han fortsatte som ordförande till 2005. Tidigare har Lars Nyberg innehått ett antal ledande befattningar inom Philips och ingick i Philips Group Management Committee. Lars Nyberg är civilekonom.

Antal aktier i TeliaSonera: 200 000¹

Karin Eliasson (född 1961)

Personaldirektör och chef för koncernstab personal sedan januari 2008. Karin Eliasson var tidigare personaldirektör i Svenska Cellulosa Aktiebolaget, SCA. Hon har dessförinnan varit VD i Novare Human Capital AB och chef för organisationsutveckling i Stora Enso AB. Hon är styrelseledamot i Proffice AB, Pensionsgaranti och PRI Pensionstjänst AB. Karin Eliasson är fil. kand. i personal och arbetslivsfrågor.

Antal aktier i TeliaSonera: 1 100

Per-Arne Blomquist (född 1962)

Vice verkställande direktör samt ekonomi- och finansdirektör i TeliaSonera sedan september 2008. Per-Arne Blomquist kommer närmast från SEB där han var vice verkställande direktör samt ekonomi- och finansdirektör sedan 2006 och chef för koncernstab Ekonomi & Finans under åren 2001 till 2006. Mellan 1997 och 2000 innehade han ett flertal befattningar inom Telia, bland annat verkställande direktör för Telia Företag. Per-Arne Blomquist började sin karriär 1989 på Alfa Laval och är civilekonom.

Antal aktier i TeliaSonera: 10 300²

Sverker Hannervall (född 1960)

Senior Vice President och chef för TeliaSoneras företagsförsäljning Business Services i Sverige och Finland sedan augusti 2008. Sverker Hannervall är också styrelseledamot i Teligent AB och senior advisor i InnovationsKapital AB. Mellan 2004 och 2008 var han General Manager för Cisco Systems i Sverige, dessförinnan VD och koncernchef i Trio AB och tidigare vice VD i Telelogic AB. Mellan 1984 och 1997 innehade han ett antal ledande befattningar inom IBM. Sverker Hannervall är civilingenjör.

Antal aktier i TeliaSonera: 0

Jan Henrik Ahnells (född 1959)

Chefsjurist och ansvarig för koncernstab juridik i TeliaSonera. Jan Henrik Ahnells har varit anställd i TeliaSonera sedan 1989 och verkat som chefsjurist sedan 1999. Tidigare var han ansvarig för olika juridiska enheter inom TeliaSonerakoncernen och har verkat som bolagsjurist i olika bolag inom TeliaSonerakoncernen. Jan Henrik Ahnells är jur.kand.

Antal aktier i TeliaSonera: 8 500

Kenneth Karlberg (född 1954)

Chef för affärsområde Mobilitetstjänster sedan januari 2007. Kenneth Karlberg har varit anställd i TeliaSonera sedan 1987 och har innehått ett antal ledande befattningar, bland annat som vice verkställande direktör i Telia och chef för affärsområde Telia Mobile. Kenneth Karlberg har genomgått Militärhögskolans högre utbildning.

Antal aktier i TeliaSonera: 1 600²

Håkan Dahlström (född 1962)

Chef för affärsområde Bredbandstjänster sedan november 2008. Dessförinnan chef för Mobilitetstjänster i Sverige sedan januari 2007. Håkan Dahlström kom till Telia 1998 och har innehått ett antal ledande befattningar inom koncernen, bland annat som chef för Corporate Networks & Technology. Han var tidigare sjöofficer med omfattande erfarenhet från upphandling och utveckling av informations- och kommunikationssystem för Försvarsmakten. Håkan Dahlström är civilingenjör och har en Master of Science in Digital Technology.

Antal aktier i TeliaSonera: 4 000²

Tero Kivisaari (född 1972)

Chef för affärsområde Eurasien sedan maj 2007. Tero Kivisaari var tidigare ekonomi- och finansdirektör samt vice verkställande chef för affärsområde Eurasien. Han är styrelseordförande och VD i Fintur Holdings B.V. och styrelseledamot i Turkcell och MegaFon samt har tidigare varit ekonomi- och finansdirektör i SmartTrust AB. Dessförinnan tjänstgjorde han som vice verkställande chef i Sonera Corporation's International Operations. Tero Kivisaari har en MBA i finans.

Aktier i TeliaSonera: 0

Cecilia Edström (född 1966)

Kommunikationsdirektör sedan maj 2008. Cecilia Edström var tidigare kommunikationsdirektör i Scania AB, där hon innehått ett antal chefsbefattningar sedan 1995. Hon började sin yrkesbana inom corporate finance i SEB 1989. Hon är styrelseledamot i BE Group AB. Cecilia Edström är civilekonom.

Antal aktier i TeliaSonera: 300²

Åke Södermark (född 1954)

Chief Information Officer i TeliaSonera sedan december 2008 och utsågs till medlem i Leadership Team i februari 2009. Åke Södermark var tidigare Senior Vice President på OMX Nasdaq Group och från 2005 utvecklingschef på OMX Market Technology. Mellan 1997 och 2005 innehade han ett flertal ledande befattningar på Atos Origin och mellan 1985 och 1997 på SEB IT. Åke Södermark inledde sin karriär på Värdepapperscentralen (VPC) och han är utbildad inom dator-teknologi.

Antal aktier i TeliaSonera: 6 000

¹ Via pensionsförsäkring.

² Inklusive aktier ägda av make/maka och/eller närstående personer.

Ersättningar och övriga förmåner under året till Leadership Team, samt kapitalvärde av pensionsåtaganden

SEK	Grundlön	Rörlig ersättning	Övrig ersättning	Övriga förmåner	Pensionskostnad	Summa ersättningar och förmåner	Kapitalvärde av pensionsåtagande
Lars Nyberg, koncernchef	8 160 000	3 100 800	–	147 394	8 356 200	19 764 394	–
Per-Arne Blomquist, vVD ¹	1 533 340	766 667	–	166 001	582 733	3 048 741	158 847
Övriga medlemmar i Leadership Team (7 personer) ²	17 593 685	6 436 949	646 929	2 725 517	6 128 149	33 531 229	32 744 285

Se även not 32 i koncernredovisningen samt förvaltningsberättelsen (ersättningar till ledande befattningshavare).

¹ Per-Arne Blomquist tillträdde sin befattning den 1 september 2008.

² Leadership Team hade 9 medlemmar 2008.

Ordlista

3G Tredje generations mobiltelefonistandard och -teknologi.

4G Nästa generations mobilstandard och -teknologi.

ADSL Asymmetric Digital Subscriber Line, asymmetrisk digital abonnentanslutning, en form av DSL, en snabbare internetanslutning genom kopparnätet än vad uppringt modem medger.

ADSL2+ Utökar möjligheterna för ADSL. Datahastigheterna kan komma upp ända till 24 Mbit/sekund.

Blogg Webbida där personliga kommentarer är skrivna i kronologisk ordning men vanligtvis uppvisad i omvänd ordning.

DSL Digital Subscriber Line, digital abonnentanslutning, ett samlingsbegrepp för tekniker för överföring av data genom det vanliga telenätet.

EDGE Enhanced Data rates for GSM Evolution, eller Enhanced GPRS (EGPRS), en digital teknik för mobiltelefoni över gsm som medger större överföringsmöjlighet av data och förbättrad tillförlitlighet i överföringen.

Femtocell Ursprungligen benämnt Access Point Base Station är en liten basstation för mobiltelefon, avsedd för en bostad eller litet kontor.

GPRS General Packet Radio Service, en teknik för snabb dataöverföring för mobilanvändare via gsm-nätet.

GPS Global Positioning System, globalt satellitbaserat positioneringssystem.

GSM Global System for Mobile communications, det dominerande globala standardsystemet i världen för mobilkommunikation.

HDTV High-definition tv, digital tv med högre upplösning än traditionell standardupplöst tv.

HSDPA High-Speed Downlink Packet Access, är ett kommunikationsprotokoll inom samlingen av HSPA-protokoll för 3G-mobiltelefoni. HSDPA medger näten baserade på UMTS betydligt högre hastighet nedströms. HSDPA kallas även turbo-3G.

HSPA High-Speed Packet Access är en samling av protokoll för mobil data för utökad och förbättrad dataöverföringshastighet enligt gällande UMTS-protokoll.

ICT Information and communications technology, informations- och kommunikationsteknik.

IMS IP Multimedia Subsystem är en teknisk plattform för överföring med internetprotokoll av multimedia-tjänster.

IP Internet Protokoll är ett kommunikationsprotokoll för överföring av information i datanätverk. IP medger möjligheten att överföra unika adresser mellan datorer globalt.

IPTV Internet Protocol Television, en digital tv-tjänst som levereras med hjälp av internetprotokoll, via ett nätverk som också kan leverera bredband. En generell definition av iptv-innehåll är att i stället för marksänd tv eller kabel-tv, är den mottagen med hjälp av samma teknik som för en dator.

Java Avser ett antal programspråk från Sun Microsystems, utvecklat för att man ska kunna skriva utrymmessnåla program och som fungerar oberoende av datortyp och operativsystem. Java används på en mängd dataplattformar och spänner från att vara inbyggt i apparater och mobiltelefoner i det billigare spannet till mer kostsamma företagsserverar och stordatorer. Java är allmänt utbrett i mobiltelefoner, webb-serverar och företagsapplikationer men något mindre vanligt i stationära datorer även om användare stött på Java applets när de surfat på internet.

LAN Local Area Network, lokalt nätverk, ett datanätverk som täcker ett mindre geografiskt område t.ex. ett hem, ett kontor eller en skolbyggnad.

LTE Long Term Evolution (även kallat 4G), ett projekt för vidareutveckling av standard för och framtida krav på 3G-tekniken för mobiltelefoni. Målet är bland annat att öka effektiviteten, sänka kostnaderna, förbättra tjänsterna, utnyttja möjligheterna för nya spektrum samt förbättra integrationen med andra öppna standarder. LTE är ingen standard, men kommer att resultera i utvecklingen av release 8 av UMTS-standardens innefattande helt eller delvis utvidgningen och modifieringen av UMTS-system.

Mbps Megabit per sekund, en beteckning på överföringshastighet av data motsvarande 1 miljon bitar per sekund.

Mobile 2.0 Avser nästa generations mobiltjänster.

Mobilt bredband Uttrycket används för att beskriva olika typer av trådlös höghastighetsanslutning till internet via modem, mobiltelefon eller annan mobilterminal.

MNP Mobile Number Portability, nummerportabilitet möjliggör för användare att behålla sitt telefonnummer vid byte av teleoperator.

MVNO Mobile Virtual Network Operator, mobiloperatör som inte har sitt eget radionät.

Netbook En typ av liten bärbara dator utformad för trådlös kommunikation och internet.

NFC Near Field Communication, teknik för trådlös ihopkoppling av utrustning för överföring av data på mycket nära håll – cirka 10 centimeter.

P2P Peer-to-peer, så kallade icke-hierarkiska nät där anslutna användare kommunicerar direkt med varandra istället för via centrala servrar.

PDA Personal Digital Assistant, handdator också benämnd fickdator och palmtop-dator.

PSTN Public Switched Telephone Network, det allmänna telefonnätet, bestående av kretskopplade telefonväxlar och förbindelser, avsett för analog teknik.

RSS En grupp webbflöden som används för att publicera ofta uppdaterat innehåll - till exempel bloggar, nyhetsrubriker, ljud och bildsändningar – i ett standardformat.

SIM Subscriber Identity Module, en del av ett löstagbart smart kort, ICC (Integrated Circuit Card) också känt under namnet SIM-kort, för såväl mobiltelefoner som bärbara datorer.

Smartphone Mobiltelefon med avancerade funktioner, ofta pc-funktioner. Smartphone är ingen standarddefinITION.

SOHO Small Office Home Office, ett marknadssegment.

Time-shift tv Möjlighet att med tidförskjutning titta på ett tv-program samtidigt som programmet spelas in och lagras.

Triple Play Trippeltjänst – abonnemang på internet, tv och telefoni genom en bredbandsanslutning.

UICC Universal Integrated Circuit Card, smart kort för mobilterminaler i GSM- och UMTS-nät. UICC tillförsäkrar integritet och säkerhet för alla typer av personlig data och med kapacitet om några hundra kilobytes.

UMA Unlicensed Mobile Access, kommersiell benämning på standarden 3GPP Generic Access Network. GAN är ett telekommunikationssystem som ökar räckvidden för mobil telefoni, data och multimedia-applikationer via ip-accessnät.

UMTS Universal Mobile Telecommunications System, en teknik för 3G-telefoni.

VDLS2 Very High Speed Digital Subscriber Line 2, den senaste och mest avancerade standarder för bredbandskommunikation via DSL. Utformad för att stödja utvecklingen av trippeltjänster såsom röst, video, data, HDTV och interaktiva spel.

VoD Video-on-demand, videobutik på nätet som möjliggör för tittaren att själv välja vid vilken tidpunkt filmen ska sändas.

VoIP Voice over Internet Protocol. Telefoni över internetprotokoll (ip).

WAP Wireless Application Protocol, en öppen internationell standard för trådlösa applikationer. Dess huvudsakliga applikation är att möjliggöra åtkomst till internet från en mobiltelefon eller handdator.

Web 2.0 Avser nästa generations webbaserade sociala nätverk och utlagda tjänster vilka syftar till att underlätta kreativiteten, samverkan och möjligheten att dela med sig till andra användare.

WiMAX Worldwide Interoperability for Microwave Access, standard för trådlöst bredband i större områden från en punkt till en annan.

WLAN Wireless LAN, trådlöst nätverk för sammankoppling av två eller fler datorer utan att använda kablar.

Definitioner i diagrammet Mobilmarknadens intäktskällor (Avsnitt Marknad och kunder, Kundtrender)

Data networking Delade applikationer, användandet av delade applikationer (såsom applikationer för kundservice, resursplanering för företag eller personalplaneringssystem för fältverksamhet) liksom access till företagsintranät; data networking avser endast företagssegmentet.

Infotainment Informationsbaserade program, till exempel nyheter, som även innehåller underhållning.

M-annonsering Mobilannonsering, en form av annonsering via mobiltelefoner eller andra mobilterminaler.

M-handel Mobilhandel, biljettköp via mobilen, handel via mobilen, bankärenden via mobilen, försäljning och annonsering via mobilen; M-commerce omfattar inte intäkter för digitalt innehåll som kommer från operatörers eller tredjeparts mobil-portaler (såsom spel och ringtoner).

Övriga P2P meddelanden Kommunikation mellan personer utöver SMS och e-post, främst MMS (bild- och videomeddelanden) och MIM (mobila direktmeddelanden) men exklusive meddelanden med tredjeparts-innehåll.

Videotelefoni Direktsänd audiovisuell kommunikation mellan personer.

Årsstämma 2009

TeliaSoneras årsstämma äger rum onsdagen den 1 april 2009, klockan 15.00 på Cirkus, Djurgårdssläätten 43-45, Stockholm. Kallelse publicerades på TeliaSoneras hemsida www.teliasonera.se i mitten av februari. Stämman kommer att tolkas till finska och engelska.

Rätt att delta

Aktieägare som önskar delta i stämman skall

- vara införd i den av Euroclear Sweden AB (tidigare VPC AB) förda aktieboken torsdagen den 26 mars 2009 samt
- anmäla sig till bolaget senast torsdagen den 26 mars 2009 klockan 16.00.

Anmälan till bolaget

Anmälan om deltagande kan ske

- skriftligen under adress TeliaSonera AB, Box 10, 182 11 Danderyd, Sverige,
- per telefon 08-611 60 15 vardagar mellan kl 10.00 och kl 16.00,
- per fax 08-611 60 17, eller,
- via TeliaSoneras hemsida www.teliasonera.se (endast privatpersoner).

Vid anmälan vänligen uppgi namn/firma, personnummer/organisationsnummer, telefonnummer dagtid samt antalet biträden.

Förvaltarregistrerade aktier

Aktieägare, som har sina aktier förvaltarregistrerade genom bank eller annan förvaltare, måste begära att tillfälligt vara införd den 26 mars 2009 i den av Euroclear Sweden AB (tidigare VPC AB) i Sverige förda aktieboken för att ha rätt att delta i årsstämman. Aktieägare måste underrätta sin förvaltare härom i god tid.

Eftersom de finska aktieägarna registrerade i det finska värdeandelssystemet hos Euroclear Finland Oy (tidigare APK) är förvaltarregistrerade hos Euroclear Sweden AB (tidigare VPC AB), måste sådan aktieägare som vill delta i stämman kontakta Euroclear Finland Oy (tidigare APK), per e-post: thy@euroclear.eu eller per telefon: +358 (0)20 770 6609, för omregistrering av sina aktier i god tid före den 26 mars 2009.

Ombud

Aktieägare som företräds genom ombud skall utfärda fullmakt för ombudet. Fullmaktsformulär finns på bolagets hemsida www.teliasonera.se. Om fullmakten utfärdats av juridisk person skall kopia av registreringsbevis (eller om sådan handling inte finns, motsvarande behörighetshandling) för den juridiska personen bifogas. Dokumenten får inte vara äldre än ett år. För att underlätta inpassering vid stämman bör fullmakter, registreringsbevis och andra behörighetshandlingar vara bolaget tillhanda under ovanstående adress senast fredagen den 27 mars 2009.

Anmälan om att följa stämman på distans via internet

Aktieägare har också möjlighet att följa stämman på distans via internet. Aktieägare som önskar följa stämman på distans via internet skall vara införd som ägare i den utskrift av aktieboken som Euroclear Sweden AB (tidigare VPC AB) gör redan den 28 februari 2009 och ska ha anmält till bolaget sin avsikt att följa stämman på distans senast torsdagen den 26 mars 2009 klockan 16.00. Aktieägare som följer stämman på distans via internet anses som gäst på stämman och kan således bara följa stämman och kan varken rösta, lämna förslag eller yttra sig. Aktieägare som uppfyller kriterierna ovan erhåller uppgifter om inloggning och individuella lösenord före stämman. I de fall aktieägare vill delta i stämman genom ombud och personligen följa stämman på distans via internet, måste aktieägaren fullfölja anmälningsprocessen i sin helhet.

Notera att för att kunna följa stämman på distans via internet rekommenderas följande avseende förbindelse och utrustning: PC, Operativsystem: Windows XP, Webbläsare: Internet Explorer 6 eller senare, Mediaspelare: Windows Media Player 9 eller senare, internetförbindelse för god kvalitet: Bredband med en hastighet av 1 Mbit/s eller högre (ej krav).

Vad kommer årsstämman att besluta om?

Årsstämman beslutar bland annat om disposition av bolagets vinst och om ansvarsfrihet för styrelseledamöter och verkställande direktör. Årsstämman utser också styrelsemedlemmar och beslutar om ersättning till styrelsen. Styrelsen föreslår att till aktieägarna utdelas 1,80 kronor per aktie och att den 6 april 2009 skall vara avstämningsdag för utdelningen. Om årsstämman beslutar i enlighet med förslaget, beräknas utbetalning från Euroclear Sweden AB (tidigare VPC AB) ske den 9 april 2009.

Övrigt

VD:s tal kommer att finnas på hemsidan www.teliasonera.se under avsnittet Investor Relations efter stämman.

Aktieägarmöte i Finland

Ett särskilt möte för de finska aktieägarna kommer att anordnas den 30 mars 2009 klockan 15:00, finsk tid, i Marina Congress Center i Helsingfors. De finska aktieägarna ges där möjlighet att möta representanter från TeliaSoneras ledning och styrelse.

Anmälan om deltagande på aktieägarmötet kan ske tidigast den 2 mars, dock senast den 16 mars på följande sätt:

- per telefon: +358 (0)2040 54444
- per e-post: communications-fi@sonera.com

Information och länk till anmälan per e-post finns på TeliaSoneras hemsida:

www.teliasonera.se avsnittet Investor Relations.

Kontaktinformation

TeliaSonera AB

Postadress:

TeliaSonera AB
106 63 Stockholm

Besöksadress:

Sturegatan 1, Stockholm

Växel: 08 504 550 00

Fax: 08 504 550 01

E-post: teliasonera@teliasonera.com

Verkställande direktör och koncernchef

Lars Nyberg

Postadress:

TeliaSonera AB
106 63 Stockholm

Växel: 08 504 550 00

Fax: 08 504 550 14

Kommunikation

Cecilia Edström

Postadress:

TeliaSonera AB
106 63 Stockholm

Växel: 08 504 550 00

Fax: 08 611 46 42

Investor Relations

Andreas Ekström

Postadress:

TeliaSonera AB
106 63 Stockholm

Växel: 08 504 550 00

Fax: 08 611 46 42

E-post: investor-relations@teliasonera.com

Produktion

Produktion: TeliaSonera AB Investor Relations i samarbete med Hallvarsson & Halvarsson

Textuppläsning: VoiceCorp

Filmproduktion: Producenterna

Foto: Peter Moore, Victor Brott, Dick Clevestam och Jeppe Wikström